

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO
NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO
NA LATA 2004-2013**

**/STRATEGIA ROZWOJU
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO/**

NOWE MIASTO LUBAWSKIE – TORUŃ 2004

**PLAN ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA NOWEGO MIASTA
LUBAWSKIEGO NA LATA 2004-2013
/ STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO/**

OPRACOWANA PRZEZ ZESPÓŁ W SKŁADZIE:

Prof. zw. dr hab. Jan Falkowski - koordynator

Dr hab. Roman Rudnicki

Mgr Mirosław Biczkowski

Mgr Leszek Kozłowski

przez pracowników Zakładu Gospodarki Przestrzennej i Planowania Strategicznego
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

przy współpracy z **KONWENTEM ds. Strategii rozwoju m. NOWEGO MIASTA
LUBAWSKIEGO**

i **ZESPOŁEM PROGRAMOWYM ds. Strategii rozwoju m. NOWEGO MIASTA
LUBAWSKIEGO**

pod kierunkiem **inż. Rafała Chudzikowskiego**

Kierownika Referatu: Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Mienia
Komunalnego Urzędu Miasta Nowego Miasta Lubawskiego

NOWE MIASTO LUBAWSKIE – TORUŃ VI.2004 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	6
1.1. OGÓLNE ZAŁOŻENIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO NA LATA 2004 - 2013	6
1.2. GENEZA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	8
II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO	10
2.1. INFORMACJE WSTĘPNE.....	10
2.1.1. UWAGI WSTĘPNE	10
2.1.2. ZARYS HISTORII MIASTA.....	11
2.1.3. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNO-EKONOMICZNE ORAZ ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE MIASTA.....	15
2.1.4. MIESZKAŃCY	18
2.1.5. ZARZĄDZANIE MIASTEM.....	23
2.1.6. BUDŻET MIASTA	27
2.1.7. NOWE MIASTO LUBAWSKIE NA TLE INNYCH MIAST	33
2.1.8. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	35
2.2. SFERA SPOŁECZNA.....	37
2.2.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZA.....	37
2.2.1.1. Wielkość populacji	37
2.2.1.2. Ruch naturalny	38
2.2.1.3. Migracje.....	41
2.2.1.4. Struktura wieku i płci	43
2.2.1.5. Poziom wykształcenia	51
2.2.2. ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I STRUKTURA ZATRUDNIENIA LUDNOŚCI.....	53
2.2.3. POZIOM BEZROBOCIA	56
2.2.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA	59
2.2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	62
2.2.5.1. System edukacji.....	62
2.2.5.2. Ochrona zdrowia.....	65
2.2.5.3. Opieka społeczna.....	66
2.2.5.4. Kultura i sport.....	67
2.2.6. WARUNKI, JAKOŚĆ ŻYCIA I POZIOM BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW..	68
2.2.7. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	70
2.3. SFERA GOSPODARCZA	72
2.3.1. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	72
2.3.2. GŁÓWNI PRACODAWCY.....	75
2.3.3. STRUKTURA BRANŻOWA	77
2.3.3.1. Przemysł	77
2.3.3.2. Gospodarka rolna i leśna	78
2.3.3.3. Handel, usługi, rzemiosło	81
2.3.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	82
2.3.4.1. Sieć wodno-kanalizacyjna	83
2.3.4.2. Sieć gazownicza	85
2.3.4.3. Sieć energetyczna	86
2.3.4.4. Gospodarka odpadami	87
2.3.4.5. Sieć komunikacyjna.....	88

2.3.4.6. Telekomunikacja	90
2.3.5. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	90
2.4. SFERA PRZESTRZENNA - EKOROZWÓJ, TURYSTYKA I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	93
2.4.1. STAN ŚRODOWISKA	93
2.4.1.1. Źródła i skala degradacji środowiska przyrodniczego	93
2.4.1.2. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego	96
2.4.1.3. Ocena stanu środowiska kulturowego	97
2.4.2. ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNO-REKREACYJNE	99
2.4.2.1. Walory turystyczno-rekreacyjne miasta	99
2.4.2.2. Baza turystyczno-rekreacyjna.....	102
2.4.2.3. Ruch turystyczny	107
2.4.3. UKŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY MIASTA	112
2.4.3.1. Przeszłość historyczna a układ przestrzenny miasta	112
2.4.3.2. Zagospodarowanie funkcjonalno-przestrzenne miasta.....	115
2.4.4. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	120
III. ZADANIA POPRAWY SYTUACJI W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM	122
3.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH.....	122
3.1.1. ANALIZA SWOT	123
3.1.2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH	124
3.1.3. ANALIZA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH	131
3.2. SFORMUŁOWANIE MISJI, WIZJI ROZWOJU MIASTA	136
3.2.1. MISJA MIASTA	136
3.2.2. WIZJA ROZWOJU MIASTA.....	136
3.3. SFORMUŁOWANIE KLUCZOWYCH PROBLEMÓW ROZWOJOWYCH.....	139
3.4. SFORMUŁOWANIE CELÓW STRATEGICZNYCH	141
3.4.1. SFORMUŁOWANIE GŁÓWNEGO CELU STRATEGICZNEGO	142
3.4.2. GŁÓWNE PRIORYTETY ROZWOJU STRATEGICZNEGO	143
IV. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH	147
4.1. PLAN ROZWOJU LOKALNEGO NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO NA LATA 2004-2013 WG ZADAŃ INWESTYCYJNYCH.....	147
4.1.1. LISTA PROJEKTÓW I ZADAŃ INWESTYCYJNYCH NA LATA 2004-2006.....	147
4.1.2. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH ...	152
4.1.3. LISTA PROJEKTÓW I ZADAŃ INWESTYCYJNYCH NA LATA 2007-2013.....	195
4.1.4. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH ...	200
V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	213
VI. WDRAŻANIE PLANU ROZWOJU LOKALNEGO.....	215
6.1. PODSTAWOWE NARZĘDZIA WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO ...	215
VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	220
7.1. SYSTEM MONITOROWANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	220
7.2. PROCES WDRAŻANIA NIEZBĘDNYCH KOREKT I ZMIAN	221
7.3. SZANSE I ZAGROŻENIA W REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO	222
7.3.1. UWAGI WSTĘPNE	222
7.3.2. ANALIZA SZANS REALIZACYJNYCH	223
7.3.3. LISTA WALORÓW I SZANS REALIZACJI „PLANU ROZWOJU LOKALNEGO”	226
7.3.4. ANALIZA ZAGROŻEŃ REALIZACYJNYCH	227
7.3.5. LISTA MOŻLIWYCH BARIER I ZAGROŻEŃ REALIZACJI „PLANU ROZWOJU LOKALNEGO...”	230

7.3.6. OCENA ZDOLNOŚCI MIASTA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO DO WYKORZYSTANIA SZANS I PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM W REALIZACJI „PLANU ROZWOJU LOKALNEGO...”	231
7.3.7. SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI	233
7.3.8. PUBLIC RELATIONS PLANU ROZWOJU LOKALNEGO NML.....	235
VIII. PODSUMOWANIE	237
BIBLIOGRAFIA	245
SPIS TABEL	247
ZAŁĄCZNIKI	249

I. WPROWADZENIE

1.1. OGÓLNE ZAŁOŻENIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO NA LATA 2004 - 2013

Planowanie rozwoju lokalnego, a więc strategiczne zarządzanie i planowanie, jest niezbędnym wyznacznikiem zmian ustrojowych jakie dokonują się w Polsce od lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Strategiczne zarządzanie miastem jest niezbędne do utrzymania jednostki administracyjnej w warunkach konkurencyjnego otoczenia, właściwego dla gospodarki działającej na zasadach rynkowych. Ten rodzaj zarządzania umożliwia racjonalizację wydatków budżetowych oraz redukcję kosztów świadczenia usług publicznych. Z kolei strategiczne planowanie wpływa na sprawność działania jednostek samorządu terytorialnego, na tempo procesów lokalnego rozwoju, a w konsekwencji na jakość życia wszystkich mieszkańców danego miasta.

W styczniu 2004 roku Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej ustaliło, że ubieganie się jednostek samorządowych (miast i gmin) o dofinansowanie działań z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej (np. propozycje projektów w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006) **o preferencyjne pożyczki i kredyty, a także dotacje z budżetu państwa i województwa wymaga obok wniosków aplikacyjnych dołączenia niezbędnych załączników, jak np.:**

- 1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i**
- 2. Planu rozwoju lokalnego na lata 2004-2013 lub**
- 3. Strategii rozwoju na lata 2004-2013.**

Możliwość realizacji wieloletnich planów rozwoju uzależniona jest od sprawnego działania administracji publicznej oraz akceptacji strategicznych celów rozwoju ze strony lokalnej społeczności. Dlatego od początku prac nad strategią rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego, zostały połączone wysiłki przedstawicieli Zarządu Miasta na czele z Burmistrzem m. Nowego

Miasta Lubawskiego p. Lidią Grabowską, Rady Miejskiej w Nowym Mieście Lubawskim z jej Przewodniczącym p. Leonem Prusakowskim, Zespołu Programowego i Konwentu ds. Strategii Rozwoju Miasta Nowego Miasta Lubawskiego pod przewodnictwem inż. Rafała Chudzikowskiego, łączących przedstawicieli różnorodnych grup społecznych i środowisk twórczych i zawodowych do partnerskiego współdziałania, z doświadczonymi w zakresie planowania strategicznego pracownikami Uniwersytetu M. Kopernika w Toruniu, pod kierunkiem prof. dr. hab. Jana Falkowskiego.

Wszyscy uczestnicy opracowanego planu rozwoju lokalnego Nowego Miasta Lubawskiego, w imię partnerskiego współdziałania mają świadomość, że sukces realizacyjny planu strategicznego będzie zależny od dostępności lokalnych zasobów, sklasyfikowanych w trzech podstawowych kategoriach: pieniądze, jakość zarządzania oraz poparcie społeczności /czyli akceptacja społeczna/. Te trzy wartości będą stymulatorami rozwoju miasta w aspekcie rozwoju społecznego, gospodarczego i ekologiczno-przestrzennego. Dobry plan strategiczny jest jednym z podstawowych narzędzi pozyskiwania środków dla rozwiązywania kluczowych problemów warunkujących dalszy, optymalny tj. zrównoważony rozwój miasta.

Nowe Miasto Lubawskie będzie miało do swojej dyspozycji sprawnego zarządzania i planowania w dłuższej perspektywie czasowej dwa podstawowe narzędzia w postaci:

- 1 – „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowego Miasta Lubawskiego”,
- 2 – Wieloletni plan rozwoju w postaci „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013 r.”,

Założenia polityki zagospodarowania przestrzennego miasta powinny odpowiadać wizji jej rozwoju, a także umożliwiać osiągnięcie głównych i pośrednich celów strategicznych.

Przystępując do opracowania „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego”, jej autorzy postawili sobie następujące cele i zadania, które ta strategia powinna zrealizować:

- 1 – Pobudzenie aktywności społecznej i gospodarczej,
- 2 – Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki lokalnej,
- 3 – Zachowanie i rozwinięcie walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- 4 – Kształtowanie nowego ładu przestrzennego,
- 5 – Poprawę form, metod i efektów organizacji, zarządzania i finansowania miasta.

1.2. GENEZA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Pierwsze rozmowy w sprawie opracowania „Planu rozwoju lokalnego...” między zainteresowanymi Stronami odbyły się wiosną 2004 r. W dniu 24 marca 2004 r. została podpisana Umowa o dzieło, na wykonanie „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013”, podpisana ze strony Nowego Miasta Lubawskiego przez Panią Burmistrz Lidę Grabowską i Skarbnika Miejskiego Marię Wróblewską, natomiast ze strony Wykonawców przez prof. Jana Falkowskiego, dr. hab. Romana Rudnickiego i mgr. Mirosława Biczowskiego.

Strony przyjęły następujący harmonogram prac:

HARMONOGRAM REALIZACJI „PLANU ROZWOJU LOKALNEGO M. NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO NA LATA 2004-2013”

Nazwa zadania	Termin realizacji
1. Spotkanie z Zespołem Programowym, przedstawienie głównych założeń „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013”	24.III.2004 r.
2. Zebranie dokumentacji i opracowanie „Diagnozy prospektywnej”	27.III.-18.V.2004 r.
3. I Spotkanie Konsultacyjne z Konwentem ds. Strategii rozwoju - prezentacja założeń Diagnozy... - analiza uwarunkowań rozwojowych	19.V.2004 r.
4. Opracowanie „Uwarunkowań rozwojowych, misji i wizji oraz sformułowanie celów strategicznych”	20.V.-1.VI.2004 r.
5. II Spotkanie Konsultacyjne z Konwentem ds. Planu rozwoju - dyskusja nt. uwarunkowań i kluczowych problemów rozwojowych oraz nad sformułowaniem głównych celów strategicznych m. Nowego Miasta Lubawskiego	2.VI.2004 r.

6. Opracowanie „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013” 2.VI.-8.VI.2004 r.

7. III Spotkanie Konsultacyjne z Konwentem ds. Strategii rozwoju - prezentacja założeń Planu oraz dyskusja na założeniami 9.VI.2004 r.

8. Opracowanie ostatecznej wersji „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013” 10.VI.-22.VI.2004 r.

9. Prezentacja „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013” na sesji Rady Miasta i jej zatwierdzenie, z udziałem Konwentu i Zespołu Programowego ds. Strategii rozwoju 28.VI.2004 r.

W marcu 2004 r. Burmistrz m. Nowego Miasta Lubawskiego powołał Zespół Programowy i Konwent ds. Strategii rozwoju, z podziałem na 3 sfery: Społeczną, Gospodarczą i Środowiskowo-Przestrzenną pod kierunkiem inż. Rafała Chudzikowskiego.

Szczegółowy wykaz członków Zespołu Programowego i Konwentu ds. Strategii rozwoju m. Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego zamieszczono na końcu opracowania.

II. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO

2.1. INFORMACJE WSTĘPNE

2.1.1. UWAGI WSTĘPNE

Raport o stanie miasta jest materiałem informacyjnym, stanowiącym podstawę do prowadzenia analiz nad uwarunkowaniami rozwojowymi. Na ich podstawie będzie można określić:

- 1 – pożądane kierunki rozwoju miasta /misję i wizję rozwoju/,
- 2 – najważniejsze zagadnienia w płaszczyźnie możliwości stymulowania rozwojem /tzw. kluczowe uwarunkowania i problemy rozwoju/,
- 3 – cząstkowe plany działania /w ramach tzw. planu rozwoju lokalnego czyli programy strategiczne wraz z poszczególnymi zadaniami inwestycyjnymi/.

Prezentacja danych zawartych w Raporcie musi być czytelna i przejrzysta. Raport dostarcza danych zagregowanych w trzech sferach: społecznej, gospodarczej i środowiskowo-przestrzennej /zgodnie z zasadami określonymi w koncepcji Agenda 21/. W Raporcie powinny być zawarte trendy zachodzących zmian w najważniejszych obszarach /sferach/ funkcjonalnych miasta. Dlatego też Raport o stanie miasta musi być zwięzły, określać najważniejsze fakty, prezentować najważniejsze dane liczbowe, przedstawiać informacje w uzasadnionych i możliwych przypadkach na czytelnych wykresach i diagramach.

Raport o stanie miasta Nowego Miasta Lubawskiego obejmuje cztery zasadnicze grupy tematyczne:

- 1 – Informacje wstępne, dające podstawową wiedzę o mieście,

- 2 – Społeczeństwo, ze zwróceniem szczególnej uwagi na zagadnienia demograficzne, mieszkaniowe i infrastrukturę społeczną,
- 3 – Gospodarka, z uwzględnieniem lokalnego rynku pracy, związanego z przemysłem, gospodarką rolną i leśną, handlem i usługami, rzemiosłem oraz infrastrukturą techniczną,
- 4 – Ekorozwój, turystyka i zagospodarowanie przestrzenne, z wyeksponowaniem stanu czystości i ochrony środowiska, zagospodarowania turystycznego, układu funkcjonalno-przestrzennego i promocji miasta.

Każda z wyżej przedstawionych grup tematycznych kończy się podsumowaniem w formie listy zjawisk pozytywnych i negatywnych, w kontekście rozwoju lokalnego z wykazaniem cech dodatnich lub ujemnych /szans i zagrożeń/ dla dalszego rozwoju strategicznego miasta.

2.1.2. ZARYS HISTORII MIASTA

Oceniając przeszłość historyczną danej jednostki osadniczej należy zwrócić uwagę przede wszystkim na te momenty, które w istotny sposób kształtowały miasto i jego społeczeństwo oraz mogą być dziś i w najbliższej przyszłości wykorzystane jako ważny element promocji miasta i tzw. magnes przyciągający turystów. W długiej, ciekawej lecz także złożonej historii Nowego Miasta Lubawskiego zaistniało kilka ważnych faktów, które są godne szczególnego wyeksponowania i podkreślenia.

Dzieje miasta są ściśle związane z ziemią lubawską, która od XIII w. /od 1243 r./ stanowiła część ziemi chełmińskiej. Nowe Miasto Lubawskie wraz z Bratianem aż po Lidzbark Welski na południu i po rzekę Osę na zachodzie, z początkiem XIV w. należało już do Zakonu Krzyżackiego. Ten obszar tworzył tzw. wójtostwo krzyżackie z siedzibą początkowo w Nowym Mieście /w latach 1334-1343/, a następnie w Bratianie. Powstanie Nowego Miasta Lubawskiego historycy wiążą najczęściej z rokiem 1325 /na podstawie Kroniki Piotra z Dusburga/. Nazwa Nowego Miasta jest stereotypowym i często występującym określeniem nowych miast, które w języku staropolskim oznaczały nowe miejsca jako obszary nowo zasiedlone. We wspomnianej Kronice Piotra z Dusburga występuje zlatynizowana nazwa Nowego Miasta jako Novum Forum /Nowy Targ/, a na mapie Sędziwoja z Czechła z XV w. nazwa Nova civitas castrum et civitas. Wkrótce pojawiły się też nazwy niemieckie jak np. Nuwenmarkt i Neugenmarkt. Polska forma nazwy miasta pojawia się dopiero w 1469 r. jako Nowe Myastko /A. Radzimiński 1992/. Założycielem miasta był ówczesny komtur ziemi chełmińskiej Otto von Lutterberg.

Historycy uważają, że miasto posiadało zamek jako siedzibę komtura, zlokalizowany prawdopodobnie nad Drwęcą od strony południowej, poza murami miasta, ale bezpośrednio przylegający do nich. Szczegółowa lokalizacja i dalsze dzieje zamku nie są dokładnie znane. Prawdopodobnie w czasie wojny trzynastoletniej /1454-1466/ został on uszkodzony. Następnie przebudowano go na młyn, który tutaj funkcjonował jeszcze w końcu XV w., który zamieniono w areszt starościński /1621 r./. Zamek został zniszczony prawdopodobnie podczas wojen szwedzkich czyli w II połowie XVII w.

Najstarszy przywilej lokacyjny dla Nowego Miasta Lubawskiego został wydany w latach 1351-1382 /prawdopodobnie w 1353 r./ przez wielkiego mistrza Zakonu Winricha von Kniprode na tzw. prawie chełmińskim /prawie magdeburskim/. Przywilej ten potem był kilkakrotnie odnawiany. Kolejne dokumenty lokacyjne potwierdzają, że Nowe Miasto w połowie XV w. miało 21 łąnów starochełmińskich i wieś Kamionkę z 30 łąnami /razem ok. 860 ha/. Powierzchnia miasta w obrębie murów obronnych wynosiła 8,4 ha /280x300 m/, tj. ok. ½ łąna. Miasto w średniowieczu miało trzy bramy: Lubawsko-Łąkowską – od strony północno-zachodniej, Brodnicko-Kurzętnicką od strony południowo-zachodniej i Bratiańską – od strony północnej /u wylotu ul. Kazimierza Wielkiego - nie zachowana/. Mury miejskie /częściowo zachowane/ wzniesiono zapewne ok. 1330 r., natomiast poszczególne bramy w II połowie XIV w. W tym czasie zbudowano też gotycki kościół farny. Na środku rynku jeszcze w XIV w. wybudowano ratusz. Budowa zamku, silnych fortyfikacji, kościoła farnego – to fakty świadczące o tym, że Nowe Miasto miało być ośrodkiem administrowania dobrami zakonnymi. Przeniesienie wójtostwa do Bratiana ograniczyło rolę miasta do funkcji handlowo-rzemieślniczych. Wskazuje na to także zabudowa mieszczańska, która do końca XVIII w. była w większości drewniana /W. Kalinowski i inni 1960/.

Nowe Miasto rozwijało się szczególnie pomyślnie w XIV w., zwłaszcza w zakresie rzemiosła i handlu. Na obrzeżach miasta kwitło rolnictwo. Wśród najczęściej wymienianych cechów wyróżniano w tym czasie sukienników, szewców, krawców, kołodziei, bednarzy, garncarzy, ślusarzy, kuźnierzy, piekarzy i rzeźników. Miasto utrzymywało liczne kontakty handlowe z wieloma miastami w tym szczególnie z Toruniem, Gdańskiem, Płockiem. Napływała tutaj też dość licznie ludność niemiecka, szczególnie do połowy XIV w. Dopiero od początku XV w. /zwłaszcza po bitwie pod Grunwaldem/ zaznacza się silniejsza migracja polskiej ludności miejscowej, początkowo zamieszkującej raczej przedmieścia miasta. W XVI w. Nowe Miasto liczy ok. 1 tys. mieszkańców.

W bitwie pod Grunwaldem – 15.VII.1410 r. mieszczanie nowomiejscy walczyli wspólnie z rycerzami zakonnymi w 26 chorągwi wójtostwa bratiańskiego. Po zwycięstwie grunwaldzkim Nowe Miasto podobnie jak Olsztyn, Ostróda, Lubawa, Kurzętnik i Bratian, przeszło na krótko pod panowanie króla polskiego. Potem aż do końca wojny trzynastoletniej Nowe Miasto pozostało w rękach Zakonu, aby w wyniku II pokoju toruńskiego /1466 r./ powrócić w granicę Polski, jako jeden z ośrodków miejskich Prus Królewskich. Tutaj też w II połowie XVI w. szerzył się luteranizm, zwłaszcza wśród znacznej części mieszczan i rady miejskiej /w 1647 r. 50% parafii nowomiejskiej stanowili protestanci/. W 1624 r. Paweł Działyński starosta bratiański sprowadził zakon ojców Reformatorów, który istotnie przyczynił się do ograniczenia wpływów luteran, a zwłaszcza rozwinięcia kultu Matki Boskiej Łąkowskiej /cudowna figura z XV w/. W XVIII i XIX w. sanktuarium maryjne w Łąkach cieszyło się już znakomitą sławą, tak, że nazywano go „zachodnio-pruską Częstochową”. Biskup E. Piszcz /1956/ uznaje, że Łąki nazwać można najstarszym miejscem kultu maryjnego w ziemi chełmińskiej. Drugim ważnym momentem w walce z nowomiejskim protestantyzmem były działania katolickiego proboszcza parafii św. Tomasza ks. Jana Ewertowskiego. Za czasów jego kierowania parafią nowomiejską liczba protestantów zmniejszyła się z 50% do poniżej 10% /w 1710 r. 62 na 820 mieszkańców/, a trwałym śladem w zakresie architektury było całkowite odnowienie i rozbudowa kościoła parafialnego, m. in. przez ufundowanie kilku ołtarzy w stylu późnobarokowym /z lat 1702-1725/, odnowienie kaplicy Działyńskich, wzbogacenie zasobów o liczne paramenty kościelne. W XVIII w. na terenie Nowego

Miasta istniała gmina żydowska, która posiadała swój cmentarz oraz prawdopodobnie synagogę /Z. H. Nowak 1991/.

Ważną rolę spełniało też szkolnictwo, jednak w przeciwieństwie do sąsiedniej Lubawy informacje z tego zakresu dla Nowego Miasta są skromne. Pierwsza wzmianka o szkole w Lubawie pochodzi z 1508 r., ale szkoła ta musiała istnieć znacznie wcześniej skoro w latach 1412-1524 trzydziestu młodych ludzi z Lubawy studiowało na uniwersytetach zagranicznych /J. Śliwiński 1982/. Z kolei o szkolnictwie w Nowym Mieście Lubawskim wiadomo na podstawie wizytacji biskupiej przeprowadzonej w 1647 r., która informuje, że była wówczas szkoła murowana, składająca się z dwóch świetlic, w której zatrudnieni byli: nauczyciel, kantor i organista. Według badań M. Pawlaka /1988/ wynika, że w latach 1501-1772 za granicą i w kraju studiowało z Nowego Miasta ośmioro studentów a w Akademii Chełmińskiej pięcioro.

Nowe Miasto podobnie jak cała ziemia lubawska w latach 1772-1918 r. zostało zagarnięte przez państwo pruskie. Już w 1773 r. miasto miało pruska załogę wojskową w postaci szwadronu 10 pułku huzarów. Klęska wojsk pruskich z Francją w 1807 r. spowodowała włączenie Nowego Miasta do Księstwa Warszawskiego, a formalnie do powiatu michałowskiego w departamencie bydgoskim. Klęska wojsk napoleońskich z Rosją w 1812 r. spowodowała trzyletnią okupację rosyjską Nowego Miasta. Na podstawie postanowień Kongresu wiedeńskiego z 1815 r. Prusy zachodnie weszły ponownie w skład państwa pruskiego. Nowe Miasto Lubawskie stało się stolicą nowoutworzonego powiatu lubawskiego w rejencji kwidzyńskiej. Aż do lat sześćdziesiątych XIX w. zabudowa miejska Nowego Miasta utrzymywała się w granicach murów miejskich, a liczba domów mieszkalnych w okresie 1812-1864 wzrosła zaledwie o 33. Dopiero w latach sześćdziesiątych przystąpiono do planu rozbudowy miasta, zaczęto budować nowe domy mieszkalne poza murami miasta, a w latach 1895-1905 powiększono terytorium miasta o 39 ha /przez włączenie Przedmieścia Kurzętnickiego/ i liczba domów mieszkalnych wzrosła z 234 do 315. Liczba ludności Nowego Miasta powiększyła się do 3801 w 1905 r. /K. Wajda 1992/. W strukturze religijnej dominowali tutaj katolicy, którzy w latach 1831-1846 stanowili 55-58%, lecz później w wyniku germanizacji tych terenów ten udział zmniejszył się. Odwrotnie wzrastała liczba ludności ewangelickiej do 32% w 1861 r. Tym nie mniej w 1910 r. katolicy stanowili blisko 2/3 ludności a ewangelicy nieco ponad 1/4. W Nowym Mieście był też znaczny odsetek ludności niemieckiej wyznania katolickiego. W latach dwudziestych XIX w. nastąpił wyraźny napływ ludności żydowskiej, której w 1831 było 186 osób. W 1910 r. Żydzi stanowili już tylko niecałe 6% ogółu mieszkańców. Wszyscy Żydzi jako język macierzysty podawali język niemiecki. Dane statystyczne za 1910 r. wskazują, że w Nowym Mieście Lubawskim Polacy stanowili 59% /2442 osób/, Niemcy 35% /1464 osób/ oraz mocno zasymilowanych z Niemcami 6% Żydów /238 osób/.

Wiek XIX przyniósł znaczną rozbudowę sieci komunikacyjnej. W 1854 r. oddano szosę z Nowego Miasta do Biskupca Pom., w 1864 r. szosę z Nowego Miasta przez Bratian do Lubawy, natomiast w 1868 r. z Nowego Miasta do Kurzętnika. W 1877 r. Nowe Miasto uzyskało połączenie z Lidzbarkiem Welskim, a w 1891 r. ze Skarlinem. Dopiero w 1902 r. Nowe Miasto uzyskało pierwsze połączenie kolejowe z Brodnicą i Iławą. Druga połowa XIX w. przyczyniła się do rozwoju przemysłowania Nowego Miasta. W 1910 r. miasto miało trzy tartaki parowe, stolarnie mechaniczną, cegielnię, młyn parowy, zakład produkcji płatków ziemniaczanych oraz mleczarnię. W 1879 r. zbudowano sąd rejonowy, a w Baszcie Bratiańskiej umieszczono areszt miejski,

natomiast w Baszcie Brodnickiej archiwum miejskie. Dla landratury zbudowano w latach 1872-1873 budynek administracyjno-mieszkalny.

Władze pruskie zamknęły w 1875 r. kościół i klasztor O.O. Reformatorów w Łąkach. Kościół ten w 1882 r. spłonął od pioruna, a obraz MB Łąkowskiej został przeniesiony do kościoła parafialnego w Nowym Mieście Lubawskim. W latach 1824-1827, w miejsce zburzonego ratusza w 1806 r., pobudowano na rynku nowomiejskim kościół ewangelicki. Kościół ten w 1912 r. zastąpiono nowym, większym, w którym obecnie mieści się kino miejskie. Nowomiejska gmina żydowska, istniejąca od końca XVIII w. w latach 1857-1858 zbudowała synagogę. Do gminy tej należała także szkoła religijna, łaźnia i cmentarz.

W 1868 r. otwarto w Nowym Mieście pierwszą szkołę średnią, przeniesioną z Kurzętnika. W okresie 1868-1873 liczba uczniów wzrosła tutaj z 97 do 226 /w tym 139 katolików, 65 ewangelików i 22 Żydów/. Dla szkolnictwa średniego w 1870 r. oddano nowy budynek, przekształcając go w szkołę międzywyznaniową, likwidując w 1901 r. naukę j. polskiego. Drugą szkołą średnią była miejska szkoła wyższa dla dziewcząt, która istniała co najmniej od lat osiemdziesiątych i w 1888 r. w czterech klasach uczyło się 47 dziewcząt.

Nowe Miasto Lubawskie nie poniosło w czasie I wojny światowej /1914-1918/ żadnych strat związanych z bezpośrednimi działaniami wojennymi. W 1919 r. ziemia lubawska należała wciąż do wschodnich rubieży Rzeszy Niemieckiej. W Nowym mieście powołano Radę Robotniczą i Radę Żołnierską, które miały przejąć kontrolę nad miejscowymi władzami. Postawę ludności polskiej w Nowym Mieście w 1919 r. cechowała rozwaga i patriotyzm, ale jednocześnie dążenie do niepodległości. Na mocy traktatu wersalskiego Nowe Miasto podobnie jak cała ziemia lubawska zostało włączone do Polski, oficjalnie 19 stycznia 1920 r. W Nowym Mieście utworzono powiat lubawski z siedzibą w tym mieście, a pierwszym starostą został dr med. Teofil Rzepnikowski. Po odzyskaniu niepodległości początkowo w oficjalnych dokumentach używano nazwy: „Nowemiasto – Pomorze” lub Nowemiasto n/Drwęca, a od 1 września 1937 r. na mocy zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych „Nowe Miasto Lubawskie”. W związku ze zmianą sytuacji politycznej zaczęła odpływać z Nowego Miasta i okolic duża część Niemców. Jednocześnie poczęli napływać Polacy z okolicznych wsi. Wpłynęło to na ogólny wzrost liczby ludności Nowego Miasta Lubawskiego z 3721 w 1921 r. do 4964 w 1939 r., z ponad 90% udziałem Polaków. W okresie międzywojennym rozwinęło się przede wszystkim rolnictwo, przemysł i komunikacja. W Nowym Mieście było 19 zakładów przemysłowych, w tym tartak, cegielnia, kopalnia żwiru, Pomorska Fabryka Mebli, cegielnia z tartakiem, elektrownia, rzeźnia miejska oraz cementownia. Wśród warsztatów rzemieślniczych dominowały branże: piekarska, rzeźnicza, stolarska, szewska, ślusarska, fryzjerska i zegarmistrzowska. Znaczna aktywność wykazywali kupcy, a najwięcej placówek handlowych było związanych z branżą spożywczą, konfekcyjną, galanteryjno-pasmanteryjną i obuwniczą. Silnie rozwinięte było przetwórstwo rolnicze: mleczarnie, młyny, zakłady przetwórstwa ziemniaków. W Nowym Mieście działały 4 księgarnie i 2 drukarnie, w tym drukująca gazetę „Drwęca”. Aktywnie działały liczne stowarzyszenia i organizacje - katolickie, społeczne i polityczne.

W czasie II wojny światowej Nowe Miasto Lubawskie zostało włączone do Okręgu Rzeszy Gdańsk – Prusy Zachodnie. Już od pierwszych dni zaczęła się eksterminacja ludności polskiej, rozstrzeliwania, wysiedlenia do obozów koncentracyjnych itp. Tylko z parafii Nowe Miasto Lubawskie straciło życie w latach 1939-1945 ponad 150 osób /w tym 51 zostało rozstrzelanych/, a

ponad 2500 osób w powiecie nowomiejskim. Nowe Miasto zostało wyzwolone z rąk okupanta hitlerowskiego przez wojska sowiecko-polskie 21 stycznia 1945 r., po znacznych zniszczeniach substancji materialnej /głównie domów mieszkalnych, fabryk/ przez wkraczające wojska sowieckie.

Po II wojnie światowej pod względem administracyjnym powrócono do podziału sprzed 1939 r. W Nowym Mieście utworzono powiat wchodzący w skład województwa pomorskiego, a od 1950 r. należący do województwa olsztyńskiego. W 1975 r. powiat nowomiejski został przyłączony do woj. toruńskiego. Od 1999 r. należy do województwa warmińsko-mazurskiego. Powierzchnia Nowego Miasta w 1946 r. zajmowała 5,78 km², obecnie 11,61 km². Ludność miasta systematycznie wzrasta z 4672 osób w 1945 r. do 10 tys. w 1987 r. i 11107 osób w 2001 r. Od początku tzw. okresu Polski Ludowej /1945-1989/ toczyła się batalia o nowy ustrój, reprezentowany przez członków PPR, a następnie PZPR.

Na tle krzykliwej propagandy komunistycznej wyraźnie zaznaczyła się stonowana, z dystansem do rzeczywistości, organiczna praca kościoła katolickiego pod przewodnictwem duchownych tej klasy jak ks. prałat A. Mechlin, ks. S. Rejewski. W 1980 r. ukształtowały się lokalne struktury „Solidarności”, które z różnym skutkiem znajdowały porozumienie z władzami politycznymi i administracyjnymi. Skrajnym efektem braku porozumienia był stan wojenny wprowadzony 13 grudnia 1981 r. „Solidarność” w Nowym Mieście mogła zalegalizować swoją działalność dopiero w 1989 r. na fali konsekwencji „okrągłego stołu”.

Dziś życie społeczno-gospodarcze i polityczne Nowego Miasta Lubawskiego rozwija się w ramach tzw. III Rzeczypospolitej, z powszechnie znanymi problemami wynikającymi z bezrobocia, niskiego poziomu życia wielu mieszkańców, z korupcją i brakiem dyscypliny oraz bezpieczeństwa w wielu dziedzinach, z jednocześnie dobrym zaopatrzeniem, swobodą wymiany poglądów, możliwością kontaktów zagranicznych itp.

2.1.3. POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE I GEOGRAFICZNO-EKONOMICZNE ORAZ ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE MIASTA

Miasto Nowe Miasto Lubawskie od 1999 r. wchodzi w skład powiatu nowomiejskiego, stanowiącego część administracyjną województwa warmińsko-mazurskiego. Graniczy z dwiema gminami przylegającymi bezpośrednio do granic miasta, tj. od południa z gminą Kurzętnik, natomiast od północy z gminą Nowe Miasto Lubawskie, z siedzibą w Mszanowie. Rozmiary przestrzenne Nowego Miasta Lubawskiego ograniczają następujące współrzędne geograficzne:

- a) kraniec północny – 53°25’
- b) kraniec południowy – 53°21’
- c) kraniec zachodni – 20°05’
- d) kraniec wschodni – 20°07’.

Rozciągłość równoleżnikowa miasta wynosi ok. 4 km, natomiast południkowa ok. 3 km. Pod względem fizycznogeograficznym /J. Kondracki 1998/ Nowe Miasto Lubawskie wchodzi w skład prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego /31./, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie /315./, makroregionu Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie /315.1/ i stanowi północno-wschodnią

część mezoregionu Pojezierza Brodnickiego /315.12/, centralną część mezoregionu Doliny Drwęcy /315.13/ oraz południowo-zachodnią część mezoregionu Garbu Lubawskiego /315.15/. Obszar miasta o łącznej powierzchni 11,6 km² rozdziela rzeka i dolina środkowej Drwęcy. Miasto leży w sąsiedztwie małych i średnich miast w odległości drogowej ok. 20-30- km, m. in. w odległości 26 km do Brodnicy /30 tys. mk/, 21 km do Iławy /34 tys. mk/, 18 km do Lubawy /10 tys. mk/, 27 km do Lidzbarka Welskiego /10 tys. mk/ i 20 km do Biskupca Pom. /5 tys. mk/.

Bardzo ważnym elementem położenia geograficzno-ekonomicznego miasta jest położenie komunikacyjne: drogowe i kolejowe. Przez Nowe Miasto Lubawskie przebiega jedna droga krajowa nr 15 Toruń – Olsztyn, która stanowi połączenie Nowego Miasta z województwem kujawsko-pomorskim i warmińsko-mazurskim. Ważną rolę transportową pełni też jedyna droga wojewódzka nr 538 Grudziądz – Działdowo i dalej na Warszawę. Połączenia drogowe z powiatem utrzymywane są przez drogi powiatowe i lokalne jak np. do Skarlina, Nowego Dworu Bratiańskiego, Kurzętnika i Lipowca oraz do Gwiżdżin i Lidzbarka Welskiego. Likwidacja trakcji pasażerskiej linii kolejowej, najpierw z Zajątkowem i Lubawą, a następnie z Brodnicą i Iławą, ograniczyła rolę kolei w tym mieście do transportu towarowego. Korzystanie pasażerskie z transportu kolejowego wymaga dojechania do stacji w Jamielniku /ok. 15 km/, w Biskupcu Pom. /ok. 20 km/, w Iławie /ok. 20 km/ i najbliższej do stacji w Rakowicach /ok. 7 km/, lecz tutaj większość pociągów dalekobieżnych nie zatrzymuje się.

Nowe Miasto Lubawskie pod względem geologicznym leży w obrębie Prekambryjskiej Platformy Wschodnioeuropejskiej, a ściśle na Wyniesieniu Mazurskim. Strop podłoża prekambryjskiego znajduje się na głębokości ok. 4000 m. To krystaliczne podłoże stanowią granitoidy. Osady ery paleozoicznej – o miąższości ok. 1400 m, leżą prawie poziomo i są zbudowane z piasków kwarcytowych /kambry/, osadów wapiennych /ordowik/, łupków ilastych bezwapiennych /sylur/ i mułowców /perm/. Era mezozoiczna – o miąższości ok. 1900-2200 m, jest zbudowana z mułowców i iłowców /trias/, utworów piaszczysto-ilastych /jura/ i kredy węglanowej /kreda/. Erę kenozoiczną tworzą osady trzeciorzędu i czwartorzędu o miąższości ponad 500 m. Trzeciorząd ma miąższość ok. 300 m i zbudowany jest z piasków glaukonitowych oraz mułków piaszczystych i iłów. Miąższość utworów czwartorzędowych waha się w granicach 150-300 m. Stanowią je takie utwory jak: glina zwałowa, piaski i żwiry, utwory mułkowo-ilaste, a z utworów najmłodszych /holoceńskich/: mady, piaski rzeczne i kreda jeziorna /gytia/. Wszystkie te utwory występują m. in. w dolinie Drwęcy. Obszar Nowego Miasta Lubawskiego jest ubogi w surowce mineralne. Występują tu jedynie surowce budowlane, głównie kruszywo: piaski i żwiry, eksploatowane w Kurzętniku. W samej dolinie Drwęcy znajdują się torfy i kreda jeziorna, które mogą być przydatne dla celów ogrodniczych lub rolniczych. Jak dotąd nie udokumentowano tych złóż. Pewne nadzieje można wiązać z budową hydrogeologiczną, a zwłaszcza złożami czystych wód głębinowych, o znacznej wydajności powyżej 120 m³/h, położonych w utworach czwartorzędowych wzdłuż rzeki i doliny Grobnica. To zjawisko wymaga jednak dalszych studiów i wierceń geologicznych.

Pod względem geomorfologicznym podstawową jednostką jest tutaj rzeka i dolina Drwęcy, w tym charakterystyczny 1-2 km „Przełom Lubawski” koło Nowego Miasta Lubawskiego. Dolina Drwęcy w tym rejonie posiada liczne terasy /wg W. Niewiarowskiego 1968, 11 teras/, głównie piaszczyste. Stopnie terasowe kształtowały się pod wpływem rozwoju doliny dolnej Wisły. Do doliny Drwęcy przylegają bezpośrednio wysoczyzny morenowe Pojezierza Brodnickiego i Garbu

Lubawskiego. O ile dno doliny Drwęcy znajduje się tutaj na poziomie ok. 81 m n.p.m. to powierzchnia wysoczyzn morenowych dochodzi do 140 m n.p.m. Zatem dolina Drwęcy jest wcięta w te wysoczyzny 50-60 m. Zbocza doliny Drwęcy są silnie zerodowane procesami erozji zboczowej oraz erozji rzecznej, wywołanej Grobnicą, Strugą Kurzętnicką itp.

Sieć hydrograficzna jest ważnym elementem rzeźby terenu. Samo miasto położone jest nad środkowym odcinkiem rzeki Drwęcy /207,2 km długości/. Jest to typowa rzeka pojezierna, z odcinkami erozyjnymi /wcinającymi się głęboko w wysoczyznę morenową/ i akumulacyjnymi /z charakterystycznymi meandrami i starorzeczami/. Spadek poziomu wody tej rzeki na odcinku między Nowym Miastem a Brodnicą wynosi 0,040%. Problemem hydrograficznym rzeki Drwęcy są wysokie stany i wezbrania rzeki Drwęcy, gdyż rzeka ta nie jest uregulowana. Dane hydrometeorologiczne na Drwęcy w Nowym Mieście Lubawskim wskazują, że najwyższe stany wody występują w miesiącach od lutego do maja /z max. w kwietniu i maju – W. Mrózek 1984/. Wysokie stany wód powodują zalewanie i podtapianie wielu hektarów gruntów oraz osad znajdujących się na poziomie terasy zalewowej i nad zalewowej. Minimalne stany wody na Drwęcy występują w okresie zimowym /od listopada do stycznia/. Do Drwęcy, w odległości 4 km od Nowego Miasta Lubawskiego, uchodzi największy lewy dopływ rzeka Wel /95,5 km/. W samym mieście do Drwęcy uchodzi mała rzeka zwana Groblicą /ok. 10 km/. W okolicy Nowego Miasta do Drwęcy uchodzi jeszcze kilka małych cieków. Istotnym elementem hydrograficznym są jeziora, które jednak występują w odległości 5-20 km od miasta /np. j. Skarlińskie, j. Wielkie Partęczyny/.

Cecha charakterystyczna klimatu Nowego Miasta Lubawskiego i okolic jest jego przejściowy charakter morsko-kontynentalny. Średnia roczna temperatura waha się w granicach 7-7,5°C., wynosząc w styczniu ok. -3,5°C a w lipcu 17,5°C. Liczba dni z opadem atmosferycznym wynosi tu 150-160, co średnio w roku daje ok. 650 mm opadu /średnia za okres 1961-1970/. Sezon turystyki letniej przypada na drugą połowę czerwca do połowy września, tj. ok. 100 dni /niestety z deszczowym lipcem i sierpniem /po ok. 70 mm opadu/. Pozytywnym elementem okresu letniego obok temperatury są najmniejsze prędkości wiatru ok. 3,0 m/s. Długość okresu wegetacyjnego, ze średnią dobową temperaturą powyżej +5°C wynosi ok. 205 dni.

W Nowym Mieście i najbliższej okolicy przeważają gleby płowe. W doliny Drwęcy występują gleby torfowe i bielcowo-murszaste. Na wysoczyźnie morenowej dominują gleby brunatne /wyspowo/ i płowe. Mapa kompleksów glebowo-rolniczych wskazuje, że omawiany obszar cechuje się przewagą kompleksu żytniego bardzo-dobrego i dobrego /R. Bednarek, Z. Prusinkiewicz 1984/. Jedyne na południowy zachód od miasta znajduje się niewielki teren z przewagą kompleksu żytniego słabego i żytnio-lubinowego, a na południe wąski pas kompleksu pszennego dobrego /H. Rochnowski 1992/. Pod względem klasyfikacji gleboznawczej na tym obszarze przeważają gleby klasy IV-VI.

Oceniając w sposób syntetyczny walory środowiska przyrodniczego w formie geokompleksów, za R. Galonem /1984/ można wyróżnić na analizowanym obszarze Nowego Miasta Lubawskiego i najbliższej okolicy 3 typy krajobrazu naturalnego: typ III – bezleśne gliniaste równiny wysoczyznowe z rzadkimi wyniesieniami typu morenowego lub kemowego /w kierunku na Marzęcice, Kurzętnik i Gwiździny/; typ VI – większe stopnie terenowe rozcięte licznymi bocznymi dolinkami, miejscami zalesione /na granicy między wysoczyznami morenowymi marzęcicką i kurzętnicką a głęboko wciętą doliną Drwęcy i typ IX – płaskie, miejscami bagniste

dno doliny Drwęcy z zarastającymi lub zatorfionymi starorzeczami i lasami łągowymi, którego osią płynie meandrująca rzeka.

2.1.4. MIESZKAŃCY

Pierwsze udokumentowane ślady bytności człowieka w okolicach Nowego Miasta Lubawskiego sięgają epoki neolitu, tj. 4000-1500 lat p.n.e. We wczesnym średniowieczu pojawili się tu Prusowie /ok. XI w. zamieszkiwało tutaj pruskie plemię Sasinów/. Z czasem część ich wyginęła, a pozostali rozproszyli się w okresie wypraw Bolesława Krzywoustego, i od połowy XII w. nie ma już o nich żadnych wzmianek. Od tego czasu datuje się ekspansja plemion słowiańskich, głównie mieszkańców okolicznych terenów. Od połowy XIII w. miasto aż do pokoju toruńskiego /1466 r./ pozostaje pod wpływem Zakonu Krzyżackiego. Około połowy XIV w. Nowe Miasto i okolice, z uwagi na dobre warunki dla rozwoju rolnictwa, myślistwa i rybołówstwa, cechowały się znaczną jak na owe czasy gęstością zaludnienia /przeciętnie 15-20 osób/km²/. Niestety, w następnych wiekach w wyniku wojen polsko-krzyżackich, a następnie szwedzkich, rozwój ludnościowy i gospodarczy tych terenów był znacznie zahamowany.

W ostatnich 200 latach Nowe Miasto Lubawskie wykazywało stały wzrost liczby mieszkańców. Od 1810 r. do 2001 r. ludność miasta zwiększyła się z 719 osób do 11107 osób. Jedynie w okresie II wojny światowej i w pierwszym roku po wyzwoleniu /1939-1946/ liczba mieszkańców Nowego Miasta zmniejszyła się z 4958 do 4719 osób.

Przygraniczne położenie Nowego Miasta Lubawskiego sprawiało, że zarówno jego ludność jak i gospodarka przez wieki były narażone na liczne konflikty i upadki. Tym nie mniej to miasto podobnie jak i cała ziemia lubawska zachowały charakter dużej jednorodności narodowej i przez wieki były ostają polskości oraz wiary katolickiej. Do rozwoju demograficznego i gospodarczego znacznie przyczyniły się reformy ekonomiczne zaboru pruskiego drugiej połowy XIX w., które przyniosły rozwój przemysłu i komunikacji.

Okres międzywojenny w sensie gospodarczym był trudnym okresem, ale przyniósł dalszą rozbudowę przemysłu i rozwój rolnictwa, handlu, rzemiosła oraz pozostałych usług.

II wojna światowa przyniosła znaczne straty zarówno w ludności jak i gospodarce. Szacuje się, że zniszczeniu wojennemu uległo 62% zabudowy i wyposażenia miasta, w tym zakłady przemysłowe, warsztaty rzemieślnicze, budynki mieszkalne, elektrownia, wodociągi, urządzenia komunikacyjne itp. /H. Rochnowski 1992/. Po II wojnie światowej nastął czas odbudowy ze zniszczeń oraz stabilizacji gospodarczej, wśród znanych trudności politycznych, jakie narzucał ówczesny system geopolityczny kraju. Znaczna część ludności Nowego Miasta Lubawskiego zajmuje się przede wszystkim zawodami uprawianymi tutaj od wieków, a więc rolnictwem, rzemiosłem i usługami. Od ponad 150 lat rozwijają się też zakłady przemysłowe, związane głównie z przetwórstwem rolnym i leśnym. Okres III Rzeczypospolitej, a więc od 1989 r. wprowadza elementy systemu kapitalistycznego w rozwoju gospodarczym, a więc związanym z prywatyzacją środków produkcji i wolnym rynkiem. Jednocześnie w strukturze społeczno-demograficznej stworzył nowy element w postaci bezrobocia, które nie tylko negatywnie oddziałuje na społeczeństwo, przynosząc olbrzymie straty moralne i ekonomiczne.

Struktura ludności przelomu lat 90. i 2000 r. Nowego Miasta Lubawskiego reprezentuje typ regresywny, z uwagi na malejącą z roku na rok liczbę urodzeń. Wyraźny spadek liczby urodzeń obserwowany jest od ok. 15 lat /1985 r. przyrost naturalny wynosił 11,0‰, natomiast w 2002 r. 0,8‰/. Zmniejszyło się też wyraźnie dodatnie saldo migracji. Wskaźnik feminizacji wynosi 112 kobiet na 100 mężczyzn, ale w grupie wiekowej powyżej 60 lat przypada już 155 kobiet/100 mężczyzn. Liczba zgonów oscyluje wokół 80-100 osób rocznie, co daje wskaźnik śmiertelności 8,9‰ /w Lubawie 9,0‰, Lidzbarku Welskim 8,1‰ i w Iławie 11,7‰/. Obciążenie demograficzne w Nowym Mieście Lubawskim jest zbliżone do średniego w kraju i wynosi 60,6‰ /w Lubawie 62,5‰ i w Iławie 60,4‰/.

Opinie o miastach i jego mieszkańcach najlepiej odzwierciedlają badania ankietowe. Przeprowadzone tego typu badania przez Ireneusza Kopyczyńskiego i zawarte w jego pracy magisterskiej z 1998 r. są najbardziej reprezentacyjne z dotychczasowych gdyż obejmują ok. 500 respondentów, tj. 5,4% mieszkańców. W 1997 r. przeprowadzona przez Małgorzatę Dymnicką z Biura Projektowego w Gdańsku – „Środowisko i Rozwój”s.c., ankieta socjologiczna obejmowała zaledwie 69 osób z 3 jednostek administracyjnych, z m. Nowe Miasto Lubawskie, gm. NML i gm. Kurzętnik. Zespół koordynacyjny ds. „Strategii rozwoju...” pod moim kierunkiem, planuje przeprowadzenie badań ankietowych o charakterze społeczno-ekonomicznym w lipcu 2004 r. na reprezentacyjnej grupie co najmniej 10% /tj. ok. 1 tys. osób/. Uzyskane wyniki będą odzwierciedlały sytuację miasta w opinii respondentów w dwa lata po spisie powszechnym, w 7 lat po poprzednich ankietach i w kilka miesięcy po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej.

W badaniach ankietowych I. Kopyczyńskiego /1998/ oceniano: 1 – Nowe Miasto Lubawskie jako miasto /42 pytania/ oraz 2 – władze miasta NML /14 pytań/.

Ad. 1. Na pytanie o funkcje miasta aż 36% respondentów określiło, że NML nie ma wyraźnej funkcji, 31% podkreśliło funkcję administracyjną a 24% funkcję usługową. Funkcja przemysłowa miasta została dostrzeżona przez 8,6%, a turystyczna przez 9% respondentów.

W dziedzinie ochrony zdrowia ponad 37% ankietowanych chciałoby mieć w mieście okulistę, 11% onkologa, i powyżej 9% endokrynologa i urologa. Jako nie wystarczającą liczbę specjalistów wskazano: laryngologa, neurologa, dermatologa i stomatologa. Ponadto badani często wskazywali, że brak jest „dobrego” chirurga.

Prawie połowa ankietowanych określiła, że liczba placówek handlowych jest wystarczająca, ale 29% stwierdziło przeciwnie, że jest niewystarczająca. Blisko 11% badanych stwierdza brak sklepów odzieżowych i obuwniczych, ponad 6% sportowych i muzycznych. Niewystarczającą liczbę sklepów z asortymentem komputerowym zauważa zaledwie 1,4% badanych. Aż 37% respondentów odczuwa brak w mieście szewca, część ankietowanych podkreśla niewystarczającą liczbę: kaletników, zegarmistrzów /10,6‰/, fotografów /16,4‰/, krawców, fryzjerów, kuśnierzy i introligatora.

Aż ponad 70% ankietowanych uznało, że życie kulturalne miasta i zaspakajanie potrzeb kulturalno-oświatowych jest niewystarczające, w tym 54% jednoznacznie negatywnie. Ponad 32% ankietowanych na pytanie – jakich placówek oświatowych brakuje w NML wymieniło szkoły, w tym 1 szkoły podstawowej, więcej szkół średnich, w tym technikum zawodowego przy Zasadniczej Szkole Zawodowej, szkół policealnych oraz filii uczelni wyższej. Wśród innych placówek

kulturalnych wymienia się brak teatru, sali widowiskowej, kawiarni z muzyką poważną, kina z nowościami filmowymi.

Blisko 70% ankietowanych stwierdziło, że miasto nie wykorzystuje swego położenia i walorów turystycznych. Ale 22,4% uznało, że miasto jest wykorzystywane turystycznie. Wśród obiektów najwyżej cenionych przez mieszkańców, mających charakter obiektów zabytkowych o klasie ponadregionalnej wymieniano najczęściej: kościół gotycki /65% ankietowanych/, Bramy miejskie: Lubawską i Brodnicką /33%/, Muzeum ziemi Nowomiejskiej /31%/, średniowieczne mury obronne /16%/, urbanistyczną formę i zabudowę rynku nowomiejskiego /13%/, perspektywiczną możliwość oglądania panoramy miasta z wieży byłego kościoła protestanckiego a obecnie kina /12%/ i ruiny klasztoru w Łąkach /9%/. Walory turystyczne powinny być wzbogacone przez odpowiednią infrastrukturę jak np. amfiteatr /29%/, camping i pole namiotowe z przystanią kajakową /8%/. Ponad 18% ankietowanych uważa, że jakość świadczonych usług w hotelu i restauracjach miasta jest niedostateczna.

Wielu respondentów ocenia, że w mieście jest mało placówek sportowych. W pierwszej kolejności aż ponad 81% ankietowanych odczuwa brak krytego basenu, 49% - brak hali sportowej /w trakcie ankietowania taka hala była budowana/, a 38% - brak kortów tenisowych. Ponadto respondenci wyrazili opinię, że w mieście powinna być udostępniona: siłownia /28%/, trasy rowerowe /12%/, lodowisko w okresie zimy /11%/ i sauna /8%/. Zdaniem 81% respondentów w NML jest niewystarczająca ilość imprez sportowych, kulturalnych, turystycznych i innych.

Według opinii 41% ankietowanych liczba połączeń komunikacyjnych jest niewystarczająca, zwłaszcza ze względu na dojazdy do pracy i szkół. Lecz 40% uznało, że obecne połączenia są wystarczające. Za zwiększeniem połączeń autobusowych opowiedziało się prawie 60% ankietowanych, natomiast za zwiększeniem połączeń kolejowych 67%. Prawie 50% ankietowanych uważa, że NML powinno mieć miejską sieć komunikacyjną, a 20% uważa, że raczej tak.

Miasto w 56% ankietowanych postrzegane jest jako czyste, a tylko przez 3,4% jako bardzo czyste. Dokładnie 30% respondentów uważa, że miasto jest brudne i 3% jako bardzo brudne. Za najbardziej czyste respondenci uznają następujące ulice: Rynek /44%/, Grunwaldzką /45%/, Lipową /36%/, Jagiellońską /30%/, Tysiąclecia /29%/ i Sosnową /22%/.

Za ulice brudne uznano następujące: Okólną /58%/, Piastowską /41%/, Jagiellońską /33%/, Chrobrego /29%/, Kolejową /26%/ i Wojska Polskiego /30%/. Ulica Okólna znajduje się w centralnej części miasta i biegnie dookoła rynku miejskiego. Jej zabudowę stanowią stare kamienice, jest wąska i całkowicie pozbawiona zieleni. Natomiast ulica Jagiellońska jest jedną z głównych arterii miasta, będącą częścią trasy nr 52, o dużym natężeniu ruchu drogowego i zanieczyszczoną spalinami i śmieciami pochodzącymi często z przejeżdżających samochodów. Ulicami kontrowersyjnymi co do czystości są: Jagiellońska, Lipowa i Tysiąclecia. Może fakt, że są to długie ulice a zatem stan ich czystości może być różny na poszczególnych odcinkach, wpływa na tak rozbieżne opinie.

Bezpieczeństwo miasta zostało także zinterpretowane różnie przez osoby ankietowane. Jednak zdecydowana większość uznaje Nowe Miasto Lubawskie za miasto bezpieczne /61%/, natomiast za niebezpieczne uznaje go 36%. Za najbardziej bezpieczne rejony miasta respondenci uznali: ul. Grunwaldzką /70%/, mimo dużego nasilenia ruchu, ale przy niej znajduje się Komenda Rejonowa Policji, więc być może to ma wpływ na opinię, Rynek /43%/, być może ze względu na

znajdujące się tutaj restauracje i kawiarnie oraz odbywające się dyskoteki, które są pod większą kontrolą policji, Lipowa /24%/, Tysiąclecia 23%/ i Jagiellońska /19%/. Za niebezpieczne uznano ulice: Narutowicza /70%/, 3 Maja /41%/, Chrobrego /38%/, Tysiąclecia /34%/, Lipową /31%/, Szkolną /29%/ i Jagiellońską /28%/.

Przy ul. Narutowicza jest park miejski, a ponadto jest ona słabo oświetlona. Ulicę Chrobrego zamieszkują osoby bezrobotne, z których część wchodzi w konflikt z prawem. W 1997 r. w Nowym Mieście Lubawskim utworzono Straż Miejską. Po roku jej działalności na pytanie - czy jej powołanie poprawiło bezpieczeństwo odpowiedzi negatywnej udzieliło aż ponad 50% respondentów. Odpowiedzi pozytywnej, czyli tak udzieliło 21% ankietowanych a raczej tak 26%. Wielkości udziałów procentowych w odpowiedziach respondentów były więc zbliżone na tak jak i na nie, co może być dowodem na jednoznaczny brak stanowiska ankietowanych ze względu na zbyt krótką jeszcze działalność Straży Miejskiej.

Bezpieczeństwo, estetyka i tradycja to walory niezbędne dla dobrego samopoczucia mieszkańców. Aż ponad 65% mieszkańców Nowego Miasta jest zadowolona z dotychczasowego miejsca zamieszkania i nie zamieniłaby go na inną ulicę czy inne osiedle. Ale z drugiej strony fakt, że prawie 35% osób chętnie dokonałoby takiej zamiany nie najlepiej świadczy o warunkach zamieszkania w NML. Wśród osiedli najbardziej pożądanym gdzie respondenci chcieliby najchętniej zamieszkać wymienia się: Marianowo II – 23% ogółu ankietowanych, Centrum – 22%, Osiedle Tysiąclecia – 21,2%, Marianowo I – 18% i Wojska Polskiego – 16,4%. Respondenci nie byli zbyt konsekwentni w swoich wypowiedziach gdyż na pytanie dotyczące zmiany miejsca zamieszkania w ogóle, chęć opuszczenia Nowego Miasta Lubawskiego wyraziło aż 63% ogółu ankietowanych, co przewyższa udział procentowy niezadowolonych z obecnego miejsca zamieszkania w NML aż o 27%. Na opuszczenie Nowego Miasta decydowałiby się przede wszystkim ludzie młodzi – poniżej 25 lat /w tej grupie wiekowej chęć wyjazdu z NML wyraziło aż 75% ankietowanych. Wśród osób deklarujących chęć opuszczenia miasta ponad 37% osiedliłoby się w przyszłości w mieście średniej wielkości, 33,5% w mieście dużym, a ponad 14% wyjechałoby w ogóle z kraju. Ponad 38% respondentów w wieku poniżej 18 lat nie chciałoby aby ich dzieci mieszkały w NML, natomiast pokolenie starsze w wieku powyżej 56 lat w ogóle nie bierze pod uwagę możliwości opuszczenia miasta przez swoje dzieci. Za osiedleniem się w mieście swojego potomstwa opowiedziało się w sposób pozytywny 26,6% ankietowanych. Na pytanie dotyczące stopnia zadowolenia z zamieszkania w Nowym Mieście Lubawskim aż ponad 46% ankietowanych dało pozytywną odpowiedź, 26% wyraziło swoją obojętność i zaledwie 22% jest niezadowolonych a 6% bardzo niezadowolonych, czyli łącznie 27% wyraża swoje niezadowolenie z faktu zamieszkania w NML.

Dla zagadnień przyszłego rozwoju strategicznego miasta bardzo ważna jest postawa mieszkańców, czyli ich aktywność lub bierność w życiu miasta. Prawie 60% ankietowanych przyznało, że bierze aktywny lub raczej aktywny udział w życiu miasta. 40% przyznało, że nie bierze udziału w aktywnym życiu miasta, a wśród ankietowanych do 25 lat ten udział procentowy wynosił aż powyżej 76%. Wśród społeczeństwa aktywnego 28,4% deklaruje, że działa w sferze kulturalnej, 23% w sferze duchowej, 16% w sferze sportowej i 14% w sferze gospodarczej. Na pytanie – czy dalszy społeczno-gospodarczy rozwój Nowego Miasta Lubawskiego idzie we właściwym kierunku, w 1998 r. aż ponad 34% ankietowanych odpowiedziało że nie, a ponad 16% że raczej nie, czyli negatywnie oceniło 49%. Odpowiedź pozytywną dało 34%, w tym

zdecydowanie na tak było zaledwie 9%. Jest to jeden z bardziej niepokojących faktów i opinii na temat NML. W ankiecie opracowanej przez M. Dymnicką aż 82% respondentów odpowiedziało, że rozwój społeczno-gospodarczy nie przebiega we właściwym kierunku, w tym 32% kobiet i 50% mężczyzn/.

Aż 45% ankietowanych nie chciało, lub nie potrafiło udzielić odpowiedzi na temat – jakie zmiany powinny nastąpić w mieście ?. Wśród respondentów, którzy odpowiedzieli na to pytanie przeważały następujące opinie:

- 1 – zwiększyć ilość oddawanych mieszkań – 36,6%,
- 2 – zwiększyć ilość miejsc pracy – 28,0%,
- 3 – zmienić władze miasta – 27,2%,
- 4 – poprawić ochronę środowiska – 21,4%
- 5 – poprawić stan dróg i oświetlenie ulic – 19,2%,
- 6 – zainstalować sygnalizację świetlną na najbardziej ruchliwych skrzyżowaniach – 18,8%,
- 7 – wybudować obwodnicę – 16,0%.

Wnioski jakie wypływają z ankiety socjologicznej /M. Dymnickiej z 1997 r./ dotyczą także zagadnień społecznych i gospodarczych. Na pytanie o sytuację bytową 1/3 badanych nie dostrzegła poprawy w swoim położeniu materialnym, a 38% respondentów uznało go jako trochę lepsze. W hierarchii niezaspokojonych potrzeb na pierwszym miejscu wskazań znajdują się potrzeby mieszkaniowe i wysokość zarobków. Najważniejszym czynnikiem kreującym życie mieszkańców NML jest praca – 58% respondentów, wytrwałość – 46%, wykształcenie – 42%, wiara w siebie – 39% i dążenie do zmian – 36%. W układy, które dają powodzenie wierzy jedynie 5,8% ankietowanych. Jest to bardzo pozytywny obraz psychologiczno-świadomościowej postawy mieszkańców NML.

Zdecydowana większość mieszkańców wyraża zadowolenie, że mieszka w NML lub gminach otaczających – aż ok. 90%, co oznacza, że w wysokim stopniu identyfikuje się ze swoim miejscem zamieszkania. Prawie 1/3 respondentów życzyłaby sobie aby ich dzieci mieszkały także w NML, a przeciwnego zdania było zaledwie 17%, lecz prawie 48% nie miało w tej kwestii zdania /trudno powiedzieć/. Wśród potrzeb i problemów dostrzeżonych przez ankietowanych wymieniono następujące:

- 1 – brak nowych miejsc pracy i bezrobocie,
- 2 – pogarszający się standard życia,
- 3 – stan infrastruktury /kanalizacja, wodociągi, systemy ogrzewania itp./,
- 4 – zanieczyszczenie środowiska naturalnego,
- 5 – problemy mieszkaniowe,
- 6 – problemy ochrony zdrowia.

Najwyższe oceny w zakresie poziomu różnych dziedzin życia uzyskały wśród ankietowanych takie kwestie jak: 1 – zmiany zachodzące w zewnętrznym obrazie miasta 114 pkt., łatwość dokonywania zakupów 57 pkt., możliwości w zakresie szybkiego i wygodnego dojazdu do

pracy 43 pkt., możliwości uczestnictwa w imprezach kulturalnych 36 pkt. i możliwości realizacji różnych form wypoczynku w dni wolne od pracy 35 pkt. W strukturze i hierarchii potrzeb wymieniano najczęściej trzy:

- 1 – poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej 38% ankietowanych,
- 2 – zmniejszenie bezrobocia – 22%,
- 3 – rozwój przemysłu – 13%.

Nieco inaczej układają się potrzeby gdyby sami respondenci decydowali o rozwoju swojego miasta. Wówczas staraliby się przede wszystkim o:

- 1 – zmniejszenie bezrobocia 59%,
- 2 – rozwijanie przemysłu i rolnictwa 49%,
- 3 – poprawę infrastruktury technicznej 41%,
- 4 – budowanie mieszkań 23% i
- 5 – rozwijanie placówek oświatowych 13%.

Oceniając ostatnia wypowiedź ankietowanych należy stwierdzić, że zarówno problemy tu podnoszone jak i ich hierarchia dają wyniki zbliżone do opracowania M. Kopyczyńskiego z 1998 r.

2.1.5. ZARZĄDZANIE MIASTEM

Miasto Nowe Miasto Lubawskie zarówno w okresie międzywojennym jak i po II wojnie światowej stale pełni rolę ośrodka administracyjnego o randze powiatu /z wyjątkiem okresu zlikwidowania tej jednostki administracyjnej tj. w latach 1975-1998/. Aktualnie w granicach administracyjnych miasta występuje powierzchnia 1161 ha, w tym grunty orne zajmują 579 ha /49,9%, sady 4 ha, łąki 54 ha /4,6%, pastwiska 68 ha /5,9%, grunty rolne zabudowane 35 ha /3,0%, grunty pod rowami 2 ha, łącznie użytki rolne 742 ha /63,9%, lasy 47 ha /4,0%, grunty zadrzewione i zakrzaczone 7 ha, tereny mieszkaniowe 134 ha /11,5%, tereny przemysłowe 15 ha /1,3%, inne tereny zabudowane 26 ha /2,2%, tereny rekreacyjno-wypoczynkowe 15 ha /1,3%, tereny komunikacyjne 81 ha /7,0%, grunty pod wodami 16 ha /1,4%, nieużytki wraz z terenami różnymi 56 ha /4,8%. Na tej powierzchni w dniu 31 grudnia 2003 r. zamieszkiwało 11.369 osób. Zatem na 1 mieszkańca w Nowym Mieście Lubawskim przypadało 0,10 ha /w Lubawie 0,18 ha i w Hławie 0,15 ha/. W latach 60. i 70. Nowe Miasto Lubawskie miało obszar 810 ha i było zamieszkałe przez od 5662 osób w 1960 r. do 6824 osób w 1970 r., czyli, że areal przypadający na 1 mieszkańca stopniowo malał z 0,14 ha w 1960 r. do 0,12 ha w 1970 r. W strukturze użytkowania ziemi systematycznie maleje udział użytków rolnych na korzyść terenów zabudowanych i komunikacyjnych.

Aktualna organizacja Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim jest oparta o Regulamin Rady Miasta uchwalony przez Radę Miejską w dniu 26 marca 2001 r. /Załącznik do uchwały Nr XXV/137/2001/. Regulamin określa strukturę wewnętrzną Urzędu Miejskiego oraz zakresy działania referatów i samodzielnych stanowisk pracy.

Zarządzanie miastem dokonuje się przez następujące jednostki: Rada Miasta, Komisje Rady Miasta, Zarząd Miejski, Burmistrz Miasta, Zastępca Burmistrza Miasta, Sekretarz Miejski, Skarbnik Miejski, czyli główny księgowy budżetu oraz Urząd Miejski. W skład Urzędu Miejskiego wchodzi następujące jednostki: Skarbnik Miejski z 7 stanowiskami ds. księgowości finansowej, Referat Sekretariatu i Kadr oraz Spraw Lokalowych z 3 stanowiskami, Referat Organizacyjny z 3 stanowiskami, Referat Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Mienia Komunalnego z 5 stanowiskami, Urząd Stanu Cywilnego oraz 6 stanowisk samodzielnych /m. in. ds. obywatelskich, wojskowych, handlu i obrotu gospodarczego, inwestycji i remontów, organizacji oświaty, obsługi sieci komputerowej urzędu/, a ponadto radca prawny i kancelaria tajna.

Obecne zarządzanie miastem odbywa się przez wykorzystanie 28 pełnych etatów. Struktura organizacyjna Urzędu jest dostosowana do Regulaminu Organizacyjnego UM w Nowym Mieście Lubawskim i jest zgodna z ustawami o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 r., ustawą o podziale zadań i kompetencji z 17 maja 1990 r. oraz statutem gminy NML z 29 kwietnia 1996 r.

Do jednostek organizacyjnych gminy Nowe Miasto Lubawskie należą:

1. Urząd Miejski,
2. Nowomiejski Dom kultury,
3. Miejska biblioteka Publiczna,
4. Miejski Zakład Komunalny,
5. Ośrodek Sportu i Rekreacji,
6. Przedszkole Miejskie,
7. Zespół Gimnazjum i Szkoły Podstawowej,
8. Szkoła Podstawowa,
9. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
10. Straż Miejska.

Organem uchwałodawczym oraz stanowiącym akty prawa miejscowego jest Rada Miasta, która składa się zgodnie z wynikami wyborów z 28 października 2002 r. z 15 osób, w tym z Ugrupowania „Wspólne Dobro” – 7 członków; „Porozumienie dla Nowego Miasta” – 4 członków, „Ziemia Nowomiejska 2002” – 3 członków i KW Samoobrona RP – 1 członek.

Rada Miejska w Nowym Mieście Lubawskim zgodnie z uchwałą nr II/5/2002 z 25 listopada 2002 działa poprzez 5 następujących Komisji:

1. Komisja Budżetu, Finansów i Planowania w składzie:

1. Boczek Romuald,
2. Kopyciński Mirosław,
3. Roszkowska Łucja, Wiceprzewodnicząca,
4. Kemski Marcin, Przewodniczący,
5. Prusakowski Roman,

6. Prusakowski Leon,

7. Kupniewski Henryk – od 2.II.2004 r.

2. Komisja do Spraw Gospodarczych i Mieszkaniowych:

1. Tuchalski Marek, od 2.II.2004 r. Wysokińska Krystyna,

2. Mączkowski Henryk, od 2.II.2004 r. Kopyciński Mirosław,

3. Korecki Andrzej, Przewodniczący,

4. Kopiczyński Jan, Wiceprzewodniczący,

5. Dąbrowska Bożena /od 23.VI.2003 r. w innej komisji/.

3. Komisja Zdrowia, Oświaty i Kultury:

1. Wysokińska Krystyna,

2. Kopycinski Mirosław /od 2.II.2004 r. w innej komisji/,

3. Roszkowska Łucja,

4. Korecki Andrzej,

5. Kemski Marcin,

6. Krzemieniewski Ryszard,

7. Zieliński Stefan, Przewodniczący,

8. Dąbrowska Bożena – od 23.VI.2003 r., Wiceprzewodnicząca.

4. Komisja Porządku Publicznego, Ochrony Przeciwpożarowej i Ochrony Środowiska:

1. Tuchalski Marek /rezygnacja z prac w tej komisji/,

2. Mączkowski Henryk, Wiceprzewodniczący,

3. Kopiczyński Jerzy, Przewodniczący,

4. Dąbrowska Bożena,

5. Krzemieniewski Ryszard,

6. Kopiczyński Jan.

5. Komisja Rewizyjna

1. Boczek Romuald, Przewodniczący,

2. Kopiczyński Jerzy, Wiceprzewodniczący,

3. Wysokińska Krystyna /od 2.II.2004 r. Kupniewski Henryk/,

4. Zieliński Stefan,

5. Prusakowski Roman.

Przewodniczącym Rady Miejskiej Nowego Miasta Lubawskiego jest Leon Prusakowski.

Miasto Nowe Miasto Lubawskie należy do różnych związków, stowarzyszeń i federacji. Wśród ważniejszych wymienić należy: Światowa Federacja Związku Miast i Miast Bliźniaczych, Stowarzyszenie Gmin Rzeczypospolitej Polskiej Euroregionu „Bałtyk”, Związek Miast Polskich, Związek Gmin Warmińsko-Mazurskich, Związek Gmin Regionu Ostródzko-Iławskiego „Czyste Środowisko” itp. Przynależność związkowa nie zawsze daje określone rezultaty współpracy, dlatego należy od czasu do czasu dokonywać weryfikacji celowości i słuszności przynależenia do danego związku lub stowarzyszenia z p.w. interesu miasta. Związek nie musi dawać bezpośrednie korzyści, ale przynależność do niego musi mieć głęboko sens merytoryczny.

W mieście działa kilka partii politycznych i związków zawodowych oraz stowarzyszeń regionalnych jak np. Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Nowomiejskiej. Ukazuje się cotygodniowy dodatek do Gazety Olsztyńskiej – „Drwęca”.

Ocena na temat - Jak jest postrzegana władza samorządowa w Nowym Mieście Lubawskim w kadencji 2002-2005, możliwa jest dopiero po zakończeniu kadencji i wnikliwej ocenie przeprowadzonej przez organy nadrzędne /w tym Urząd Powiatowy, Radę Powiatu NML oraz Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego/. Tym nie mniej pewne symptomy takiej oceny wyrażone przez zatwierdzanie sprawozdań np. z wykonania budżetu i innych zadań, są czynione na bieżąco, co najmniej w skali jednego roku. Jak dotąd brak podstaw do krytycznej oceny działalności zarówno Rady Miejskiej jak i Urzędu Miasta. Odwrotnie, są przykłady uhonorowania np. Pani Burmistrz NML za wyniki pracy i określone osiągnięcia.

O opinię na temat aktualnej pracy Rady Miejskiej i Urzędu Miasta zwrócimy się do mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego w miesiącu lipcu br. /2004 r./, a wyniki podamy w końcowej wersji „Strategii rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego 2005-2013 – plan rozwoju lokalnego”. Jak dotąd dysponujemy tylko dwiema opiniami na temat postrzegania władzy w Nowym Mieście Lubawskim przez jego mieszkańców i to ze zbliżonego okresu, bowiem z 1997 r. /ankieta socjologiczna/ i z 1998 r. /ankieta społeczno-gospodarcza/. Obie ankiety dotyczą oceny Władz samorządowych poprzedniej kadencji, sprawowanej przez Burmistrza W. Derlickiego.

W ankiecie W. Kopycińskiego /społeczno-gospodarczej/ na pytanie o samodzielność władz twierdząco odpowiedziało 35%, natomiast przecząco 27%, ale aż 39% ankietowanych nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Zdaniem respondentów największy wpływ na ustalanie budżetu miasta ma w 42% Rada Miejska, 32% Burmistrz, 24% Zarząd Miasta, 4% proboszcz miejscowej parafii a w 1% związki zawodowe. Natomiast zaledwie 0,6% ankietowanych uznało, że wpływ mają władze centralne. Podobny udział procentowy wystąpił przy zadaniu pytania na temat – kto podejmuje najważniejsze inicjatywy dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców miasta. Zwiększył się tylko nieznacznie wpływ Kościoła Katolickiego do 5%, związków zawodowych do 2% i partii politycznych do 1,4%.

Na pytanie – czy władze miasta NML pomagają w załatwieniu naglących potrzeb mieszkańców? aż 60% było odpowiedzi negatywnych i zaledwie 28% pozytywnych, przy 13% respondentach, którzy nie mieli zdania. Wśród osób i instytucji /urzędów/ pomocnych w załatwieniu spraw osobistych największym zaufaniem respondenci obdarzyli: Burmistrza w 20%,

Urząd Miejski 19%, Proboszcza tutejszej parafii 10%, rodzinę 8%, bardzo niskim zaufaniem cieszyła się ówczesna Rada Miejska – w zaledwie 3%, związki zawodowe 2% i partie polityczne 1%. Ponad 33% nie zwróciłoby się o pomoc do nikogo. Takiej odpowiedzi udzielili respondenci niezależnie od płci, wieku, wykształcenia i źródeł utrzymania. Przeprowadzający ankietę nie zadbał o pełny obraz sytuacji, gdyż nie wiemy dlaczego w NML jest taki wysoki procent – czy nie są zainteresowani jakąkolwiek pomocą, co świadczyłoby o dobrych warunkach społeczno-ekonomicznych mieszkańców, czy też /co jest bardziej prawdopodobne/ nie wierzą w realność jakiegokolwiek pomocy.

Na pytanie – czy działanie władz miejskich spowodowało dostrzegalne zmiany w życiu miasta? tak, lub raczej tak odpowiedziało 45% respondentów, nie lub raczej nie – 37%. Wśród dostrzegalnych zmian w mieście spowodowanych działaniami władz miasta wymieniono w kolejności: 1 – poprawę estetyki miasta 27%, uruchomienie oczyszczalni ścieków 23%, remont rynku 22%, kanalizację i wodociągi 16%, utworzenie straży miejskiej 8,6%, oraz oznakowanie ulic i budowę nowego targowiska – równo po 7,4%. Za dalsze naglące potrzeby w mieście respondenci uznali: naprawę chodników, rozbudowę kanalizacji, oświetlenie ulic i poprawę bezpieczeństwa.

Na kolejne pytanie – co obniża skuteczność działania władz lokalnych uczestnicy ankiety stwierdzili w 54%, że mały budżet miasta, 47% brak rozpoznania w potrzebach ludzi /to ostra krytyka!/, 12% brak wsparcia ze strony mieszkańców i w 11%, że wina jest brak uprawnień.

Na ostatnie bardzo ważne dwa pytania związane z perspektywami rozwoju miasta NML w zakresie inicjatyw jakie powinny podejmować władze miasta w bliższej i dalszej perspektywie aż 38% nie miało opinii /?!, natomiast 24% ankietowanych uznało 1 – wspieranie działalności gospodarczej, 2 – budowanie nowych placówek oświatowych /22%/, 3 – rozwój budownictwa mieszkaniowego /20%/, 4 – ochronę środowiska naturalnego /17%/, 5 – rozwój turystyki /11%/ i 6 – sygnalizację świetlną na skrzyżowaniach /9%/. Zdaniem respondentów władze miasta powinny preferować przemysłowo /58%/-turystycznie /54%/-usługowy /35%/ kierunek rozwoju miasta. Z tą ostatnią opinią należy w całości się zgodzić. Należy tylko odpowiedzieć władzom w jaki sposób, tj. jakimi metodami, przy pomocy jakich środków i w jakim zakresie należy ten rozwój poprowadzić. Wydaje się, że jest to podstawowy cel niniejszej strategii.

Uwzględniając opinie zawarte w ankiecie socjologicznej /M. Dymnickiej, 1997/, trzeba zwrócić uwagę, że 73% respondentów uważa, że zasadnicza rola władz samorządowych powinna polegać **na znajomości potrzeb, życzeń i preferencji mieszkańców oraz wiedzy jak je skutecznie zaspokajać, a następnie mobilizowaniu mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w rozwoju swojego miasta.** Największy wpływ na podejmowanie decyzji w mieście powinni mieć: Rada Miejska 30%, Burmistrz 27%, władze powiatowe 16%, rady, komitety mieszkańców 6%. Prawie 60% ankietowanych uznało, że władze lokalne niedostatecznie znają potrzeby mieszkańców i stąd ich mała skuteczność.

2.1.6. BUDŻET MIASTA

Budżet miasta jest bardzo ważnym instrumentem polityki społeczno-gospodarczej i przestrzennej każdej jednostki administracyjnej i samorządowej. Jego struktura odzwierciedla

potrzeby w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej oraz charakter wyboru priorytetów inwestowania w różne podmioty gospodarcze podlegające miastu.

Przy klasyfikacji dochodów budżetu miasta Nowego Miasta Lubawskiego przyjęto założenie, że dochody własne stanowią sumę podatków i opłat lokalnych oraz dochodów z tytułu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa. Obydwa rodzaje dochodów są bowiem generowane przez gminę, bądź bezpośrednio poprzez stanowienie o wysokości podatków i opłat lokalnych, bądź przez aktywność gospodarczą jej mieszkańców, na którą władze lokalne mają wpływ pośredni. Nie interpretowano zmian w udziale w dochodach dotacji celowych i środków pozabudżetowych uznając, że wahania w tym zakresie są stymulowane zbyt wieloma okolicznościami /dotacje ściśle ukierunkowane, fundusze pomocowe, kredyty itp./. Ten dział dochodów budżetu nie może być interpretowany jako miernik aktywności miasta wprost. W poniższej analizie uwzględniono następujące zagadnienia:

- 1 – struktura dochodów budżetowych,
- 2 – struktura wydatków budżetowych wg klasyfikacji budżetowych,
- 3 – struktura wydatków budżetowych na inwestycje.

Analizą objęto strukturę dochodów i wydatków budżetowych miasta Nowego Miasta Lubawskiego za okres ostatnich 5 lat tj. 1999-2003.

Tabela 1. Struktura z wykonania dochodów budżetu m. Nowego Miasta Lubawskiego za 1999-2003 r. w tys. zł.

Dział Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
040. Rolnictwo i łowiectwo	0,4	0,5	0,5	0,7	0,1
600. Transport i łączność	-	0,3	65,0	214,0	297,7
700. Gosp. mieszk. i niem. usługi	1592,7	918,7	904,2	1112,3	1402,0
750. Administracja publiczna	274,8	235,6	137,2	138,6	92,2
751. Urzędy naczel. org. władzy państw.	1,3	12,9	16,4	32,1	27,2
754. Bezpieczeństwo publ. i ochr. ppoż.	-	-	6,3	4,7	4,4
756. Dochody od osób praw. i fiz.	4451,2	4635,1	5128,8	5281,4	5366,5
758. Różne rozliczenia	4062,8	4373,6	4910,9	5406,9	5615,9
801. Oświata i wychowanie	153,1	231,6	68,4	125,3	46,3
851. Ochrona zdrowia	27,5	-	137,8	194,5	171,0
853. Opieka społeczna	1146,9	1304,2	1436,6	1566,6	1651,6
854. Edukacyjna opieka wychowawcza	-	-	125,7	57,7	4,7
900. Gospodarka komunalna i ochr. środ.	411,9	243,7	169,9	1439,3	472,1
921. Kultura i ochrona dziedzictwa narod.	86,2	102,9	94,3	1,2	4,9
Dochody ogółem	12.208,9	12.147,1	13.202,0	15.575,4	15.156,6

Źródło: Dane Urzędu m. Nowe Miasto Lubawskie

Tabela 2. Dochody własne wg źródeł powstania w tys. zł

Lp. Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
1. Podatki i opłaty lokalne	4323,6	4479,7	4916,3	5099,0	5164,2
w tym:					
- podatek od nieruchomości	1736,7	1942,2	2437,6	2736,5	2634,4
- podatek doch. od osób fiz.	1978,3	1953,3	1949,5	1757,3	1924,7
2. Dochody z majątku gminy	1556,4	871,7	851,3	1022,3	1336,6
3. Pozostałe dochody	890,5	853,3	963,7	723,3	616,1
4. Ogółem dochody własne	6770,5	6204,6	6731,3	6844,5	7117,0
5. Subwencja ogólna	3950,2	4371,2	4737,0	5396,8	5613,4
6. Ogółem dotacje	1488,2	1571,3	1733,7	3334,0	2426,2
7. Udział d.w. w % doch.budż.	55,4	51,1	51,0	43,9	47,0
Dochody ogółem	12.208,9	12.147,1	13.202,0	15575,4	15.156,6

Źródło: Dane Urzędu m. Nowego Miasta Lubawskiego

W strukturze dochodów budżetowych na uwagę zasługują dochody własne, które w analizowanym okresie systematycznie wzrastały /z wyjątkiem 1999 r./. Wzrost chociaż niezbyt wysoki 105,7% /w Iławie o 128% - por. Strategia rozwoju miasta..., 2003/, ale wskazujący na konsekwentny przyrost w dochodach własnych. Drugi ważny składnik dochodu czyli subwencje i dotacje stanowią w budżecie pozycję jak dotąd mało ustabilizowaną a stąd też i trudno przewidywalną co do ostatecznych ich kwot /w 2003 r. 8,0 mln zł, w 2002 r. 8,7 mln zł, a w 1999 r. zaledwie 5,4 mln zł/.

W dochodach budżetowych na 1 mieszkańca m. Nowe Miasto Lubawskie w 2003 r. uzyskało 1333 zł /w 1999 r. 1091 zł/, co lokalizuje miasto powyżej średniej dla województwa warmińsko-mazurskiego /1178 zł/ i np. m. Iławy 1296 zł. Ten fakt w sposób jednoznaczny należy ocenić pozytywnie na konto władz miasta, które zabiegają zarówno o egzekwowanie należnych wpłat na dochody własne jak i pozyskiwanie dotacji oraz subwencji z różnych źródeł.

Poziom wydatków w mieście jest ściśle kontrolowany możliwościami dochodów i wpływów w poszczególnych latach. Struktura wydatków w mieście w analizowanym okresie 1999-2003 była zmienna, dostosowana do lokalnych potrzeb i realizowanych inwestycji. W żadnym jednak roku nie przekroczyła progu bezpieczeństwa finansowego gminy.

Jak wykazuje analiza wydatków budżetowych za lata 1999-2003, wydatki te systematycznie wzrastały. Największy wzrost wydatków wystąpił w 2002 r., gdyż przyniósł on wzrost o ponad 3 mln zł, tj. o 24,1%. Można przypuszczać, że sytuacja ta miała związek ze zmianą władzy, gdyż w 2002 r. kończyła się kadencja władz samorządowych i administracyjnych. W strukturze wydatków można zaobserwować istotny wzrost ich na cele transportu i łączności o ponad 100%, systematyczny wzrost wydatków na cele administracji publicznej, i stały choć powolny wzrost związany z oświatą i wychowaniem. Spadają natomiast wydatki na cele kultury fizycznej i sportu. Bardzo zmienne są wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, zależne od ilości, jakości i kosztocłonności realizowanych inwestycji z tego zakresu.

Tabela 3. Wydatki budżetowe wg działów gospodarki w latach 1999-2003, w tys. zł.

Dział Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
010. Rolnictwo i łowiectwo	-	-	0,3	0,3	0,4
600. Transport i łączność	459,5	861,6	533,1	1234,7	1239,1
700. Gospodarka mieszkaniowa	59,8	102,4	91,9	87,2	238,1
710. Działalność usługowa	-	-	-	-	21,6
750. Administracja publiczna	1419,0	1682,0	1781,0	1850,6	2046,0
751. Urzędy naczelnych org.	1,3	12,9	16,4	32,1	27,2
754. Bezpieczeństwo publ. i ppoż.	132,4	160,3	168,3	168,9	193,3
757. Obsługa długu publicznego	56,8	-	118,7	21,8	19,9
758. Różne rozliczenia	147,1	28,5	25,0	23,5	2,0
801. Oświata i wychowanie	4401,0	5398,6	4924,2	5282,8	6122,0
851. Ochrona zdrowia	115,0	106,5	87,4	119,1	164,5
853. Opieka społeczna	1616,4	1770,2	2027,8	2197,2	2211,9
854. Edukacyjna opieka wychow.	-	-	833,1	855,0	837,0
900. Gospodarka komun. i ochr. środ.	1190,9	1102,4	950,8	2884,4	2186,3
921. Kultura i ochrona dziedz. narod.	580,7	645,1	732,7	709,1	742,4
926. Kultura fizyczna i sport	1878,1	335,9	428,0	320,3	279,4
Ogółem wydatki	12.058,1	12.718,6	15.786,9	16.330,9	

Źródło: Dane Urzędu m. Nowe Miasto Lubawskie

Wydatki na 1 mieszkańca Nowego Miasta Lubawskiego w 2003 r. wynosiły 1436 zł /w woj. warmińsko-mazurskim 1227 zł, w Iławie 1361 zł/. w stosunku do 1999 r. nastąpił wzrost wydatków o 359 zł/mieszkańca. Wydatki od 2002 r. przekraczają dochody budżetu. W 2002 r. było to przekroczenie o 211,5 tys. zł, natomiast w 2003 r. o 1.174,3 tys. zł, co stanowiło 7,7% dochodu budżetu. Wcześniej wydatki budżetowe były na poziomie uzyskiwanych dochodów budżetowych.

Tabela 4. Realizacja inwestycji w m. Nowe Miasto Lubawskie w latach 1999-2003 w tys. zł.

Dział Wyszczególnienie	1999	2000	2001	2002	2003
600. Transport i łączność	135,7	680,5	200,2	874,0	793,7
700. Gospodarka mieszkaniowa	23,7	10,6	49,3	9,4	149,3
750. Administracja publiczna	32,5	19,3	22,6	19,2	12,8
801. Oświata i wychowanie	18,5	-	10,0	51,7	384,5
851. Ochrona zdrowia	-	26,8	-	-	20,0
854. Edukacyjna opieka wychow.	-	67,6	21,1	-	4,4
900. Gospodar. komun. i ochr. środ.	370,2	555,6	348,5	1813,1	1331,8
921. Kultura i ochrona dziedz. narod.	1149,3		6,0	-	4,0
Ogółem	3.074,8	1.360,4	657,7	2.767,3	2.700,4

Źródło: Dane Urzędu m. Nowe Miasto Lubawskie

W budżecie miasta, w części dotyczącej wydatków ważną pozycję zajmują wydatki inwestycyjne, które w poszczególnych latach okresu 1999-2003 wynosiły zgodnie z tabelą nr 5. W strukturze wydatków inwestycyjnych największe nakłady w Nowym Mieście Lubawskim są przeznaczane na inwestycje w zakresie: gospodarki komunalnej i ochrony środowiska, transportu i łączności oraz oświaty i wychowania. W poszczególnych latach realizowano następujące ważne inwestycje:

w 1999 r. – budowa hali sportowej przy OSiR w NML,

- budowa sieci wodociągowej na terenie NML,
- modernizacja ulic NML,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej;

w 2000 r. – modernizacja nawierzchni ulic osiedla mieszk. Marianowo,

- modernizacja skrzyżowania ulic: Wojska Polskiego i Jagiellońskiej
- budowa sieci wodociągowej,
- budowa sieci kanalizacyjnej,
- wyposażenie hali sportowej,
- remont i modernizacja przystani wodnej;

w 2001 r. – budowa sieci wodociągowej w NML,

- modernizacja ulic NML,
- modernizacja oświetlenia ulic NML,
- budowa kanalizacji deszczowej w NML;

w 2002 r. – budowa i modernizacja ul. Piastowskiej,

- kanalizacja sanitarna w lewobrzeżnej części miasta,
- budowa sieci wodociągowej w prawobrzeżnej części miasta,
- modernizacja oświetlenia ulic w NML;

w 2003 r. – budowa i modernizacja ul. Piastowskiej,

- budowa i modernizacja ul. Jesionowej,
- rozbudowa szkoły podstawowej w NML,
- budowa kanalizacji sanitarnej I etap,
- budowa sieci wodociągowej ul. Kamionki,
- budowa sali gimnastycznej w SP w NML.

W analizowanym okresie ostatnich 5 lat wydatki na inwestycje w zakresie gospodarki komunalnej /wodociągi, kanalizacja/ wyniosły ponad 4 mln zł, na modernizację ulic /oświetlenie, budowa chodników itp./ ok. 2,2 mln zł oraz na rozbudowę bazy oświatowej ok. 0,5 mln zł. W bieżącym roku do najważniejszych realizowanych inwestycji /za kwotę 1.458,4 tys. zł/ należą:

w 2004 r. – remont kotłowni węglowej w gimnazjum w NML,

- budowa budynku komunalnego dla 6 rodzin w NML,
- budowa sieci wodociągowej ul. Kamionki, Kornatki i Słoneczna,
- remont nawierzchni asfaltowej ul. Korczaka,
- budowa chodnika ul. Krzywa i Narutowicza.

W strukturze pochodzenia środków finansowych na inwestycje w 2004 r. 43,1% stanowią środki własne, 50,2% kredyty i pożyczki i zaledwie 6,7% środki z innych źródeł. Na uwagę zasługuje brak środków pochodzących z UE a także nie jest jasno określona forma pomocy finansowej ze strony urzędu marszałkowskiego województwa warmińsko-mazurskiego oraz starostwa powiatowego powiatu Nowe Miasto Lubawskie.

Plan dochodów budżetu na bieżący rok – 2004 jest na poziomie roku poprzedniego i wynosi 15,1 mln zł. W strukturze dochodów największa część dochodów będzie pozyskiwana z podatku od nieruchomości tj. 19,5% /3,0 mln zł/, z podatku od osób fizycznych tj. 18,7% /2,8 mln zł/, z majątku gminy tj. 9,6% /1,5 mln zł/ oraz z subwencji 5,4 mln /35,4%/ i dotacji 1,3 mln zł /8,7%/. Planowane wydatki budżetowe na 2004 r. wynoszą 18,8 mln zł, czyli przekraczają planowany dochód o 3,7 mln zł, tj. o 24,5% kwoty bazowej. Kwota ta jest związana z realizacją wieloletnich programów inwestycyjnych i należy mieć nadzieję na jej całkowite pokrycie.

W strukturze działowej /rzeczowej/ planowanych na 2004 r. wydatków budżetowych największe udziały mają:

1. Dział 801 – Oświata i wychowanie – 8.679,5 tys. zł /46,2% wydatków budżetowych m./,
2. Dział 750 – Administracja publiczna – 2.088,0 tys. zł /11,1%/,
3. Dział 600 – Transport i łączność – 1.963,0 /10,4%/,
4. Dział 852 – Pomoc społeczna – 1.712,5 tys. zł /9,1%/,
5. Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 1.341,7 tys. zł /7,1%/,
6. Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 835,2 tys. zł /4,4%/,
7. Dział 700 – Gospodarka mieszkaniowa – 731,2 tys. zł /3,9%/.

Najmniejsze wydatki zaplanowano na takie działy jak rolnictwo i leśnictwo – 700 zł, urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa – 6 tys. zł, dochody od osób prawnych, fizycznych itp. – 17 tys. zł, różne rozliczenia 110 tys. zł i ochronę zdrowia 169 tys. zł. W stosunku do lat poprzednich /2002- 2003 r./ szczególnie wzrosły zaplanowane wydatki w dziale: oświata i wychowanie o 2,5 mln zł, transport i łączność o 700 tys. zł i gospodarka mieszkaniowa o 500 tys. Zmniejszenie planowanych wydatków występuje w działach: pomoc społeczna o 500 tys. zł oraz gospodarka komunalna i ochrona środowiska o 1-1,5 mln zł. Pozytywnym wynikiem w planowaniu wydatków na 2004 r. jest zmniejszenie wydatków na pomoc społeczną, natomiast budzącym pewną wątpliwość zbyt znaczne obniżenie nakładów na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.

W podsumowaniu kwestii budżetu miasta za lata 1999-2004, można stwierdzić, że jest on rozważnie planowany i realizowany zgodnie z możliwościami prawnymi i ekonomicznymi miasta. Władze miasta dość rygorystycznie realizują właściwą politykę finansową, przestrzegając zasady

aby wydatki zasadniczo nie przekraczały dochodów budżetowych. Przekroczenia zaplanowane na bieżący rok w wysokości 24,5% kwoty bazowej /wielkości zaplanowanych dochodów budżetowych/, powinny być sygnałem ostrzegawczym o odchodzeniu od racjonalnej polityki finansowej.

2.1.7. NOWE MIASTO LUBAWSKIE NA TLE INNYCH MIAST

W analizie obejmującej ranking atrakcyjności miast ponadlokalnych Polski Północnej przyjęto statystyczne mierniki 45 cech rozwoju społeczno-gospodarczego dla 20 miast. Do rankingu przyjęto dane statystyczne za okres 2000 – 2002 r. Ranking ten wskazuje, że Nowe Miasto Lubawskie zajmuje w dużej części mierników rozwoju zajmując środkową pozycję wśród 20 miast.

Najkorzystniejsze miejsca (lokaty od 2 do 6) Nowe Miasto Lubawskie zajmuje w: saldzie migracji, mieszkaniach oddanych do użytku na 1000 mk., dochodach i wydatkach budżetu na 1 mk., odsetku powierzchni użytków rolnych, odsetku ludności w wieku przedprodukcyjnym, w liczbie miejsc całorocznych noclegowych, w księgozbiorze na 1000 ludności, liczbie osób na 1 przychodnię, liczbie szkół średnich technicznych i zawodowych, w długości dróg miejskich na 100 km², w liczbie osób na 1 mieszkanie i gęstości zaludnienia.

Najniższe miejsca (lokaty od 16 do 20) Nowe Miasto Lubawskie zajmuje w: odsetku ludności korzystającej z kanalizacji i wodociągów, w obciążeniu demograficznym, w odsetku sektora prywatnego w podmiotach gospodarki narodowej, w odsetku podmiotów handlowych, odsetku ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 5. Statystyczne mierniki rozwoju społeczno-gospodarczego - ranking atrakcyjności dla 20 wybranych gmin

Wyszczególnienie	Nowe Miasto Lubawskie		Lubawa	Biskupiec
	pozycja			
1. Powierzchnia w km2 (a)	7	12	17	5
2. Ludność w tys. (a)	10	10 985	9 117	10 409
3. Gęstość zaludnienia (a)	6	946	541	2 082
4. Obciążenie demograficzne (a)	19	65	60	53
5. Przyrost naturalny (a)	11	9	1	22
6. Saldo migracji (b)	3	21	-6	-72
7. Zatrudnienie w przemyśle i budownictwie w % (b)	13	45	66	44
8. Zatrudnienie w usługach produkcyjnych w % (b)	15	20	16	27
9. Zatrudnienie w usługach nieprodukcyjnych w% (b)	8	35	17	28
10. Mieszkania na 1000 mieszkańców (a)	6	317	294	322
11. Liczba osób na 1 mieszkanie (a)	6	3	3	3
12. Mieszkania oddane do użytku na 1000 mieszkańców (a)	4	4	5	2
13. Odsetek ludności korzystającej z wodociągów (b)	20	38	94	98
14. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji (b)	20	19	72	86
15. Drogi miejskie na 100 km2 (b)	6	276	119	160
16. Sklepy na 100 mieszkańców (a)	16	16	18	18
17. Liczba uczniów szkół podstawowych (a)	15	993	885	1 095
18. Liczba uczniów w gimnazjach (a)	16	619	488	958
19. Liczba uczniów LO (a)	9	508	503	420

20. Liczba średnich szkół technicznych i zawodowych (b)	4	9	4	3
21. Łóżka szpitalne na 1000 mieszkańców	8	9	5	24
22. Apteki na 1 mieszkańca (a)	8	2 746	3 039	2 082
23. Przychodnie na 1 mieszkańca (a)	4	3 662	9 117	2 602
24. Liczba ludności na 1 bibliotekę	15	10 985	9 117	5 204
25. Księgozbiór na 1000 ludności (a)	6	4 579	3 445	5 583
26. Liczba obiektów noclegowych (a)	11	1	1	1
27. Liczba miejsc noclegowych (VII-IX) (a)	8	89	32	24
28. Liczba miejsc całorocznych noclegowych (a)	4	89	32	24
29. Liczba osób korzystających z miejsc noclegowych (b)	6	2 482	827	-
30. Liczba podmiotów gospodarki narodowej (b)	14	904	663	980
31. Odsetek sektora prywatnego w podmiotach gosp.narod. (b)	17	93	96	95
32. Odsetek podmiotów przemysłowych (b)	10	12	13	8
33. Odsetek podmiotów w sekcji budownictwo (b)	11	10	12	9
34. Odsetek podmiotów handlowych (b)	16	33	37	34
35. Odsetek podmiotów w transporcie i łączności (b)	14	6	5	5
36. Dochody własne w tys. PLN (c)	12	7	6	10
37. Udział w podatkach w tys. PLN (c)	13	2	2	4
38. Subwencje w tys. PLN (c)	14	4	3	7
39. Dochody na 1 mieszkańca w PLN (a)	3	1 420	1 320	991
40. Wydatki na 1 mieszkańca w PLN (a)	3	1 439	1 628	1 037
41. Nakłady na ochronę środowiska w tys. PLN (b)	9	700	75	2 694
42. Odsetek powierzchni użytków rolnych (c)	2	62	82	32
43. Odsetek powierzchni leśnej (c)	10	4	0	0
44. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym (a)	4	25	25	22
45. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (a)	16	14	12	13
PRZECIĘTNA POZYCJA W RANKINGU (n/20)	10		12	10

Objaśnienia: a - dane z 2002 r.; b - dane z 2000 r.; c - dane z 2001 r.; (-) brak danych

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS, Warszawa

Tabela 6. Ranking gmin według poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego (45 cech)

L.p.	Gmina	Województwo	Przeciętna pozycja	Liczba ludności
1	Gołdap	warmińsko-mazurskie	6,3	13 534
2	Nowy Dwór Gdański	pomorskie	7,4	9 991
3	Sztum	pomorskie	7,5	10 253
4	Golub-Dobrzyń	kujawsko-pomorskie	7,6	13 082
5	Grodzisk Wielkopolski	wielkopolskie	7,9	13 592
6	Ostrzeszów	wielkopolskie	8,0	14 508
7	Pelplin	pomorskie	8,1	8 597
8	Nidzica	warmińsko-mazurskie	8,6	14 940
9	Ciechocinek	kujawsko-pomorskie	8,7	10 831
10	Koronowo	kujawsko-pomorskie	9,4	10 845
11	Nowe Miasto Lubawskie	warmińsko-mazurskie	9,8	10 985
12	Biskupiec	warmińsko-mazurskie	9,9	10 409

13	Pasłęk	warmińsko-mazurskie	10,0	12 097
14	Kruszwica	kujawsko-pomorskie	11,2	9 464
15	Lubawa	warmińsko-mazurskie	11,7	9 117
16	Orneta	warmińsko-mazurskie	12,0	9 445
17	Dobre Miasto	warmińsko-mazurskie	12,1	10 641
18	Kartuzy	pomorskie	12,5	15 475
19	Wolsztyn	wielkopolskie	14,5	13 710
20	Puck	pomorskie	19,0	11 492

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS, Warszawa

2.1.8. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Lista zjawisk pozytywnych /cech dodatnich/ i negatywnych /cech ujemnych/ wynikająca z analizy uwarunkowań wstępnych, wskazuje na następujący ich zróżnicowany charakter w chwili obecnej i dla przyszłego rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego.

Wśród uwarunkowań pozytywnych /mocnych stron/ występują m. in.:

- 1 – bogata przeszłość historyczna, wyrażona przez historię i zabytki,
- 2 – historycznie ukształtowane wiodące funkcje miasta: usługi, gospodarka żywnościowa, przemysł i rzemiosło oraz szkolnictwo,
- 3 – korzystne położenie geograficzno-ekonomiczne miasta jako zachodniej bramy do regionu Warmii i Mazur,
- 4 – bogata rzeźba terenu dla turystyki i rekreacji, sportów zimowych, sportów ekstremalnych itp.,
- 5 – łagodny klimat lokalny, z ponad 100 dniowym sezonem letnim,
- 6 – szczególnie korzystne warunki hydrologiczne dla żeglugi kajakowej, sportów wodnych i wypoczynku nad wodą,
- 7 – podziemny zbiornik wodny, o znacznej wydajności, jako rezerwar wody pitnej,
- 8 – prawidłowa struktura organizacyjna i zarządzania miastem,
- 9 – właściwa struktura dochodów i wydatków budżetowych.

Do uwarunkowań niekorzystnych /cech ujemnych/ należą:

- 1 – mało wykorzystane walory bogatej historii miasta i ziemi lubawskiej,
- 2 – ubogość miasta w naturalne surowce mineralne i nierozpoznane złoża wód podziemnych,

- 3 – wygasający dodatni bilans migracji,
- 4 – stagnujące od 2002 r., a nawet nieznacznie malejące dochody własne w budżecie miasta,
- 5 – słaba promocja miasta w regionie warmińsko-mazurskim, pomorskim i kujawsko-pomorskim, oraz w kraju i poza jego granicami.
- 6 – skromna współpraca z miastami bliźniaczymi,
- 7 - brak aktualnej i reprezentatywnej ankiety społeczno-ekonomicznej nt. oceny miasta i działalności władz lokalnych.

2.2. SFERA SPOŁECZNA

2.2.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

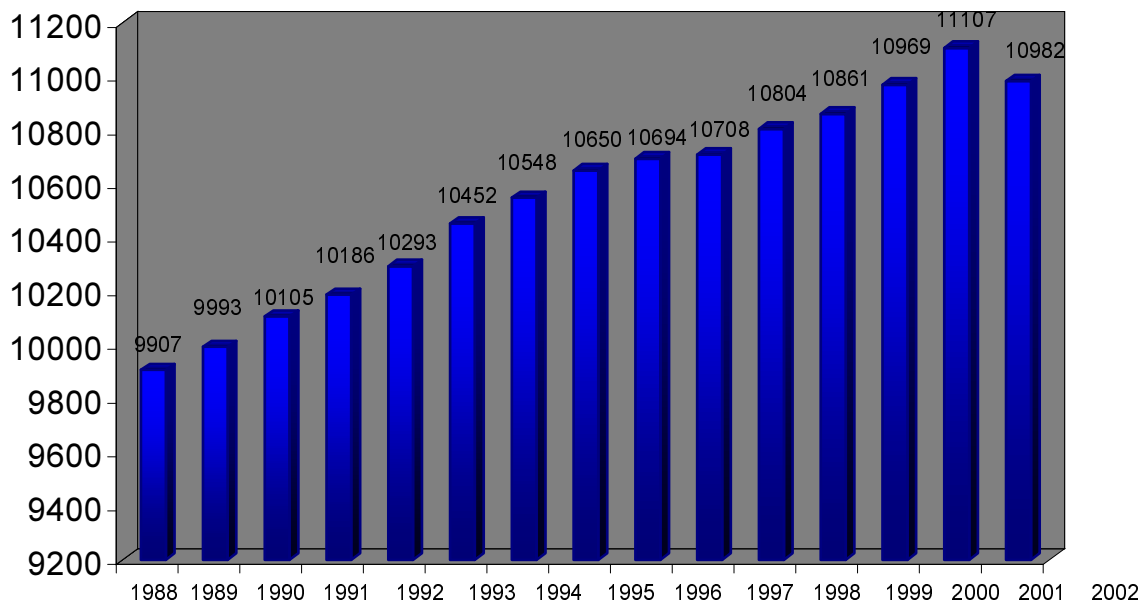
2.2.1.1. Wielkość populacji

Liczba ludności Nowego Miasta Lubawskiego systematycznie rośnie. Wskazują na to wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z lat 1970 (7716 osób), 1978 (8330 osób), 1988 (9907 osób) i 2002 (10982 osoby). W ostatnim okresie międzyspisowym (lata 1988-2002), odzwierciedlającym przemiany struktury społeczno-demograficznej w okresie transformacji gospodarki, liczba mieszkańców miasta wzrosła o 1075 osoby (10,9%), przyczyniając się do podniesienia wskaźnika gęstości zaludnienia od 874 os/km² (1988 r.) do 946 os/km² (2002 r.) [należy zaznaczyć, że w 1991 roku nastąpił wzrost ogólnej powierzchni miasta od 1133 ha do 1161 ha]. W analizowanym okresie średnioroczny przyrost wynosił około 70-80 osób, przy czym najwyższy - powyżej 1% - wzrost zanotowano w latach 1990-1993 /najwyższy przyrost w 1993 r. - 159 osób; 1,54%/ oraz w roku 2001 /138 osób; 1,25%/ . Jednakże wyniki spisu powszechnego w 2002 roku wskazują na zatrzymanie tendencji wzrostu liczby mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego. W roku tym nastąpił, po raz pierwszy w powojennej historii miasta, spadek liczby ludności (ubyło 125 osób), co przyczyniło się do spadku liczby ludności o 1,13% (por. tab. 7, ryc. 1).

Tabela 7. Zmiany liczby ludności, struktury płci i gęstości zaludnienia w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1988-2002

Rok	Ludność			Wskaźnik feminizacji	Gęstość zaludnienia na 1 km ²	Zmiany liczby ludności (rok poprzedni = 100 pkt)
	Ogółem	w tym				
		mężczyźni	kobiety			
1988	9907	4592	5315	116	874	x
1989	9993	4618	5375	116	882	100,87
1990	10105	4705	5400	115	892	101,12
1991	10186	4736	5450	115	877	100,80
1992	10293	4824	5469	113	887	101,05
1993	10452	4902	5530	113	900	101,54
1994	10548	4954	5594	113	909	100,92
1995	10650	4997	5653	113	917	100,97
1996	10694	5034	5660	112	921	100,41
1997	10708	5064	5644	112	922	100,13
1998	10804	5124	5680	111	931	100,89
1999	10861	-	-	-	935	100,52
2000	10969	5210	5759	111	945	100,99
2001	11107	5265	5842	111	957	101,25
2002	10982	5177	5805	112	946	98,87
2002 1988=100	110,9	112,7	109,2	96,6	108,2	x

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędów Statystycznych w Toruniu (lata 1988-1998) i Olsztynie (lata 1999-2002)

Ryc.1. Zmiany liczby ludności w latach 1988 - 2002

Źródło: jak w tab. 7.

Należy zaznaczyć, że zahamowania tempa wzrostu liczby mieszkańców Nowego Miasta Lub. nie wykazują dane ewidencji ludności Urzędu Miejskiego, według których liczba mieszkańców miasta w dniu 31 grudnia wynosiła: w 2001 r. - 11269 osób, 2002 r. - 11288 osób, 2003 r. - 11369 osób.

2.2.1.2. Ruch naturalny

Zmiany liczby ludności są wynikiem oddziaływania ruchu naturalnego, w tym głównie przyrostu naturalnego /w skrócie: PN/ oraz ruchu migracyjnego /napływ-odpływ/, wyrażającego się tzw. saldem migracji /w skrócie: SM/.

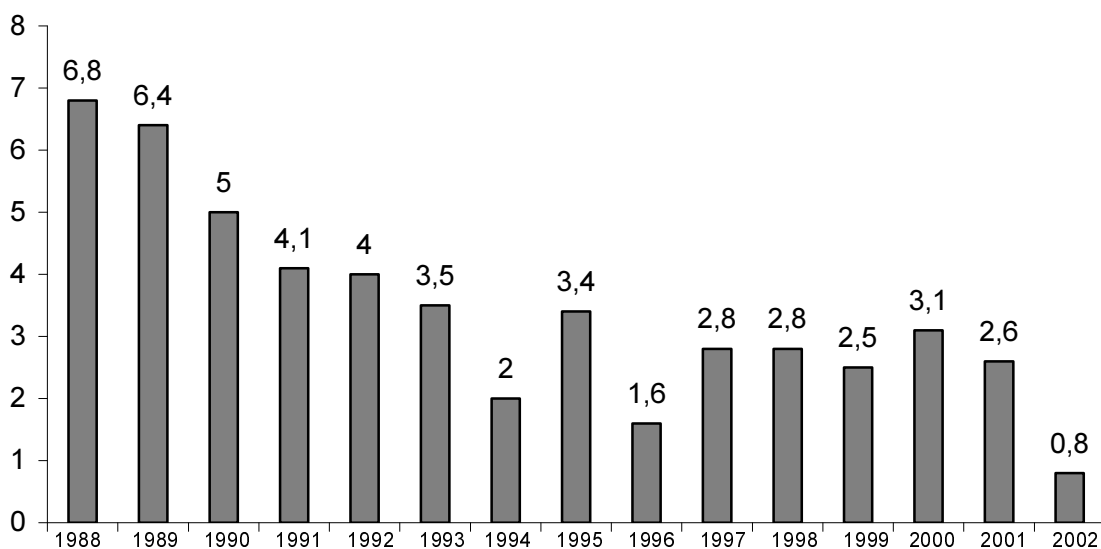
Na kształtowanie się wskaźnika przyrostu naturalnego wpływ ma stopa urodzeń oraz zgonów. Najniższą liczbę urodzeń żywych /107/ zanotowano w 2002 r., /9,7 urodzeń na 1000 osób/, najwyższą natomiast w roku 1989 /182/, co dało wskaźnik na poziomie 18,0 osób na 1000 ludności. Potwierdza to, zgodnie z trendami zachodzącymi w skali całego kraju, wyraźną tendencję spadkową liczby urodzeń. Z kolei w przypadku zgonów zaobserwować można niewielkie fluktuacje. Ich liczba pozostaje na zbliżonym poziomie i waha się w granicach 90-100 osób (por. tab. 7). Powyższe uwarunkowania przyczyniły się do znacznego obniżenia się wielkości przyrostu naturalnego (por. ryc. 2). W latach 1988-1989 PN osiągał poziom 170-180 osób /6-7 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców/. Z kolei od 1993 spadł do poniżej 40 osób, osiągając najniższy poziom w 2002 r. – 9 osób; 0,8 osób/1000 mieszkańców./. Analizowany proces demograficzny spowodowany jest

różnorodnymi przyczynami, z których najważniejsze wydają się czynniki natury ekonomicznej /bezrobocie, niskie dochody ludności, trudności z zabezpieczeniem podstawowego bytu: mieszkanie, możliwości utrzymania rodziny oraz brak perspektyw na poprawę sytuacji ekonomicznej/, jak i demograficznej /malejąca liczba zawieranych małżeństw, odkładanie założenia rodziny na później, świadoma decyzja kobiet o nieposiadaniu dzieci, wejście w wiek matrymonialny osób z niżu demograficznego, a tym samym kobiet w wieku rozrodczym/.

Tabela 8. Ruch naturalny ludności w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1988-2002

Rok	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	w liczbach bezwzględnych				na 1000 ludności			
1988	72	173	104	69	7,3	17,0	10,3	6,8
1989	79	182	117	65	7,9	18,0	11,6	6,4
1990	74	155	104	51	7,2	15,1	10,2	5,0
1991	52	147	105	42	5,1	14,2	10,1	4,1
1992	66	151	109	42	6,3	14,4	10,4	4,0
1993	47	142	105	37	4,5	13,4	9,9	3,5
1994	72	125	104	21	6,7	11,7	9,7	2,0
1995	59	143	106	37	5,5	13,3	9,9	3,4
1996	63	134	117	17	5,9	12,5	10,9	1,6
1997	65	118	88	30	6,1	11,1	8,2	2,8
1998	59	130	100	30	5,5	12,1	9,3	2,8
1999	50	114	87	27	4,6	10,5	8,0	2,5
2000	51	120	86	34	4,6	10,9	7,8	3,1
2001	53	109	80	29	4,7	9,8	7,2	2,6
2002	50	107	98	9	4,5	9,7	8,9	0,8
2002 1988 =100	69	61	94	13	62	57	86	11,8

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędów Statystycznych w Toruniu (lata 1988-1998) i Olsztynie (lata 1989-2002)

Ryc. 2. Zmiany poziomu przyrostu naturalnego w latach 1988 – 2002.

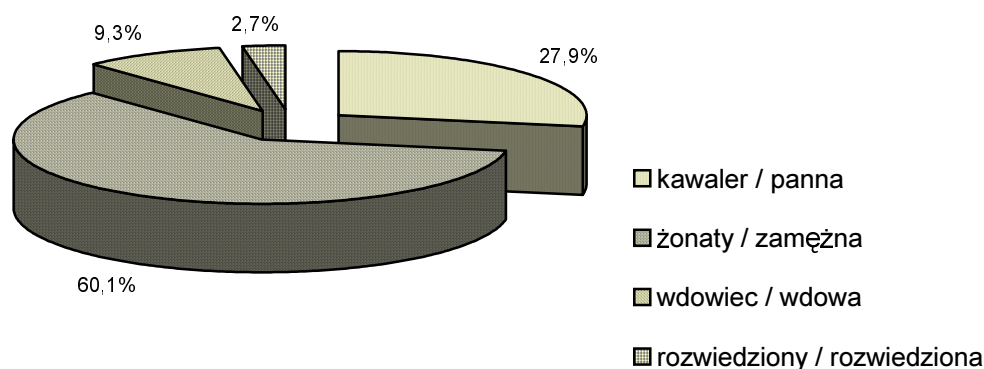
Źródło: jak w tab. 7.

Oddziaływanie powyższych uwarunkowań potwierdza spadająca liczba zawieranych małżeństw – od 70-80 w latach 1988-1989 (7-8 małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) do około 50 w latach 1999-2002 (4-5 małżeństw w przeliczeniu na 1000 mieszkańców; por. tab. 8). Potwierdza to również analiza porównawcza struktury ludności Nowego Miasta Lubawskiego według stanu cywilnego w latach 1988 i 2002, wykazująca wyraźny przyrost osób stanu wolnego (kawalerowie/panny) od 1567 osób (1988 r. – 21,8% ludności w wieku powyżej 15 lat) do 2426 osób (2002 r. - 27,9% ludności w wieku powyżej 15 lat). Zjawisko to najwyraźniej zaznaczyło się w grupie ludności młodej – w wieku 20-29 lat, w ramach której udział panien i kawalerów wzrósł od 38,5% w 1988 r. do 57,6% w 2002 r. (por. tab. 8; ryc. 3).

Tabela 9. Ludność według stanu cywilnego (w wieku powyżej 15 lat)

Rok	Stan cywilno-prawny				
	Ogółem	kawaler panna	żonaty zamężna	wdowiec wdowa	rozwiedziony rozwiedziona
1988 osoby	7190	1567	4697	763	163
%	100	21,8	65,3	10,6	2,3
2002 osoby	8707	2426	5235	810	236
%	100	27,9	60,1	9,3	2,7
1988-2002 %1988=100 pkt	x	128	92	88	117
w tym w wieku 20-29 lat					
1988 osoby	1332	513	804	0	15
%	100	38,5	60,4	0	1,1
2002 osoby	1599	920	664	1	14
%	100	57,6	41,5	0	0,9
1988-2002 %1988=100 pkt	x	150	69	x	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 1988 i 2002

Ryc. 3. Struktura ludności wg stanu cywilnego (2002)

Źródło: jak w tab. 8.

2.2.1.3. Migracje

Obok przyrostu naturalnego kolejnym czynnikiem kształtującym zmiany liczby ludności jest saldo migracji. W latach 1988-1998 Nowe Miasto Lubawskie odznaczało się dodatnim saldem migracji (wartość maksymalna – 123 osoby w 1993 r.). Po raz pierwszy ujemne saldo migracji odnotowano w 1999 r. (-2 osoby), a skala tego zjawiska osiągnęła największe rozmiary w 2001 r. (-35 osób; por. tab. 9). Malejące saldo migracji spowodowane jest z jednej strony spadkiem napływu ludności z obszarów wiejskich, a z drugiej wzrostem odpływu migracyjnego. Przyczyn takiego stanu rzeczy upatrywać można w zmianach na rynku pracy.

Tabela 10. Ruch migracyjny ludności w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1988-2002

Rok	Napływ			Odpływ			Saldo (osoby)
	ogółem	w tym		ogółem	w tym		
		z miast	ze wsi		do miast	na wieś	
1988	166	36	130	163	-	-	3
1989	223	59	164	187	-	-	36
1990	247	52	195	202	103	99	45
1991	182	37	145	143	-	-	39
1992	178	28	150	110	46	64	68
1993	226	62	164	103	-	-	123
1994	174	54	120	139	68	71	35
1995	192	35	156	157	-	-	35
1996	144	45	98	143	63	80	1
1997							
1998	138	-	-	119	-	-	19
1999	156	-	-	158	-	-	-2
2000	156	-	-	133	-	-	23
2001	93	-	-	128	-	-	-35
2002	144	-	-	139	-	-	5

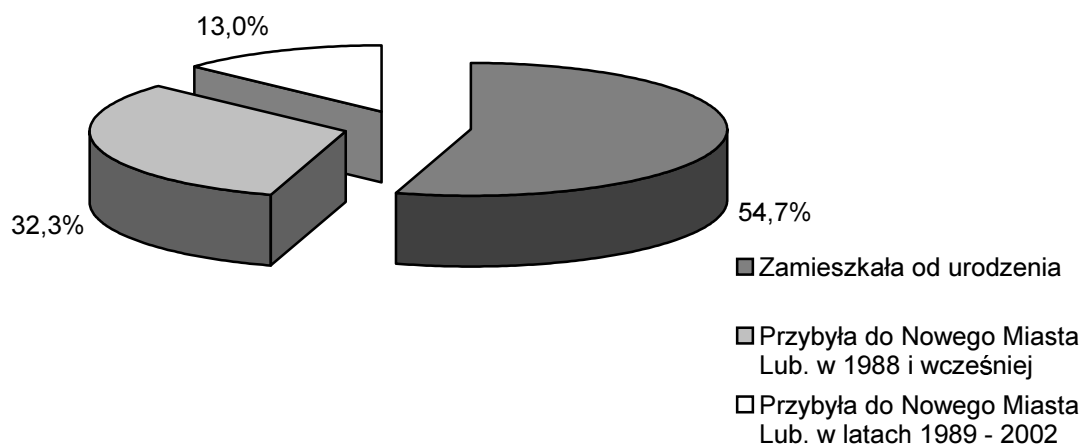
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędów Statystycznych w Toruniu (lata 1988-1998) i Olsztynie (lata 1999-2002)

Charakter migracyjny danego obszaru odzwierciedla struktura ludności według okresu zamieszkania. Według stanu w 2002 r. 54,7% ludności Nowego Miasta Lubawskiego mieszka w nim od urodzenia (85,3% w grupie wiekowej 0-19 lat; por. tab. 10, ryc. 4). Relatywnie wysoki odsetek ludności napływowej (45,3%) wskazuje na istotną rolę ruchów migracyjnych w kształtowaniu obrazu demograficznego miasta – zarówno w okresie gospodarki socjalistycznej (32,3% ludności), jak i w okresie gospodarki rynkowej. W latach 1989-2002 przybyło do Nowego Miasta Lubawskiego 1430 osób (13 % ogółu ludności). W grupa ta charakteryzuje się przewagą kobiet (114 w przeliczeniu na 100 mężczyzn) oraz wysokim odsetkiem ludności młodej – w wieku 20-39 lat (48%; por. tab. 11). Wskazuje to na dużą atrakcyjność miasta na regionalnym rynku pracy.

Tabela 11. Ludność według okresu zamieszkania - stan w 2002 r

Wyszczególnienie	Ogółem	Zamieszkała od urodzenia (%)	Przybyła do Nowego Miasta Lub.(%)		
			razem	w tym	
				1988 i wcześniej	1989-2002
Ogółem	10982	54,7	45,3	32,3	13,0
Mężczyźni	5177	57,4	42,6	29,7	12,9
Kobiety	5805	52,2	47,8	34,7	13,1
w tym grupy wiekowe					
0-19 lat	3239	85,3	14,7	2,9	11,8
20-39	3065	57,4	42,6	20,2	22,4
40-59	2972	34,9	65,1	57,0	8,1
60 lat i więcej	1706	26,0	74,0	67,0	7,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Ryc. 4. Struktura ludności wg okresu zamieszkania (2002)

Źródło: jak w tab. 10.

Tabela 12. Ludność przybyła do Nowego Miasta Lubawskiego w latach 1989-2002

Wyszczególnienie	ogółem	Grupy wiekowe			
		0-19 lat	20-39	40-59	60 i więcej lat
Osoby	1430	384	686	240	120
%	100	26,8	48,0	16,8	8,4
WF	114	123	118	94	111

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

2.2.1.4. Struktura wieku i płci

W wyniku ruchu naturalnego i migracyjnego zmianie uległa struktura wieku mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego. Analiza przemian struktury wieku ludności w latach 1988-2002 wykazała:

- spadek liczby i udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (mężczyźni i kobiety w wieku 0-17 lat) - od 31,7% do 25,9% (zjawisko to będące konsekwencją spadku liczby urodzeń najwyraźniej zaznaczyło się w grupie wieku 0-4 lata – spadek o 31%);
- wzrost liczby i udziału ludności w wieku produkcyjnym (mężczyźni w wieku 18-64 lata; kobiety w wieku 18-59 lat) – od 54,8% do 60,1% (zjawisko to będące konsekwencją wchodzenia w wiek produkcyjny roczników wyżu demograficznego najwyraźniej zaznaczyło się w grupie wieku 45-49 lat – wzrost o 100%);
- wzrost liczby i udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni w wieku powyżej 65 lat i kobiety w wieku powyżej 60 lat) – od 13,5% do 14,0% (zjawisko to będące konsekwencją utrwalającej się tendencji do wydłużania się życia ludzkiego najwyraźniej zaznaczyło się w grupie wieku 70-74 lata – wzrost o 49%; por. tab. 12, 13; ryc. 5, 6).

Wysoki przyrost liczby ludności w wieku produkcyjnym w latach 1988-2002 (1178 osób – wzrost o 22%), w warunkach relatywnie słabszego tempa ubytku ludności w wieku przedprodukcyjnym (296 osób – ubyło 9%) i podniesienia liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (193 osoby – wzrost o 14%), przyczynił się do istotnego (20%) spadku liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym - od 83 w 1988 r. do 66 w 2002 r. (por. tab. 8). Zjawisko to, ze względu na trudną sytuację na rynku pracy uznać można za niekorzystne. Ponadto wzrost ludności w wieku produkcyjnym charakteryzował się znacznie wyższym tempem w grupie ludności w wieku niemobilnym (wzrost o 49% mężczyzn w wieku 45-64 lata i kobiet w wieku 45-59 lat), w porównaniu do grupy ludności w wieku mobilnym (przyrost o 11% mężczyzn i kobiet w wieku 18-44 lata).

Wynikający ze specyfiki charakteru demograficznego, odnotowany w latach 1988-2002 znaczący przyrost ludności w wieku produkcyjnym, w warunkach likwidacji części miejsc pracy, był istotnym czynnikiem wzrostu bezrobocia. Oddziaływanie czynnika demograficznego na sytuację na rynku pracy będzie miało miejsce również w przyszłości. Wskazuje na to analiza porównawcza liczebności roczników wchodzących i wychodzących z wieku produkcyjnego w latach 2002-2019 (por. tab. 14). Wykazała ona, że w latach 2002-2010 liczba osób wchodzących w wiek produkcyjny będzie wyższa od liczby osób wychodzących z wieku produkcyjnego. W okresie tym, w warunkach braku nowych miejsc pracy następować będzie, stymulowany sytuacją demograficzną, wzrost bezrobocia.

Ocena struktury wieku ludności, że w latach 2004-2015 następować będzie gwałtowny proces starzenia się mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego. Wskazują na to bardzo duże, około 2-krotne, różnice między liczbą osób w wieku 45-54 lata (1643 osoby), a liczebnością grupy wiekowej 55-64 lata (864 osoby; według stanu w 2002 r.; por. tab.14).

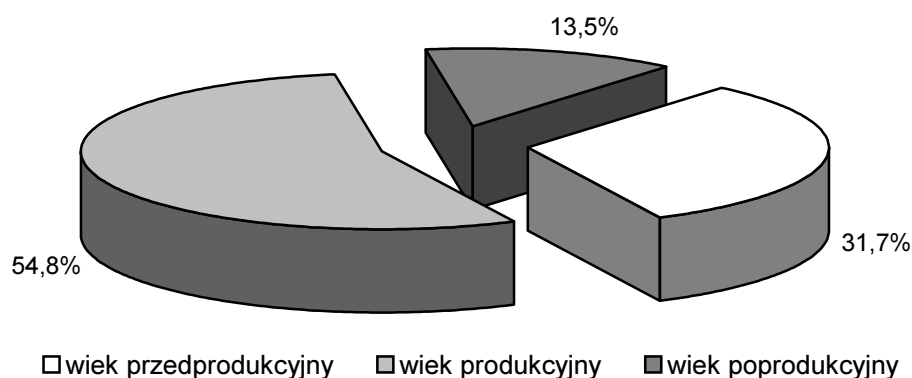
Analiza struktury wieku pozwala również prognozować liczebność roczników szkolnych. W wyniku spadku liczby urodzeń, w porównaniu do stanu w 2002 r., w 2008 r. nastąpi około 20%

spadek liczebności roczników szkolnych – zarówno w wieku szkoły podstawowej, jak i gimnazjum (por. tab. 15).

Tabela 13. Ludność wg grup wieku ekonomicznego w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1988-2002

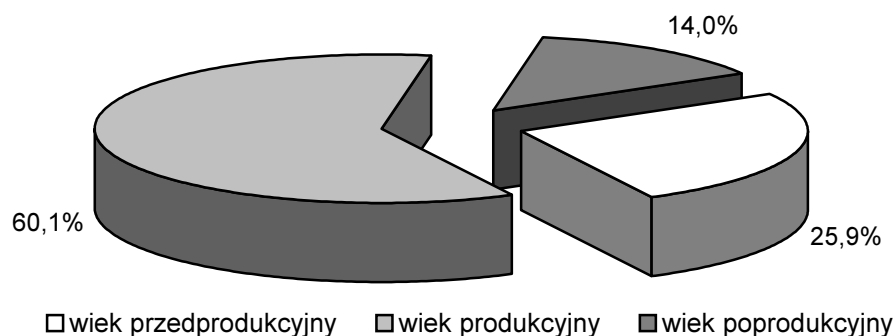
Rok	Ogółem	W wieku						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 os. w wieku produkcyjnym
		przedprodukcyjny	%	produkcyjny	%	poprodukcyjny	%	
1988	9907	3137	31,7	5428	54,8	1342	13,5	82,5
1992	10293	3229	31,4	5716	55,5	1348	13,1	80,1
1994	10548	3158	29,9	5971	56,6	1419	13,5	76,7
1996	10694	3113	29,1	6152	57,5	1429	13,4	73,8
1997	10708	3041	28,4	6232	58,2	1435	13,4	71,8
2000	10969	2904	26,5	6560	59,8	1505	13,7	67,2
2001	11107	2922	26,3	6686	60,2	1499	13,5	66,1
2002	10982	2841	25,9	6606	60,1	1535	14,0	66,2
2002 1988=100	110,9	90,6	81,7	121,7	109,7	114,4	103,7	80,2

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Urzędów Statystycznych w Toruniu (lata 1988-1998) i Olsztynie (lata 1989-2002)

Ryc. 5. Ludność wg grup wieku ekonomicznego w 1988 roku.

Źródło: jak w tab. 12.

Ryc. 6. Ludność wg grup wieku ekonomicznego w 2002 roku.

Źródło: jak w tab. 12.

Tabela 14. Przemiany struktury wieku ludności w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1998 i 2002

Wiek	1988		2002		1988-2002	
	osoby	%	osoby	%	osoby	os.1988=100 pkt
Ogółem	9907	100	10982	100	1075	111
w tym w wieku przedprodukcyjnym	3137	31,7	2841	25,9	-296	91
produkcyjnym	5428	54,8	6606	60,1	1178	122
w tym mobilnym	3895	39,3	4326	39,4	431	111
niemobilnym	1533	15,5	2280	20,7	747	149
poprodukcyjnym	1342	13,5	1535	14	193	114
os. w wieku nieprod./100 w wieku prod.	83	x	66	x	x	80
według grup wieku						
0-4 lata	887	9	611	5,6	-276	69
5-9'	954	9,6	762	7	-192	80
10-14'	876	8,9	902	8,2	26	103
15-19'	653	6,6	964	8,8	311	148
20-24'	596	6	806	7,3	210	135
25-29'	736	7,4	793	7,2	57	108
30-34'	880	8,9	728	6,6	-152	83
35-39'	842	8,5	738	6,7	-104	88
40-44'	608	6,1	863	7,9	255	142
45-49'	406	4,1	812	7,4	406	200
50-54'	495	5	831	7,6	336	168
55-59'	473	4,8	466	4,2	-7	99
60-64'	418	4,2	398	3,6	-20	95
65-69'	377	3,8	416	3,8	39	110
70-74'	230	2,3	343	3,1	113	149
75-79'	220	2,2	267	2,4	47	121
80 lat i więcej	256	2,6	282	2,6	26	110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 1988 i 2002

Tabela 15. Relacja między liczebnością roczników wchodzących i wychodzących z wieku produkcyjnego

ROK	Osoby wchodzące w wiek produkcyjny		Osoby wychodzące z wieku produkcyjnego		Relacja (wchodzący/wychodzący)
	liczba	wiek wg stanu w 2002 (M+K)	liczba	wiek wg stanu w 2002 r.	
2002	210	18	90	M-64, K-59	2,33
2003	187	17	69	M-63, K-58	2,71
2004	188	16	74	M-62, K-57	2,54
2005	191	15	84	M-61, K-56	2,27
2006	196	14	97	M-60, K-55	2,02
2007	191	13	110	M-59, K-54	1,74
2008	180	12	138	M-58, K-53	1,3
2009	169	11	129	M-57, K-52	1,31
2010	166	10	127	M-56, K-51	1,31
2011	169	9	173	M-55, K-50	0,98
2012	162	8	150	M-54, K-49	1,08
2013	142	7	156	M-53, K-48	0,91
2014	143	6	151	M-52, K-47	0,95
2015	146	5	163	M-51, K-46	0,9
2016	134	4	163	M-50, K-45	0,82
2017	125	3	174	M-49, K-44	0,72
2018	107	2	176	M-48, K-43	0,61
2019	139	1	176	M-47, K-42	0,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Tabela 16. Liczebność roczników szkolnych

Wyszczególnienie	Stan 2002	stan 2008	2002 r.=100 pkt
Wiek szk. podst. (7-12 lat)	988	794	80
Wiek gimnazjum(13-15 lat)	578	473	82

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 1988 i 2002

Jednym z wyznaczników procesów społeczno-demograficznych są również przemiany w strukturze płci. Zagadnienie to przedstawiono na podstawie analizy porównawczej liczby kobiet i mężczyzn (ogółem i w poszczególnych grupach wiekowych), z uwzględnieniem współczynników feminizacji (WF – liczba kobiet w przeliczeniu na 100 mężczyzn). Najwyższe wartości wskaźnik ten przyjmuje w najstarszych grupach wiekowych, co jest prawidłowością wynikającą z wyższej śmiertelności mężczyzn w wieku powyżej 50, a zwłaszcza 60 lat. Wskaźnik feminizacji w grupie powyżej 65 roku życia przekracza 150. Tym niemniej nadwyżka kobiet zaczyna się już w wieku powyżej 30 lat, bowiem w grupie wiekowej 30-39 lat WF przekracza 110.

Przeprowadzona analiza wykazała, że w latach 1988-2001 w Nowym Mieście Lubawskim zachodził proces defeminizacji, charakteryzujący się tendencją do spadku WF – od 116 (1988 r.) do 111 (2001 r.). Dopiero dane dotyczące 2002 r. wskazują na zmianę kierunku przemian w strukturze płci (WF = 112; por. tab. 6, 16). Ogółem w latach 1988-2002 tempo przyrostu liczby mężczyzn (12,7%) było niższe od tempa wzrostu liczby kobiet (9,2%). Dysproporcja ta, determinująca proces defeminizacji ludności miasta, wiązała się przede wszystkim z większym, w porównaniu do mężczyzn, odpływem migracyjnym kobiet. Wskazuje na to istotny spadek współczynnika feminizacji w grupie ludności w wieku produkcyjnym – mobilnym – od 116 WF w 1988 r. do 106 WF w 2002 r. (w grupie ludności w wieku produkcyjnym – niemobilnym odnotowano tendencję

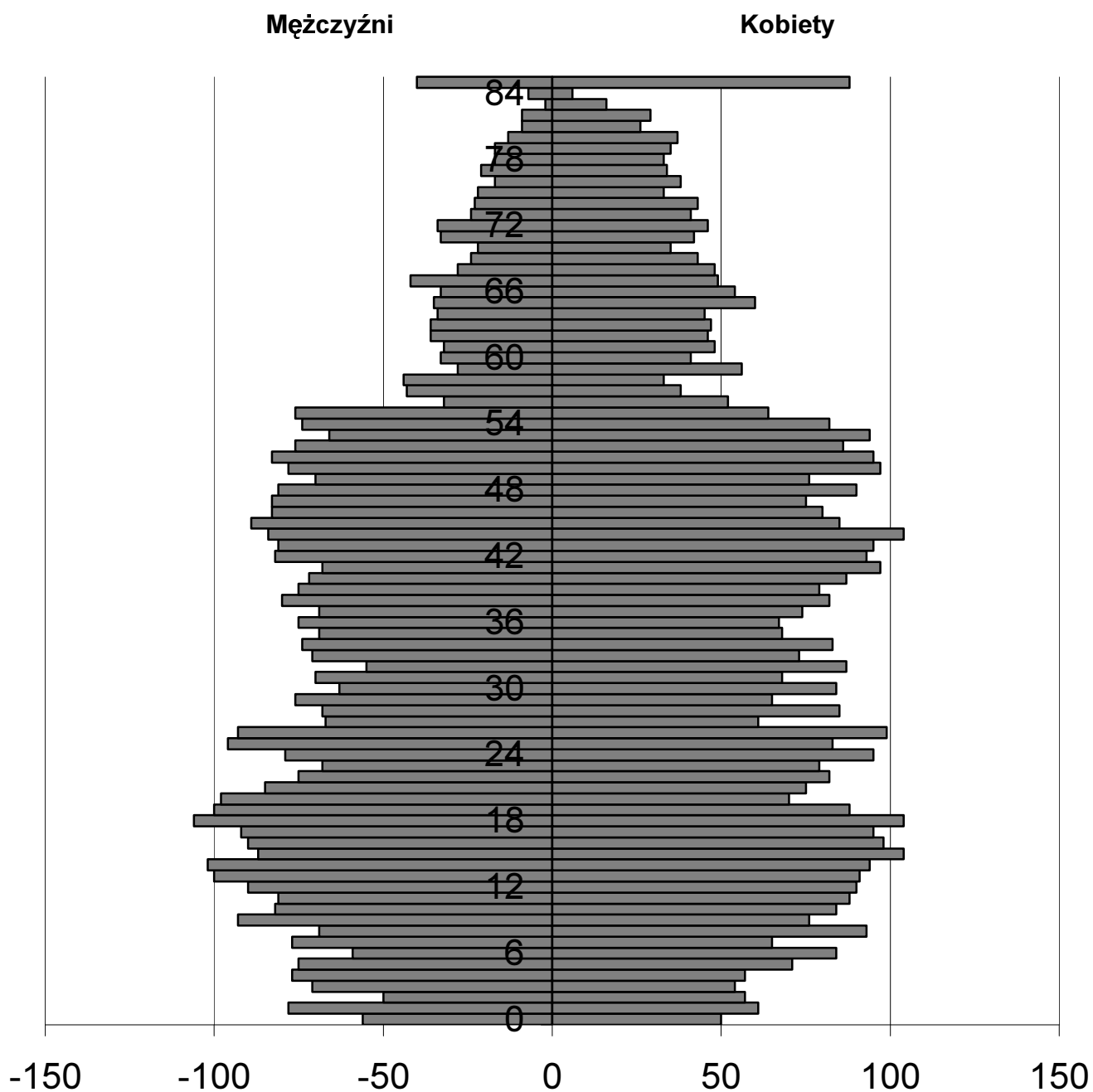
wzrostową; por. tab. 16), w tym przede wszystkim w grupach wiekowych najczęstszego zawierania małżeństw tj.: 20-24 lata (od 122 WF w 1988 r. do 99 WF w 2002 r.) oraz 25-29 lat (od 134 WF w 1988 r. do 98 WF w 2002 r.). Stwierdzony spadek liczby młodych kobiet ma istotne konsekwencje demograficzne. Przyczynia się bowiem do spadku liczby małżeństw oraz obniżenia stopy urodzeń, co w konsekwencji ogranicza tempo wzrostu liczby mieszkańców miasta.

Analiza tempa i kierunków przemian w ruchu naturalnym i migracyjnym oraz w strukturze wieku i płci pozwoliła na przedstawienie prognozy demograficznej dla Nowego Miasta Lubawskiego według przewidywanego stanu w 2013 roku. Podstawą prognozowania była struktura demograficzna ludności według stanu w 2002 r. (dane Narodowego Spisu Powszechnego, por. ryc. 7, tab. 17). Zgodnie z biologiczną prognozą ludności opartą na przyroście naturalnym do 2013 r. liczba ludności Nowego Miasta Lubawskiego nie ulegnie istotnym zmianom (ok. 11 tys. osób). Uwzględniając prognozę migracyjną można założyć trzy warianty. W pierwszym wariantcie /regresywnym/, przy założeniu, że w analizowanym okresie nie będzie istotnych inwestycji prorozwojowych, liczba ludności będzie się kształtowała na poziomie ok. 10 tys. osób. Drugi wariant /stagnacyjny/, uwzględniający stały, choć powolny wzrost nowych inwestycji może ukształtować wielkość ludności zamieszkującej w mieście na poziomie 12 tys. Ostatni z wariantów /progresywny/, zakładający znaczący wzrost inwestycji prorozwojowych pozwoliłby na zwiększenie liczby ludności nawet do poziomu 13-14 tys. osób.

Tabela 17. Przemiany struktury płci mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego w latach 1998 - 2002

Wyszczególnienie	Mężczyźni		Kobiety		WF	Mężczyźni		Kobiety		WF	WF 1988=100 pkt
	1988					2002					
	osoby	%	osoby	%		osoby	%	osoby	%		
Ogółem	4592	46,4	5315	53,6	116	5177	47,1	5805	52,9	112	97
w tym w wieku przedprodukcyjnym	1572	15,9	1565	15,8	100	1429	13	1412	12,9	99	99
produkcyjnym	2644	26,7	2784	28,1	105	3276	29,8	3330	30,3	102	97
w tym mobilnym	1847	18,6	2048	20,7	111	2099	19,1	2227	20,3	106	95
niemobilnym	797	8,1	736	7,4	92	1177	10,7	1103	10	94	102
poprodukcyjnym	376	3,8	966	9,7	257	472	4,3	1063	9,7	225	88
os. w wieku nieprod./100 w wieku prod.	74	x	91		x	58	x	74	x	x	x
według grup wieku											
0-4 lata	450	4,5	437	4,4	97	332	3	279	2,5	84	87
5-9'	484	4,9	470	4,7	97	373	3,4	389	3,6	104	107
10-14'	436	4,4	440	4,4	101	455	4,1	447	4,1	98	97
15-19'	320	3,2	333	3,4	104	475	4,3	489	4,5	103	99
20-24'	268	2,7	328	3,3	122	405	3,7	401	3,7	99	81
25-29'	314	3,2	422	4,3	134	400	3,7	393	3,6	98	73
30-34'	436	4,4	444	4,5	102	333	3	395	3,6	119	117
35-39'	404	4,1	438	4,4	108	368	3,4	370	3,4	101	94
40-44'	307	3,1	301	3	98	387	3,5	476	4,3	123	126
45-49'	188	1,9	218	2,2	116	406	3,7	406	3,6	100	86
50-54'	235	2,4	260	2,6	111	377	3,4	454	4,1	120	108
55-59'	215	2,2	258	2,6	120	223	2	243	2,2	109	91
60-64'	159	1,6	259	2,6	163	171	1,6	227	2,1	133	82
65-69'	150	1,5	227	2,3	151	162	1,5	254	2,3	157	104
70-74'	83	0,8	147	1,5	177	136	1,2	207	1,9	152	86
75-79'	77	0,8	143	1,5	186	94	0,9	173	1,6	184	99
80 lat i więcej	66	0,7	190	1,9	288	80	0,7	202	1,8	252	88

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 1988 i 2002

Ryc. 7. Struktura wieku i płci mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego (2002 rok)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Tabela 18. Ludność Nowego Miasta Lubawskiego wg wieku i płci

Wiek	Liczba ludności ogółem	udział w ogólnej liczbie (w %)	Mężczyźni	Kobiety	Liczba kobiet/100 mężczyzn	1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6						
0	106	0,97	56	50	89,3	43	176	1,60	81	95	117,3
1	139	1,27	78	61	78,2	44	188	1,71	84	104	123,8
2	107	0,97	50	57	114,0	45	174	1,58	89	85	95,5
3	125	1,14	71	54	76,1	46	163	1,48	83	80	96,4
4	134	1,22	77	57	74,0	47	158	1,44	83	75	90,4
5	146	1,33	75	71	94,7	48	171	1,56	81	90	111,1
6	143	1,30	59	84	142,4	49	146	1,33	70	76	108,6
7	142	1,29	77	65	84,4	50	175	1,59	78	97	124,4
8	162	1,48	69	93	134,8	51	178	1,62	83	95	114,5
9	169	1,54	93	76	81,7	52	162	1,48	76	86	113,2
10	166	1,51	82	84	102,4	53	160	1,46	66	94	142,4
11	169	1,54	81	88	108,6	54	156	1,42	74	82	110,8
12	180	1,64	90	90	100,0	55	140	1,27	76	64	84,2
13	191	1,74	100	91	91,0	56	84	0,76	32	52	162,5
14	196	1,78	102	94	92,2	57	81	0,74	43	38	88,4
15	191	1,74	87	104	119,5	58	77	0,70	44	33	75,0
16	188	1,71	90	98	108,9	59	84	0,76	28	56	200,0
17	187	1,70	92	95	103,3	60	74	0,67	33	41	124,2
18	210	1,91	106	104	98,1	61	80	0,73	32	48	150,0
19	188	1,71	100	88	88,0	62	82	0,75	36	46	127,8
20	168	1,53	98	70	71,4	63	83	0,76	36	47	130,6
21	160	1,46	85	75	88,2	64	79	0,72	34	45	132,4
22	157	1,43	75	82	109,3	65	95	0,87	35	60	171,4
23	147	1,34	68	79	116,2	66	87	0,79	33	54	163,6
24	174	1,58	79	95	120,3	67	91	0,83	42	49	116,7
25	179	1,63	96	83	86,5	68	76	0,69	28	48	171,4
26	192	1,75	93	99	106,5	69	67	0,61	24	43	179,2
27	128	1,17	67	61	91,0	70	57	0,52	22	35	159,1
28	153	1,39	68	85	125,0	71	75	0,68	33	42	127,3
29	141	1,28	76	65	85,5	72	80	0,73	34	46	135,3
30	147	1,34	63	84	133,3	73	65	0,59	24	41	170,8
31	138	1,26	70	68	97,1	74	66	0,60	23	43	187,0
32	142	1,29	55	87	158,2	75	55	0,50	22	33	150,0
33	144	1,31	71	73	102,8	76	55	0,50	17	38	223,5
34	157	1,43	74	83	112,2	77	55	0,50	21	34	161,9
35	137	1,25	69	68	98,6	78	50	0,46	17	33	194,1
36	142	1,29	75	67	89,3	79	52	0,47	17	35	205,9
37	143	1,30	69	74	107,2	80	50	0,46	13	37	284,6
38	162	1,48	80	82	102,5	81	35	0,32	9	26	288,9
39	154	1,40	75	79	105,3	82	38	0,35	9	29	322,2
40	159	1,45	72	87	120,8	83	18	0,16	2	16	800,0
41	165	1,50	68	97	142,6	84	13	0,12	7	6	85,7
42	175	1,59	82	93	113,4	85>	128	1,17	40	88	220,0
						Razem	10982	100,00	5177	5805	112,1

Źródło: Opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

2.2.1.5. Poziom wykształcenia

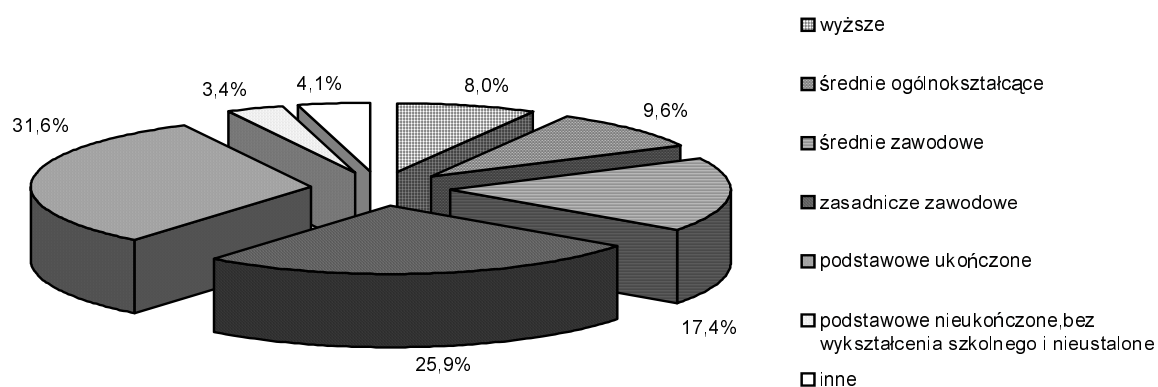
Podstawową determinantą rozwoju społeczno-gospodarczego jest wykształcenie ludności. Według danych spisu powszechnego (2002 r.), w ramach ludności w wieku 13 lat i więcej zaznacza się wysoki udział osób z wykształceniem wyższym i średnim (39,1%; por. tab.18, ryc.8). Wymienione grupy wykształcenia charakteryzują się również relatywnie korzystniejszym poziomem wykształcenia kobiet.

Tabela 19. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci - 2002 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Poziom wykształcenia						
		wyższe	średnie			zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone, bez wykształcenia szkolnego i nieustalone
			razem*	w tym				
				ogólnokształcące	zawodowe			
Ogółem osoby	9094	730	2829	873	1614	2353	2875	307
%	100	8,0	31,1	9,6	17,4	25,9	31,6	3,4
Mężczyźni								
osoby	4219	295	1110	267	748	1525	1144	145
%	100	7,0	26,3	6,3	17,7	36,1	27,1	3,5
Kobiety								
osoby	4875	435	1719	606	866	828	1731	162
%	100	8,9	35,3	12,4	17,8	17,0	35,5	3,3
Kobiety(%)=100 pkt	x	127	134	197	101	47	131	94

*łącznie z policealnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Ryc. 8. Poziom wykształcenia ludności powyżej 13 roku życia (2002)

Źródło: jak w tab. 18

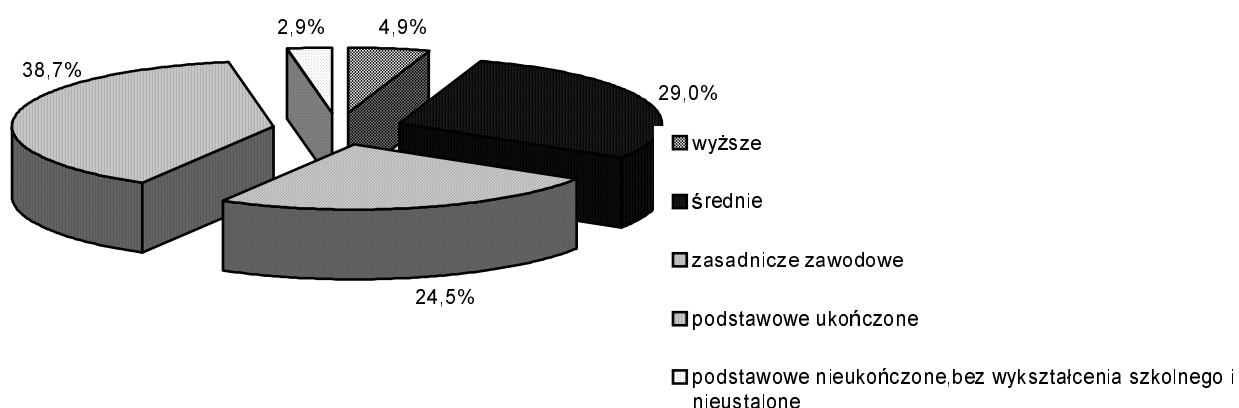
W opracowaniu uwzględniono również zagadnienie zmiany poziomu wykształcenia mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego w latach 1988-2002 (por. tab. 19; ryc. 9, 10). Ze względu na inne kryteria agregacji danych spisowych dotyczących wykształcenia w latach 1988 (dot. grupy osób powyżej 15 roku życia) i 2002 (dot. grupy osób w wieku 13 lat i więcej) analizę poziomu i struktury wykształcenia przeprowadzono w odniesieniu do ludności w wieku 20 lat i więcej. Stwierdzono znaczącą poprawę poziomu wykształcenia mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego, a tempo tego wzrostu było zależne od poziomu wykształcenia i wraz z jego podniesieniem było coraz silniejsze. Świadczy o tym bardzo duża dynamika przyrostu udziału osób z wykształceniem wyższym (wzrost o 92 pkt), w porównaniu do zmian udziału osób z wykształceniem średnim (wzrost o 22 pkt) i zasadniczym zawodowym (wzrost o 19 pkt). Zmianom tym towarzyszył wyraźny spadek udziału osób z wykształceniem podstawowym ukończonym i nieukończonym.

Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego związana była przede wszystkim z wysoką aktywnością edukacyjną osób w wieku 20-39 lat. Ta grupa wiekowa charakteryzowała się bowiem najwyższym tempem wzrostu udziału osób z wykształceniem wyższym (1988 r. – 5,3%, 2002 r. – 12,7%; por. tab.19).

Tabela 20. Ludność w wieku 20 lat i więcej według poziomu wykształcenia i grup wieku w latach 1988 i 2002

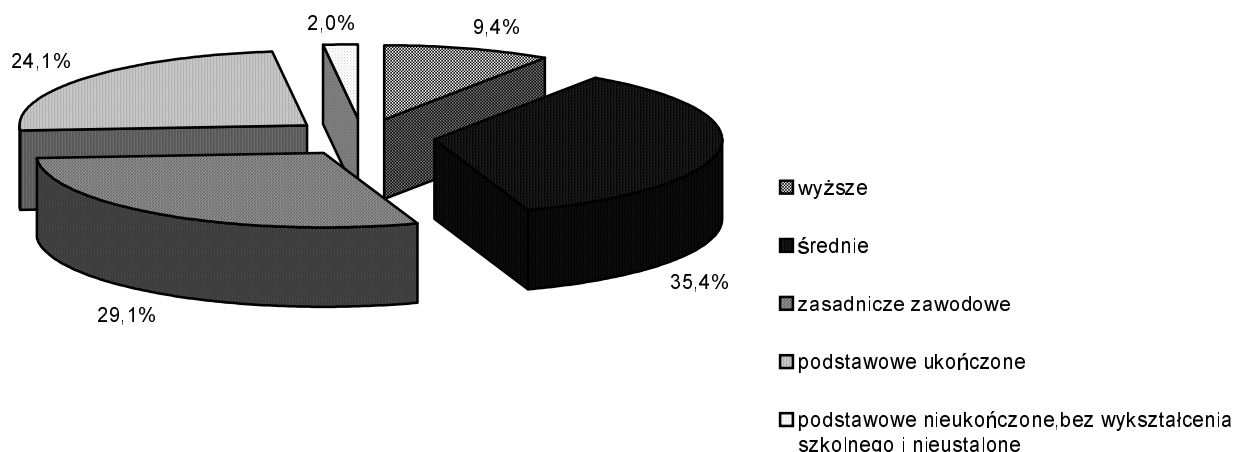
	Rok	Osoby	Poziom wykształcenia (w %)				
			wyższe	średnie	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone, bez wykształcenia szkolnego i nieustalone
Ogółem	1988	6537	4,9	29	24,5	38,7	2,9
	2002	7743	9,4	35,4	29,1	24,1	2
Zmiany(1988=100 pkt)		118	192	122	119	62	69
w tym grupy wiekowe							
20-39 lat	1988	3054	5,3	38,2	36,3	19,5	0,7
	2002	3065	12,7	40,5	35,7	9,5	1,6
Zmiany(1988=100 pkt)		100	240	106	98	49	229
40-59 lat	1988	1982	6,6	26,2	18,8	46,2	2,2
	2002 r	2972	9,1	37,1	31,2	21	1,6
Zmiany(1988=100 pkt)		150	138	142	166	45	73
60 lat i więcej	1988 r.	1501	2,1	13,9	7,9	68,2	7,9
	2002 r	1706	4	23,1	13,4	56	3,5
zmiany(1988=100 pkt)		114	190	166	170	82	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 1988 i 2002

Ryc. 9. Poziom wykształcenia ludności powyżej 20 roku życia (1988)

Źródło: jak w tab. 19

Ryc. 10. Poziom wykształcenia ludności powyżej 20 roku życia (2002)

Źródło: jak w tab. 19

2.2.2. ŹRÓDŁA UTRZYMANIA I STRUKTURA ZATRUDNIENIA LUDNOŚCI

Transformacja ustroju polityczno-gospodarczego kraju przyczyniła się do zmiany struktury społeczno-zawodowej ludności oraz jej źródeł utrzymania. Według danych spisowych z 1988 r.

76,6% ludności Nowego Miasta Lubawskiego utrzymywała się z pracy. Odsetek ten do 2002 r. obniżył się do poziomu 56,3% (w tym 46,4% osób utrzymujących się z pracy najemnej oraz 9,9% na rachunek własny; por. tab. 20). Zjawisku temu towarzyszył dynamiczny wzrost udziału ludności utrzymującej się z pozostałych źródeł od 23,8% w 1988 r. do 43,7% w 2002 r. Było to wynikiem wzrostu udziału osób utrzymujących się z rent i emerytur (do 28,2% ludności w 2002 r.) oraz przede wszystkim powstania i liczebnego rozwoju grupy osób deklarujących inne źródła utrzymania (głównie zasiłki dla bezrobotnych lub pomoc opieki społecznej – 15,5% ludności w 2002 r.). W wyniku powyższych przemian w 2002 r. ukształtowała się niekorzystna struktura ludności posiadające własne źródło utrzymania. W tym ujęciu przeważają osoby nie utrzymujące się z pracy (51,6% - w tym 19,1% emerytury, 18,5% renty i 14% inne źródła). Ludność ta, w przeciwieństwie do osób utrzymujących się z pracy, wyróżnia się znaczną przewagą kobiet (por. tab. 20).

Niekorzystne zmiany na rynku pracy potwierdza analiza aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej w latach 1988 i 2002 (por. tab. 21). Wiążą się one z jednej strony ze spadkiem liczby osób pracujących (od 4268 osób w 1988 r. do 3288 osób w 2002 r.), a z drugiej z pojawieniem się nowej, nie występującej w 1988 r., kategorii ludności – bezrobotnych (1424 osób w 2002 r.). Przyczyniło się to do obniżenia, w ramach ludności w wieku powyżej 15 lat, współczynnika aktywności zawodowej (udział osób aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności) od 59,4% w 1988 r. do 54,1% w 2002 r., wskaźnika zatrudnienia (udział osób pracujących w ogólnej liczbie ludności) od 59,4% w 1988 r. do 37,8% w 2002 r. oraz do wzrostu stopy bezrobocia (udział osób bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo) – 30,2% w 2002 r.

Oprócz spadku liczby pracujących zmianie uległa również struktura zatrudnienia mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego. W 1988 r. odnotowano 4248 osób zawodowo czynnych. W ujęciu działów gospodarki narodowej największy udział zatrudnionych dotyczył przemysłu /25,0 %/, rolnictwa /14,8/, handlu /12,8%/, ochrony zdrowia /11,3%/, transportu i łączności /8,7%/, edukacji /7,8%/ i budownictwa /7,3%; por. tab. 22/. Z kolei dane z 2002 r. wskazują na drastyczny spadek liczby zatrudnionych oraz z jednej strony zachowanie wiodącej roli przemysłu, a z drugiej wyraźny spadek udziału osób zatrudnionych w rolnictwie (w 1988 r. 372 osoby zatrudnione były w rolnictwie uspołecznionym), budownictwie i transporcie.

Tabela 21. Ludność Nowego Miasta Lubawskiego wg głównego źródła utrzymania (2002 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem		Posiadające własne źródło utrzymania		
	Osoby	%	Osoby	%	WF
Razem	10982	100	6501	100	108
Utrzymujący się z pracy	6179	56,3	3144	48,4	81
W tym					
Najemnej	5092	46,4	2639	40,6	87
Na własny rachunek	1087	9,9	505	7,8	59
Z pozostałych źródeł	4803	43,7	3357	51,6	141
W tym					
Z emerytury	1482	13,5	1244	19,1	161
Z renty	1615	14,7	1203	18,5	153
Z innych źródeł	1706	15,5	910	14,0	105

Źródło: Opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Tabela 22. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo
		Razem	Pracujący	Bezrobotni	
1988					
Osoby	7190	4268	4268	-	2922
%	100	59,4	59,4	-	40,6
WF	123	92	92	-	193
2002					
Osoby	8707	4712	3288	1424	3995
%	100	54,1	37,8	16,3	45,9
WF	117	92	83	117	155
1988=100 pkt.					
Osoby	121	110	77	x	137
%	100	91	64	x	113
WF	95	100	90	x	80

Źródło: Opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Tabela 23. Pracujący w gospodarce narodowej w Nowym Mieście Lubawskim w 1988 roku oraz w latach 2000-2002

Rok	Liczba zatrudnionych	Z ogółem zatrudnionych						
		rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	przemysł	budownictwo	handel i naprawy	transport, gospodarka magazynowa i łączność	edukacja	pozostałe
ogółem 1988	4268	633	1068	313	548	370	333	1003
gosp. uspoł.	3674	372	933	223	513	362	331	940
2000*	2466	3	1108	7	206	126	257	687
2001*	2553	2	1120	39	224	154	288	726
2002*	2583	1	1194	55	219	148	269	697

* według faktycznego (stałego) miejsca pracy; bez jednostek o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych

Źródło: Opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W ramach charakterystyki rynku pracy w Nowym Mieście Lubawskim uwzględniono również kategorię osób niepełnosprawnych. Jest to wynikiem z jednej strony dużej liczby osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym (858 os. - 13% ludności w wieku produkcyjnym; por. tab. 23), a z drugiej specyfiki potrzeb w zakresie zatrudnienia (tzw. miejsca pracy chronionej).

Tabela 24. Osoby niepełnosprawne według kategorii niepełnosprawności i ekonomicznych grup wieku

Grupy wieku	Osoby niepełnosprawne		w tym		
	razem	w % ludn.	mężczyźni	kobiety	osoby niepełnosprawne biologicznie
ogółem	1772	16,1	827	945	227
wiek przedprodukcyjny	102	3,6	53	49	41
wiek produkcyjny	858	13,0	499	359	61
wiek poprodukcyjny	812	52,9	275	537	125

Źródło: Opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

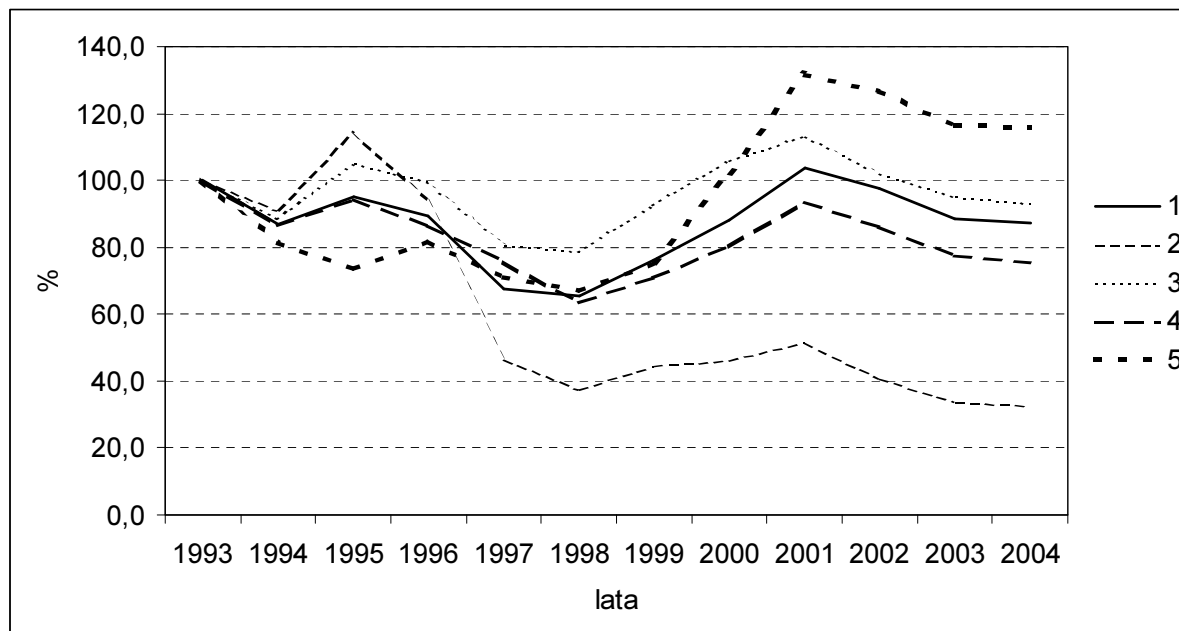
2.2.3. POZIOM BEZROBOCIA

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy stan bezrobocia w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1993-2004 kształtuje się na bardzo wysokim poziomie (1993 r. - 1249 bezrobotnych; 2004 r. 1090 bezrobotnych). Ponadto analizowany okres charakteryzował się: spadkiem udziału bezrobotnych z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych (od 58% w 1993 r. do 22% w 2004 r.), wzrostem udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych (od 54% w 1993 r. do 57% w 2004 r.), spadkiem udziału osób w wieku mobilnym (15-44 lata) w ogólnej liczbie bezrobotnych (od 87% w 2003 r. do 75% w 2004 r.), wzrostem udziału osób poszukujących pracy powyżej 12 miesięcy (od 40% w 1993 r. do 54% w 2004 r.) oraz wzrostem udziału osób z wykształceniem wyższym i średnim w ogólnej liczbie bezrobotnych (por. tab. 25, 26, ryc. 11).

Tabela 25. Wybrane parametry oceny bezrobocia w latach 1993-2004

Rok	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ogólna liczba bezrobotnych	1249	1087	1189	1114	844	820	951	1102	1297	1217	1105	1090
Udział bezrobotnych z prawem do zasiłku (%)	58,2	61,0	69,6	61,3	40,0	33,2	34,1	30,3	28,8	24,3	22,1	21,7
Udział kobiet (%)	53,8	54,6	59,4	60,1	64,3	64,4	65,5	64,6	58,6	56,4	57,7	57,4
Udział ludności w wieku mobilnym (15-44 lata) (%)	86,9	86,3	86,1	84,1	97,5	83,9	80,9	79,2	78,3	76,7	75,9	75,0
Udział osób poszukujących pracy powyżej 12 miesięcy (%)	40,3	37,8	31,2	37,1	42,5	41,2	39,9	46,6	51,0	52,4	53,0	53,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lub.

Objaśnienia: 1 - Ogólna liczba bezrobotnych; 2 - Udział bezrobotnych z prawem do zasiłku; 3 - Udział kobiet; 4 - Udział ludności w wieku mobilnym (15-44 lata); 5 - Udział osób poszukujących pracy powyżej 12 miesięcy

Ryc. 11. Dynamika wybranych wskaźników bezrobocia w latach 1993-2004 w Nowym Mieście Lubawskim.

Źródło: na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lub.

Tabela 26. Bezrobotni wg poziomu wykształcenia w latach 1993-2004

Rok	Wyższe		Policealne i średnie zawodowe		Ogólnokształcące		Zasadnicze zawodowe		Podstawowe i niepełne podstawowe	
	ogółem	[%]	ogółem	[%]	ogółem	[%]	ogółem	[%]	ogółem	[%]
1993	5	0,4	256	20,5	83	6,6	547	43,8	358	28,7
1994	9	0,8	250	23,0	70	6,4	459	42,2	299	27,5
1995	12	1,0	248	20,9	91	7,7	489	41,1	349	29,4
1996	6	0,5	232	20,8	85	7,6	431	38,7	360	32,3
1997	7	0,8	171	20,3	72	8,5	333	39,5	261	30,9
1998	8	1,0	157	19,1	60	7,3	334	40,7	261	31,8
1999	26	2,7	195	20,5	63	6,6	331	34,8	336	35,3
2000	42	3,8	218	19,8	86	7,8	382	34,7	374	33,9
2001	27	2,1	257	19,8	101	7,8	510	39,3	402	31,0
2002	44	3,6	241	19,8	100	8,2	464	38,1	368	30,2
2003	28	2,5	238	21,5	102	9,2	407	36,8	330	29,9
2004*	28	2,6	234	21,5	93	8,5	409	37,5	326	29,9

* Stan na koniec marca.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowym Mieście Lub.

Spadkowi zatrudnienia, związanego z restrukturyzacją poszczególnych działów gospodarki, towarzyszy zjawisko bezrobocia. Generalnie w latach 1992-2002 zauważalna jest progresja tego zjawiska, bowiem o ile w roku 1992 było 1181 bezrobotnych, o tyle w 2002 r. liczba ta zwiększyła się do 1217 osób pozostających bez pracy. Jednakże tempo zmian dotyczących bezrobocia jest

zmienne i odznacza się sporymi fluktuacjami. Zauważalne są trzy fazy odnośnie krzywej bezrobocia: 1) lata 1992-1996 (wysokie bezrobocie – ok. 1,1 tys. osób), 2) lata 1997-1998 (spadek liczby bezrobotnych do 0,8 tys. osób), 1999-2002 (ponowny wzrost liczby bezrobotnych do 1,2 tys. osób – dane WUP, 1,4 tys. – dane NSP; por. tab. 24).

Według danych spisu powszechnego (2002 r.) w ramach ogólnej liczby bezrobotnych (1424 osoby) przeważają kobiety (769 kobiet – 54% bezrobotnych). Wśród ogółu bezrobotnych aż 50% stanowiły osoby, które pozostają bez pracy powyżej 13 miesięcy. Jest to bardzo niebezpieczne zjawisko bowiem powoduje, że wiele osób „wypada” na trwałe z rynku pracy i trudno im ponownie znaleźć pracę. Generalnie zauważalna jest tendencja, że im dłużej osoby pozostają bez pracy tym większy ich odsetek wśród bezrobotnych (por. tab. 24, 25). Niekorzystnym zjawiskiem jest również wysoki udział osób młodych (grupy wieku 15-24 lata i 25-34 lata) w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Wysoka stopa bezrobocia w Nowym Mieście Lubawskim związana jest również z niskim poziomem wykształcenia osób bezrobotnych. W grupie tej przeważają osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (42,6%) i podstawowym (21,2%). Jednakże analiza poziomów wykształcenia bezrobotnych wykazała, oprócz relatywnie niewielkiej grupy osób z wykształceniem wyższym (34 os. - 2,4% bezrobotnych), wysoki udział osób z wykształceniem średnim (481 os. - 33,8% bezrobotnych; por. tab. 26). Stwierdzona niska aktywność zawodowa osób z wykształceniem wyższym i średnim wiąże się ze specyfiką rynku pracy w Nowym Mieście Lubawskim, na którym wśród ogółu pracujących ludność z wykształceniem wyższym i średnim stanowi aż 60,3%.

Tabela 27. Bezrobotni w Nowym Mieście Lub. w latach 1992-2002

Rok	Bezrobotni zarejestrowani		w tym kobiety		w tym z prawem do zasiłku	
	ogółem	[%] w osób w wieku prod.	ogółem	[%] bezrobotnych	ogółem	[%] bezrobotnych
1992	1181	20,7	680	57,6	679	57,5
1994	1087	18,2	594	54,6	663	61,0
1996	1114	18,1	670	60,1	683	61,3
1998	820	13,2	528	64,4	272	33,2
1999	951	-	623	65,5	324	34,1
2000	1102	16,8	712	64,6	334	30,3
2001	1297	19,4	760	58,6	337	28,6
2002	1217	18,2	686	56,4	296	24,3
2002 –NSP	1424	21,6	769	54,0	x	x

Źródło: Obliczenia własne na podstawie roczników statystycznych województw toruńskiego (lata 1992-1998) i warmińsko-mazurskiego (lata 1999-2002) oraz wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Tabela 28. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy

Wyszczególnienie	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy - w %			
		do 3 miesięcy włącznie	4-12 miesięcy	13 miesięcy i więcej	nieustalony
Ogółem	1424	14,2	34,3	50,1	1,4
Mężczyźni	655	20,0	38,3	40,8	0,9
Kobiety	769	9,2	30,9	58,0	1,8

Źródło: Opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Tabela 29. Osoby pracujące i bezrobotne według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	pracujący		bezrobotni	
	osoby	%	osoby	%
wyższe	574	17,5	34	2,4
średnie*	1406	42,8	481	33,8
zasadnicze zawodowe	1050	31,9	607	42,6
podstawowe ukończone i nieukończone	258	7,8	302	21,2
ogółem	3288	100	1424	100

*razem wykształcenie policealne, średnie zawodowe i średnie ogólnokształcące

Źródło: Opracowano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

2.2.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA

Na sytuację mieszkaniową oddziałuje wiele czynników, wśród których do najważniejszych zalicza się zasoby mieszkaniowe, powierzchnię użytkową, tempo rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz wyposażenie techniczne mieszkań.

Zasoby mieszkaniowe zamieszkane Nowego Miasta Lubawskiego w 1988 r. wynosiły 2973 mieszkania, w tym 10535 izb, o łącznej powierzchni użytkowej 174,3 tys. m². Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania wynosiła 58,6 m² i na jedną osobę przypadało 17,7 m². Mieszkanie zamieszkiwało statystycznie 3,31 osób, a na jedną izbę przypadało 0,93 osoby. W latach 1988-2002 zasoby mieszkaniowe zwiększyły się o 414 mieszkań i 2569 izb, a ich powierzchnia użytkowa wzrosła o 60,7 tys. m². Stan zasobów mieszkaniowych na 2002 r. wyniósł wobec tego 3444 mieszkania /w tym 13104 izb/ o łącznej powierzchni użytkowej 235 tys. m². W analizowanym okresie znacznie zwiększyła się przeciętna powierzchnia mieszkania - od 58,6 m² w 1988 r. do 68,2 m² w 2002 r. Pozostałe wskaźniki także uległy poprawie, gdyż na 1 osobę przypadało 21,4 m² /wobec 17,7 m² w 1988 r./, liczba osób w mieszkaniu zmalała do 3,18 osoby, a na jedną izbę przypadało 0,84 osoby (por. tab. 27, 28). Pomimo poprawy powyższych parametrów sytuacji mieszkaniowej analiza mieszkań pod względem wybranych elementów ich wyposażenia infrastrukturalnego wykazała pewne niedobory (por. tab. 29). Dotyczy to przede wszystkim udziału mieszkań: wyposażonych w wodociąg lokalny (20,7%), posiadających ustęp spłukiwany z odprowadzeniem do sieci (42,7%), dysponujących ciepłą wodą bieżącą ogrzewaną poza mieszkaniem (3,2%) oraz centralnym ogrzewaniem opartym o piece (25,5% ogółu mieszkań). O potrzebach w tym zakresie świadczy również fakt, że mieszkania posiadające kompleksowe wyposażenie techniczne (wodociąg, ustęp, łazienkę i c.o.) obejmują 73,4% ogółu mieszkań w Nowym Mieście Lubawskim. Osobnym zagadnieniem jest także standard mieszkań, bowiem ok. 50% mieszkań wybudowano przed 1970 rokiem (w tym 22,2% przed 1945 r.). Mieszkania te przy niedostatecznych remontach są w bardzo wysokim stopniu zagrożone dekapitalizacją.

W ocenie sytuacji mieszkaniowej uwzględniono również analizę porównawczą liczby mieszkań w latach 1988-2002 w odniesieniu do zmiany liczby gospodarstw domowych (samodzielnie utrzymujących się rodzin). Według spisu powszechnego w 1988 r. liczba gospodarstw domowych przewyższała o 396 liczbę mieszkań (średnia liczba gospodarstw domowych na 1 mieszkanie wynosiła 1,13). Do 2002 r., pomimo wzrostu - o 414 - liczby mieszkań, dysproporcja ta nie uległa wyraźnej poprawie. Odnotowano, w porównaniu do liczby gospodarstw domowych (3790), 346 mieszkań mniej, co wskazuje, że w Nowym Mieście Lubawskim co 10 gospodarstwo domowe nie dysponuje samodzielnym mieszkaniem (średnia liczba gosp. dom./1 mieszkanie wynosi 1,10).

Według informacji Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lub. stan budownictwa mieszkaniowego (2004 r.) kształtują: "Kombud" - 92 mieszkania (w tym 49 własnościowych; planowana budowa budynku wielorodzinnego na 40 mieszkań własnościowych), Spółdzielnia Mieszkaniowa - 590 mieszkań (w tym 375 mieszkań własnościowych) i Miejski Zakład Komunalny - 423 mieszkania (w tym 115 mieszkań własnościowych; duże potrzeby w zakresie remontów bieżących). W obrębie miasta wydano 103 decyzje o warunkach zabudowy (2003 r.; 88 w 2002 r., 92 w 2001 r.) oraz 84 pozwolenia na budowę (2003 r.; 76 w 2002 r., 93 w 2001 r.).

Tabela 30. Zasoby mieszkaniowe zamieszkane ogółem w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1998-2002

Rok	Zasoby mieszkaniowe zamieszkane					
	mieszkania	izby	powierzchnia użytkowa w m ²	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	przeciętna pow. użytkowa w m ²	
					na 1 osobę	1 mieszkania
1988	2973	10535	174304	3,31	17,7	58,6
1990	3106	11102	184461	3,25	18,2	59,4
1992	3225	11672	194717	3,17	19,1	60,4
1994	3263	11909	199004	3,23	18,9	61,0
1996	3304	12159	203878	3,24	19,1	61,7
1998	3345	12397	208539	3,23	19,3	62,3
2000	3416	12669	214504	3,21	19,6	62,8
2002	3444	13104	235009	3,18	21,4	68,2
1988-2002	+414	+2569	60705	-0,13	+3,7	+9,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie roczników statystycznych województw toruńskiego (lata 1992-1998) i warmińsko-mazurskiego (lata 1999-2002) oraz wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Tabela 31. Wybrane parametry oceny warunków mieszkaniowych w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1988 i 2002

Wyszczególnienie	1988 r.	2002 r.	1988=100 pkt
Mieszkania	2973	3444	116
Liczba gospodarstw domowych na 1 mieszkanie	1,13	1,10	97
Izby	10535	13104	124
Powierzchnia użytkowa w m ²	174304	235009	135
Przeciętna:			
liczba izb w mieszkaniu	3,54	3,8	107
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	58,6	68,2	116
liczba osób w 1 mieszkaniu	3,31	3,18	96
liczba osób na 1 izbę	0,93	0,84	90
powierzchnia użytkowa w m ² na 1 osobę	17,7	21,4	121
liczba gospodarstw domowych w 1 mieszkaniu	1,13	1,1	97
Struktura mieszkań według liczby izb w %:			
1 izba	4,6	2,1	46
2	17,4	13,7	79
3	31,2	31,6	101
4	27,4	28,3	103
5 i więcej izb	19,4	24,3	125
Mieszkania - w % ogółu mieszkań - według wyposażenia w instalacje:			
wodociąg	84,3	97,4	116
ustęp spłukiwany	73,4	93,1	127
łazienka	71,2	88,5	124
ciepła woda	66,7	79,8	120
gaz z sieci	-	-	-
centralne ogrzewanie	53,5	74,6	139

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 1988 i 2002

Tabela 32. Wybrane parametry oceny warunków mieszkaniowych (w %) - 2002 r.

Wyszczególnienie	mieszkania (3486=100 %)	ludność (100%=10957 os.)
Mieszkania stanowiące własność:		
osób fizycznych	66,8	68,7
spółdzielni mieszkaniowych	19,1	17,2
gminy	11,9	11,9
pozostałe podmioty	2,2	2,2
Mieszkania w budynkach wybudowanych w latach:		
przed 1918	13,8	12,0
1918-1944	11,1	10,2
1945-1970	24,5	23,8
1971-1978	17,5	17,7
1979-1988	19,4	20,9
1989-2002	13,6	15,4
Mieszkania według wyposażenia w:		
wodociąg	97,4	97,1
w tym		
sieciowy	76,7	76,0
lokalny	20,7	21,1
ustęp spłukiwany	93,1	94,1
w tym		
z odprowadzeniem do sieci	42,7	38,8
do urządzenia lokalnego	50,4	55,3
łazienkę	88,4	90,4
ciepłą wodę bieżącą	79,6	81,6

w tym ogrzewaną:		
poza mieszkaniem	3,2	2,9
w mieszkaniu	76,4	78,7
gaz	91,4	92,5
w tym		
z sieci		
z butli	91,4	92,5
centralne ogrzewanie	74,5	76,3
w tym		
zbiorowe	26,2	23,8
indywidualne	48,3	52,5
piece i inne	25,5	23,7
Mieszkania wyposażone w:		
wodociąg, ustęp, łazienkę i c.o.	73,4	75,6
wodociąg, ustęp i łazienkę	14,8	14,7
wodociąg i c.o.	0,9	0,6
wodociąg	8,3	7,1
bez wodociągu	2,6	2,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego 2002

2.2.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Infrastruktura społeczna obejmuje system edukacji, ochronę zdrowia i opiekę społeczną oraz kulturę, sport i kulturę fizyczną.

2.2.5.1. System edukacji

Na terenie Nowego Miasta Lubawskiego funkcjonują następujące placówki oświatowe:

1). Przedszkole Miejskie – ul. 1000-lecia (2002/03)

- liczba oddziałów - 7 (w tym 4 dzieci 6-letnich, 1 dzieci 5-letnich, 2 dzieci 3-4 –letnich);
- kadra pedagogiczna – 10 nauczycieli (pełnozatrudnionych);

2). Gimnazjum – ul. Działyńskich (2002/03)

- liczba oddziałów – 24 (w tym: 8 w klasie I, 9 w klasie II, 7 w klasie III);
- kadra pedagogiczna – 48 nauczycieli pełnozatrudnionych (8 niepełnozatrudnionych), w tym 15 dyplomowanych, 22 mianowanych, 8 kontraktowych i 11 stażystów;
- liczba pomieszczeń szkolnych – 26, w tym 8 sal lekcyjnych, 17 pracowni szkolnych (w tym 1 komputerowa), 1 sala gimnastyczna;
- liczba komputerów w szkole – 18, w tym 13 przeznaczonych na użytek uczniów (w tym 10 z dostępem do internetu)

3). Szkoła Podstawowa – ul Jagiellońska (2002, 03)

- liczba oddziałów - 39 (w tym: 6 w klasie I, 6 w klasie II, 6 w klasie III), 6 w klasie IV, 7 w klasie V, 8 w klasie VI;
- kadra pedagogiczna – 67 nauczycieli pełnozatrudnionych (2 niepełnozatrudnionych), w tym 13 dyplomowanych, 47 mianowanych, 8 kontraktowych i 1 stażysta;

- liczba pomieszczeń szkolnych – 34, w tym 25 sal lekcyjnych, 6 pracowni szkolnych (w tym 1 komputerowa), 3 sale gimnastyczne;
- liczba komputerów w szkole – 14, w tym 9 przeznaczonych na użytek uczniów (w tym 9 z dostępem do internetu).

Zajęcia lekcyjne odbywają się dwuzmianowo w trzech budynkach: w budynku głównym (ul. Jagiellońska), pawilonie (ul. Jagiellońska) oraz w filii (ul. 1000-lecia).

4). Zespół Szkół Rolniczych – ul. Grunwaldzka

- liczba uczniów w roku szkolnym 2003/2004 - 520 (2002/2003 - 437 uczniów),
- liczba zatrudnionych nauczycieli - 35 (w wymiarze pełnym - 24, niepełnym - 11),
- nauczane języki obce - niemiecki, angielski; nauczyciele języków obcych - 2 pełnozatrudnieni, 3 niepełnozatrudnieni,
- ilość pracowni komputerowych - 2, w tym 21 stanowisk dla ucznia; ilość nauczycieli - informatyków - 3 pełnozatrudnionych,
- typy szkół i kierunki kształcenia:

- a) szkoły o 5- letnim cyklu kształcenia - Technikum Żywnienia i Gospodarstwa Domowego (kier. technik żywnienia i gospodarstwa domowego), Liceum Agrobiznesu (kier. technik agrobiznesu);
- b) szkoły o 4 - letnim cyklu kształcenia - Liceum Zawodowe (kier. rolnik), Technikum Technologii Żywności (kier. technik technologii żywności), Technikum Agrobiznesu (kier. technik agrobiznesu);
- c) szkoły o 3 - letnim cyklu kształcenia - Liceum Profilowane (usługowo-gospodarcze), Technikum Handlowe (kier. technik handlowiec), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (kier. mechanik pojazdów samochodowych), Technikum Rolnicze dla Dorosłych (kier. technik rolnik);
- d) szkoły o 2 - letnim cyklu kształcenia - Zasadnicza Szkoła Zawodowa (kier. sprzedawca), Szkoła Policealna (kier. technik rachunkowości)

Szkoła nie posiada sali gimnastycznej (zajęcia odbywają się w hali sportowej, odległej o 2 km.). Szkoła posiada internat dla 30 uczniów.

5) Zespół Szkół im. C.K. Norwida– ul. 3 maja

- liczba uczniów w roku szkolnym 2003/2004 - 1043 (2002/2003 - 1047 uczniów),
- liczba zatrudnionych nauczycieli - 74 (w wymiarze pełnym - 63, niepełnym - 11),
- nauczane języki obce - niemiecki, angielski, francuski, rosyjski; nauczyciele języków obcych - 11 pełnozatrudnieni,
- ilość pracowni komputerowych - 3, w tym 34 stanowisk dla ucznia; ilość nauczycieli - informatyków - 3 pełnozatrudnionych,
- typy szkół i kierunki kształcenia:

- a) szkoły o 4 - letnim cyklu kształcenia - Liceum Techniczne, Liceum Zawodowe (kier. stolarz, sprzedawca);
- b) szkoły o 3 - letnim cyklu kształcenia - Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane (kier. ekonomiczno-administracyjny, usługowo-gospodarczy, zarządzanie administracją), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (kier. stolarz, ślusarz, piekarz, mechanik pojazdów samochodowych)
- d) szkoły o 2 - letnim cyklu kształcenia - Zasadnicza Szkoła Zawodowa (kier. sprzedawca, kucharz małej gastronomii).

Zajęcia dydaktyczne odbywają się dwuzmianowo; we wrześniu 2003 r. oddano do użytku nową salę gimnastyczną.

5. Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych - ul. Tysiąclecia (90 uczniów w roku szkolnym 2003/2004).

Tabela 33. Szkolnictwo w Nowym Mieście Lubawskim

Rok szkolny	Przedszkola			Szkoły podstawowe			Gimnazja		
	liczba placówek	Miejsca	dzieci	liczba placówek	uczniowie	absolwenci	liczba placówek	uczniowie	Absolwenci
1990/1991	4	422	316	2	1826	-	-	-	-
1992/1993	2	225	271	2	1841	-	-	-	-
1994/1995	2	235	297	2	1816	235	-	-	-
1996/1997	2	230	256	2	1773	217	-	-	-
1998/1999	1	130	162	2	1681	231	-	-	-
1999/2000	1	130	177	2	1392	234	1	235	-
2000/2001	1	150	167	2	1129	431	1	426	-
2001/2002	1	150	162	1	1088	194	1	617	-
2002/2003	1	150	170	1	993	228	1	619	220
2003/2004	1	150	168	1	966	177	1	605	192

Rok szkolny	Szkoły zawodowe			Technika zawodowe			Licea ogólnokształcące		
	liczba placówek	Uczniowie	absolwenci	liczba placówek	uczniowie	absolwenci	liczba placówek	uczniowie	absolwenci
1990/1991	2	549	121	1	119	41	1	325	53
1992/1993	3	671	203	3	100	-	1	377	67
1994/1995	2	738	222	3	205	-	1	402	91
1996/1997	2	795	217	3	258	61	1	408	86
1998/1999	2	818	244	3	340	83	1	461	95
1999/2000	2	747	269	5	403	60	1	496	96
2000/2001	2	721	228	6	533	61	1	565	101
2001/2002	1	419	282	6	428	96	1	434	128
2002/2003	3	339	194	9	478	88	1	508	124
2003/2004	3	-	-	10	-	-	1	-	-

Źródło: Obliczenia własne na podstawie roczników statystycznych województw toruńskiego (lata 1990-1998) i warmińsko-mazurskiego (lata 1999-2002) oraz materiałów Starostwa Powiatowego w Nowym Mieście Lub. (rok 2003/2004)

W Nowym Mieście Lub. w zakresie wychowania przedszkolnego i szkolnictwa podstawowego odnotowano sukcesywny spadek liczby dzieci (uczniów). Zjawisko to uwarunkowane jest demograficznie, a tendencja ta ma charakter stały (np. prognozowany 20% spadek liczebności roczników szkolnych do 2008 r.; por. rozdz. dot. struktury wieku mieszkańców

miasta). W tych warunkach działania samorządu lokalnego powinny być ukierunkowane na podniesienie standardu technicznego części pomieszczeń szkolnych oraz likwidację dwuzmianowości nauczania (dot. gł. Szkoły Podstawowej). Poprawy wymaga również wyposażenie szkół w komputery i dostęp do internetu. Wskazuje na to fakt, że w roku szkolnym 2003/2004 na jedno stanowisko komputerowe przypadało średnio aż 107 uczniów Szkoły Podstawowej oraz 46 uczniów Gimnazjum.

Modernizacji wymaga również system edukacji ponadgimnazjalnej. Szkoły te, będące w gestii Starostwa Powiatowego, wyróżniają się lepszym wyposażeniem w komputery (30 komp./1 ucznia w Zespole Szkół im. Norwida, 25 komp./1 ucznia w Zespole Szkół Rolniczych), jednakże charakteryzują się przewagą niewłaściwych - z punktu widzenia potrzeb bieżącego i przyszłego rynku pracy - kierunków kształcenia. Oferta edukacyjna ukierunkowana jest bowiem głównie na działalność usługową (absolwenci w zawodach: sprzedawca, technik handlu, technolog żywności, kucharz, piekarz, mechanik pojazdów samochodowych) i potrzeby rolniczego regionu (absolwenci w zawodach: rolnik, technik agrobiznesu), a nie nowoczesnego przemysłu (jedynie wykształcenie na poziomie szkoły zawodowej - stolarz, ślusarz). Sytuacja taka przyczynia się z jednej strony do wzrostu udziału absolwentów szkół średnich w ogólnej liczbie bezrobotnych, a z drugiej stymuluje migrację zawodową młodych mieszkańców miasta.

2.2.5.2. Ochrona zdrowia

Placówki służby zdrowia w Nowym Mieście Lubawskim obejmują:

1). Szpital Powiatowy.

Podstawą systemu ochrony zdrowia w Nowym Mieście Lubawskim jest Szpital Powiatowy. Placówka ta zatrudnia 149 osób na podstawie umowy o pracę oraz 52 osoby na podstawie umów cywilno-prawnych; wg danych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Nowym Mieście Lub., stan w czerwcu 2004 r.). Dysponuje 4 oddziałami (chorób wewnętrznych, chirurgiczny, dziecięcy, ginekologiczno-położniczo-noworodkowy), izbą przyjęć, ambulatorium oraz 6 poradniami (kardiologiczna, chorób płuc, ginekologiczno-położnicza, logopedyczna, chirurgiczna, endoskopii). Potrzeby rozwojowe szpitala wiążą się ze złym stanem technicznym budynków (gł. budynek szpitalny 1), informatyzacją oddziałów i poradni oraz doposażeniem w sprzęt diagnostyczny (np. nowe USG).

W 2003 r. poprawie uległa sytuacja oddziałów: ginekologicznego, położniczego i noworodkowego – w wyniku przeniesienia ich do pomieszczeń w dobudowanej części szpitala o dobrych warunkach technicznych i sanitarnych. W budynku tym od 2000 r. znajdują się oddziały: wewnętrzny, dziecięcy i izba przyjęć. W starym, niefunkcjonalnym i w złym stanie technicznym budynku szpitala znajdują się oddział chirurgiczny i blok operacyjny (wg stanu w 2003 r. sale operacyjne wymagają kapitalnego remontu).

2) Przychodnie zdrowia (Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej: „Eskulap” i Przychodnia Nr 1),

Dobre wyposażenie w sprzęt medyczny oraz zbyt małe powierzchnie użytkowe (gł. Przychodnia nr 1).

3) 6 poradni specjalistycznych (chirurgiczna, chorób płuc, ginekologiczna, stomatologiczna, ortodontyczna, dermatologiczna),

Jednostki sukcesywnie remontowane i doposażane w sprzęt medyczny

4). Zakład Opieki Paliatywnej oraz s.c. Pielęgniarek i Położnych „Remedium”

Są to placówki w których opieka nad pacjentem (głównie nieuleczalnie lub przewlekle chorym) sprawowana jest w jego miejscu zamieszkania.

5) 23 prywatne gabinety lekarskie.

6) 3 gabinety medycyny szkolnej (gabinety pielęgniarskie w każdej szkole).

7).1 Zakład Opiekuńczo-Leczniczy „REH-MED”.

Tabela 34. Personel medyczny w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1990-2000

Rok	Lekarze	Stomatolodzy	Pielęgniarki	Lekarze	Stomatolodzy	Pielęgniarki
	w liczbach bezwzględnych			na 10 tys. ludności		
1990	35	7	133	34,6	6,9	131,6
1992	30	8	120	29,1	7,8	116,3
1994	38	8	122	36,0	7,6	115,7
1996	36	8	135	33,7	7,5	126,2
1998	36	7	126	33,3	6,5	116,6
2000	36	6	-	32,8	5,5	-

Źródło: Obliczenia własne na podstawie roczników statystycznych województw toruńskiego (lata 1990-1998) i warmińsko-mazurskiego (lata 1999-2000)

Tabela 35. Baza materialna służby zdrowia w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1990-2002

Rok	Przychodnie		Łóżka w szpitalu		Apteki	
	ogółem	liczba ludności na 1 punkt	ogółem	liczba ludności na 1 łóżko	ogółem	liczba ludności na 1 punkt
1990	2	5052,5	132	76,6	2	5053
1992	2	5146,5	144	71,5	3	3431
1994	2	5274,0	144	73,3	3	3516
1998	2	5402,0	122	88,6	3	3601
1999	2	5430,5	122	89,3	4	2715
2000	-	-	-	-	4	2742
2002	3	3660,7	-	-	4	2745

Źródło: Obliczenia własne na podstawie roczników statystycznych województw toruńskiego (lata 1990-1998) i warmińsko-mazurskiego (lata 1999-2002)

2.2.5.3. Opieka społeczna

W Nowym Mieście Lub. działalność w zakresie opieki społecznej prowadzi Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zatrudniający 18 osób. Według sprawozdania rocznego z udzielonych świadczeń pomocy społecznej w 2003 roku świadczenia przyznano 939 osobom, na łączną kwotę 1345 tys. zł (w tym 275,8 tys. w ramach zadań własnych gminy). Pomoc dotyczyła 812 rodzin, w tym 2354 osób w rodzinach. Fakt, że 21% mieszkańców miasta objętych jest opieką społeczną wskazuje na załamanie lokalnego rynku pracy oraz duże problemy ekonomiczne znacznej części mieszkańców miasta. Potwierdza to również analiza struktury przyznanych zasiłków, gdzie przeważają osoby otrzymujące świadczenie z powodu trudnej sytuacji życiowej, w tym z powodu ubóstwa (137 osób) i bezrobocia (392 osoby).

2.2.5.4. Kultura i sport

Podstawowymi obiektami działalności kulturalnej są Nowomiejski Dom Kultury, kino „Harmonia” oraz Miejska Biblioteka Publiczna (por. tab.). Działalność tych jednostek w dobrym stopniu zaspokaja podstawowe potrzeby kulturalne mieszkańców miasta.

Głównym ośrodkiem życia kulturalnego w Nowym Mieście Lub. jest Nowomiejski Dom Kultury. Placówka ta prowadzi bogatą i różnorodną działalność. W ramach jej stałych form pracy wymienia się: Chór Harmonia (udział ok. 40 osób), Zespół Kameralny Ekspresivo (ok. 20 osób), Mini Studio Piosenki (ok. 10 os.), Zespół Instrumentalny Senior (ok. 5 os.), rockowy zespół wokalnie-instrumentalny Blues (5 os.), zespół instrumentalny heavy metal (4 os.), Kabaret Drwiący (ok. 12 os.), koło fotograficzne Ami 77 (6 os.), zespół taneczny Bagatelka (9 os.), koło plastyczne (25 os.), grupa brydża sportowego (ok. 6 os.), klub szachowy Hetman (ok. 20 os.; w 2003 r. organizator 28 imprez szachowych), grupa rytmiki dziecięcej (ok. 15 os.), zespół wokalny Silver Voice (ok. 6 os.), młodzieżowa orkiestra dęta (ok. 15 os.), kino Harmonia (w 2003 r. odbyło się 141 seansów filmowych - 54 tytuły, w których wzięło udział 2733 widzów), Muzeum Ziemi Lubawskiej (czynne na życzenie), spotkania Nowomiejskiego Towarzystwa Kultury.

Biblioteka, zatrudniająca 8 osób, służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych mieszkańców miasta. W ostatnich latach poszerzono zakres działalności o sferę informacyjną.

Utworzono ogólnodostępną pracownię komputerową z możliwością nieodpłatnego korzystania z internetu, dysponującą 4 komputerami (w tym 3 komputery otrzymane w 2002 r. w ramach realizacji programu "Ikonka"). Korzystną ocenę działalności biblioteki - według stanu w 2003r.- potwierdzają: liczba zarejestrowanych czytelników (2805 osób - wzrost o 355 os. w porównaniu do roku 1999), liczba wypożyczonych książek (54495 wol. - wzrost o 7144 wol. w porównaniu do roku 1999), liczba udostępnionych czasopism (16420), liczba odwiedzin w czytelnicy (9050), liczba zakupionych woluminów (835 wol. za blisko 13 tys. zł; wskaźnik zakupu nowości wydawniczych na 100 mieszkańców - 7,34) oraz stan liczebny księgozbioru (51201 wol.). Biblioteka organizuje także szereg imprez kulturalnych (135 imprez w 2003 r.), w tym: wystawy (47), pogadanki (13), konkursy (17), dyskusje nad książką (3), lekcje biblioteczne (8), wycieczki do biblioteki (21) oraz wieczory bajek (26).

Funkcjonujące w Nowym Mieście obiekty działalności sportowej (głównie Hala Sportowa, Stadion OSiR) zaspokajają podstawowe potrzeby mieszkańców miasta w zakresie kultury fizycznej. Działalność sportowa koncentruje się przede wszystkim w ramach III ligowego Klubu Sportowego "Finishparkiet - Drwęca". Klub ten prowadzi szkolenie młodzieży w ramach 4 grup wiekowych (łącznie ok. 130 osób; aktualnie w III lidze gra 7 wychowanków klubu). Zamierzenia sportowe klubu wiążą się z osiągnięciem jak najwyższego miejsca w tabeli III ligi oraz - w przyszłości - awansem do grona drużyn II ligi. Działalność sportowa klubu w dużym stopniu przyczynia się do promocji miasta.

Tabela 36. Działalność Biblioteki Miejskiej i kina w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1995-2002

Lata	Księgozbiór w woluminach	Czytelnicy	Wypożyczenia w woluminach - ogółem	Wypożyczenia na 1 czytelnika	Miejsca na widowni	Kina seanse	Widzowie	Widzowie na 1 seans
1990	55100	2382	42800	18,0	256	119	10500	88
1992	55800	2371	52200	22,0	-	-	-	-
1994	51500	2677	53600	20,0	-	-	-	-
1996	51500	2573	54100	21,0	-	-	-	-
1998	52790	2364	50947	21,6	240	230	5404	23
1999	52642	2450	49047	20,0	240	188	4888	26
2000	50034	2600	48891	18,8	240	227	6774	30
2001	49993	2622	-	-	-	-	-	-
2002	50224	2616	-	-	-	-	-	-

Źródło: Obliczenia własne na podstawie roczników statystycznych województw toruńskiego (lata 1990-1998) i warmińsko-mazurskiego (lata 1999-2002)

Z tego względu istotne znaczenie posiada prowadzona działalność kulturalno – sportowa o charakterze międzynarodowym, tj.:

- 1) Międzynarodowe spotkanie młodzieży w Fiume Veneto – Miniolimpiada w dniach 01-06.07.2002 r.
- 2) Wymiana szkolna uczniów gimnazjum w Nowym Mieście Lub. i szkoły z Hude – maj 2002, 2003, 2004 r.
- 3) Propozycja organizacji Międzynarodowego Festiwalu Kultur „Różnice, które łączą” w Nowym Mieście Lub.
- 4) Tworzenie książki pt. „Książka kucharska narodów” (miasta partnerskie).
- 5) Międzynarodowy towarzyski turniej piłki koszykowej w Hude w dniach 09-12.04.2004 r.
- 6) Spotkanie młodzieży w Europie – Miniolimpiada – 18-25.06.2004 r. w Kropelin w Niemczech.
- 7) Planowany projekt pt. „Kultura Narodów”. Rozwijanie partnerstwa w obszarze szkolnym, kulturalnym, socjalnym. Między innymi planowana jest – wycieczka / trasa narodów w dniach 21-25.06.2004 r.
- 8) Zaplanowana wymiana sportowa w dniach 21-25.10.2004 r.
- 9) Realizacja programu „Nacjonalizm” – program edukacyjno – wychowawczy – zaplanowane spotkanie na rok 2005.

2.2.6. WARUNKI, JAKOŚĆ ŻYCIA I POZIOM BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW

Według Państwowej Inspekcji Sanitarnej stan sanitarno-porządkowy terenu Nowego Miasta Lubawskiego nie budzi większych zastrzeżeń („Raportu o stanie sanitarnym Nowego Miasta Lubawskiego za 2003 rok”; Państwowa Inspekcja Sanitarna). Miasto wyróżnia się dużą dbałością w zakresie zagospodarowania terenów zielonych oraz prowadzone są sukcesywnie prace w zakresie renowacji, bieżących napraw i remontów ulic, placów, elewacji budynków itp.

Ze względu na częściowe skanalizowanie terenu miasta większość ścieków większość ścieków odprowadzana jest do lokalnych szamb, z czym wiążą się główne nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami ciekłymi (nieszczelność szamb, uciążliwości zapachowe).

Pomimo prawie całkowitego zwodociągowania miasta zagrożenia sanitarne wynikają również z faktu, że część mieszkańców, dysponując doprowadzonym przyłączem wodociągowym, korzysta z własnych ujęć wody, często złej jakości zdrowotnej. W zakresie zaopatrzenia mieszkańców w wodę z Wodociągów Miejskich niepokoją wyniki przeprowadzonych analiz fizyko-chemicznych i bakteriologicznych, które wykazują przekroczenia zawartości manganu (w 2003 r. od 0,08 do 0,13 mg/dm³ – norma wynosi 0,05 mg/dm³). Z tego względu woda w wodociągu publicznym jest dopuszczona warunkowo do spożycia (termin do dnia 30.10.2004 r.).

W zakresie obiektów gospodarki żywnościowej (8 zakładów produkcyjnych, 64 sklepy i hurtownie zajmujące się obrotem żywnością, 14 zakładów gastronomicznych, 10 zakładów żywienia zbiorowego – zamkniętego, 1 targowisko miejskie) nie stwierdzono istotnych zagrożeń sanitarno-higienicznych. Kontrole PSSE najczęściej wykazywały zły stan techniczny pomieszczeń i urządzeń (np. 49% sklepów, 21,5 % obiektów gastronomicznych).

Nowe Miasto Lubawskie charakteryzuje się również dobrymi warunkami w zakresie higieny pracy. Spośród 40 kontrolowanych w 2003 r. zakładów pracy jedynie 5 zakładów stwarzających szczególne zagrożenie dla zdrowia (głównie pył drewna twardego w zakładach meblarskich).

W sferze higieny dzieci i młodzieży negatywne oceny dotyczą głównie Szkoły Podstawowej (dwuzmianowość, brak 20 min. przerw, niewłaściwe meble szkolne, brak szatni itp.). Z kolei zagrożenia epidemiologiczne wiążą się przede wszystkim z niskim stanem techniczno-sanitarnym „starego” budynku Szpitala Powiatowego.

Za bezpieczeństwo publiczne na terenie Nowego Miasta Lub. odpowiedzialne są przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji i Straż Miejska. Jednostki te, zgodnie z porozumieniem zawartym w dniu 1.09.2000 r., pomiędzy Burmistrzem a Komendantem Powiatowym Policji, bezpośrednio z sobą współpracują - np. w 2003 r. podjęto wspólne służby (32), interwencje (48), zabezpieczenia masowych imprez publicznych (34).

Według danych statystycznych Komendy Powiatowej Policji w latach 1998-2003 nastąpił wyraźny wzrost zagrożenia przestępczością na terenie Nowego Miasta Lubawskiego. Świadczy o tym blisko 100% wzrost liczby odnotowanych przestępstw - od 333 (1998 r.) i 243 (1999 r.) do ponad 400 przestępstw w latach 2001 (447 przest.), 2002 (457 przest.) i 2003 (483 przest.). Jednakże temu niekorzystnemu zjawisku towarzyszą spadek udziału przestępstw o charakterze kryminalnym w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw (od 86% w 1998 r. i 94% w 1999 r. do 48% w 2002 r. i 55% w 2003 r.) oraz wzrost odsetka przestępstw wykrytych w ogólnej liczbie odnotowanych przestępstw (od 45% w 1998 r. i 56% w 1999 r. do 81% w 2002 r. i 71% w 2003 r.). Niepokoi również wysoka, wynikająca z tranzytowego charakteru miasta, liczba zdarzeń drogowych na terenie ulic Nowego Miasta Lub.(w ostatnich trzech latach odnotowano 42 wypadki drogowe i 243 kolizje).

Podstawowym elementem w zakresie ochrony porządku publicznego jest Straż Miejska w Nowym Mieście Lub. Działalność tej jednostki charakteryzuje liczba pouczeń (1149), mandatów (57 - na łączną kwotę 5090 zł), wniosków do kolegium (2) i spraw przekazanych Policji (17; według stanu w 3003 r.). Interwencje Straży Miejskiej z reguły dotyczyły bezpieczeństwa w

komunikacji (623 pouczenia i 31 mandatów), utrzymania czystości i porządku (148 pouczeń i 6 mandatów) oraz wykroczeń przeciwko urządzeniom publicznym (108 pouczeń i 4 mandaty).

2.2.7. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Przeprowadzona powyżej diagnoza prospektywna w Nowym Mieście Lubawskim pozwoliła na identyfikację szeregu problemów w obrębie wszystkich segmentów sfery społecznej.

1. Sytuacja demograficzna.

Pomimo wzrostu liczby ludności w latach 1988-2002 (+11%), zachodzącego w warunkach spadku poziomu przyrostu naturalnego (głównie w wyniku obniżenia liczby urodzeń), zmniejszenia salda migracji, poprawy poziomu wykształcenia oraz przemian w strukturze wieku (np. spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym) i płci (proces defeminizacji), w latach 2004-2015 zmianie ulegnie cykl demograficzny społeczeństwa Nowego Miasta Lubawskiego. Prognozuje się obniżenie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (np. już w 2008 r. liczebność roczników szkolnych spadnie o 20%), przewagę roczników wchodzących w wiek produkcyjny - w porównaniu do liczby osób wychodzących z wieku produkcyjnego (do 2010 r.) oraz dynamiczny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym (do ok. 20%). W tych warunkach rozwój demograficzny miasta w decydującym stopniu zależny jest od tempa jego rozwoju gospodarczego, stymulującego napływ migracyjny ludności.

2. Rynek pracy (struktura zatrudnienia i poziom bezrobocia).

Podstawowym problemem rynku pracy w Nowym Mieście Lubawskim jest bardzo wysoka stopa bezrobocia (30% - 1424 osoby wg NSP 2002). Jest to głównie wynikiem procesu restrukturyzacji gospodarki - ograniczenia zatrudnienia oraz likwidacji części zakładów pracy (w latach 1988-2002 liczba zawodowo czynnych zmniejszyła się o 980 osób). Poprawa tego stanu wymaga wprowadzenia szeregu zachęt dla inwestorów zewnętrznych oraz wzmocnienia działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową bezrobotnych. Za pozytywne zjawisko uznać można brak dominującej gałęzi gospodarki narodowej. Oprócz wiodącej funkcji działalności przemysłowej, struktura zatrudnienia charakteryzuje się wysokimi udziałami handlu, edukacji i ochrony zdrowia.

3. Sytuacja mieszkaniowa i warunki życia mieszkańców.

W latach 1988-2002 uległo poprawie większość wskaźników oceny warunków mieszkaniowych. Jednakże w dalszym ciągu utrzymuje się zbyt duża dysproporcja między liczbą mieszkań a liczbą gospodarstw domowych (brak 346 mieszkań w 2002 r.). Poprawa tego stanu wymaga przygotowania terenów pod budownictwo mieszkaniowe oraz modernizacji zasobów już istniejących. W ramach mieszkań zamieszkałych potrzeby w zakresie wyposażenia infrastrukturalnego wiążą się przede wszystkim z dalszą rozbudową sieci wodociągowej (21% mieszkań wyposażonych w wodociąg lokalny) i kanalizacyjnej (np. 43% mieszkań wyposażonych

w ustęp spłukiwany z odprowadzeniem do sieci) oraz zmniejszeniem udziału mieszkań z centralnym ogrzewaniem opartym o piece (25% - problem niskiej emisji zanieczyszczeń). Zagrożenie jakości życia mieszkańców stanowi także jakość wody w wodociągach publicznych (przekroczone normy zawartości manganu). Należy zaznaczyć, że ze względu na duże bezrobocie w mieście występuje problem niskiego poziomu socjalnego mieszkańców.

4. Infrastruktura społeczna

W zakresie systemu edukacji główne problemy wynikają z niskiego standardu technicznego części pomieszczeń szkolnych, dwuzmianowości nauczania (Szkoła Podstawowa), i słabego wyposażenia w komputery (np. Szkoła Podstawowa - 9 komputerów na blisko 970 uczniów). Ponadto system oświaty nie w pełni dostosowany jest do potrzeb rynku pracy, a w ramach jakości kształcenia należy podnieść znaczenie znajomości technik komputerowych i języków obcych.

W zakresie ochrony zdrowia odnotowano korzystne mierniki dotyczące liczby personelu medycznego i bazy materialnej. Podstawowym problemem jest konieczność remontu "starego" budynku Szpitala Powiatowego. Ponadto postuluje się poszerzenie dostępu do świadczeń specjalistycznych i diagnostycznych oraz podjęcie działań ukierunkowanych na rozwiązanie problemów osób niepełnosprawnych (np. likwidacja barier architektonicznych) oraz opiekę socjalną i medyczną osób starszych

Z kolei w ramach działalności kulturalnej i sportowej, pomimo dobrej bazy materialnej (brak jedynie krytej pływalni oraz amfiteatru do imprez masowych), zaznacza się konieczność szerszych działań ukierunkowanych na organizację imprez promujących miasto.

2.3. SFERA GOSPODARCZA

2.3.1. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA

Zapoczątkowany w 1989 r. proces transformacji społeczno-gospodarczej wymagał głębokich przemian strukturalnych w gospodarce. Wyznacznikiem tych przemian jest rozwój przedsiębiorczości, określonej liczbą podmiotów gospodarki narodowej. Dane rejestru REGON wykazują, że Nowe Miasto Lubawskie charakteryzuje się dużą dynamiką rozwoju. Świadczy o tym tempo wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych, których w latach 1995-2003 przybyło 320 (od 576 do 896 jednostek), co daje wzrost o 56%. Liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest stosunkowo wysoka i wynosi 82 podmioty (2002 r.), co daje porównywalny wskaźnik z trzykrotnie większą pobliską Iławą. Należy zaznaczyć, że w latach 1999-2003 (w wyniku nasilenia się problemów ekonomicznych kraju) nastąpiła stagnacja w rozwoju przedsiębiorczości, co zaowocowało stabilizacją na poziomie ok. 900 podmiotów gospodarczych. Dynamikę liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w latach 1995-2003 przedstawia tab. 34.

Tabela 37. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 1995-2003 w Nowym Mieście Lubawskim

Rok	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON
1995	576
1996	737
1997	847
1998	826
1999	898
2000	904
2001	871
2002	897
2003	896

Źródło: opracowanie własne na podstawie roczników statystycznych województwa toruńskiego (lata 1996-1998) i warmińsko-mazurskiego (lata 1999-2003)

Najwyższą dynamikę rozwoju nowych przedsiębiorstw zanotowano w latach 1996-1998, a więc w okresie prosperity na rynku. Wykaz liczby przedsiębiorców wykazywał w tym czasie nadwyżkę podmiotów nowo zarejestrowanych, nad zlikwidowanymi. Przyczyniło się to wzrostu ogólnej liczby przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą. Jednakże pogarszająca się od 1999 roku sytuacja na rynku krajowym znalazła swoje odzwierciedlenie również w Nowym

Mieście Lubawskim. Do roku 2003 więcej przedsiębiorców zlikwidowało swoje zakłady, niż otworzyło nowe. W ostatnich dwóch latach notuje się ciągły spadek przedsiębiorczości w mieście. Według obecnego stanu (2003 r.) liczba przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w Nowym Mieście Lubawskim wynosi 616 i jest niższa aniżeli w przełomowym roku 1998.

Tabela 38. Wykaz stanu przedsiębiorców w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1993-2003

Rok	Ilość przedsiębiorców zarejestrowanych	Ilość przedsiębiorców zlikwidowanych	Stan przedsiębiorców	Porównanie z rokiem poprzednim
1993	142	133	440	9
1994	149	91	498	58
1995	147	128	517	19
1996	164	134	547	30
1997	165	107	605	58
1998	150	128	627	22
1999	102	161	568	-59
2000	135	128	575	8
2001	200	135	640	65
2002	82	94	628	-12
2003	102	114	616	-12

Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim

Według ewidencji gospodarczej GUS (stan w 2003 r.) w Nowym Mieście Lubawskim odnotowano 896 podmiotów gospodarczych, z czego sektor publiczny reprezentowany był jedynie przez 59 jednostek (6,5%). Aktywność gospodarczą mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego jest przede wszystkim efektem wzrostu udziału sektora prywatnego w strukturze gospodarczej miasta. Sektor ten stanowią głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Ogółem sektor prywatny stanowi 93,5% jednostek gospodarczych w mieście.

W szczegółowej analizie podmiotów gospodarczych według form prawno-organizacyjnych zdecydowanie dominują zakłady osób fizycznych (760 jednostek), które stanowią 84,3% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych i 90% ogółu podmiotów sektora prywatnego. Kolejną pod względem liczby jednostek formą są spółki, które w liczbie 58, stanowią 6,4% wszystkich podmiotów. Przeważają spółki cywilne (niespełna 89%), mniej liczne są spółki prawa handlowego. Ponadto wyróżnić możemy jedno przedsiębiorstwo państwowe oraz 6 spółdzielni.

Na terenie Nowego Miasta Lubawskiego jest zarejestrowanych jest również kilka podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego, do których zaliczyć możemy m. in. „MM International” (z udziałem kapitału niemieckiego), fabryka LAMPARKET (z udziałem kapitału niemieckiego), zakład produkcji motorówek i jachtów „Yacht Service” (z udziałem kapitału amerykańskiego). Wymienione wyżej zakłady specjalizują się głównie w produkcji mebli, parkietów, mozaiki podłogowej i innej galanterii drzewnej oraz motorówek i żaglówek.

Tabela 39. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sektorów i wybranych form prawno-organizacyjnych (w %)

Rok	Ogółem (liczba)	Sektor		w tym				
		publiczny	prywatny	przedsiębiorstwa państwowe	spółki		spółdzielnie	zakłady osób fizycznych
					prawa handlowego	pozostałe		
1997	847	2,3	97,7	0,1	0,5	5,8	0,9	89,4
2000	904	6,1	93,9	0,1	1,0	5,5	0,7	84,4
2003	896	6,5	93,5	0,1	1,3	5,1	0,7	84,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie roczników statystycznych województwa toruńskiego (lata 1996-1998) i warmińsko-mazurskiego (lata 1999-2003)

Analiza podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD wykazała przewagę działalności handlowo-usługowej, obejmującej 62% ogólnej liczby podmiotów. Szczególnie dużą grupę stanowią podmioty działające w zakresie handlu i napraw, które stanowią ponad trzecią część (36%) wszystkich jednostek. Liczna jest także grupa podmiotów działających w sekcji obsługi nieruchomości i firm (blisko 12%). Podmioty prowadzące działalność produkcyjno-budowlaną stanowią nieco ponad 22% ogółu podmiotów, w tym przetwórstwo przemysłowe (108 jednostek) i budownictwo (89 jednostek).

Tabela 40. Podmioty gospodarki narodowej wg wybranych sekcji PKD w Nowym Mieście Lubawskim

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym						
		działalność produkcyjna	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport, składowanie i łączność	obsługa nieruchomości i firm	pozostała działalność usługowa
Osoby prawne	140	12	5	31	4	-	33	18
Osoby fizyczne	755	96	84	291	19	48	71	37
Razem	895	108	89	322	23	48	104	55

Źródło: opracowanie własne na podstawie roczników statystycznych województwa warmińsko-mazurskiego

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom przedsiębiorców władze Urzędu Miejskiego w Nowym Mieście Lubawskim opracowały ofertę inwestycyjną wyznaczając dwie działki pod działalność przemysłową i usługową we wschodniej części miasta. Pierwsza z działek o powierzchni 4 ha według miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przeznaczona jest na działalność usługowo-komercyjną, choć istnieje możliwość zmiany jej funkcji na przemysłową. Druga z działek o powierzchni 2 ha przeznaczona jest pod inwestycje przemysłowe. Obydwie działki mają dogodny dojazd, gdyż przylegają bezpośrednio do drogi miejskiej o asfaltowej nawierzchni. Ponadto istnieje możliwość podłączenia do mediów. Ilość i wielkość działek do zakupu jest do uzgodnienia.

Ponadto miasto przygotowało dwie oferty inwestycyjne o pełnym uzbrojeniu pod działalność usługowo-komercyjną (według planu zagospodarowania przestrzennego miasta).

Pomimo tego nadal ilość terenów przeznaczonych pod inwestycje (głównie pod działalność przemysłowo-składową) pozostaje niezbyt wysoka i konieczne jest wyznaczenie nowych terenów wraz z wyposażeniem ich w pełną infrastrukturę. Ze względu, że w większości są to tereny nisko położone (dolina Drwęcy) są to obszary podmokłe (łąki) i nie w pełni nadają się do zagospodarowania pod przetwórstwo. Jedną z możliwych dróg rozwiązania tego problemu jest poszerzenie (czy też ewentualna zamiana ziemi miasta z przyległymi gminami: NML i Kurzętnik) granic administracyjnych obszaru Nowego Miasta Lubawskiego, co postulowane było w wypowiedziach niektórych osób z Konwentu ds. Strategii NML.

2.3.2. GŁÓWNI PRACODAWCY

Wykaz ważniejszych przedsiębiorców nowomiejskich

1. Fabryka Mebli OIKO (produkcja mebli) – Gierszyński Marian – zatrudnienie 77 osób
2. FUH „Chmielewski” (poligrafia) – Chmielewski Jan – zatrudnienie 8 osób
3. Wytwórnia wędlin (przetwórstwo) – Dreszler Wiesław – zatrudnienie 6 osób
4. Zakład Kaletniczy (kaletnictwo) – Piątkowska Stefania – zatrudnienie 4 osoby
5. Cukiernia (cukiernictwo) – Malinowski Henryk – zatrudnienie 4 osoby
6. PHU A-MAL (handel) – Malinowski Andrzej – zatrudnienie 9 osób
7. Sklep Przemysłowy „Jagódka” (handel) – Rolbiecka Renata – zatrudnienie 7 osób
8. Firma „Kopiczyński” (handel, produkcja) – Kopiczyński Adam – zatrudnienie 4 osób
9. FHU SEDAN (transport, handel) – Teska Krzysztof – zatrudnienie 13 osób
10. FHU PASPOL (transport, handel) – Pawlicki Stanisław – zatrudnienie 18 osób
11. AVOKADO Handel Spożywczy (handel) – Dombrowski Wojciech – zatrudnienie 13 osób
12. Sklep Wielobranżowy ROMA (handel) – Ignatiuk Aurelia – zatrudnienie 7 osób
13. FHU Centrala Nasienna (handel) – Mazur Renata – zatrudnienie 4 osoby
14. Firma „Chudziński” (transport, gastronomia) - Chudziński Piotr – zatrudnienie 6 osób
15. Firma „Boczek Romuald” (handel) – Boczek Romuald – zatrudnienie 16 osób
16. Firma „Świeżyk Arkadiusz” (handel) – Świeżyk Arkadiusz – zatrudnienie 5 osób
17. Firma DAN MAL (handel) – Malicki Kazimierz – zatrudnienie 7 osób
18. INTER-TRANS (transport, handel) – Osmańska Małgorzata – zatrudnienie 24 osoby
19. Firma „Zboiński” (transport, handel) – Zboiński Ryszard – zatrudnienie 6 osób
20. FHU MORENC (usługi, handel) – Morenc Henryk – zatrudnienie 8 osób

21. ZPU HAŚ (stolarstwo, artykuły drzewne – drzwi) – Haś Aleksander – zatrudnienie 37 osób
22. Firma „Rzemińska” (handel) – Rzemińska Halina – zatrudnienie 8 osób
23. Sklep MINI-MARKET (handel) – Mirosław Ireneusz – zatrudnienie 4 osoby
24. Biuro Rachunkowe (usługi) – Bronowski Janusz – zatrudnienie 14 osób
25. ZPU DREW-BAK (stolarstwo) – Nowiński Zdzisław – zatrudnienie 18 osób
26. Biuro Turystyczne SATURN (usługi) – Wróblewski Kazimierz – zatrudnienie 6 osób
27. Firma „Zielińscy” (handel, usługi) – Zieliński Jan – zatrudnienie 25 osób
28. AGROS Hurt-Detal (handel) – Szczepańska Agnieszka – zatrudnienie 6 osób
29. Firma „Klonowska” (handel) – Klonowska Ewa – zatrudnienie 4 osób
30. Biuro Rachunkowe (usługi) – Barska Felicja – zatrudnienie 7 osób
31. EKO-PASZ (handel) – Rzemiński Feliks – zatrudnienie 4 osoby
32. FH RATUSZOWA (gastronomia, handel) – Perschke Anna – zatrudnienie 10 osób
33. FABRYKA LAMPARKIET (produkcja, stolarstwo) – Dąbrowski Zygmunt – zatrudnienie 173 osoby
34. FHU IRENA (handel) – Gawińska Irena – zatrudnienie 7 osób
35. Sklep Ogólnospżywczy (handel) – Kopkowski Waldemar – zatrudnienie 20 osób
36. Pralnia Chemiczna (usługi) – Wiśniewska Halina – zatrudnienie 15 osób
37. PWPUH SANIBUD (handel, produkcja) – Wiśniewski Jerzy – zatrudnienie 29 osób
38. Zakład Fryzjerski „Perełka” (usługi) – Pawłowski Waldemar – zatrudnienie 4 osób
39. Ubojnia Drobiu JUR-DRÓB (usługi) – Urban Krzysztof – zatrudnienie 19 osób
40. Hurtownia Elektrotechniczna (handel) – Kordalski Paweł – zatrudnienie 4 osoby
41. FHU SZLIFMAR (handel, produkcja) – Nowiński Marek – zatrudnienie 8 osób
42. Zajazd „Nad Drwęcą” (gastronomia, noclegi) – Wilbrandt Jan – zatrudnienie 6 osób
43. ZPD GAL-DREW (stolarstwo, produkcja, galanteria drewniana) – Krezymon Ewa – zatrudnienie 14 osób
44. Biuro Rachunkowe (usługi) – Gabiec Jadwiga – zatrudnienie 6 osób
45. Firma DOMART (handel) – Glanc Halina – zatrudnienie 8 osób
46. Firma MAJA (handel, usługi) – Mączkowski Jacek – zatrudnienie 22 osoby
47. Apteka „Pod Orłem” (handel) – Grajek Leszek – zatrudnienie 12 osób
48. Apteka „MALWA” (handel) – Górska Barbara – zatrudnienie 8 osób
49. Zakład Drzewny JAWOR (stolarstwo, produkcja podłóg) – Gawiński Antoni – zatrudnienie 150 osób
50. MONTERBUD Sp. z o.o. (usługi) – Kasproicz Stanisław – zatrudnienie 9 osób

51. Piekarnia (usługi, handel) – Kopkowski Waldemar – zatrudnienie 50 osób
52. ZO-JA DLS Sp. Jawna (handel) – Radtke, Stabrowicz – zatrudnienie 10 osób
53. Meblarska Spółdzielnia Pracy (produkcja, handel) – zatrudnienie 11 osób
54. Mazurskie Meble – „MM International” (produkcja mebli) – spółka z kapitałem zagranicznym (niemieckim) – zatrudnienie 309 osób
55. „Yacht Service” Sp. z o.o. (produkcja jachtów żaglowych i motorowych)

2.3.3. STRUKTURA BRANŻOWA

2.3.3.1. Przemysł

Działalność przemysłowa jest jedną z wiodących funkcji miasta, biorąc pod uwagę strukturę zatrudnienia. Istniejące na terenie Nowego Miasta Lubawskiego zakłady produkcyjne zatrudniały na początku 2004 r. nieco ponad 1200 pracowników. Na terenie miasta najbardziej rozwinął się przemysł drzewny. W strukturze działalności dominującą rolę pełnią zakłady produkujące meble, stanowiące 20% ogólnej liczby zakładów. Duży udział w wielkości produkcji, obrotów i zatrudnienia mają również zakłady trudniące się produkcją w zakresie stolarki budowlanej (np. okna, drzwi), parkietów, czy innej galanterii drzewnej (łóżka piętrowe, elementy toczone w drewnie, itp.). Do największych zakładów branży drzewnej należą: „MM International” (firma z udziałem kapitału niemieckiego – produkcja mebli), Zakład Drzewny „Mozaika” (producent mozaiki podłogowej), Zakład Drzewny „Lamparkiet” – produkcja parkietów podłogowych, „Meblex” Prywatne Przedsiębiorstwo Produkcji Mebli, Zakład Produkcyjno-Usługowy Branży Drzewnej „Haś”, Meblarska Spółdzielnia Pracy. Lokalizacja zakładów tej branży w Nowym Mieście Lubawskim wynika min.: z łatwego dostępu do surowców drzewnych (bliskość okolicznych lasów).

Drugą grupą o największym znaczeniu stanowią zakłady działające w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego, które stanowią 17% zakładów przemysłowych. Do najważniejszych zakładów w sektorze spożywczym zaliczyć można: dwa Zakłady Wylęgu Drobiu, Zakłady Zbożowe (młyn) oraz lokalne ubojnie i masarnie. Biorąc jednakże pod uwagę rolniczy charakter całego powiatu nowomiejskiego istniejące zakłady nie zapewniają odpowiedniej wielkości przerobu płodów rolnych. Dlatego znaczna ilość surowca rolnego trafia do zakładów w sąsiednich powiatach, gdzie przetwarzana na gotowe wyroby. Wydaje się zatem konieczne, aby podjęte zostały działania zmierzające do rozwoju przetwórstwa rolniczego (np. w zakresie warzywnictwa, czy przetwórstwa owoców).

Oprócz przetwórstwa rolno-spożywczego warto też podjąć działania na rzecz rozwoju przemysłu mineralnego (np. zagospodarowanie dawnych terenów pocegielnianych).

Pozostałe sektory przemysłowe pełnią mniejszą rolę, chociaż warto tu wspomnieć o przemyśle elektromaszynowym, w której działalność prowadzi min. firma „Yacht Service” sp. z o.o.. Zakład ten zatrudnia kilkadziesiąt osób i trudni się głównie produkcją jachtów żaglowych i motorowych, a także osprzętu metalowego.

Większość zakładów swą produkcję kieruje na rynek lokalny i regionalny, w mniejszym stopniu na rynek krajowy. Na rynki zagraniczne trafia niewielka część wyrobów produkowanych w zakładach nowomiejskich. Wyróżniają się tu zwłaszcza zakłady „MM International”, której gros produkcji trafia na rynek niemiecki, czy „Yacht Service” sp. z o.o., której jachty trafiają na rynki światowe: amerykański (USA), europejski (Wielka Brytania, Niemcy), czy azjatycki (Japonia).

Obecnie istniejące zakłady pracy nie są w stanie zapewnić wystarczającej liczby miejsc pracy dla mieszkańców miasta. Korzystnym w tej sytuacji jest fakt, że na terenie sąsiednich gmin wiejskich (Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie) działają również duże i średniej wielkości podmioty gospodarki narodowej, które zatrudniają osoby z miasta, co wpływa częściowo na łagodzenie problemu bezrobocia w mieście. Dla potencjalnych inwestorów ważnym czynnikiem przemawiającym za lokalizacją zakładu na terenie NML może być zatem znaczna nadwyżka stosunkowo taniej siły roboczej, w tym głównie kobiet. Stanowi to ważny atut dla lokalizacji zwłaszcza zakładów z sektora przemysłu lekkiego, które istniały niegdyś na terenie miasta i w których Nowe Miasto Lubawskie posiada już pewne tradycje.

Pod względem wielkości podmiotów gospodarczych zdecydowanie dominują zakłady małe, zatrudniające do 5 osób. Jednostek większych, zatrudniających co najmniej 10 pracowników jest zaledwie ok. 25 (w tym 5 zakładów zatrudniających powyżej 50 osób).

2.3.3.2. Gospodarka rolna i leśna

Rolnictwo i leśnictwo stanowią drugorzędną rolę w gospodarce Nowego Miasta Lubawskiego, choć należy pamiętać, że to na bazie surowców z tych dwóch sektorów rozwinęły się główne branże przemysłu miasta (drzewno-meblarski i przetwórstwo rolno-spożywcze). Tym niemniej według danych ze spisów rolniczych z lat 1988-2002 wynika, że w strukturze użytkowania ziemi (w granicach administracyjnych miasta) przeważają grunty rolne. Duży areal gruntów stanowią użytki rolne (715 ha – 61,6% powierzchni miasta), natomiast lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię 41 ha – 3,5% powierzchni ogólnej miasta.

W latach 1988-2002 powierzchnie obydwu analizowanych form użytkowania ziemi nieznacznie zmalały (łącznie o 11 ha).

Tabela 41. Struktura użytkowania ziemi w Nowym Mieście Lubawskim (wg granic administracyjnych)

Rok	Użytkowanie ziemi – ogółem				Rolnicze użytkowanie ziemi				
	powierzchnia ogólna	w tym			Powierzchnia użytków rolnych	w tym			
		Użytki rolne	Lasy	Pozostałe grunty		Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska
1988 - ha	1133	723	44	366	723	600	4	52	67
%	100,0	63,8	3,9	32,3	100,0	83,0	0,6	7,2	9,3
1996 – ha	1161	718	41	402	718	589	4	54	71
%	100,0	61,8	3,5	34,6	100,0	82,0	0,6	7,5	9,9
2002 - ha	1161	715	41	405	715	582	8	66	59
%	100,0	61,6	3,5	34,9	100,0	81,4	1,1	9,2	8,3
ha 1988=100	102,5	98,9	93,2	110,7	98,9	97,0	200,0	126,9	88,1

Źródło: Opracowano na podstawie wyników spisów rolniczych z lat 1988-2002

Tak dużą rolę rolniczego użytkowania ziemi na terenie Nowego Miasta Lubawskiego potwierdzają dane Urzędu Miejskiego według geodezyjnego wykazu rejestru gruntów. Formy rolniczego użytkowania ziemi zajmują łącznie blisko 800 ha (ok. 68% powierzchni miasta). Następną formą zagospodarowania terenu stanowią tereny zurbanizowane i komunikacyjne. Zajmują one nieco ponad ¼ powierzchni miasta, przy czym tereny zurbanizowane – 18,3% (w tym zabudowane – 15,1%, tereny zielone i rekreacyjne – 1,3%, tereny niezabudowane – 1,9%). Pozostałe formy użytkowania stanowią: grunty pod wodami, nieużytki i inne tereny).

Tabela 42. Bilans terenu Nowego Miasta Lubawskiego według sposobu użytkowania

Lp	Sposób użytkowania gruntu	Powierzchnia [ha]	Struktura [%]
1	Użytki rolne	742	63,9
2	Lasy i grunty leśne	47	4,0
3	Grunty zadrzewione i zakrzewione	7	0,6
4	Grunty pod wodami	16	1,4
5	Grunty zurbanizowane, w tym:	212	18,3
	- zabudowane	175	15,1
	- niezabudowane	22	1,9
	- zieleń osiedlowa (tereny rekreacyjne)	15	1,3
6	Tereny komunikacyjne, w tym:	81	7,0
	- drogi	64	5,5
	- koleje i inne	17	1,5
7	Nieużytki	55	4,7
8	Tereny różne	1	0,1
	Razem	1161	100,0

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego Nowego Miasta Lubawskiego na podstawie wykazu rejestru gruntów

Na grunty leśne składają się powierzchnie lasów (47 ha) i gruntów zadrzewionych (7 ha). Ich ogólny areal (54 ha – 2004 r. wg danych geodezyjnych) stanowi głównie własność prywatną – 34 ha (przeważnie indywidualnych gospodarstw rolnych) oraz samorządu gminnego – 36 ha (własność komunalna).

Możliwości rozwoju rolnictwa, oprócz arealu użytków rolnych, determinują warunki przyrodnicze (głównie jakość gleb) i struktura rolniczego użytkowania ziemi. Nowe Miasto Lubawskie położone jest na obszarze nizinno-pagórkowatym o stosunkowo wysokim zróżnicowaniu rzeźby terenu. Przeważają gleby bielicoziemne (piaszczysto-gliniaste) i antropogeniczne (tzn. w dużym stopniu przekształcone przez człowieka), w przeważającej części niskiej jakości. Potwierdza to brak gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych (I, II, i niewielki odsetek klasy IIIa) oraz wysoki udział gleb najslabszych (klasy V, VI, VIz – które stanowią łącznie ponad 30%). Z punktu widzenia przydatności rolniczej niemal w całości gleby te zaliczane są do kompleksu żytniego bardzo dobrego i dobrego. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowany przez IUNG Puławy wynosi 61,7 pkt. i jest niższy od średniego wskaźnika dla kraju wynoszącego 66,6 pkt.

Tabela 43. Klasy bonitacyjne gleb w Nowym Mieście Lubawskim

Użytki rolne	Klasy bonitacyjne w %					
	IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI/VIz
Grunty orne	0,7	11,3	37,7	19,9	19	11,4
Użytki zielone	4,2	-	41,6	-	36,9	17,3
Użytki rolne - razem	1,4	9,7	38,1	17,2	21,4	12,2

Źródło: Opracowanie na podstawie "Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej Polski", IUNG Puławy, pod red. T. Witka, 1994

W strukturze rolniczego użytkowania ziemi dominują grunty orne (81,4% powierzchni użytków rolnych). Użytki zielone stanowią 17,5% a sady zaledwie 1,1% powierzchni użytków rolnych. Na przestrzeni lat 1988-2002 zauważono niewielkie zmiany w areale poszczególnych form rolniczego użytkowania ziemi. Zmalała nieco powierzchnia gruntów orných (spadek o 18 ha), wzrosła natomiast użytków zielonych (wzrost o 6 ha) i sadów (wzrost o 4 ha).

W strukturze własności ziemi dominuje sektor prywatny, reprezentowany głównie przez indywidualne gospodarstwa rolne (796 ha, w tym 594 ha stanowią użytki rolne; 2002 r.). Po przekształceniach własnościowych w PGR-ach grunty częściowo zostały sprzedane bądź wdzierżawione indywidualnym rolnikom, w większości jednak były podstawą utworzenia spółek pracowniczych pracowników byłych PGR-ów. Na terenie miasta zlokalizowane zostały dwa specjalistyczne gospodarstwa rolne nastawione na wysokotowarową produkcję rolną – głównie hodowlę drobiu.

Pozostały areal (365 ha) należy do różnych form własności publicznej. Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa stanowią łącznie 70 ha. Analiza porównawcza struktury własnościowej rolnictwa w granicach administracyjnych miasta w latach 1988-1998 wykazała, że w Nowym Mieście nie zachodziły większe procesy przemian agrarnych. W tym czasie nieznacznie powiększył się areal własności prywatnej (o niespełna 40 ha) kosztem własności publicznej. Było to wynikiem występowania w rolnictwie niewielkich arealów użytków rolnych byłego sektora rolnictwa uspołecznionego (łącznie 30 ha). W tych warunkach przemiany agrarne ukierunkowane były na przejmowanie przez gospodarstwa indywidualne mające swoją siedzibę w granicach administracyjnych miasta prywatyzowanych gruntów gospodarstw państwowych w gminach sąsiednich (wzrost gruntów użytkowanych przez miejscowych rolników od 968 ha w 1988 r. do 1191 ha w 2002 r.). Przyczyniło się to do podniesienia przeciętnej wielkości gospodarstwa (3,9 ha - 1988 r., 5,0 ha – 2002 r.). Analiza struktury wielkościowej gospodarstw wykazuje, że przeważają gospodarstwa małe, tj. do 10 ha, które stanowią ponad 56 ogólnej ilości indywidualnych gospodarstw rolnych, choć gospodarują one na nieco tylko ponad 20% powierzchni użytków rolnych. Gospodarstwa duże, tj. powyżej 15 ha stanowią około 1/5 ogólnej liczby gospodarstw, ale w ich władaniu znajduje się blisko 60% powierzchni użytków rolnych.

Charakter produkcyjny rolnictwa odzwierciedla struktura zasiewów oraz wielkość pogłównia zwierząt gospodarskich. W strukturze zasiewów dominują zboża, które zajmują powierzchnię ok. 700 ha (89% powierzchni użytków rolnych), z czego największe znaczenie ma upraw pszenżyta – 257 ha (50,5%) i pszenicy – 124 ha (24,3%), a także jęczmień – 90 ha (17,7%), żyto – 20 ha (4,0%) i owies – 18 ha (3,5%). Spośród pozostałych upraw odnotowano wysoki odsetek roślin

przemysłowych (rzepak i rzepik – 7%) oraz niewielkie arealy ziemniaków (1,4%), roślin pastewnych (0,6%) i pozostałych upraw (1,7%).

W produkcji zwierzęcej dominuje trzoda chlewna 2416 szt., a pozostałe zwierzęta gospodarskie stanowią nieliczne pogłowie: bydło – 31 szt. (w tym krowy mleczne – 9), konie – 6 szt. (stan 2002 r.). Ekstensywny charakter przemian potwierdza niski wskaźnik obsady poszczególnych zwierząt inwentarskich na 100 ha użytków rolnych. Powyższa tendencja jest wynikiem rezygnacji gospodarstw rolnych z prowadzenia chowu zwierząt gospodarskich (ok. 3/4 gospodarstw nie posiadało zwierząt gospodarskich).

Rolnictwo nie stanowi dużej roli w gospodarce Nowego Miasta Lubawskiego, choć liczba ludności rolniczej (zamieszkałej w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego) – 983 osoby (9% ogółu ludności w mieście; 2002 r.) jest tu wyższa niż w większości podobnej wielkości miast. Liczba osób pracujących w swoich gospodarstwach rolnych wynosi 72 osoby, co stanowi 2,9% ogólnej liczby osób pracujących w Nowym Mieście Lubawskim.

Rezygnację z prowadzenia własnej działalności rolnej, potwierdza fakt, że tylko niespełna 55% gospodarstw prowadzi działalność rolniczą. Blisko 30% gospodarstw nie prowadzi żadnej działalności (gospodarstwa socjalne), 7% prowadzi działalność wyłącznie pozarolniczą, zaś pozostałe niespełna 10% prowadzi działalność mieszaną (rolniczą i pozarolniczą).

Tym niemniej ze względu na kilka niezaprzeczalnych walorów wyróżniających Ziemię Nowomiejską (miasto NML oraz gminy sąsiednie) rolnictwo oraz przetwórstwo rolno-spożywcze są niewątpliwie istotnym czynnikiem mogącym stymulować rozwój gospodarczy miasta oraz jego zaplecza. Ze względu na korzystne położenie (tzw. Obszar Funkcjonalny „Zielone Płuca Polski”, rezerwat rzeki Drwęcy, blisko kilu parków krajobrazowych) oraz wysoki poziom czystości środowiska teren ten predestynowany jest do rozwoju różnego rodzaju „czystych” oraz specjalistycznych form rolnictwa min.: rolnictwa ekologicznego, ogrodnictwa, czy warzywnictwa. Powyższe formy rozwoju rolnictwa są bardzo pracochłonne, co stanowi niejako dodatkową korzyść przy tak dużej nadwyżce siły roboczej na terenie Nowego Miasta Lubawskiego.

2.3.3.3. Handel, usługi, rzemiosło

Nowe Miasto Lubawskie posiada stosunkowo dobrze rozwiniętą sieć handlową i usługową o dużym rozdrobnieniu (mała ilość zatrudnionych w poszczególnych zakładach - przewaga firm jednoosobowych lub rodzinnych).

Z ogólnej liczby działających w mieście podmiotów gospodarki narodowej (895 jednostek) aż 62% stanowią zakłady handlowe i usługowe (552 jednostki - stan na 2003 r.). Struktura podmiotów handlowo-usługowych wyróżnia się z jednej strony wysokim udziałem zakładów prowadzących działalność handlową i naprawczą (58%) oraz obsługę nieruchomości i firm (19%) z drugiej niskimi odsetkami jednostek z zakresu usług: transportowych, składowania i łączności (razem 9%), hotelarskich i restauracyjnych (razem 4%) i pozostałych (10%).

Zaopatrzenie miejscowej ludności zapewnia sieć placówek handlowych prowadzona przez 171 sklepów (stan na 2002 r.), których łączna powierzchnia sprzedażowa wynosi około 10 tys. m². Statystycznie na 1 sklep przypada 60 osób. Liczba zatrudnionych w tego rodzaju placówkach wynosi około 300 pracowników. Reprezentują one większość specjalizacji branżowych w handlu ze szczególnym uwzględnieniem sklepów wielobranżowych (42% ogólnej liczby placówek

handlowych). Na całościową strukturę sektora handlowego składają się sklepy z artykułami żywnościowymi (28% ogółu sklepów), sklepy z artykułami nieżywnościowymi (34%), handel obwoźny (24%), hurtownie (9%) oraz punkty sprzedaży drobnodetalicznej (5%). Gamę podmiotów handlowych uzupełniają obiekty gastronomiczne (restauracje, punkty małej gastronomii, smażalnie itp.) oraz targowisko miejskie. Na terenie miasta działają także 4 stacje paliw.

Licznie reprezentowane jest rzemiosło usługowe. Wśród zakładów usługowych zarejestrowanych w systemie REGON największą grupę stanowią zakłady świadczące usługi w zakresie wykonawstwa instalacji elektrycznych i hydraulicznych (27%), fryzjerstwa i zabiegów kosmetycznych (23%), obsługi i naprawy pojazdów mechanicznych (22%). Gamę oferowanych usług uzupełniają: naprawy elektrycznych artykułów gospodarstwa domowego, naprawa obuwia i innych wyrobów skórzanych, działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszem emerytalno-rentowym, usługi fotograficzne, murarskie, ślusarskie, tapicerskie, usługi transportowe. Brak jest natomiast usług szewskich, dekarских i ciesielskich.

Cechą charakterystyczną sektora handlowo-usługowego w Nowym Mieście Lubawskim, podobnie jak w większości miast, jest z jednej strony znaczna liczba podmiotów zajmujących się sprzedażą, a z drugiej niedostatek zakładów zajmujących się naprawami. Ponadto duże rozdrobnienie tego sektora gospodarki może spowodować - w wyniku tworzenia nowych podmiotów o tego typu działalności - upadek ekonomiczny wielu jednostek z powodu przesylenia rynku.

2.3.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna stwarza warunki i ułatwia prowadzenie i rozwój działalności produkcyjnej. Obejmuje ona urządzenia liniowe (z reguły tworzące sieć), dzięki którym mogą być świadczone usługi z zakresu transportu, komunikacji, energetyki i gospodarki wodnej.

W ramach infrastruktury technicznej zadania Nowego Miasta Lubawskiego obejmują realizację inwestycji komunalnych w zakresie budowy dróg miejskich, sieci wodociągowej, sieci kanalizacyjnej sanitarnej oraz deszczowej (wraz z oczyszczalnią ścieków), elektroenergetyki, ciepłownictwa oraz gospodarki odpadami. Na terenie miasta brak jest sieci gazowniczej. Realizacja powyższych zadań wpływa na poprawę warunków życia mieszkańców, ochronę środowiska oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Ponadto działania te powinny być zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Z punktu widzenia planowania strategicznego rozwoju miasta należy uwzględnić, że inwestycje infrastrukturalne muszą wyprzedzać inwestycje w sferze produkcyjnej i są zwykle projektowane i realizowane w skali przekraczającej aktualne potrzeby.

2.3.4.1. Sieć wodno-kanalizacyjna

Wodociągi

Podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę jest wodociąg publiczny, którego łączna długość wynosi 35,5 km (sieć wodociągowa rozdzielcza). W zakresie dostępu do wody korzysta z niego około 11 tys. mieszkańców miasta. W latach 2000-2003 realizowano średniorocznie ok. 2 km sieci wodociągowej. W roku 2003 rozbudowano sieć wodociągową na ulice: Kornatki, Jagiellońską, Pod Kamionkę (4 km sieci, 80 przyłączy wodociągowych). Praktycznie teren miasta został w całości zwodociągowany. Część mieszkańców, szczególnie zamieszkałych w prywatnych domach, mimo doprowadzonego przyłącza wodociągowego, zaopatruje się w wodę z lokalnych (własnych) ujęć wody (w formie studni wierconych lub kopanych), często złej jakości zdrowotnej.

Analiza porównawcza wybranych mierników gospodarki wodnej w latach 1990-2003 wykazuje rozbudowę sieci wodociągowej (rozdzielczej), której długość wzrosła o 32,9 km, co przyczyniło się do podniesienia odsetka ludności korzystającej z wodociągu do ok. 95% (średnio w miastach województwa warmińsko-mazurskiego miernik ten wynosi 96,5%).

Wraz z rozbudową sieci wodociągowej następował wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych - od 12,9 m³ w 1990 r. do 21,1 m³ na 1 mieszkańca w 2000 r. Jednakże nadal jest ono niższe od średniej dla miast województwa warmińsko-mazurskiego.

Tabela 44. Sieć wodno-kanalizacyjna oraz zużycie wody w Nowym Mieście Lubawskim w latach 1990-2003

Rok	Sieć w km		Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	
	Wodociągowa*	Kanalizacyjna**	wodociągowe	kanalizacyjne	w dm3	na 1 mieszkańca w m3
1990	2,6	0,3	21	5	129,6	12,9
1992	2,6	0,3	21	5	188,6	18,4
1994	9,4	5,6	300	55	212,9	20,2
1996	17,3	8,5	461	178	197,8	18,5
1998	21,2	6,9	-	-	-	-
1999	27,1	7,3	920	240	228,3	21,1
2000	29,1	7,4	-	-	-	-
2001	30,5	7,4	-	-	-	-
2002	31,5	9,4	-	-	-	-
2003	35,5	12,6	-	-	-	-

* sieć wodociągowa rozdzielcza – bez połączeń prowadzących do budynków i innych obiektów

** sieć ogólnospławna i na ścieki gospodarcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Roczników Statystycznych woj. toruńskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego

Miasto posiada własne ujęcie wody głębinowej zlokalizowane we wschodniej części miasta przy Drwęcy, na wysokości zespołu staromiejskiego. Służby wodociągowe miasta korzystają z trzech ujęć wody w postaci studni głębinowych (z których eksploatowane są dwie, a jedna stanowi rezerwę) o łącznych zatwierdzonych zasobach w kat. „B” na 300 m³/h. Wodociąg miejski działa w oparciu o dwie Stacje Uzdatniania Wody – na ul. Grunwaldzkiej i na ul. Wodnej. W dużej części miasta istnieje sieć wodociągowa o średnicach 100-150 mm. Woda do sieci doprowadzana jest poprzez hydroformię. Jakość wody jest dobra i jest kontrolowana w obydwu eksploatowanych stacjach oraz w sieci. Istniejące ujęcia wody w pełni zabezpieczają perspektywiczne potrzeby miasta.

Na terenie miasta działa także jeden wodociąg lokalny w Zespole Szkół Rolniczych przy ul. Grunwaldzkiej, w którym jakość wody odpowiada wymogom sanitarnym.

W zakresie zaopatrzenia w wodę należy dążyć do całkowitego uzbrojenia w wodociąg pozostałych obszarów miasta i zapewnić zaopatrzenie mieszkańców w wodę uzdatnioną, zdatną do picia.

Kanalizacja

Budowa systemu kanalizacyjnego w Nowym Mieście Lubawskim jest problemem technicznie utrudnionym ze względu na wysoki poziom wód gruntowych w części terenów, przez które prowadzą systemy kanalizacyjne. W ostatnich latach powstało kilka koncepcji rozwiązania problemu z systemem odprowadzania i utylizacji ścieków w mieście oraz na obszarze podmiejskim. W latach 70. projektowano dużą oczyszczalnię z lokalizacją w Kurzętniku. W rejonie tym funkcjonuje obecnie oczyszczalnia ścieków obsługująca jednak tylko obszar Kurzętnika. W Nowym Mieście Lubawskim, w miejscu programowanej przepompowni P-1 wykonano oczyszczalnię ścieków, które przewidziane było jako rozwiązanie tymczasowe. Trudności związane z realizacją kompleksowego rozwiązania infrastruktury ściekowej sprawiły, iż rozwiązanie to uznano za trwałe, zakładając skanalizowanie prawobrzeżnej części miasta. Program kanalizacji miasta realizowany przez władze miasta zmierza do skierowania wszystkich ścieków do obecnie istniejącej oczyszczalni oraz do jej rozbudowy („Studium uwarunkowań...”).

W obecnej chwili teren Nowego Miasta Lubawskiego jest częściowo skanalizowany. Miasto posiada sieć kanalizacji sanitarnej w lewobrzeżnej części w rejonie północnym – osiedla Tysiąclecia i w części zespołu staromiejskiego. Część prawobrzeżna miasta nie posiada systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Z części zespołu staromiejskiego ścieki odprowadzane są do Drwęcy wraz ze ściekami deszczowymi, co powoduje jej zanieczyszczenie (starówka nowomiejska posiada stary system kanalizacji ogólnospławnej). Poprzez pozostałą część sieci kanalizacyjnej odprowadzane są ścieki do oczyszczalni ścieków zlokalizowanej nad Drwęcą w pobliskim sąsiedztwie terenów zabudowanych miasta, przy remizie straży pożarnej. Wydajność oczyszczalni wynosi 1300 m³/db. Oczyszczalnia ta pomimo nienajlepszej lokalizacji posiada jednak pewne możliwości rozbudowy. Jej modernizacja technologiczna i rozbudowa zabezpieczyłaby aktualne potrzeby oczyszczania ścieków z całego miasta. Celem możliwości oczyszczania ścieków sanitarnych z całego miasta projektuje się rozbudowę i modernizację istniejącej oczyszczalni do wymaganej wydajności 3000 m³/db. Oczyszczanie ścieków jest wymogiem koniecznym dla ochrony środowiska, w szczególności wód głębinowych, powierzchniowych i gleb. Jest to o tyle istotne, że obszar Nowego Miasta Lubawskiego położony jest w zlewni Drwęcy, gdzie konieczność

ochrony jest szczególnie ważna i wymaga z uwagi na ujęcie wody z Drwęcy dla potrzeb mieszkańców miasta Torunia.

Na początku lat 90. Nowe Miasto Lubawskie właściwie nie posiadało sieci kanalizacyjnej bowiem jej długość wynosiła wówczas tylko 0,3 km. W kolejnych latach sukcesywne działania na rzecz gospodarki ściekowej sprawiły, że długość sieci kanalizacyjnej wzrosła do 7,4 km w roku 2000 oraz 9,4 km w roku 2002 (sieć ogólnospławna i na ścieki gospodarcze).

W roku 2003 została zakończona rozbudowa sieci kanalizacyjnej dla lewobrzeżnej części miasta o 5,2 km, na ulice: Piastowską, Zdrojową, Korczaka. Obecnie łączna długość sieci kanalizacyjnej wynosi 12,6 km., a odsetek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosi ok. 60% (średnio w miastach województwa warmińsko-mazurskiego miernik ten wynosi 88%). Miasto posiada także sieć deszczową o łącznej długości 9,6 km, co wystarcza na pokrycie ok. 40% terenu miasta. Większość ścieków z terenów osiedlowych oraz obszaru zwartej zabudowy miasta nadal jest odprowadzana do zbiorczych, bądź indywidualnych zbiorników bezodpływowych (lokalnych szamb). Jednakże szczelność większości szamb może budzić zastrzeżenia, co może powodować zanieczyszczenie i skażenie gleb gruntowych.

Władze miasta opracowały program skanalizowania prawobrzeżnej części miasta, który zakłada budowę systemu zbierającego ścieki poprzez pięć przepompowni i pięć odcinków tłoczonych kanalizacji sanitarnej. Przesyłanie ścieków na oczyszczalnię ma się odbywać poprzez rurociąg tłoczny, umieszczony na estakadzie (wspólnej dla kolektora i wodociągu magistralnego) przy przejściu przez rzekę Drwęcę. Przewidziana jest również budowa (przy udziale gminy Nowe Miasto Lubawskie) kolektora ściekowego w kierunku Pacałtowa i ewentualnie Tylic.

Szalet miejski przy ulicy 19 Stycznia, w którym przeprowadzono remont malarski, jest w dobrym stanie technicznym. Nadal nie rozwiązany problem jest jednak zapewnienie możliwości korzystania z WC przez podróżnych komunikacji autobusowej. Sanitariat przy przystanku PKS na ul. Grunwaldzkiej jest utrzymany w złym stanie sanitarno-technicznym.

W zakresie odprowadzania ścieków należy dążyć do budowy, rozbudowy i modernizacji ciągów kanalizacyjnych. Stosować należy systemy rozdzielcze kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Ścieki sanitarne należy odprowadzać do oczyszczalni ścieków, zaś na wylotach ścieków deszczowych budować podczyszczalnie („Studium uwarunkowań...”). Obecnie łączna długość sieci deszczowej wynosi ok. 9,6 km.

Reasumując stwierdzić należy, że konieczne są dalsze inwestycje w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Wskaźniki obecnego stanu wyposażenia Nowego Miasta Lubawskiego w w/w infrastrukturę są bowiem niższe niż średnio dla miast województwa warmińsko-mazurskiego. Poprawy należy oczekiwać zwłaszcza w działaniach zmierzających do poprawy w zakresie gospodarki kanalizacyjnej oraz rozbudowy oczyszczalni ścieków.

2.3.4.2. Sieć gazownicza

Miasto nie posiada aktualnie sieci gazowniczej. Istniejące plany rozwojowe dotyczące sieci gazowniczej przewidują kilka wariantów, z których dwa wydają się najbardziej prawdopodobne. Połączenie z Brodnicy lub ze Smykówka k/Ostródy przez Lubawę. W sprawie połączenia wg wariantu drugiego (ze Smykówka) odbyło się w ostatnim czasie wstępne spotkanie z inicjatywą burmistrza Lubawy, jednak nie podjęto jeszcze żadnych konstruktywnych decyzji.

Gaz ziemny jest paliwem najmniej szkodliwym dla środowiska w stosunku do innych konwencjonalnych źródeł (węgiel, olej opałowy). Preferowanym kierunkiem wykorzystania gazu są cele socjalno-bytowe ze względu na wysoką sprawność urządzeń, komfort i ochronę środowiska. Gaz przewodowy powinien znaleźć szerokie zastosowanie do celów grzewczych w osiedlach domów jednorodzinnych i kotłowniach lokalnych opartych na produkcji ciepła z węgla i koksu. Proces modernizacji np.: wymiany kotłów można wykorzystać do adaptacji do spalania gazu. Jest to niezbędne ze względu na preferowanie kierunku rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem wymogów ekologicznych.

Po doprowadzeniu gazu przewodowego wysokiego ciśnienia do miasta powinien nastąpić etap rozwoju sieci gazowniczej w mieście w oparciu o koncepcję gazyfikacji opracowaną przez Biuro Techniczno-Handlowe Ciepłownictwa, Wodociągów, Kanalizacji CEWOK – Warszawa.

2.3.4.3. Sieć energetyczna

Rozwój gospodarczy miasta, jak również poprawa standardu życia ludności powodują rosnące zapotrzebowanie na energię elektryczną. W przemyśle, szczególnie przy nowych inwestycjach, należy dążyć do stosowania nowoczesnych energooszczędnych technologii. Nad bezpieczeństwem elektroenergetycznym miasta czuwa Zakład Energetyczny, który bezpośrednio nadzoruje stan techniczny urządzeń energetycznych (sieć, stacje transformatorowe, GPZ itp.).

Główny punkt zasilania elektroenergetycznego (GPZ) zlokalizowany został ze wschodniej części miasta. Jest to stacja transformatorowa GPZ 110 kV/15 kV zasilana dwustronnie liniami 110 kV od strony GPZ Hława i GPZ Brodnica. Sytuacja taka stwarza dużą pewność stabilności zasilania mieszkańców i pozostałych odbiorców na terenie miasta.

Stan techniczny sieci elektroenergetycznej należy uznać za dobry zarówno biorąc pod uwagę jej przepustowość, jak i niezawodność. Ponadto istnieją pewne rezerwy przesyłu.

Także stan techniczny sieci miejskich jest dobry, z tym że część linii NN wymaga modernizacji. Na terenie miasta nie występują obszary o zaniżonych parametrach napięcia zasilającego, jak również z ograniczeniami mocy.

Stacja GPZ posiada rezerwę mocy i potencjalne możliwości rozbudowy, zatem w tym zakresie nie występują bariery rozwojowe dla sieci elektroenergetycznej średniego napięcia. Pozostanie więc ona na najbliższe lata podstawowym źródłem zasilania sieci elektroenergetycznej miasta. W oparciu o GPZ pracuje cała sieć elektroenergetyczna 15 kV realizowana głównie jako kablowa z wewnętrznymi stacjami transformatorowymi. Ze stacji transformatorowej 110 kV/15kV moc wyprowadzona jest liniami napowietrznymi średniego napięcia (SN), które w obrębie zwartej zabudowy przechodzą w linie kablowe. Jedynie na obrzeżach miasta występują linie napowietrzne z transformatorowymi stacjami słupowymi o mocy od 160-250 kVA.

Aktualnie istniejąca sieć elektroenergetyczna zabezpiecza potrzeby mieszkańców, jednak w miarę wzrostu zapotrzebowania należy ją modernizować, tak by nie ucierpiała na tym stabilność zasilania odbiorców. Zakład Energetyczny prowadzi bieżącą reelektryfikację (przebudowę) i modernizację sieci energetycznej.

Celem władz samorządowych powinna być także konsekwentna eliminacja w mieście napowietrznych linii energetycznych i zastępowanie ich liniami kablowymi z wewnętrznymi stacjami transformatorowymi.

Tabela 45. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w latach 1990-2002

Rok	Odbiorcy energii elektrycznej	Zużycie energii elektrycznej		
		w MW.h	na 1 odbiorcę w kW.h	na 1 mieszkańca w kW.h
1990	2850	7977	2843,9	793,7
1992	3168	7624	2421,9	742,4
1994	3246	7513	2320,6	714,2
1996	3314	7546	2290,1	705,6
1999	3452	7993	2349,5	739,8
2000	3562	-	-	-
2002	3690	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie Roczników Statystycznych województwa toruńskiego i warmińsko-mazurskiego

2.3.4.4. Gospodarka odpadami

Rodzaje oraz główne źródła powstawania odpadów to: odpady komunalne (min.: w obiektach użyteczności publicznej, obsługi ludności i innych zakładach, a także gospodarstwach domowych), odpady niebezpieczne (medyczne, weterynaryjne, smary, chemikalia, oleje, farby, lakiery itp.), odpady inne niż niebezpieczne (najczęściej pochodzące z przemysłu, oczyszczalni ścieków, odpady budowlane itp.). Do najistotniejszych źródeł odpadów z terenu miasta zaliczyć należy odpady z przemysłu drzewnego. Głównymi wytwórcami odpadów drzewnych w Nowym Mieście Lubawskim są: „Mazurskie Meble International”, Meblarska Spółdzielnia Pracy, Zakład Drzewny „Lamparkiet”, Prywatne Przedsiębiorstwo Produkcji Mebli „Mebex”, Zakład Produkcijno-Usługowy Branży Drzewnej A. Haś (łącznie ilość odpadów drzewnych na terenie powiatu – ok. 20 tys. Mg).

Łączna ilość odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie Nowego Miasta Lubawskiego wynosi około 13 000 m³/rok (ok. 4000 Mg/rok). Stanowi to ok. 30% ogólnej ilości odpadów wytwarzanych na terenie całego powiatu nowomiejskiego. W przeliczeniu na 1 mieszkańca stanowi to ok. 360 kg/os/rok (wskaźnik objętościowy wynosi 1,6 m³/os/rok). Jest to zbliżona wartość do średniej dla Polski, która wynosi 350 kg/os/rok.

Odpady z terenu miasta wywożone są na składowisko odpadów we wsi Lipowiec w gminie Kurzętnik. Składowanie odpadów rozpoczęto tam w 1975 r. w miejscu będącym wyrobiskiem poeksploatacyjnym żwiru. Powierzchnia całkowita wynosi 6,24 ha, zaś powierzchnia wydzielona do składowania 3,48 ha. Docelowa pojemność wynosi 476 200 m³, a dotychczas zdeponowano ok. 380 000 m³. Średnia roczna ilość zdeponowanych odpadów wynosi ok. 12 500 m³. Wg autorów „Planu Gospodarki Odpadami” wysypisko to zabezpiecza potrzeby miasta i sąsiednich gmin co

najmniej do roku 2010. Na terenie powiatu istnieje jeszcze składowisko odpadów komunalnych w Łąkorzu (gm. Biskupiec) o powierzchni całkowitej 1,85 ha i pojemności docelowej – 47 700 m³.

Odbiór i wywóz odpadów ma charakter zorganizowany i zajmują się tym wyspecjalizowane służby (Miejski Zakład Komunalny oraz podmioty prywatne np.: „Sanibud” kontrolujący ok. 30% rynku tych usług). W mieście nie istnieje sprawny i kompletny system zbierania i segregacji odpadów. W tym celu należy kompleksowo rozwiązać i doskonalić system gromadzenia, selekcji (segregacji) i wywożenia odpadów. Realizację tego przedsięwzięcia możliwa jest min. poprzez system pojemników do selekcji odpadów rozstawianych w pobliżu źródeł ich powstawania.

Urząd Miejski W Nowym Mieście Lubawskim szacuje, iż udział odpadów zbieranych w stosunku do powstających wynosi 80% („Plan gospodarki odpadami”, 2003). Pośród odpadów komunalnych większość stanowią frakcje nadające się do przetworzenia: odpadki organiczno-roślinne i organiczne ulegające biodegradacji (łącznie 15%) oraz surowce wtórne: papier i tektura, tworzywa sztuczne, tekstylia, szkło i metale (razem 41%). Odpady przeznaczone do składowania to zaledwie ok. 40% („Plan gospodarki odpadami”, 2003).

Unieszkodliwiania odpadów, za wyjątkiem oczywiście najmniej preferowanej jego formy – składowania – na terenie miasta i powiatu nowomiejskiego nie prowadzi się. Jednak praktycznie wszystkie odpady niebezpieczne są unieszkodliwiane. Cały strumień odpadów medycznych i weterynaryjnych (ok. 2,5 Mg) jest poddawany procesowi unieszkodliwiania termicznego. Działalnością w zakresie zbierania odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne na terenie miasta zajmują się: Firma Handlowa Artykuły Motoryzacyjne Wojciech Gruźlewski oraz firma „MAJA” Jacek Mączkowski. Jedynym właściwie odpadem, który jest poddawany procesowi odzysku energii są odpady z przemysłu drzewnego, których ilość szacuje się na 25-30 tys. Mg.

Obecnie podjęte zostały działania zmierzające do realizacji nowego międzygminnego wysypiska śmieci przy współudziale gmin powiatu nowomiejskiego, z którego miałyby korzystać wszystkie jednostki z terenu powiatu.

2.3.4.5. Sieć komunikacyjna

Nowe Miasto Lubawskie charakteryzuje się stosunkowo korzystnym układem sieci drogowej. Drogi na terenie miasta - w wyniku reformy samorządowej - znajdują się w zarządach: DODP (drogi krajowe i wojewódzkie), Pow. Zarz. Dr. (drogi powiatowe) i Urzędu Miasta (drogi miejskie). Na układ sieci drogowej miasta składają się zatem:

- droga krajowa (nr 15 relacji Toruń-Ostróda i dalej do Olsztyna; odcinek miejski tej drogi stanowi 3,92 km),
- droga wojewódzka (nr 538, w tym odcinek miejski – 3,78 km),
- drogi powiatowe (nr 44304 relacji Nowe Miasto Lubawskie-Nowy Dwór-Radomno-Iława, nr 44309 relacji Nowe Miasto Lubawskie-Nawra-Skarlin, nr 44319 relacji Nowe Miasto Lubawskie-Kurzętnik-Kaługa, nr 44320 relacji Nowe Miasto Lubawskie-Mroczno-Słup-Lidzbark Welski),
- drogi miejskie – o łącznej długości 32 km (w tym 20 km o nawierzchni twardej ulepszonej).

Z uwagi na położenie Nowe Miasto Lubawskiego na ważnym szlaku (droga krajowa nr 15) stanowi ono węzeł komunikacyjny o ponadlokalnym charakterze. „Studium uwarunkowań...”

wytacza nowy przebieg drogi nr 15 do wymagań drogi ekspresowej. Projektowana obwodnica miasta przebiegać ma przez teren miasta oraz gmin Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik. Na odcinku miejskim droga została wyznaczona szczegółowo, a jej przebieg wprowadzony został do ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta. Droga krajowa nr 15 jest silnie obciążona ruchem tranzytowym, a na terenie miasta zostaje to jeszcze wzmocnione przez ruch lokalny. Badania obciążenia ruchem kołowym wskazują na czterokrotnie większe obciążenie tej drogi aniżeli „konkurencyjnej” do niej drogi krajowej nr 16 (relacji Grudziądz-Olsztyn i dalej do granicy z Litwą). Tym niemniej w planie zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego to właśnie drogę nr 16 przewiduje się jako ekspresową, co pozostanie nie bez wpływu na przebudowę i modernizację drogi nr 15.

W strefie śródmiejskiej krzyżują się dwie najważniejsze arterie miasta (drogi nr 15 i nr 538). Droga nr 538 na odcinku około 800 metrów, tj. na odcinku ul. Mickiewicza z jednym mostem drogowym na rzece Drwęcy, nakłada się na drogę krajową. Odcinek ten, szczególnie najazdy na most o ciasnych łukach poziomych, jest szczególnie niebezpieczny dla ruchu.

Na powyższy układ głównych arterii komunikacyjnych nakłada się ruch występujący na drogach powiatowych zbiegających się w mieście. Tereny miejskie rozdzielone rzeką Drwęcą na część lewo i prawobrzeżną spięte są na odcinku miejskim mostem drogowym oraz dwiema kładkami dla pieszych (jedna zlokalizowana przy moście drogowym, a druga na ciągu spacerowym w osi ul. Wodnej, łączy zespół staromiejski z osiedlem mieszkalnym przy ul. Piastowskiej). W północnej części miasta w ciągu ul. Mszanowskiej istnieje drugi most drogowy przez rzekę, jednakże z uwagi na brak układu drogowego między Mszanowem i Nowym Miastem w części lewobrzeżnej, most ten nie posiada znaczenia komunikacyjnego dla miasta.

Nadrzędny układ sieci komunikacyjnej uzupełniają drogi i ulice miejskie, które stanowią podstawowy układ komunikacyjny miasta. Z uwagi na ciągle rosnący ruch lokalny stan techniczny wielu dróg nie odpowiada wymogom. Władze miasta starają się na bieżąco prowadzić remonty i modernizację nawierzchni dróg, placów i chodników. Plan remontów i modernizacji na rok 2004 przewiduje: modernizację nawierzchni ul. Okólnej (od ul. 7 Grudnia do ul. Norwida) oraz modernizację nawierzchni ulicy Wąskiej (od ul. Kazimierza Wielkiego do ul. Kościelnej). W propozycji robót modernizacyjno-remontowych uwzględniono także: modernizację chodnika w ul. Waryńskiego, modernizację nawierzchni ul. Wodnej, modernizację chodnika w ul. Działyńskich (na odcinku od Urzędu Skarbowego do ul. Kościelnej), remont i modernizację ul. 19 Stycznia (wymiana krawężnika betonowego, przełożenie nawierzchni brukowej, wymiana nawierzchni chodników), przełożenie nawierzchni brukowej w ul. 3 Maja bez wymiany krawężników, przełożenie nawierzchni chodnika w ul. 3 Maja (od ul. Mickiewicza do ul. Kościuszki).

Stosunkowo dobry stan nawierzchni posiadają główne ulice zespołu staromiejskiego i rynek starego miasta. Wskutek rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej (jednorodzinnej), część terenów nie posiada dostępu do dróg utwardzonych, a dojazd do parceli możliwy jest jedynie poprzez drogę gruntową.

Podstawowym kierunkiem przebudowy układu komunikacyjnego powinno być rozdzielenie ruchu tranzytowego i lokalnego. Należy także rozważyć próbę rozwiązania problemu parkowania w centrum miasta.

Dostępność komunikacyjną miasta w zakresie transportu drogowego zapewniają usługi świadczone przez Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej (PKS). Główne połączenia PKS umożliwiają dotarcie do następujących docelowych miejscowości: Olsztyn, Toruń, Gdańsk, Włocławek, Bydgoszcz, Płock, Ostróda, Nidzica, Lubawa, Lidzbark, Iława, Grudziądz, Golub-Dobrzyń, Brodnica.

Gospodarka rynkowa i twarde prawa rynku zmusiły PKP do optymalizacji i redukcji połączeń kolejowych, zwłaszcza na lokalnych trasach. Odbiło się to niekorzystnie na Nowym Mieście Lubawskim, bowiem połączenia relacji Iława-Brodnica (przez Nowe Miasto Lubawskie) zostały zlikwidowane, choć istnieje linia kolejowa.

2.3.4.6. Telekomunikacja

Intensywny rozwój telekomunikacji w ostatnich latach powoduje, że ten element infrastruktury nie tworzy barier w zakresie zaspokojenia potrzeb nowych firm i instytucji oraz mieszkańców miasta. Obecne centrale mogą być sukcesywnie rozbudowywane.

W latach 1995-1999 liczba abonentów wzrosła o ponad 1600 osób, zaś obecnie wynosi ponad 3350 (stan na koniec 2002 r.). Wskaźnik telefonizacji dla Nowego Miasta Lubawskiego wynosi 273 telefony na 1000 mieszkańców.

Tabela 46. Liczba abonentów telefonicznych TP S.A. w latach 1995-2002

ROK	1995	1996	1997	1998	1999	2002
Liczba abonentów TP S.A.	1290	1751	2053	2621	2942	3350

Źródło: opracowanie własne na podstawie Roczników Statystycznych województwa toruńskiego oraz www.stat.gov.pl

Na terenie całego powiatu prowadzi się również rozbudowę sieci teleinformatycznej, aby wszystkie instytucje samorządowe, szkoły itp. miały dostęp do internetu. Urząd Miejski w Nowym Mieście Lubawskim posiada dostęp do sieci od 1997 r. W mieście istnieje obecnie jedna placówka pocztowo-telekomunikacyjna (na początku lat 90. były dwie takie placówki).

2.3.5. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Ze względu na wielkość i oddziaływanie gospodarcze miasta Nowe Miasto Lubawskie pełni rolę lokalnego ośrodka gospodarczego. Z punktu widzenia rozwoju gospodarczego miasto stanowić powinno ośrodek nieuciążliwych form przetwórstwa i produkcji, ze szczególną rolą drobnych przedsiębiorstw, które w dużym stopniu przyczyniają się do poprawy sytuacji na rynku pracy. Ze względu na charakter regionu i dostępność surowca preferowanymi branżami powinny być przetwórstwo drzewne i rolno-spożywcze. Ponadto należy preferować wszelką działalność nie stanowiącą dużego zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, a także zdrowia mieszkańców.

Atutem miasta może być stosunkowo korzystna lokalizacja, przy drodze krajowej nr 15. Niestety skutek nierentownego połączenia zlikwidowano połączenie kolejowe między Iławą, a Brodnicą (przez NML).

Niedostatki występujące w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną zauważalne są zwłaszcza w zakresie niedorozwoju gospodarki ściekowej (niewystarczający poziom skanalizowania miasta, brak kompleksowych rozwiązań w zakresie oczyszczania ścieków). Przy rozwiązywaniu problemów gospodarki wodno-ściekowej miasta należy mieć na uwadze zobowiązania wynikające z warunków ochrony wód w zlewni rzeki Drwęcy, która stanowi ujęcie wody dla potrzeb miasta Torunia. Należy także wdrożyć system selektywnej zbiórki odpadów, umożliwiającej segregację i selekcję odpadów stałych.

Przeprowadzona diagnoza prospektywna umożliwiła wydzielenie szeregu zjawisk pozytywnych i negatywnych zachodzących w sferze gospodarki i infrastruktury technicznej Nowego Miasta Lubawskiego. Najważniejsze z nich to:

1. Cechy pozytywne:

- wysoko rozwinięty przemysł drzewno-meblarski,
- dobrze rozwinięty sektor przetwórstwa rolno-spożywczego,
- znaczny postęp w zakresie rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej,
- dobrze wykształcona sieć handlowo-usługowa,
- podniesienie poziomu usług telekomunikacyjnych,
- korzystna lokalizacja w paśmie drogi krajowej (nr 15),
- wzrost aktywności gospodarczej mieszkańców, wyrażony wzrostem liczby podmiotów gospodarczych w latach dziewięćdziesiątych – z dominacją sektora prywatnego i przewagą małych i średnich firm,
- wystarczający poziom bezpieczeństwa elektroenergetycznego miasta (dobry stan urządzeń i instalacji).

2. Cechy negatywne:

- słaby rozwój inwestycji przemysłowych ukierunkowanych na nowoczesne technologie i przetwórstwo rolnicze,
- niewystarczająca dostępność wolnych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorców (zwłaszcza dla potrzeb działalności przemysłowej),
- niewystarczający napływ kapitału zagranicznego,
- słaby rozwój małej i średniej przedsiębiorczości,
- brak rozwiązania problemów komunikacyjnych miasta (ograniczenie natężenia ruchu drogowego, zwłaszcza w ciągu drogi krajowej nr 15),
- spadek (w porównaniu z rokiem 2000) liczby podmiotów gospodarczych,

- problem parkowania samochodów w centrum,
- nieekologiczne systemy grzewcze, oparte na bazie paliw tradycyjnych (stałych),
- brak sieci gazowniczej,
- nie uregulowana w pełni gospodarka ściekowa (pomimo znacznego rozwoju ciągle jeszcze nie wystarczający poziom rozwoju sieci kanalizacyjnej, modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków).

2.4. SFERA PRZESTRZENNA - EKOROZWÓJ, TURYSTYKA I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

W tym rozdziale zostanie omówiona następująca problematyka: uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne oraz układ funkcjonalno-przestrzenny Nowego Miasta Lubawskiego. Stan środowiska i zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne są dopełniającymi elementami wcześniej omówionej sfery społecznej i gospodarczej w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta. Układ funkcjonalno-przestrzenny miasta w dużej mierze wpływa na dalszy rozwój strategiczny tej jednostki osadniczej.

2.4.1. STAN ŚRODOWISKA

Ocena stanu środowiska człowieka obejmuje jego dwie zasadnicze formy: środowisko przyrodnicze i środowisko kulturowe. W tej ocenie są zawarte aspekty związane z degradacją /źródłami degradacji/, ochroną i kształtowaniem środowiska na obecnym etapie rozwoju m. Nowego Miasta Lubawskiego.

2.4.1.1. Źródła i skala degradacji środowiska przyrodniczego

Zagrożenia środowiskowe w Nowym Mieście Lubawskim dotyczą następujących rodzajów zanieczyszczeń:

- 1 – emisji zanieczyszczeń powietrza,
- 2 – zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych,
- 3 – hałasu,
- 4 – degradacji powierzchni ziemi i gleb,
- 5 – innych rodzajów zanieczyszczeń.

Ad. 1. Głównymi źródłami /emitorami/ zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w Nowym Mieście Lubawskim są:

- a – kotłownie miejskie /spółdzielcze, szkolne itp./,
- b – paleniska zabudowy jednorodzinnej, nie podłączone do sieci miejskiej /4100 gospodarstw, w tym 2471 /60,3%/ stosujących jako paliwo węgiel kamienny, 820 /20,0%/ ogrzewanych drewnem, 677 /16,5%/ olejem opałowym i 132 /3,2%/ gazem,
- c – pojazdy motorowe poruszające się ulicami tranzytowymi jak również w ruchu wewnętrznym, a zwłaszcza ulicami: Jagiellońską, Mickiewicza, Grunwaldzką, Wojska Polskiego, Narutowicza, 19 Stycznia, 3 Maja, Działyńskich, Tysiąclecia i na Rynku,

d – fabryki zlokalizowane na terenie miasta /jak np.

e – zanieczyszczenia powietrza połączone z uciążliwymi zapachami pochodzącymi z miejskiej oczyszczalni ścieków i miejskiego wysypiska śmieci.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych w Nowym Mieście Lubawskim, z wyjątkiem tlenków azotu /pochodzących głównie z emisji komunikacyjnych/, uległa w ostatnich latach obniżeniu o średnio 25% /Program ochrony środowiska powiatu nowomiejskiego, Zarząd Powiatu w NML, 2003, s. 21/. Związane jest to głównie z ograniczeniem spalania paliw wysokoemisyjnych w kotłowniach spółdzielni Mieszkaniowych /zmiana technologii ogrzewania z węglowej na olejową/ oraz łagodnego przebiegu ostatnich zim. Zmalała też emisja wszystkich innych rodzajów zanieczyszczeń /np. węglowodorów, sadzy itp./. Wiąże się to prawdopodobnie z ograniczeniem produkcji a w konsekwencji z ograniczeniem emisji z zakładów przemysłowych.

Ad. 2. Zanieczyszczenia wód powierzchniowych dla miasta Nowego Miasta Lubawskiego dotyczą szczególnie dwóch rzek: Drwęcy i Groblicy. Źródłem zanieczyszczeń są przede wszystkim gospodarstwa domowe bez uregulowanej gospodarki wodno-ściekowej, źle prowadzone nawożenie i chemiczna ochrona roślin w rolnictwie, brak czynnych stref ochronnych w pobliżu wód, ścieki z zakładów przemysłowych i usługowych itp. Mimo, iż od kilku lat występuje wyraźna poprawa jakości wód Drwęcy /dzięki realizacji programu budowy oczyszczalni ścieków w dorzeczu Drwęcy/, to jednak jej stan czystości jest nadal zły, gdyż w samym Nowym Mieście Lubawskim jak i na odcinku między Bratianem a Kurzętnikiem Drwęca prowadzi wody pozaklasowe. O tej klasyfikacji przesądzają wskaźniki fizykochemiczne, głównie związki azotu i fosforu. Również ocena bakteriologiczna – miano coli typu kałowego daje na Drwęcy klasę III, a więc świadczy o dużym ładunku zanieczyszczenia ściekami bytowymi. Ogólna ocena zarówno Drwęcy jak i Groblicy wynosi NON, czyli ze rzeki na terenie miasta prowadzą wody nie odpowiadające normom. Potwierdzają to ostatnie badania na rzekach i jeziorach powiatu nowomiejskiego przez WIOŚ – Delegaturę w Elblągu z 1999 r. /Program ochrony....op. cyt. s. 19/. Nastąpiło też wyraźne pogorszenie warunków siedliskowych dla ichtiofauny w Drwęcy. Rzeka ta, także na odcinku przepływu przez NML cechuje się obecnością silnych zgrupowań ginącej ichtiofauny reofilnej. W latach 50. była znacznie większa liczebność pstrąga, troci wędrowniej, piekielnicy, śliza, strzebli potokowej, brzany oraz minoga strumieniowego. Obecnie stan tej ichtiofauny jest znacznie zmniejszony, głównie w wyniku pobudowania w latach 90. barier hydrotechnicznych na rzece Wel, które utrudniają wędrówkę w/w. ryb do Drwęcy.

W zakresie czystości wód podziemnych brak jest badań naukowych lub opracowań z tego zakresu prowadzonych przez WIOŚ w Olsztynie i Elblągu. Ogólnie stwierdza się, że najbardziej zagrożone są wody piętra czwartorzędowego, zwłaszcza w dolinie Drwęcy i Groblicy. Są to głównie wody wodorowęglanowo-wapniowe o odczynie słabo zasadowym lub obojętnym i średniej lub dużej twardości /z miejscami o ponadnormatywnym udziale żelaza i manganu/. Ocenia się, że największy problem stanowią studnie, z powodu podwyższonej wartości azotanów, azotynów i fosforanów, jednak skala tego problemu dla NML nie jest znana. W związku z istnieniem w rejonie Nowego Miasta Lubawskiego znacznego zbiornika wód podziemnych i zatem ważnego potencjalnego źródła wody pitnej, problem ochrony tych terenów przed zanieczyszczeniami jest problemem pierwszoplanowym.

Wobec znacznego wykorzystania przez mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego jeziora Wielkie Partęczyny, głównie w celach turystyczno-rekreacyjnych, ważna jest informacja na temat

stanu czystości tego jeziora. Generalnie jeziora powiatu nowomiejskiego są bardziej czyste niż rzeki. Jednak z powodu nieuporządkowanej gospodarki wodno-ściekowej a jednocześnie intensywnej eksploatacji turystyczno-rekreacyjnej, wody jeziora Wielkie Partęczyny niegdyś czyste, dziś oceniane są na klasę III.

Jakość wód powierzchniowych w Nowym Mieście Lubawskim, mimo stałej poprawy gospodarki wodno-ściekowej daleka jest od normalnej. Większość gospodarstw domowych miasta korzysta z szamb /wg WIOŚ w Elblągu w NML jest to 3034 gospodarstw tj. 74,0%/, a przydomowe oczyszczalnie ścieków należą do rzadkości. Ale aż 41 gospodarstw domowych nie posiada żadnych urządzeń gospodarki ściekowej. Tym nie mniej w miarę podłączenia nowych gospodarstw do miejskiej oczyszczalni /w 2003 r. takich gospodarstw było 1025 tj. 25%/, stan czystości Drwęcy powinien stale się poprawiać. Nowe Miasto Lubawskie posiada oczyszczalnię mechaniczno-biologiczną, o średniej zdolności oczyszczania 1500 m³/d, i przepustowości obecnej 600 m³/d, z planowaną dalszą modernizacją i rozbudową.

Ad. 3. Hałas stanowi poważne zagrożenie zarówno dla człowieka jak i środowiska. Głównym źródłem hałasu w Nowym Mieście Lubawskim są pojazdy poruszające się po drodze nr 15 Toruń – Olsztyn. Według badań WIOŚ Oddział w Elblągu, zasięg hałasu przy tej trasie nie przekracza 50 m, a poziom dźwięku 60 dB, co kwalifikuje go jako średnio dokuczliwy. Zakłady przemysłowe Nowego Miasta Lubawskiego przekraczają nieznacznie dopuszczalne normy hałasu /50 dB w dzień i 40 dB w nocy/ jak np. „Mazurskie Meble Internationales”, „Lamparkiet”. Jednak uciążliwość tych zakładów wynika dodatkowo z położenia w sąsiedztwie zwartej zabudowy mieszkaniowej.

Ad. 4. Degradacja powierzchni ziemi ma w Nowym Mieście Lubawskim wieloraki charakter. Przede wszystkim procesowi degradacji podlegają gleby użytków rolnych. Wpływ degradujący ma uprawa mechaniczna gruntów rolniczych, wywołująca /lub wzmagająca/ procesy erozji i denudacji, związane z silnym urzeźbieniem terenu /deniwelacje do 60 m między dnem doliny Drwęcy a poziomem wysoczyzny morenowej/. Inną przyczyną degradacji gleb jest niewłaściwe stosowanie nawozów mineralnych i pestycydów oraz zakwaszenie gleb. Brak regularnej konserwacji urządzeń melioracji wodnych przyczynia się też do degradacji łąk i pastwisk położonych w dolinie Drwęcy. Sporadycznie na terenie miasta występują miejsca po wyrobiskowe, po eksploatacji piasku, żwiru, pospółki itp. Jednakże skala tego zjawiska nie jest aktualnie rozpoznana.

Ad. 5. Z innych form zagrożeń środowiska miasta wymienić należy: odpady poprodukcyjne i komunalne, związane zarówno z jednostkami prawnymi jak i osobami fizycznymi. Ze względu na znaczne rozproszenie tych jednostek nie jest znana skala tego zjawiska, chociaż na pewno istnieje i ma znaczenie negatywne zarówno pod względem fizyko-chemicznym jak i estetyki krajobrazu. Dotyczy to zwłaszcza takich odpadów jak np. odpadowe oleje i smary, płynny hamulcowe, zużyte baterie i akumulatory itp. Generalnie większość odpadów komunalnych, których ilość w Nowym Mieście Lubawskim w skali rocznej waha się w granicach 20-30 tys. m³/rok jest składowana na wysypisku śmieci w Lipowcu /od 1975 r./. Nie spełnia jednak ona norm standardowych dla tego typu obiektu, zwłaszcza w zakresie izolacji od wód gruntowych i przesiąkania.

2.4.1.2. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego

W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego istotnym walorem ekologicznym Nowego Miasta Lubawskiego jest jego położenie w Ekologicznym Systemie Obszarów Chronionych EONET, który stanowi koncepcję krajowej sieci ekologicznej zintegrowanej z systemem ochrony dziedzictwa przyrodniczego i ochrony bioróżnorodności kontynentu europejskiego. Jednocześnie analizowany obszar jest objęty międzynarodowymi programami CORINE i NATURA 2000. Nowe Miasto Lubawskie, podobnie jak i cały region warmińsko-mazurski wpisuje się w Program Bałtycki na Rzecz Ochrony Środowiska. Zasoby środowiska przyrodniczego stanowią o przynależności tego terytorium do obszaru funkcjonalnego Zielonych Płuc Polski /od 1993 r./, uznanego przez Sejm RP za obszar priorytetowy we wdrażaniu rozwoju trwałego i zrównoważonego działania państw i regionów Europy Bałtyckiej w ramach programu – Wizje i strategię wokół Bałtyku /VASAB 2010, w przyszłości VASAB 2010⁺/, wpisując region ZPP w tzw. Zielony Pierścień Bałtyku /Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego woj. warmińsko-mazurskiego, Zarząd Województwa W-M, Olsztyn, 2000, s. 49/.

Ochrona środowiska przyrodniczego w m. Nowym Mieście Lubawskim jest realizowana przez:

- 1 – stałą poprawę stanu i jakości wód powierzchniowych i wglębnych /głównie przez rozbudowę sieci wodno-kanalizacyjnej, rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej i wyposażenie jej w urządzenia podczyszczające, rozbudowę nowych oczyszczalni ścieków w gospodarstwach przydomowych i przyzagrodowych, wdrażanie nisko wodochłonnych technologii w zakładach przemysłowych, stosowanie instrumentów prawno-ekonomicznych w formie opłat, kar, skuteczniejszych kontroli itp., ograniczenie zabudowy letniskowej w bezpośrednim sąsiedztwie wód rzeki Drwęcy itp., z inwestycjami zaplanowanymi na 2004-2006 w zakresie kanalizacji sanitarnej lewobrzeżnej części miasta /7,7 mln zł/ i rozbudową oczyszczalni ścieków w NML za 4,5 mln zł,
- 2 – stałą poprawę jakości i ochronę powierzchni ziemi, zwłaszcza przed erozją i denudacją gleb, przez rekultywację gruntów zdegradowanych powyroboiskowych /np. w okolicy, właściwe użytkowanie rolnicze gleb, zachowanie torfowisk, oczek wodnych itp.,
- 3 – stałą poprawę jakości i ochronę powietrza atmosferycznego, przez m. in. stosowanie lepszej jakości paliw, paliw niskoemisyjnych jak np. olej opałowy, gaz, ograniczenie tzw. „emisji wysokiej” w zakładach przemysłowych i warsztatach rzemieślniczych, dbałość o stan czystości terenów zabudowanych itp.,
- 4 – stałą poprawę w zakresie redukcji hałasu i egzekwowania obowiązujących stref ciszy, przez poprawę ruchu komunikacyjnego na najbardziej obciążonych liniach komunikacyjnych /np. światła na skrzyżowaniach/, stosowanie uregulowań prawnych, odpowiednią lokalizację obiektów najbardziej uciążliwych itp.,
- 5 – stałą poprawę walorów krajobrazowych, przez zahamowanie nielegalnego budownictwa letniskowego i campingowego na nabrzeżach Drwęcy, zachowanie zadrzewień śródpolnych i w dolinie Drwęcy, regulacje rzeki Drwęcy, prowadzenie naziemnych inwestycji liniowych /np. przesyłowych energii elektrycznej/ w sposób najmniej szkodliwy dla krajobrazu itp.,

6 – stałą poprawę świadomości ekologicznej społeczeństwa, przez edukację ekologiczną w szkołach, w różnych organizacjach i instytucjach itp.

Do obszarów chronionego krajobrazu należy obszar Doliny rzeki Drwęcy /57.369 ha/. Na terenie miasta dolina Drwęcy stanowi klasyczną formę pradoliną z rozwiniętym systemem 11 powierzchni terasowych, silnym urzeźbieniem stref zboczowych oraz z malowniczym krajobrazem. Rzeka Drwęca na całej swej długości jest rezerwatem faunistycznym. Rezerwat florystyczny – storczyka - obuwika pospolitego znajduje się na wyspie jeziora Wielkie Partęczyny.

Waloryzacja środowiska przyrodniczego Nowego Miasta Lubawskiego wskazuje na dobre warunki przyrodnicze dla rozwoju przede wszystkim turystyki i rekreacji, średnio pomyślne dla rozwoju rolnictwa i całego sektora gospodarki żywnościowej /średnia jakość gleb i uwarunkowań klimatycznych/. Względnie korzystne warunki środowiska występują w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego /czyste powietrze, dobra jakość wód podziemnych/ oraz przemysłu mineralnego /surowce w postaci kruszywa/.

2.4.1.3. Ocena stanu środowiska kulturowego

Przedmiotem ochrony wartości kulturowych są z reguły elementy historycznego zagospodarowania terenu, wartości architektoniczno-urbanistyczne, wartości kulturotwórczo-etniczne społeczeństwa /obrzędy, organizacje i imprezy kulturalne/. Do podstawowych form środowiska kulturowego /krajobrazu kulturowego/ miasta Nowego Miasta Lubawskiego należą:

1. Układ urbanistyczny Starego Miasta /tzw. strefa A/, o metryce średniowiecznej /lokowanego w pocz. XIV w.- 1325 r./, wraz z zachowanymi elementami systemu obronnego /tj. murami obronnymi, bramami: Brodnicką i Lubawską /Łąkowską/, fosami i pasem terenu o szerokości 50-100 m/.
2. Struktury przestrzenne miasta /strefa B/, położone poza zespołem staromiejskim, na których występują elementy rozplanowania oraz zagospodarowania terenu z okresu rozbudowy miasta w XIX i na początku XX w. Sieć ulic i placów, podział na bloki i parcele, dworzec kolejowy, szereg budynków użyteczności publicznej, historyczne trakty komunikacyjne kolejowe i drogowe.
3. Strefa obserwacji archeologicznej /strefa OW/, obejmująca obszar zespołu staromiejskiego oraz teren prawdopodobnej lokalizacji zamku Juleborg z 1320 r. oraz inne tereny stanowisk archeologicznych /zewidencjonowanych/.
4. Tereny zieleni urządzonej, tj. założenia parkowe przy ul. Narutowicza z 1894 r. w południowo-zachodniej części miasta z drzewostanem 70-140 lat, aleje i inne o wartości kulturowo-krajobrazowej.
5. Fragment naturalnego krajobrazu doliny Drwęcy /strefa K/, po wschodniej stronie Starego Miasta, między Drwęcą a ul. Piastowską, posiadający szczególną wartość dla ekspozycji zabytkowego założenia.
6. Zespoły architektoniczne, obiekty i tereny o funkcji sakralnej, w tym: Zespół kościoła parafialnego rzymsko-katolickiego, p.w. Św. Tomasza z I połowy XIV w., kościół ewangelicko-unijny na rynku starego miasta, w obecnej formie z 1912 r./pierwotnie ratusz, od 1827 r. kościół/, ruiny kościoła i klasztoru OO. Reformatorów w Łąkach z 1629 r. oraz cmentarze:

katolicki –parafii rzymsko-katolickiej p.w. Św. Tomasza Apostoła, przy ul. Grunwaldzkiej, założ. w połowie XIX w. /czynny/, ewangelicki, przy ul. 3 Maja, założ. w połowie XVII w. /obecnie komunalny i parafii rzymsko-katolickiej/, katolicki przy ul. Kościelnej, zał. w połowie XIV w. /nieczynny/, żydowski, przy ul. Grunwaldzkiej, założ. w 1885 r. i zlikwidowany w 1945 r. /nie istniejący ale teren cmentarza tj. obecnie skwer z zachowanym częściowo drzewostanem podlega ochronie oraz cmentarz wojenny żołnierzy radzieckich, przy ul. Grunwaldzkiej, na wydzielonej części cmentarza komunalnego, założ. w 1945 r. /zamknięty, ale podlega ochronie/.

7. Obiekty użyteczności publicznej wzniesione przed 1939 r. o wartościach historycznych architektonicznych /np. budynki starostwa Powiatowego wzniesione w II połowie XIX w., gmach Sądu Rejonowego przy ul. Grunwaldzkiej, Szpital Powiatowy, Gimnazjum, Szkoły Podstawowej nr 1 i Poczty/.
8. Obiekty techniki i kultury materialnej, w tym obiekty o funkcji przemysłowej, obiekty kolejnictwa /dworce, budynki towarzyszące itp. zbudowane w latach 1902 – linia Brodnica-Nowe Miasto Lubawskie-Ilawa i w 1910 r. linia Nowe Miasto Lubawskie-Zajęczkowo/, zespół budynków rzeźni miejskiej z lat 1898-1911 przy ul. Kopernika 10, budowle i urządzenia komunalne jak np. zespół budynków elektrowni miejskiej przy ul. Kościelnej 8 z 1904, młyn mechaniczny przy ul. Grunwaldzkiej 26 i budynek spichrza przy ul. 3 Maja 16.

Do rejestru zabytków nieruchomości wpisano z Nowego miasta Lubawskiego łącznie 11 obiektów i terenów prawnie chronionych, w tym:

1. Kościół parafialny rzymsko-katolicki z pocz. XIV w.,
2. Dom ul. Waryńskiego 10, z I poł. XIX w.,
3. Kamienica ul. Daszyńskiego 6 /daw. 17/,
4. Dom ul. Norwida 3, z końca XIX w.,
5. Kamienica ul. 19 stycznia 5, z I poł. XIX w.,
6. Brama Brodnicka /Kurzętnicka/ z XIV/XV w.,
7. Brama Lubawska /Łąkowska/ z II poł. XIV w.,
8. Mury miejskie z poł. XIV w.,
9. Założenie urbanistyczne Starego Miasta w obrębie średniowiecznych murów obronnych z 25 budynkami z XIX i pocz. XX w.,
10. Ruiny kościoła i klasztoru OO. Reformatorów w Łąkach z XVII i XVIII w. wraz z cmentarzem przykościelnym i najbliższym otoczeniem klasztoru,
11. Kościół ewangelicki na rynku Starego Miasta z 1827 r., przebud. w 1912 r.

oraz 7 obiektów proponowanych do objęcia ochroną prawną:

1. Starostwo Powiatowe, Rynek 1 z 1873 r.,
2. Dom Starosty, ul. 19 stycznia 17 z 1873 r.,
3. Zespół budynków Progimnazjum przy ul. 3 Maja 24-25 z 1870 r.,
4. Szkoła Podstawowa przy ul. Działyńskich 14, z 1898 r.,

5. Budynek Poczty, przy ul. Działyńskich 1 z 1880 r.,
6. Młyn przy ul. Grunwaldzkiej 26 z końca XIX w.,
7. Cmentarz parafii rzymsko-katolickiej przy ul. Grunwaldzkiej, z połowy XIX w., wraz z reliktnami cmentarza ewangelickiego.

2.4.2. ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNO-REKREACYJNE

Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne Nowego Miasta Lubawskiego obejmuje analizę walorów turystyczno-wypoczynkowych miasta, w tym przyrodniczych i kulturowych, zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne, w tym bazę noclegową, gastronomiczną i towarzyszącą oraz analizę ruchu turystycznego i wypoczynkowego.

2.4.2.1. Walory turystyczno-rekreacyjne miasta

Nowe Miasto Lubawskie wraz z otaczającym go terenem posiada szczególnie korzystne warunki dla rozwoju turystyki i wypoczynku, zarówno pod względem uwarunkowań przyrodniczych jak i antropogenicznych, czyli kulturowych. Walory te rzutują na możliwości odpowiedniego zagospodarowania turystycznego oraz na wielkość i zasięg zarówno ruchu turystycznego jak i form oraz czasokres wypoczynku mieszkańców miasta i przybywających tu turystów.

2.4.2.1.1. Walory przyrodnicze

Oceniając walory przyrodnicze dla rozwoju turystyki i rekreacji należy zwrócić uwagę głównie na następujące czynniki: rzeźbę terenu, klimat, warunki wodne, biosferę oraz całość uwarunkowań przyrodniczych w postaci krajobrazu naturalnego. Krajobraz Nowego Miasta Lubawskiego jest wyrazem panującej tutaj młodoglacjalnej rzeźby terenu. Meandrująca rzeka Drwęca wcina się tutaj na głębokość do 60 m w wysoczyzną morenową falistą i pagórkowatą, której powierzchnia znajduje się na wysokości przeciętnie 120-140 m n.p.m. Z każdego niemal miejsca rozciągają się piękne widoki, stanowiąc dużą atrakcję wizualną. Urozmaicona rzeźba terenu ma szczególne znaczenie zarówno dla stałych mieszkańców jak i przybywających tutaj turystów. Te walory stanowią o pięknie tutejszego krajobrazu wzbogacanego dodatkowo gotycką czerwienią kościoła farnego i bram miejskich oraz murów obronnych.

Drugim elementem środowiska sprzyjający rozwojowi turystyki z rekreacją są warunki wodne, w tym terenie związane głównie z rzeką Drwęcą, jej malowniczymi zakolami /meandrami/ i starorzeczami. Rzeka ma tutaj niewielki spadek ale jest dostatecznie szeroka i bystra, zwłaszcza w czasie tzw. wysokich stanów wody. Jest dlatego też wykorzystywana przez uczestników sportów wodnych, zwłaszcza kajakarzy. Jej nadbrzeża w sezonie letnim dobrze służą wypoczywającym licznie mieszkańcom i turystom. Dodatkowym walorem są liczne gatunki ryb w Drwęcy, jak np. sandacz, leszcz, węgorz, okoń i płoć, które umożliwiają wędkarstwo.

Nowe Miasto Lubawskie i okolice wg M. Mileskiej /1963/, wyróżniają się długą, pogodną i ciepłą jesienią. Wśród krain klimatycznych E. Romera /1949/, region iławsko-ostrodzki /do którego należy NML/ na Pojezierzu Mazurskim ma najwyższą średnią temperaturę roczną, najmniej dni z

przymrozkami i tzw. gorących. Według M. Mileskiej klimatyczne warunki dla wypoczynku są tu najlepsze w całym obszarze pojezierza, ponieważ znajduje się w jego południowo-zachodniej części. Specyficzny bioklimat NML i okolic wynika z bliskiego sąsiedztwa licznych jezior oraz różnorodnych formacji leśnych /głównie borów sosnowych i mieszanych, kwaśnych buczyn oraz licznych łąk w dolinie Drwęcy jak i na obszarze Pojezierza Brodnickiego, Iławskiego oraz Górznieńsko-Lidzbarskiego. Zbiorowiska te mają właściwości lecznicze i psychoregulacyjne /przeciwastmatyczne, odkażające, obniżające ciśnienie krwi, uspokajające, wzmacniające odporność organizmu /Krzymowska-Kostrowicka 1997/.

2.4.2.1.2. Walory dydaktyczno-wychowawcze

Nowe Miasto Lubawskie jest z racji położenia geograficznego między Brodnicą i Pojezierzem Brodnickim a Iławą i pojezierzem Iławskim klasycznym przykładem możliwości wykorzystania walorów środowiska przyrodniczego w celach naukowo-dydaktycznych. Od wielu lat studenci geografii, archeologii, ochrony środowiska, biologii, ichtiologii, rolnictwa – pobliskich wyższych uczelni z Torunia, Gdańska i Olsztyna, wykorzystują ten obszar jako miejsce praktyk i ćwiczeń terenowych. Odbywają się tutaj również seminaria dydaktyczno-przyrodnicze dla nauczycieli, obozy przyrodnicze, warsztaty ekologiczne, a także zielone lekcje dla dzieci i młodzieży. Przykładem najszerzej działalności społeczno-ekologicznej są Dni Drwęcy, w których zarówno miasto jak i powiat nowomiejski biorą aktywny udział od wielu lat.

Wydaje się jednak, że dotychczasowa działalność i możliwości dydaktyczno-wychowawcze tego obszaru są nie w pełni wykorzystane. Działalność ta mogłaby być bardziej ożywiona przez utworzenie specjalnego miejsca do realizacji tych ciekawych zadań ekologicznych w jednej ze szkół Nowego Miasta Lubawskiego. Potrzebne są zorganizowane ścieżki ekologiczne wzdłuż Drwęcy, do j. Skarlińskiego /4-10 km/, j. Wielkie Partęczyny /15-20 km/, ujścia rzeki Wel /3 km/, Welskiego Parku Krajobrazowego /5-10 km/ lub nad piękne j. Radomno /12-15 km/. Poszerzenia wymagają też takie formy jak wystawy i konkursy ekologiczne, działalność wydawnicza itp.

2.4.2.1.3. Ocena atrakcyjności walorów przyrodniczo-kulturowych z p.w. turystyki z rekreacją w Nowym Mieście Lubawskim

Atrakcyjność Nowego Miasta Lubawskiego pod względem turystycznym została oceniona przez jego walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe. Za podstawę tej oceny przyjęto wyniki uzyskane przez zastosowanie metody J. Warszńskiej /1970/, wg następującego wzoru:

$$A = E N_i + E S_i + E K_i + E P_i;$$

Porównanie aktualnie istniejącej atrakcyjności turystycznej z maksymalną, potencjalną atrakcyjnością, daje wskaźnik atrakcyjności WA:

$$WA = \frac{E N_i + E S_i + E K_i + E P_i}{E N_{max\ i} + E S_{max\ i} + E K_{max\ i} + E P_{max\ i}};$$

gdzie :

Ni – elementy środowiska przyrodniczego /naturalnego/,

Si – elementy specjalistyczne /np. sporty wodne, wędkarstwo itp./,

Ki – elementy krajoznawcze /np. zabytki, folklor itp./,

Pi – punkty dodatkowe /za walory specjalnego znaczenia/.

Do oceny waloryzacyjnej wzięto następujące cechy walorów turystyczno-rekreacyjnych i uzyskano następującą bonitację punktową /dla porównania atrakcyjność m. Iławy, Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego /PKPI/ oraz Brodnickiego Parku Krajobrazowego /BPK/:

Tabela 47. Ocena atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej m. Nowego Miasta Lubawskiego, m. Lubawy, Iławy, PKPI i BPK

Lp.	Wyszczególnienie	Suma punktów				
		NML	Lubawa	Iława	PKPI	BPK
1. ELEMENTY ŚRODOWISKA						
	PRZYRODNICZEGO	5	3	6	8	10
1.	Wysokość względna	3	1	1	0	2
2.	Wysokość bezwzględna	0	0	0	0	0
3.	Czystość wód	1	1	2	3	3
4.	Lesistość	1	1	3	5	5
2. ELEMENTY SPECJALIS-						
	TYCZNE	5	1	10	9	9
1.	Sporty wodne	2	1	3	3	3
2.	Myślistwo	0	0	3	3	3
3.	Wędkarstwo	3	0	3	3	3
4.	Wody lecznicze	0	0	1	0	0
3. ELEMENTY KRAJO-						
	ZNAWCZE	6	6	5	5	5
1.	Zabytki	3	3	3	2	2
2.	Folklor	3	3	1	2	2
3.	Ośrodek w skali międzynarodowej	0	0	1	1	1
4. PUNKTY DODATKOWE						
1.	Ekspozycja stoków	1	0	1	0	1
2.	Mikroklimat	1	1	1	1	1
3.	Atrakcyjność wód	1	0	1	1	1
4.	Krajobraz	1	1	1	1	1
5.	Osobliwości krajobrazowe	1	1	1	1	1
6.	Flora i fauna	1	0	0	1	1
7.	Sąsiedztwo ze szlakami turystycznymi	1	1	1	1	1
8.	Jedność turystyki i krajoznawstwa	1	1	1	1	1
Ogółem		24	15	28	29	32

Wskaźnik WA	4,4	2,7	5,1	5,3	5,8
-------------	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne.

Ocena atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej dla Nowego Miasta Lubawskiego wynosi 24 pkt., natomiast dla Brodnickiego Parku Krajobrazowego 32 pkt. Wskaźnik WA, czyli wskaźnik atrakcyjności będący wynikiem ilorazu aktualnej atrakcyjności do potencjalnej atrakcyjności wynoszącej wg J. Warszzyńskiej 55 pkt, umiejscawia NML w rzędzie miast o dużej atrakcyjności, podobnie jak m. Iławę i Brodnicki Park Krajobrazowy. Skala atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej wg J. Warszzyńskiej oznacza:

pon. 0,2 pkt – tereny o małej atrakcyjności,

0,2-0,4 – tereny o średniej atrakcyjności,

0,4-0,7 – tereny o dużej atrakcyjności,

pow. 0,7 – tereny szczególnie atrakcyjne.

2.4.2.2. Baza turystyczno-rekreacyjna

Zagospodarowanie turystyczne jest to zespół urządzeń i obiektów stanowiących wyposażenie określonego obszaru, szlaku lub miejscowości, umożliwiających zaspokojenie potrzeb ruchu turystycznego i rekreacyjnego. W skład zagospodarowania turystycznego wchodzi następująca infrastruktura turystyczna: dostępność komunikacyjna, baza noclegowa, baza gastronomiczna /żywnościowa/ i baza towarzysząca /Rogalewski 1974/. Turyści zaspokajają swoje potrzeby za pomocą dwóch różnych typów urządzeń: 1 – urządzeń stałych i 2 – sprzętu turystycznego. Drugi typ może być przenośny lub stanowić stałe wyposażenie określonego obiektu turystycznego.

2.4.2.2.1. Dostępność komunikacyjna

Dostępność komunikacyjna oznacza możliwość dojazdu środkami komunikacji do celu podjętej podróży, czyli jest to sieć połączeń komunikacyjnych umożliwiająca turyście dojazd, wyjazd i poruszanie się podanym obszarze /mieście, regionie/ turystycznym. O stopniu dostępności komunikacyjnej decyduje system komunikacji, na który składa się sieć komunikacyjna /linie drogowe, kolejowe, lotnicze, szlaki wodne/, stan techniczny urządzeń komunikacyjnych /pojazdów, jakość dróg i linii kolejowych, lotnisk, portów morskich i śródlądowych/, organizacja ruchu komunikacyjnego /częstotliwość kursowania pojazdów/ oraz stan zaplecza techniczno-usługowego transportu /stacje benzynowe, warsztaty naprawcze itp./.

Rola transportowa Nowego Miasta Lubawskiego z chwilą zamknięcia linii kolejowych przechodzących przez miasto dla transportu pasażerskiego wyraźnie zmalała. W 1996 r. ze względów ekonomicznych zlikwidowano linię ruchu pasażerskiego z Brodnicy przez Nowe Miasto Lubawskie do Iławy oraz drugą linię z Nowego Miasta Lubawskiego przez Zajęczkowo Lubawskie do Lubawy i Działdowa. Zatem dla ruchu turystycznego funkcjonuje tylko transport drogowy z liniami autobusowymi oraz dwiema stacjami CPN.

Nowe Miasto Lubawskie jest dobrze rozwiniętym węzłem komunikacji drogowej. Z miasta wychodzi 8 dróg o nawierzchni asfaltowej. Przez Nowe Miasto Lubawskie przebiega droga krajowa nr 15, łącząca Toruń z Olsztynem przez Kurzętnik, NML i Bratian. Ważne połączenie o charakterze regionalnym stanowi droga nr 538, łącząca Grudziądz z Działdowem przez Łasin, Biskupiec, NML, Rybno. Pozostałe drogi mają charakter lokalny /gminny/ i łączą 1 – NML z Nowym Dworem, Radomnem i Iławą, 2 – NML z Nawrą i Skarlinem. 3 – NML z Kurzętnikiem i Lipowcem, 4 – NML z Gwiżdżinami, Mrocznem i Lidzbarkiem Welskim. Drogami tymi poza pojazdami samochodowymi kursują też autobusy PKS z największą częstotliwością do ośrodków największych dojazdów do pracy i szkół, czyli do Brodnicy, Iławy, Lubawy. Dużym udogodnieniem dla pasażerów /w tym także turystów/ są „Mini-busy”, czyli prywatne środki transportu kursujące na podmiejskich liniach: NML – Bratian, NML – Tylice, NML – Nawra /wraz z kursami powrotnymi/.

Ważną rolę w infrastrukturze komunikacyjnej NML zajmuje zaplecze techniczno-usługowe transportu. Z myślą o mieszkańcach i turystach zmotoryzowanych w NML działają dwie stacje: jedna benzynowa CPN – przy ulicy Grunwaldzkiej i druga z butlami gazowymi przy ul. Jagiellońskiej. Stacja CPN jest nowoczesna, ekologicznie bezpieczna, o europejskim standardzie. Rozwiązania sprowadzają się do zabezpieczeń hermetycznych, które uniemożliwiają dostawanie się oparów benzyny do atmosfery w trakcie przetaczania lub resztek paliwa do gleby. Zarówno zbiorniki jak i dystrybutory posiadają elektroniczne zabezpieczenie. Bardzo funkcjonalny jest też budynek administracyjny stacji. Na rynku miejskim jest postój taksówek, a w samym mieście zlokalizowano dwa parkingi dla samochodów, jeden na rynku /płatny/ i drugi na placu między ulicami: Kopernika i Mickiewicza /niestrzeżony/.

2.4.2.2.2. Baza noclegowa

Baza noclegowa jest zaliczana do podstawowych elementów infrastruktury turystycznej. Umożliwia ona turystyce nocleg i zakwaterowanie z podstawowymi urządzeniami gastronomicznymi i sanitarnymi. Na bazę noclegową w Nowym Mieście Lubawskim składają się: hotel OSiR, schroniska, pokoje gościnne, pola biwakowe i domki turystyczne.

W Nowym Mieście Lubawskim jest jedyny dla miasta i powiatu hotel OSiR-u, dysponujący 64 miejscami noclegowymi. Jest to hotel kategorii 4^{**}, w którym znajdują się 32 pokoje jedno-, dwu- i trzy-osobowe z łazienkami. Hotel ten przyjmuje głównie sportowców przybywających tutaj na mecze i rozgrywki sportowe. Przy hotelu znajdują się obiekty sportowe takie jak: dwa boiska piłkarskie trawiaste /z 1,5 tys. miejsc/, boisko asfaltowe do mini koszykówki i piłki ręcznej, kort tenisowy asfaltowy oraz odkryty basen kąpielowy, czynny w sezonie letnim. W budynku hotelu znajduje się siłownia i sala do tenisa stołowego. Istnieje też możliwość wypożyczenia sprzętu lekkoatletycznego.

W 2000 r. zakończono budowę hali sportowo-widowiskowej na 500-600 widzów. Oprócz charakteru sportowego hali, gdzie znajduje się miejsce na uprawianie takich dyscyplin jak: piłka ręczna, koszykówka, gimnastyka, obiekt ten ma możliwość wykorzystania estradowego. Hala ta w 50% powstała z funduszy Toto-Lotka i w 50% z budżetu miasta. Ze wszystkich tych urządzeń mogą korzystać zarówno mieszkańcy miasta jak i goście hotelowi.

Spośród innych zakładów noclegowych w NML można wymienić schroniska. Te obiekty sezonowe, funkcjonujące głównie w lecie, mieszczą się zazwyczaj w budynkach szkół podstawowych i czynne są na czas pobytu w nich dzieci i młodzieży kolonijnej. Internat przy ZSZ dysponuje 31 miejscami noclegowymi. Oprócz udzielania w nich noclegów istnieje tu możliwość całodziennego wyżywienia. Schroniska te są zakładami noclegowymi zamkniętymi, służącymi wyłącznie przebywającej tam młodzieży kolonijnej lub studenckiej /w ramach programowych praktyk naukowo-dydaktycznych/.

Innymi obiektami noclegowymi w NML są kwatery prywatne /pokoje gościnne/. Kwatery te wynajmuje na terenie Nowego Miasta Lubawskiego dwóch właścicieli: p. Ewertowski, przy ul. Ogrodowej i p. Marchlewski przy ul. Głogowej. Obydwaj właściciele dysponują miejscami noclegowymi najczęściej w sezonie letnim. Właściciel Ewertowski dysponuje 5 pokojami dwu- i trzy-osobowymi, dwiema łazienkami z toaletami wraz z kuchenką, gdzie można przyrządzać posiłki. Z kolei właściciel Marchlewski posiada 4 pokoje dwu- i trzy-osobowe, jedną łazienkę i toaletę. W obydwu kwaterach prywatnych, właściciele ich nie gwarantują całodziennego wyżywienia, ale przebywający w nich turyści mogą samodzielnie przyrządzać sobie posiłki.

Tabela 48. Miejsca noclegowe w obiektach turystycznych itp. w Nowym Mieście Lubawskim wg stanu na 2003 r.

Lp. Wyszczególnienie	Obiekty	Liczba miejsc noclegowych	Udział % w ogółem	Wykorzystanie w % bazy noclegowej
1. Hotele	1	64	34	30
2. Ośrodki kolonijne	1	31	16	90
3. Kwatery prywatne	2	22	12	50
4. Domki turystyczne	8	27	14	90
5. Pola biwakowe	1	20	10	48
6. Gospodarstwa agroturystyczne	2	26	14	90
Ogółem	22	190	100	57

Źródło: Opracowanie własne.

Domki turystyczne /w łącznej liczbie 8/ mieszczą się na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie: 2 /p. Jadanowskich/ nad j. Radomno, 2 /p. Szatkowski i obywatel z Niemiec/ nad j. Kutel /Jamielnik/, 4 nad j. Lekarty. W miejscowości Lekarty jest jedno pole biwakowe na 20 miejsc noclegowych /z ok. 50% wykorzystaniem/ oraz znajdują się tutaj dwa gospodarstwa agroturystyczne dysponujące 26 miejscami, cechujące się najwyższym bo 95% wykorzystaniem miejsc noclegowych. Jedno gospodarstwo agroturystyczne znajduje się w Nawrze. Choć jego położenie nie jest nad jeziorem /ale w sąsiedztwie jest j. Skarlińskie/, stopień jego wykorzystania jest wysoki gdyż w sezonie letnim wynosi 85% /A. Falkowska 1999/.

Mieszkańcy Nowego Miasta Lubawskiego i przebywający tutaj turyści korzystają też z 1500 miejsc noclegowych w sezonie turystycznym znajdujących się w domkach kempingowych nad j. Wielkie Partęczyny, w obrębie Brodnickiego Parku Krajobrazowego. Znajduje się tam również baza gastronomiczna oraz wypożyczalnia sprzętu turystycznego i rekreacyjnego.

W okolicach Nowego Miasta Lubawskiego znajdują się doskonałe warunki do wypoczynku agroturystycznego. Wakacyjny lub weekendowy wypoczynek znajduje tutaj doskonałe warunki w sensie przyrodniczo-kulturowym /cisza, piękny krajobraz, dużo obiektów kulturowych i etnicznych, folklor ziemi lubawskiej/, natomiast w mniejszym stopniu w zakresie zorganizowanej bazy noclegowo-gastronomicznej. Na terenie gminy NML są 3 gospodarstwa agroturystyczne /Lekarty – J. Bartoszewicz /”U Dziadka i Babcii”/ i Nawra – G. Mączkowska „Gospodarstwo Gościnne”/, ale w bliskim sąsiedztwie /w Kurzętniku, Radomnie, Bratianie/ jest ich znacznie więcej.

2.4.2.2.3. Baza gastronomiczna /żywieniowa/

Baza gastronomiczna powinna zaspokajać potrzeby żywieniowe dla turystów w miejscu stałego pobytu oraz na szlakach turystycznych. Bazę gastronomiczną dzieli się na ogólnodostępną /otwartą/ i środowiskową /zamkniętą/. Środowiskowa baza żywieniowa występuje najczęściej łącznie z bazą noclegową. Zależnie od zakresu działalności obiekty gastronomiczne dzieli się na:

- 1 – zakłady żywieniowe /restauracje, jadłodajnie, bary szybkiej obsługi np. bary mleczne itp./,
- 2 – zakłady uzupełniające /kawiarnie, cukiernie, bary przekąskowe np. bistro, bufety itp./,
- 3 – punkty gastronomiczne /stałe lub sezonowe, doraźne, smaźalnie, lodziarnie, barobusy itp./,
- 4 – sklepy gastronomiczne /garmażerie, ciastkarnie itp./.

W Nowym Mieście Lubawskim są dwie restauracje i dwie stołówki oraz jest 7 barów, 5 punktów gastronomicznych i 27 sklepów spożywczych, pamiątkarskich itp. Dwie restauracje: „Ratuszowa” i „Pod Różą” są lokalami usytuowanymi w centrum miasta, mogącymi pomieścić po ok. 100 konsumentów. Stołówki mają charakter środowiskowy, czyli zamknięte. Jedna stołówka mieści się w hotelu OSiR-u i dostępna jest tylko dla grup zorganizowanych. Wydaje się w niej posiłki na czas pobytu grupy. Druga stołówka jest w internacie przy Zespole Szkół Zawodowych. Jest ona czynna tylko podczas pobytu kolonii letnich /w 1998 r. liczba uczestników kolonii, a zatem i miejsc wynosiła 31/. Wśród barów dominują tzw. bary przekąskowe typu bistro, a część z nich pełni również funkcje rozrywkowe /disco-dancingi/. Na terenie Nowego Miasta Lubawskiego istnieją punkty gastronomiczne, przeważnie sezonowe, do których zalicza się smaźalnie ryb, lodziarnie itp. Turyści mogą zaopatrywać się w żywność oraz w inne artykuły /np. pamiątkarskie, wydawnicze/ w 27 sklepach różnych branż /A. Falkowska, 1999/.

Na terenie sąsiadujących z Nowym Miastem Lubawskim gmin: Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik znajdują się także różne punkty i zakłady gastronomiczne. Najwięcej tego typu zakładów jest w Kurzętniku /15/, Marzęcicach /9/, Bratianie /6/, Chroślu /4/, Jamielniku /4/ i Tylicach /4/. We wsi Kurzętnik jest 9 sklepów spożywczo-przemysłowych, 3 bary na ok. 150 konsumentów i 3 kawiarenki na 60 miejsc. W Bratianie znajdują się 2 bary i 4 sklepy spożywczo-przemysłowe. W Nowym Mieście Lubawskim dobrze jest rozbudowane zaplecze żywieniowe w postaci: zakładu mleczarskiego „Agromlecz”, zakładów zbożowych /młyn/, ubojni i masarni oraz piekarni, ciastkarni, wytwórni wód gazowanych. W okresie sezonu letniego w mieście oraz w miejscowościach turystycznych czynne są też barobusy, zaopatrujące turystów w owoce i warzywa, napoje, słodycze i lody.

W oparciu o wieloletnie dotychczasowe doświadczenie z terenu Nowego Miasta i okolic można stwierdzić, że znaczna część przebywających tutaj turystów spożywa w lokalach

gastronomicznych tylko główny posiłek, a więc obiad lub obiado-kolację. Śniadania i kolacje przygotowywane są na ogół we własnym zakresie. Dlatego tak ważne są te elementy bazy żywienia, które umożliwiają nabycie produktów lub półproduktów żywnościowych w sprzedaży detalicznej. Potwierdzają ten fakt też dane dla Nowego Miasta Lubawskiego, gdzie 70% ogółu placówek gastronomicznych stanowią sklepy, głównie spożywcze.

W Nowym Mieście Lubawskim wyposażenie w bazę gastronomiczną /wyżywieniową/ w stosunku do liczby mieszkańców i przebywających tu turystów, na obecnym etapie jest wystarczające. W okresie sezonu turystycznego /VI-VIII/, należy skoncentrować większą uwagę na prawidłowe rozmieszczenie barów szybkiej obsługi, sklepów oraz na czas ich otwarcia i zabezpieczenie warunków koniecznych dla zachowania właściwego przechowalnictwa i sprzedaży artykułów żywnościowych i posiłków we wszystkich rodzajach zakładów gastronomicznych.

2.4.2.2.4. Baza towarzysząca

Baza towarzysząca stanowi uzupełnienie podstawowej bazy turystycznej i obejmuje m. in.: wszystkie urządzenia i instytucje o charakterze usługowym, handlowym, rozrywkowym, kulturalnym i sportowym, zaspokajające potrzeby życiowe turystów, a nawet stwarzające pewne dodatkowe walory turystyczne bądź też umożliwiające wykorzystanie walorów podstawowych /T. Lijewski 1992/. Urządzenia bazy towarzyszącej dzieli się na: urządzenia turystyczne /służące głównie obsłudze ruchu turystycznego/ i urządzenia paraturystyczne /służące głównie stałym mieszkańcom/. Wszystkie urządzenia z tzw. bazy towarzyszącej ułatwiają odbywanie spacerów rekreacyjnych, zażywanie kąpieli słonecznych, uprawianie różnych sportów i gier ruchowych itp.

Ważną instytucją dla organizacji ruchu turystycznego w Nowym Mieście Lubawskim jest oddział Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, mieszczący się w Nowomiejskim Domu Kultury. Informacją turystyczną służy też jeden z Wydziałów Urzędu Miasta. Pewna rola organizacyjna przypada na Biuro Turystyczno-Handlowe „Saturn”.

Do urządzeń rozrywkowych zalicza się przede wszystkim lokale gastronomiczne, które organizują spotkania towarzyskie, koncerty, występy estradowe i dancingi. Główne spotkania o charakterze kulturalno-rozrywkowym organizuje NDK i szkoły. Natomiast spotkania o charakterze wyłącznie rozrywkowym restauracje, świetlice, kluby i czytelnie w mieście, a także w szkołach.

Do urządzeń kulturalnych zalicza się w NML dwie biblioteki: pedagogiczną i Miejską Bibliotekę Publiczną, z ok. 50 tys. wolumenów. Centrum kulturalne znajduje się w Nowomiejskim Domu Kultury oraz w kinie „Harmonia”. W NDK organizowane są występy estradowe, mini listy przebojów, festyny, bale karnawałowe itp. W budynku NDK oprócz sali widowiskowej znajdują się pomieszczenia dla kół zainteresowań np. fotograficznego, plastycznego. W poszczególnych latach sala widowiskowa NDK była i jest wykorzystywana na występy nowomiejskiego chóru „Harmonia”, zespołu muzycznego „Senior” i innych zespołów wokalnych i kameralnych. Ważną rolę kulturotwórczą i turystyczną w NML pełni Muzeum Ziemi Lubawskiej, mieszczące się w zabytkowej Bramie Brodnickiej. W tym muzeum jest stała wystawa o charakterze etnograficznym, prezentująca wiele eksponatów związanych z historią miasta i okolic. W księgarni „Ekslibris” /prowadzący księgarz Andrzej Zająkała/ obok sprzedaży książek prowadzi się ekspozycje prac artystów plastyków, zarówno profesjonalnych jak i amatorów /np. w 1998 r. były wystawiane tutaj prace absolwenta warszawskiej ASP – Stanisława Frydlewicza.

Turyści i społeczność miejscowa może korzystać z urządzeń rozrywkowych zlokalizowanych także poza miastem. Funkcje kulturalno-rozrywkowe pełnią m. in. Dom Ludowy w Lekartach i Kurzętniku oraz świetlice wiejskie w otaczających wsiach /np. w Bratianie, Tylicach itd.

Ważną rolę rozrywkowo-rekreacyjną dla turystów i ludności miejscowej pełnią różne obiekty sportowe. W Nowym Mieście Lubawskim taką funkcję pełni odkryta pływalnia wraz z szatnią, natryskami i miejscami do plażowania, dwa boiska sportowe. Niestety nad rzeką Drwęcą w Nowym mieście Lubawskim brak jest kąpieliska z prawdziwego zdarzenia. Okoliczni mieszkańcy wykorzystują tylko w czasie weekendu tereny nadzalewowe doliny Drwęcy. Zorganizowane kąpieliska występują w pobliskim sąsiedztwie nad jeziorami: Skarlińskim, Tylickim, Radomno, Studa i Gryźliny.

W Nowym Mieście Lubawskim ważną rolę rekreacyjną pełni Park Miejski zlokalizowany przy ul. Narutowicza, za torami kolejowymi oraz dwa parki mniejsze, jeden przy ul. Sienkiewicza i drugi przy ul. Chrobrego, ze ścieżkami spacerowymi, ławkami, ogródkami jordanowskimi do zabaw dziecięcych. Pewną formą rekreacji są tereny ogródków działkowych.

2.4.2.3. Ruch turystyczny

Istota ruchu turystycznego jest dobrowolna zmiana miejsca pobytu człowieka, który wykazuje różnorodne upodobania w zakresie organizacji wypoczynku lub pogłębienia wiedzy o innych miejscach, regionach lub krajach. W ruchu turystycznym określa się motywy ruchu turystycznego /np. cele lecznicze, wypoczynkowe, podróżnicze, kulturalne, religijne, biznesowe, polityczne, rozrywkowe, rodzinne itp./, wg form zorganizowania ruchu turystycznego /np. zorganizowany z obsługą biura turystycznego, niezorganizowany, czyli zbiorowy lub indywidualny/, wg zasięgu geograficznego /np. zagraniczny, krajowy, regionalny, międzyregionalny i lokalny/, wg składu środowiskowego uczestników /np. turystyka miejska, wiejska, młodzieżowa/ oraz wg czasu pobytu /np. wypoczynkowy pobytowy czyli osiadły, wędrowny, świąteczny/.

Ruch turystyczny w Nowym Mieście Lubawskim zgodnie z wyżej przedstawionym podziałem można rozpatrywać w następujących kategoriach:

1 – wg motywów:

- 1 – podróżniczy /zwiedzania pięknych krajobrazów oraz zabytków kulturowych zwłaszcza z XIV w./;
- 2 – kulturalno-naukowy /związany np. z Dniami Drwęcy i innymi wydarzeniami kulturalnymi miasta/;
- 3 – religijny /związany z patronem parafii Św. Tomaszem i Kultem Matki Boskiej Łąkowskiej/;
- 4 – biznesowy /związany z pobytem w interesach ekonomicznych osób i instytucji, np. delegacji zagranicznych, delegacji miast współpracujących z NML itp./;
- 5 – rozrywkowy /związany z różnymi imprezami organizowanymi w NML/.

Biorąc pod uwagę organizację ruchu turystycznego, wobec braku stałego biura turystycznego w NML występuje głównie forma niezorganizowanego ruchu turystycznego.

Częściowo rolę organizatora przejmuje hotel OSiR-u. Pod względem zasięgu geograficznego w NML ma miejsce przede wszystkim ruch lokalny i regionalny z udziałem uczestników /turystów/ krajowych i zagranicznych. Turyści odwiedzający Nowe Miasto Lubawskie korzystają z różnych form ruchu turystycznego wg czasu pobytu: wypoczynkowego – pobytowego i wędrownego oraz weekendowego.

Tabela 49. Korzystający z noclegów wg rodzajów obiektów w m-cach VII i VIII 1998 r. w m. i gm. Nowe Miasto Lubawskie

Lp. Rodzaje obiektów	Korzystający z noclegów	Liczba noclegów	Średnia liczba noclegów na osobę
1. Hotel	633	1754	4,3
2. Ośrodki kolonijne	31	217	7,0
3. Kwatery prywatne	75	183	2,4
4. Gospodarstwa agrotur.	77	406	5,3
5. Domki turystyczne	29	465	16,0
Ogółem	874	3995	4,6

Źródło: Opracowanie na podstawie A. Falkowska 1999.

Pomiar ruchu turystycznego może być wykonany jedynie na podstawie kwerendy istniejących obiektów noclegowych. Dla Nowego Miasta Lubawskiego kwerenda dotyczy Hotelu OSiR-u, ośrodków kolonijnych, kwater prywatnych a z terenu gminy także gospodarstw agroturystycznych i domków turystycznych. Ze względu na sezonowość ruchu turystycznego Nowego Miasta Lubawskiego i okolic, przyjęto za podstawowe dane na temat ruchu turystycznego dane z dwóch letnich miesięcy: lipca i sierpnia.

Jak wynika z danych największą liczbę turystów obsługuje hotel OSiR-u. Goście hotelowi przybywają tu najczęściej na jedną lub dwie doby hotelowe. Wynika to z celu ich przyjazdu, którym zazwyczaj jest ruch tranzytowy przez Nowe Miasto Lubawskie. Osoby korzystające z hotelu to zazwyczaj kierowcy TIR-ów lub ludzie biznesu /w delegacjach służbowych/, którzy po przenocowaniu w hotelu /i ewentualnym załatwieniu spraw/ udają się w dalszą drogę.

Drugie miejsce pod względem liczebności udzielonych noclegów zajmują gospodarstwa agroturystyczne. Do tych gospodarstw przybywają zwykle rodziny z dziećmi w wieku szkolnym. Często gośćmi są też osoby lub małżeństwa w starszym wieku. Są to najczęściej przybysze z dużych miast, którzy szukają tu ciszy i spokoju, w otoczeniu pięknej przyrody. Zdarzają się też tutaj turyści /podobnie jak w hotelu/, którzy zatrzymują się na jedną noc.

Podobną liczbą udzielonych noclegów cechują się kwatery prywatne. Korzystają z nich w większości kierowcy TIR-ów lub osoby w delegacjach służbowych. Często przybywają tutaj osoby skierowane z hotelu, który nie jest w stanie ich przyjąć z powodu braku wolnych miejsc w pokojach. Liczba udzielanych noclegów w ośrodkach kolonijnych w NML, czyli w internacie i świetlicach szkolnych jest najbardziej płynna. W 1998 r. udzielono w internacie ZSZ 31 noclegów. Uczestnikami były dzieci ze szkoły specjalnej w Gdańsku-Wrzeszczu oraz z rodzin patologicznych,

ogarniętych alkoholizmem i przemocą. Część uczestników stanowili wychowankowie Centrum Pomocy Dziecka i Rodzinie. Organizatorem kolonii był Teatr Warsztatowy „Znak” w Gdańsku.

Najmniej osób korzysta z domków turystycznych /29/, ale czas pobytu turystów tutaj jest najdłuższy, gdyż w omawianym przypadku wynosił średnio aż 16 noclegów /przeciętnie 2 tygodnie/. Tak długi czas pobytu jest związany z czasokresem posiadanego urlopu oraz chęcią spędzenia wolnego czasu w atrakcyjnym miejscu /w lesie, nad jeziorem/. Osoby wypoczywające pochodzą głównie z dużych ośrodków: Gdańska, Warszawy, Śląska. Nie bez znaczenia jest też stosunkowo niska cena za czas pobytu, związana pośrednio z minimum wygód.

Tabela 50. Korzystający z obiektów noclegowych w m. i gm. NML w VII i VIII 1998 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba osób	Udział w %	W tym turyści	
				krajowi	zagraniczni
1.	Nowe Miasto Lub.	739	84,6	688/94,2%	51/5,8%
2.	Jamielnik	8	0,9	8/100,0%	-
3.	Lekarty	45	5,1	39/86,7%	6/13,3%
4.	Nawra	32	3,7	25/78,1%	7/21,9%
5.	Radomno	21	2,4	21/100,0%	-

Razem		874	100,0	810/92,7%	64/7,3%

Źródło: Opracowano na podstawie A. Falkowska 1999.

Najwięcej turystów zagranicznych zatrzymuje się w hotelu OSiR-u – w 1998 r. 51 osób. Byli to głównie goście z Ukrainy, Mołdawii i Niemiec /w większości kierowcy TIR-ów/. W Lekartach i Nawrze z noclegów korzystali Niemcy.

Istniejące na terenie miasta i gminy Nowe Miasto Lubawskie obiekty turystyczne mają w przeważającej części charakter sezonowy /okres letni/. Aby ująć sezonowość ruchu turystycznego w NML można się posłużyć jedynie danymi z Hotelu OSiR-u, który prowadzi działalność przez cały rok.

Tabela 51. Korzystający z noclegów w hotelu OSiR w Nowym Mieście Lubawskim w okresie od września 1997 r. do sierpnia 1998 r.

Miesiące	Korzystający z noclegów					
	ogółem			w tym		
	osoby	w %	osobo-dni	liczba cudzoziem.	w %	osobo-dni
1. IX.1997 r.	250	7,4	713	27	0,8	99
2. X.1997	318	9,6	1489	32	1,0	33
3. XI.1997	214	6,2	1091	22	0,7	80
4. XII.1997	235	7,2	1063	20	0,6	87
5. I.1998 r.	264	7,8	1037	16	0,5	17
6. II.1998	276	8,2	1105	14	0,4	14

7. III.1998	289	8,7	1024	19	0,6	19
8. IV.1998	251	7,6	905	36	1,1	65
9. V.1998	274	8,4	975	42	1,3	55
10. VI.1998	287	8,8	954	48	1,4	64
11. VII.1998	328	9,9	1434	30	1,1	33
12. VIII.1998	335	10,1	1320	36	1,1	39
Razem	3321	100,0	13110	342	10,3	605

Źródło: Opracowanie własne na podstawie A. Falkowska 1999.

Analiza danych z hotelu OSiR-u wskazuje na strukturę zawodową korzystających z noclegów, rozkład w czasie oraz długość przebywania w tym hotelu. Z hotelu, zgodnie z jego przeznaczeniem, korzystają przede wszystkim sportowcy. Dlatego też największe obciążenie hotelu występuje w czasie rozgrywek sportowych. Tak np. było w miesiącu październiku 1997 r., kiedy do NML przyjechała duża liczba zawodników na zawody sportowe. Podobnie w miesiącach: maju i czerwcu 1998 r., kiedy w hotelu była zakwaterowana młodzież ze szkół średnich i klubów sportowych, zgodnie z trwającym sezonem imprez sportowo-rekreacyjnych i wycieczek szkolnych. Drugą ważną grupę zawodową stanowią kierowcy TIRów. Można przyjąć, że liczba kierowców kwaterujących w hotelu OSiR-u jest dość stała w skali roku /i poszczególnych miesięcy, ze względu na stałość podejmowanych zadań transportowych/. Porównując poszczególne miesiące można przyjąć z dużym prawdopodobieństwem, że wynosi ona średnio w miesiącu ok. 200 osób, a zatem w skali roku ok. 2000-2400 osób. Pozostałą część stanowią zawodnicy w liczbie ok. 500 rocznie. A zatem liczba „prawdziwych” turystów, którzy tranzytem lub pobytowo zwiedzają Nowe Miasto Lubawskie i okolice wynosi ok. 400-500 rocznie.

Wyżej przedstawioną sytuację potwierdzają liczby w zakresie zakwaterowanych tutaj cudzoziemców. Są to głównie obywatele z Niemiec i krajów byłego ZSRR, a więc z Białorusi, Litwy, Ukrainy, Mołdawii, Estonii i Armenii. Większość przyjezdnych /podobnie jak wśród Polaków/ stanowią kierowcy, przejeżdżający tranzytem przez NML w celach handlowych, zatrzymujący się na 1 lub 2 doby. Wśród zakwaterowanych cudzoziemców jest miesięcznie ok. 15-20, a w sezonie letnim do 30 kierowców, co świadczy, że liczba „prawdziwych” turystów odwiedzających NML na dłużej niż kilka godzin, czyli co najmniej na 2 dni wynosi ok. 150 osób.

Ta diagnoza struktury zawodowej jest potwierdzona jeszcze innym faktem. Z hotelu OSiR-u korzystają głównie mężczyźni /stanowiący 94,2% ogółu zakwaterowanych/. Dodatkową informacją jest wiek zakwaterowanych, a mianowicie 87,9% to osoby powyżej 26 lat.

Liczba osób korzystających z kwater prywatnych, domkach turystycznych i gospodarstw agroturystycznych w m. i gm. Nowe Miasto Lubawskie w 1998 r. wynosiła 181, w tym 106 mężczyzn i 75 kobiet. Pod względem wiekowym dominowała grupa 36-45 lat, stanowiąc 40,3%, następnie 0,1-16 lat 20,4%. Najlicniejszą grupę wśród tych turystów wypoczywających stanowiły rodziny z dwójką dzieci /68,2/ i z jednym dzieckiem. Pod względem struktury społeczno-zawodowej, dominującą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym /35,9%/ i średnim /27,1%/, a pracownicy umysłowi zajmowali ponad 60%.

Biorąc pod uwagę liczbę turystów zakwaterowanych w hotelu OSiR-u – 500 osób i ok. 500 uczniów/sportowców, tj. łącznie ok. 1000 osób, 200-300 osób zakwaterowanych w kwaterach prywatnych i schroniskach młodzieżowych, to łączna liczba turystów z zakwaterowaniem wynosi

ok. 1200-1300 osób. Liczbę turystów bez zakwaterowania, ale zwiedzających miasto tzw. tranzytem można liczyć na kilka tysięcy rocznie. W sumie w mieście o wielkości ok. 10 tys. mieszkańców, średnich walorach turystycznych, można zakładać z dużym prawdopodobieństwem, że liczba ta waha się w granicach 5-6 tys. turystów /w ponad 30 tys. ławie oszacowano liczbę turystów w 2002 r. na ok. 25 tys./.

Tak więc, biorąc pod uwagę możliwości kwaterunkowe /117 miejsc noclegowych/, bogatą przeszłość historyczną, zabytki architektury i piękno krajobrazu, można podać, że szacunkowa liczba turystów odwiedzających Nowe Miasto Lubawskie wynosi ok. 5-6 tys. rocznie, w tym ok. 1000-1500 z zakwaterowaniem.

Biorąc pod uwagę wielkość noclegowej bazy turystycznej można określić wskaźnik funkcji turystycznej miasta. Według P. Deferta i R. Baretje'a /J. Warszńska, A. Jackowski 1978/ wskaźnik ten wynosi:

$$Tf(t) = \frac{L \times 100}{P};$$

gdzie:

L – liczba turystycznych miejsc noclegowych,

P – liczba ludności miejscowej,

to dla Nowego Miasta Lubawskiego wskaźnik ten wynosi:

$$Tf = \frac{117 \times 100}{9000} = 1,3$$

Wskaźnik $Tf = 1,3$ umiejscawia Nowe Miasto Lubawskie w rzędzie miejscowości o niewielkim zagospodarowaniu turystycznym i słabo rozwiniętych przyjazdach turystów /w skali 1-10/, obejmującej osiedla handlowe, małe ośrodki administracyjne oraz miasta przemysłowe. Funkcja turystyczna miejscowości zaczyna się wykształcać dopiero wtedy, gdy wskaźnik osiągnie wartość co najmniej 100, tzn. wówczas gdy pojemność bazy turystycznej /noclegowej/ jest równa liczbie mieszkańców ludności stałej.

Niski wskaźnik funkcji turystycznej dla Nowego Miasta Lubawskiego świadczy o niedocenieniu tej funkcji w mieście. Nie inwestowano w bazę noclegową, a tak która istnieje nie może zaspokoić potrzeb związanych z rozwojem turystyki. Przez wiele lat brak było inicjatyw związanych z poprawieniem tej sytuacji. Nakłady inwestycyjne na bazę noclegową wymagają dużych środków finansowych, które zwracają się dopiero po dłuższym okresie czasu. Położenie w pobliżu większych i bardziej atrakcyjnych miast jak Brodnica i Ława jest faktem dodatkowo utrudniającym racjonalne planowanie w zakresie turystyki i rekreacji w Nowym Mieście Lubawskim.

2.4.3. UKŁAD FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNY MIASTA

Układ funkcjonalno-przestrzenny miasta jest wynikiem złożonych uwarunkowań, na które składają się warunki przyrodnicze, przeszłość historyczna, rozwój społeczno-gospodarczy oraz zagospodarowanie przestrzenne. W rozdziale tym zostaną omówione następujące zagadnienia: wpływ przeszłości historycznej na układ przestrzenny miasta, zagospodarowanie funkcjonalno-przestrzenne Nowego Miasta Lubawskiego po II wojnie światowej, główne założenia lokalnej polityki przestrzennej.

2.4.3.1. Przeszłość historyczna a układ przestrzenny miasta

Nowe Miasto Lubawskie leży w dolinie Drwęcy, na pograniczu trzech krain geograficznych: Pojezierza Chełmińskiego od zachodu, Pojezierza Iławskiego od północy i Pojezierza Dobrzyńskiego od południa. W obecnych granicach administracyjnych miasta występuje duże zróżnicowanie geomorfologiczne. Dno doliny Drwęcy, o szerokości 1-3 km znajduje się na poziomie ok. 80,5 m n.p.m., natomiast otaczające ją zbocza i powierzchnie wysoczyzny morenowe dochodzą do 150 m n.p.m.

Miasto powstało na styku historycznych ziem: sasińskiej i pomezkańskiej oraz chełmińskiej, lubawskiej i michałowskiej. Dzieje miasta są jednak związane ściśle z ziemią lubawską, która od XIII w. stanowiła część ziemi chełmińskiej. Ślady pierwszego pobytu ludzi na tym terenie, na podstawie badań archeologicznych prowadzonych w południowej części miasta, pochodzą z epoki neolitu tj. 4000-1500 lat p.n.e. Do XII w. ziemie te zamieszkiwało pruskie plemię Sasinów. Od XII w. ten obszar stał się terenem ekspansji plemion słowiańskich. Genezę osady należy zgodnie z dokumentami historycznymi szukać w grodzie Juleborg, wymienionym w źródłach w 1320 r., usytuowanym hipotetycznie na południowy zachód od miasta lokacyjnego, w miejscu gdzie później wzniesiono zamek – siedzibę wójtów krzyżackich. W dokumencie biskupa chełmińskiego Mikołaja, który jest skargą na zagarnięcie przez Krzyżaków terenu między Osą a Drwęcą, napisanym w 1320 r. jest napisane, że mistrz krajowy pruski Fryderyk von Wildenberg i bracia zakonnicy zbudowali na obszarze diecezji gród Julenburg, zwany pospolicie Nowym Grodem /Novum Castrum/ i podporządkowali mu obszar o powierzchni 4 mil z jeziorami, lasami oraz prawem rybołówstwa i łowiectwa należącym do kościoła chełmińskiego. O wyborze miejsca na nowy gród zdecydowały dwa czynniki: obronny /zakole Drwęcy/ i gospodarczy /tradycje rolnicze i myśliwskie oraz handlowe/. A. Radziwiński /1992/ sugeruje, że w nawiązaniu do wyżej wymienionego faktu początki miasta należałoby datować na okres przed 1320 r. Powstanie miasta wg Kroniki Piotra z Dusburga wiąże się z 1325 r., a za założyciela uznaje komtura ziemi chełmińskiej Otto von Lutterberga. Na rękopiśmiennej mapie Sędziwoja z Czechła z XV w. pojawia się nazwa Nova civitas castrum et civita /gród i miasto/. Miasto to w 1353 r. otrzymało przywilej lokacyjny na prawie chełmińskim z rąk wielkiego mistrza Zakonu Krzyżackiego Winrycha von Kniprode, w późniejszych latach kilkakrotnie odnawiany.

Miasto średniowieczne zostało lokowane na 21 łanach starochełmińskich i podobnie jak większość miast zakonnych uzyskało regularne rozplanowanie, wytyczone na obszarze o powierzchni ½ łana /ok. 8,4 ha/, kształcie zbliżonym do kwadratu i układzie szachownicowym. Był to obszar w obrębie murów obronnych o wymiarach 280 m x 300 m. Ten układ przestrzenny miasta zachował się w niemal pierwotnej formie aż do naszych czasów. Centralną część układu stanowi

plac rynkowy /88x97 m, co po uwzględnieniu późniejszych zniekształceń odpowiadałoby 20x20 prętów chełmińskich, tj. 94x94 m/, założony na przecięciu głównych osi komunikacyjnych, a siatka przecinających się pod kątem prostym ulic dzieli obszar miasta na regularne bloki zabudowy. System parcelacji na działki budowlane w obrębie bloków, czytelny w kwartałach o zachowanej zabudowie, uległ dopiero deformacji podczas odbudowy miasta ze zniszczeń po II wojnie światowej.

W strukturze przestrzennej zespołu staromiejskiego dominantę architektoniczną stanowi monumentalny kościół farny, zbudowany w początku XIV w., usytuowany w północno-wschodnim kwartale przyrynkowym. Na północ od kościoła zorganizowano prawdopodobnie cmentarz grzebalny. W latach 30-tych XIV w. miasto zostało otoczone murami obronnymi /częściowo zachowanymi, zwłaszcza w południowej pierzei miasta/, z podwójną fosą – suchą oraz mokrą, zasilanymi wodami Drwęcy oraz wałem ziemnym z umocnieniami. W murach miejskich znajdowały się kwadratowe baszty, otwarte od strony miasta, baszty okrągłe, z których zachowała się jedynie usytuowana w północno-wschodnim narożniku murów /na tyłach kościoła farnego/ oraz 3 bramy miejskie /zbudowane w II połowie XIV w./: Brama Lubawska /Łąkowska/ od strony północno-zachodniej, Brama Brodnicka /Kurzętnicka/ od strony południowo-zachodniej z mostem na Drwęcy oraz Brama Bratiańska od strony północnej /w miejscu wylotu ulicy Kazimierza Wielkiego, nie zachowana/. Za Bramą Lubawską, w kierunku zachodnim, powstało niewielkie przedmieście /suburbium/ na którym istniała tzw. „polska kaplica” pod wezwaniem św. Wawrzyńca, zbudowana ok. 1410-1411 r.

Na środku rynku jeszcze w XIV w. został zbudowany ratusz, będący siedzibą władz miejskich. Był on wzniesiony na planie prostokąta z wieżą od strony północnej. Z kolei zamek jako siedziba wójta krzyżackiego został zbudowany najprawdopodobniej nad Drwęcą za murami miejskimi od strony południowej. Budowa zamku, silnych fortyfikacji oraz monumentalnego kościoła farnego, wg opinii A. Radziwińskiego, związana była z pierwotną administracyjną funkcją miasta, tj. zarządzaniem okolicznymi dobrami zakonnymi. Przeniesienie wójtostwa do pobliskiego Bratiana ograniczyło przyszłą rolę miasta do funkcji lokalnego ośrodka handlowo-rzemieślniczego. Wskazuje na to także zabudowa mieszczańska, która do końca XVIII w. była w większości drewniana.

W końcu XVIII w. zabudowa miasta mieściła się w obrębie murów miejskich. Na podstawie spisu sporządzonego w latach 1772/73 w mieście było 101 domów zamieszkałych i 59 pustych parcel. Kiedy pod koniec XVIII w. powstała w Nowym Mieście gmina żydowska to jej nabożeństwa odbywały się w ratuszu, aż do czasu jego pożaru w 1806 r. Na jego miejscu w 1827 r. gmina żydowska zbudowała świątynię, którą w 1912 r. rozebrano i przebudowano na kościół ewangelicki, który istnieje do dziś, zamieniony funkcjonalnie na kino miejskie „Harmonia”.

W 1818 r. Nowe Miasto stało się siedzibą nowo utworzonego powiatu lubawskiego i siedzibą sądu rejonowego. Spowodowało to napływ do miasta pruskich urzędników i potrzebę budowy gmachów mieszczących te instytucje. Rozwój administracyjny i gospodarczy miasta w II połowie XIX w. przyczynił się do rozbudowy przestrzennej miasta. Nastąpiło przekroczenie murów miejskich i zabudowa przedmieść przy głównych traktach komunikacyjnych: na północy na przedłużeniu Bramy Bratiańskiej z kościołem św. Jerzego /zniszczonym w czasie wojen szwedzkich/, na południu tzw. Przedmieścia Kurzętnickiego wzdłuż trasy od Bramy Brodnickiej i od zachodu na przedłużeniu Bramy Lubawskiej, tzw. przedmieścia polskiego /budowanego od

średniowiecza, z kaplicą św. Wawrzyńca i zniszczoną prawdopodobnie na początku XIX w./ Na terenach usytuowanych na zachód od starego miasta w połowie XIX w. zorganizowano cmentarze: katolicki /w 1850 r./ i ewangelicki. W 1858 r. zbudowano synagogę przy u. Kazimierza Wielkiego. W 1894 utworzono park miejski a w 1870 r. zespół budynków progimnazjum. Nieco później zbudowano gmach sądu grodzkiego /1879 r./, budynek poczty przy ul. Działyńskich 1 /1880 r./, szpital powiatowy na gruntach przy parku miejskim /1906/08/. W latach 1898-1911 zbudowano kompleks budynków rzeźni miejskiej w południowo-zachodniej części miasta. W 1888 r. w Nowym Mieście Lubawskim istniał tartak parowy, dwa browary i dwie cegielnie. W 1890 r. miasto liczyło 2723 mieszkańców i jego liczba podwoiła się w stosunku do 1849 r. W 1900 r. włączono w granice administracyjne miasta Przedmieście Kurzętnickie, znajdujące się dotąd na gruntach wsi Pacołtowo. W 1904 r. uruchomiono elektrownię miejską. W 1910 r. miasto liczyło już 4144 osób i posiadało kilkanaście zakładów przemysłowych, m. in.: trzy tartaki parowe, młyn parowy, stolarnię mechaniczną, cegielnię, mleczarnię oraz liczne warsztaty rzemieślnicze. Już przed wybuchem I wojny światowej prowadzono pierwsze prace przygotowawcze do uruchomienia wodociągów i założenia kanalizacji /1914-1918 r./.

Druga połowa XIX w. przyniosła też duże zmiany w rozwoju linii komunikacyjnych, zarówno drogowych jak i kolei żelaznej. W latach 1850-1890 Nowe Miasto Lubawskie uzyskało nowoczesne połączenie drogowe z Biskupcem Pom. /1854 r./, Lubawą /1864 r./, Kurzętnikiem /1868 r./, Lidzbarkiem Welskim /1877 r./ i Skarlinem /1891 r./. Dopiero jednak w 1902 r. miasto połączono linią kolejową z Brodnicą i Iławą oraz zbudowano dworzec kolejowy, który został zniszczony w 1945 r. Zbudowano kilka dalszych zakładów przemysłowych. W 1910 r. zbudowano linię kolejową do Zajączkowa Lubawskiego, stacji położonej przy ważnej linii Mława – Działdowo – Malbork. W Nowym mieście Lubawskim przy tej linii zbudowano dworzec kolejowy nazywany Małym lub Południowym. Inwestycja ta spowodowała rozwój przestrzenny miasta w kierunku południowym /w kierunku Torunia/ i południowo-wschodnim /w kierunku Lidzbarka Welskiego/.

W 1920 r. został reaktywowany powiat lubawski z siedzibą w Nowym Mieście Lubawskim, który wszedł w skład województwa pomorskiego. do ważniejszych inwestycji okresu międzywojennego należy zaliczyć: uruchomienie cementowni przy parku miejskim w 1927 r., budowę mostu na Drwęcy u wylotu ul. Wodnej, budowę 3 budynków mieszkalnych, wielorodzinnych przy ul. Wojska Polskiego i oddanych do użytku w 1928 r., budowę sali gimnastycznej w 1928 r. oraz dobudowanie skrzydła /1935-37 r./ w szkole powszechnej przy ul. Działyńskich, budowę stadionu sportowego w południowej części miasta przy ul. Jagiellońskiej /1935 r./, urządzenie plaży i parku łązienkowskiego nad Drwęcą oraz budowę ośrodka zdrowia przy ul. Łąkowskiej. W tym też czasie dokonano modernizacji ul. Jagiellońskiej /1927 r./, przełożono bruk na Rynku i dokonano modernizacji ważniejszych ulic /głównie w latach 1936-1938/.

W czasie II wojny światowej, zwłaszcza podczas końcowej fazy wyzwania, Nowe Miasto Lubawskie zostało zniszczone w ponad 60% przez wkraczające wojska sowieckie, głównie w styczniu 1945 r. W tym też czasie został zniszczony dworzec kolejowy przy ul. Grunwaldzkiej.

Po wojnie przystąpiono do odbudowy substancji materialnej miasta, najpierw kamienic zlokalizowanych na terenie Starego Miasta – północnej i wschodniej pierzei Rynku. Później odbudowywano dalsze ulice i zakłady pracy, w tym także dworzec kolejowy. Po roku 1960 powstały osiedla zabudowy wielorodzinnej – między ul. Grunwaldzką i Tysiąclecia i jednorodzinnej na osiedlach pod Kurzętnik i Pacołtowo. W latach 70-90. kontynuowano rozbudowę

przestrzenną miasta na terenach zdeterminowanych warunkami fizjograficznymi, czyli w kierunku północnym i południowo-wschodnim.

2.4.3.2. Zagospodarowanie funkcjonalno-przestrzenne miasta

Obecny układ funkcjonalno-przestrzenny Nowego Miasta Lubawskiego jest wynikiem zarówno rozwoju historycznego miasta /wzdłuż zasadniczych osi urbanistycznych miasta średniowiecznego/ jak i żywiłowego rozwoju przestrzennego miasta po II wojnie światowej.

Aktualna struktura przeznaczenia i sposób dysponowania gruntami miejskim wg danych geodezyjnych wskazuje, że 50,5% gruntów miejskich stanowią indywidualne gospodarstwa rolne /587 ha/, inne grunty indywidualne /głównie grunty pod indywidualne domki jednorodzinne/ stanowią 14,4% /167 ha/. Grunty przeznaczone pod zabudowę /nie prywatną/ stanowią 13,9% /161 ha/, w tym tereny zabudowane państwowe 3,6% /41 ha/ i miejskie czyli grunty komunalne 10,3% /120 ha/. Drogi publiczne i inne ogólnodostępne zajmują 4,0% tj. 46 ha. Grunty AWR SP, czyli tzw. Fundusz Ziemi stanowią 42 ha, tj. 3,6%, podobnie jak inne grunty nie będące gospodarstwami rolnymi – również 42 ha /3,6%. Grunty przekazane w wieczyste użytkowanie /państwowe i komunalne/ stanowią 33 ha /2,8%, grunty przekazane w zarząd lub użytkowanie komunalne i państwowe 23 ha /2,0%, państwowe wody i rowy 16 ha /1,4%, inne tereny komunalne /np. koleje/ 16 ha /1,4%. Ogrody działkowe zajmują w mieście 2 ha /0,2%. Powierzchnia wyrównawcza zajmuje aż 25 ha - 2,1% (por. tab. 39)

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej dominują następujące tereny:

- 1 – rolnicze /ok. 50% pow. ogólnej/, głównie grunty orne, w południowo-zachodniej i zachodniej /Kornatki/ oraz północno-wschodniej części /między Pacołowem a Mszanowem/;
- 2 – hodowlane /łąkowo-pastwiskowe/, wzdłuż doliny Drwęcycy /ok. 10% pow. ogólnej/;
- 3 – zabudowy mieszkaniowej:
 - 3a – zwartej /wielorodzinnej/, w centrum miasta;
 - 3b – rozproszonej /jednorodzinnej/, w południowo-wschodniej, zachodniej i północnej części miasta;
- 4 – przemysłowe, w 4 częściach:
 - 4a – wschodniej /na N od osiedla domków jednorodzinnych Osiedla Pacołowo/,
 - 4b – południowej /po obu stronach ul. Jagiellońskiej tuż za rozebranymi torami kolejowymi linii do Zajączkowa/,
 - 4c – zachodniej /między ul. Narutowicza a ul. Kornatki/,
 - 4d – północnej /między ulicami: Kolejową, Hławską i Grunwaldzką/;
- 5 – leśne i zieleni urządzonej, związane m. in. z parkiem miejskim przy ul. Narutowicza, terenami leśnymi między Marianowem a Pacołowem, tereny leśne nad Drwęcą w NE części miasta;
- 6 – ogródki działkowe:

6a – tuż za torami rozebranej kolei do Zajączkowa Lub.,

6b – przy ul. Piastowskiej,

6c – między ul. Sadową a rzeką Drwęcą,

7 – komunikacyjne /drogowe i kolejowe/, szczególnie skoncentrowane między ul. Żwirki i Wigury a Grunwaldzką,

8 – pod wodami, związane głównie z rzekami: Drwęcą i Groblicą.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego” przyjęto trojaki rodzaj podział o charakterze strukturalnym:

1. System zagospodarowania terenu, dzielący miasto na obszary otwarte /z wyodrębnieniem predysponowanych do urbanizacji/ i obszary zurbanizowane;
2. Strukturę przestrzenną z połączeniem m. Nowe Miasto Lubawskie z gm. Nowe Miasto Lubawskie i gm. Kurzętnik, i wyróżnieniem 3 przestrzennych jednostek strukturalnych /I-III/;
3. Strefy polityki przestrzennej wyróżniając 6 stref od A do G.

Ad. 1. System zagospodarowania terenu tworzą dwa podstawowe elementy struktury przestrzennej terenu:

- 1 – obszary otwarte, czyli nie zabudowane, obejmujące część miasta, która decyduje o potencjale przyrodniczym, a jednocześnie stanowi bazę funkcjonowania rolnictwa, leśnictwa i innych form użytkowania terenu, w tym potencjalnie także dla funkcji turystyczno-rekreacyjnej. W tym typie obszarów wyróżnić należy podgrupę obszarów predysponowanych do urbanizacji, a więc kierunkowego zagospodarowania pod przyszłe potrzeby rozwijającego się miasta – czyli dalszego rozwoju układu osadniczego /funkcji społeczno-gospodarczych/.
- 2 – obszary zurbanizowane, czyli zabudowane i zainwestowane, z koncentracją funkcji społecznych i gospodarczych w formie terenów: mieszkaniowych, przemysłowych, usługowych i turystyczno-rekreacyjnych, tworzących wspólnie współczesne środowiska życia mieszkańców miasta, wspierane obszarami otwartymi.

Ad. 2. W strukturze przestrzennej miasta Nowego Miasta Lubawskiego wyróżniono następujące 4 rejony:

- 1 – „a” – rejon aktywnej urbanizacji,
- 2 – „b” – rejon rolniczo-osadniczy,
- 3 – „c” – rejon przyrodniczo-rekreacyjny,
- 4 – „d” – rejon przyrodniczy.

Autorzy „Studium uwarunkowań i kierunków...” odnoszą powyższy podział w strukturze przestrzennej do całego obszaru m. i gm. Nowego Miasta Lubawskiego oraz do gm. Kurzętnik. Naszym zdaniem ten podział strukturalny sprawdza się także w odniesieniu do samego miasta.

Rejon „a” – aktywnej urbanizacji, obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej, komunikacyjnej i przemysłowej;

Rejon „b” – rolniczo-osadniczy, obejmuje tereny rolnicze z rozproszonym osadnictwem rolniczym, głównie w zachodniej części miasta;

Rejon „c” – przyrodniczo-rekreacyjny, obejmuje tereny parkowe, leśne, ogródków działkowych, niektóre tereny położone w dolinie Drwęcy itp.;

Rejon „d” – przyrodniczy, obejmuje niezagospodarowaną i nie wykorzystaną część doliny rzeki Drwęcy, zwłaszcza dno i bardziej strome zbocza doliny, czyli jej strefę krawędziową oraz strome dolinki boczne.

2.4.3.3. Założenia lokalnej polityki przestrzennej

Założenia lokalnej polityki dalszego rozwoju funkcjonalno-przestrzennego miasta wynikają z wielu przesłanek. Podstawę prawną prawidłowego rozwoju przestrzennego określa Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 23 marca 2003 r. /Dz. U. nr 80, z dnia 10 maja 2003 r./ Ustawa ta określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej.

Podstawą polityki lokalnej m. Nowego Miasta Lubawskiego w odniesieniu do zagospodarowania przestrzennego jest zachowanie ładu przestrzennego i rozwoju zrównoważonego. Polityka przestrzenna powinna uwzględniać zwłaszcza:

- 1) wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury,
- 2) walory architektoniczne i krajobrazowe miasta,
- 3) wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych,
- 4) wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- 5) wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych,
- 6) walory ekonomiczne przestrzeni,
- 7) prawo własności,
- 8) potrzeby obronności i bezpieczeństwa mieszkańców,
- 9) potrzeby interesu publicznego, czyli ogółu społeczeństwa.

Szczegółowe zasady polityki przestrzennej zostały ustalone w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowego Miasta Lubawskiego, opracowanym przez Zespół autorski z „TORPLANU” - Gospodarstwa Pomocniczego Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Toruniu, pod kierunkiem mgr inż. arch. Adama Wincka, w 1999 r.

Polityka przestrzenna m. Nowego Miasta Lubawskiego jest kojarzona w tym opracowaniu z 7 strefami:

I – w obrębie obszarów zurbanizowanych :

- A – strefa zespołu staromiejskiego,
- B – strefa ukształtowanej zabudowy, poza zespołem staromiejskim,
- C – strefa zabudowana,
- D – strefa o rozpoczętym procesie urbanizacji, oraz

II – w obrębie obszarów otwartych:

E – strefa potencjalnego rozwoju,

F – strefa terenów ekologicznych,

G – strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Ad. A – strefa zespołu staromiejskiego obejmuje średniowieczny zespół miejski w granicach murów i urządzeń obronnych miasta i dawnego zamku – podstawowy element tożsamości miasta. Jest to teren wielofunkcyjny z centrum usługowo-handlowo-administracyjnym miasta i powiatu. W dalszej polityce przestrzennej powinny być utrzymane i utrwalone dotychczasowe funkcje w obrębie tzw. „Starówki” z konieczną rozbudową zaplecza ruchu turystycznego. W tej strefie obowiązuje też sukcesywne podporządkowanie zabudowy kwartałów z zabudowy degradującej obszar /najczęściej zapleczewej/. Zakłada się tutaj także pełną ochronę i pielęgnację zieleni, szczególnie w rejonie kościoła.

Ad. B – strefa ukształtowanej zabudowy, poza zespołem staromiejskim, jest wielofunkcyjnym obszarem miejskim z intensywną zabudową głównie mieszkaniową. Polityka przestrzenna w tej strefie dotyczy utrwalenia historycznego układu ulic i placów oraz rozplanowania zabudowy, ograniczenia intensyfikacji zabudowy, zachowania historycznego ukształtowania terenu i jego walorów kulturowo-krajobrazowych, likwidacji substandardowej i zapleczewej zabudowy, utrwalenie i wzbogacenie istniejącej zieleni oraz rozwijanie usług turystycznych.

Ad. C – strefa zabudowana, jest to rozległa wieloterenowa strefa obejmująca całość terenów zabudowanych i zabudowywanych – o średniej i niskiej intensywności, wszystkimi rodzajami funkcji, a więc: usługową, mieszkaniową /wielorodzinną i jednorodzinna/, produkcyjną, gospodarczo-magazynową, rekreacyjną /przydomową/. Znaczna część tych terenów jest urbanistycznie i kompozycyjnie otwarta. Zaleca się utrzymanie wykształconych funkcji, ograniczenie uciążliwej działalności istniejących zakładów przemysłowych i innej działalności wytwórczej, ograniczenie ruchu transportu ciężkiego w zabudowanej części strefy, rozwijanie bazy turystycznej /noclegowej, gastronomicznej itp./.

Ad. D – strefa o rozpoczętym procesie urbanizacji, w zasadzie miasto nie posiada większych terenów o rozpoczętej zabudowie, w pełni przygotowanych do zabudowy, głównie ze względu na brak podstawowego uzbrojenia technicznego. Znaczące rezerwy terenowe w obrębie zespołów baz, składów i działalności produkcyjnej występują w kompleksie przy ul. Jagiellońskiej, natomiast ograniczone możliwości przy ul. Grunwaldzkiej. Perspektywicznie można strefę C i D potraktować łącznie. Polityka przestrzenna dotycząca tych stref powinna być skoncentrowana na kontynuacji zabudowy funkcją zapoczątkowaną i zapoczątkowanym charakterem zabudowy.

Ad. E – strefa potencjalnego rozwoju obejmuje tereny predysponowane do urbanizacji. Są to tereny z zabudową mieszkaniową jednorodzinna na działkach o powierzchni 5-12 arów, lub mieszkalnictwem jednorodzinny o charakterze willowy i rekreacyjnym, z zabudową do dwóch kondygnacji i optymalną wielkością działek 15-30 arów. Co najmniej 70% powierzchni poszczególnych działek powinna stanowić powierzchnię aktywną przyrodniczo. Zaleca się zabudowę mieszkaniową z dopuszczeniem działalności produkcyjno-usługowej i gospodarczej oraz zabudowę przemysłową i produkcyjno-gospodarczą. Planuje się, że lokalizacja nowych zespołów

zabudowy /przemysłowej, magazynowej, wytwórczej itp./, związanej z tworzeniem nowych miejsc pracy skoncentrowana zostanie w części wschodniej i zachodniej rejonu aktywnej urbanizacji /Kornatki, Wyżyny/. W obrębie rejonu aktywnej urbanizacji „a”, ale już poza administracyjnymi granicami miasta, wyznaczone zostały duże tereny dla lokalizacji nowych zakładów produkcyjnych, baz hurtowych itp. Wyznaczone tereny wymagają jednak uzbrojenia technicznego oraz uzgodnień ich pozyskiwania na rzecz miasta z gminami sąsiadującymi.

Ad. F – strefa terenów ekologicznych, obejmuje tereny rekreacyjne miasta w obrębie doliny Drwęcy, zwłaszcza jej strefy krawędziowej z jej zabezpieczeniem technicznym. Przewidywane są również nowe tereny do zalesień i zadrzewień.

Ad. G – strefa rolniczej przestrzeni produkcyjnej, obejmuje tereny rolniczo-osadnicze. W tej strefie dopuszcza się lokalizacje nowych gospodarstw rolnych, przy drogach publicznych, najlepiej na starych siedliskach oraz modernizację i rozbudowę siedlisk istniejących. Ważnym elementem polityki przestrzennej jest ochrona gleb najlepszych, preferowanie zadrzewień wśród dróg, cieków wodnych oraz dążenie do likwidacji opuszczonych siedlisk rozproszonych i rekultywacji terenu.

Do dalszych ważnych wskazań w strategicznej polityce zagospodarowania przestrzennego Nowego Miasta Lubawskiego należą:

- nie przeznaczanie na cele pozarolnicze terenów najlepszych gleb, zwłaszcza w zachodniej i południowo-zachodniej części miasta,
- tereny predysponowane do rozwoju procesów urbanizacyjnych to przede wszystkim tereny o mało urozmaiconej rzeźbie, o dobrej nośności gruntu, dobrej spoiwości, słabej rolniczej przydatności gleb, dobrze skomunikowane i z infrastrukturą techniczną. W tym zakresie największe możliwości rozwoju miasta istnieją w kierunku północnym, wzdłuż drogi nr 52 /po jej obu stronach/, w kierunku zachodnim – wzdłuż drogi do Marzęcic i do Małej Nawry, jak również w kierunku wschodnim – teren na wysoczyźnie w kierunku Pacołtowa. Rozwój miasta w jego granicach administracyjnych w kierunku południowym jest możliwy jedynie w formie przekształceń i uzupełnień zabudowy istniejącej.
- wyznaczone tereny przydatne dla potrzeb osadnictwa są większe przestrzennie niż potrzeby własne miasta /np. w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego/ i obejmują możliwość także lokalizacji inwestycji komercyjnych /tereny pod działalność produkcyjną, handlową, usługową itp./.
- należy zwiększyć zalesienie do 10%. Tereny predysponowane do zalesienia wyznaczono głównie w północno-wschodniej i południowo-zachodniej części miasta /na jego obrzeżach/ oraz w strefie krawędziowej doliny Drwęcy.
- obszary bagienne i podmokłe znajdują się w dnie doliny Drwęcy /terasa zalewowa/, dnie doliny Groblicy oraz w dnach zagłębień wytopiskowych. Podlegają one ochronie przed inwestycjami, z uwagi na znaczenie retencji wód, faunę i florę. Terasy zalewowe rzek podlegają wyłączeniu z możliwości zabudowy ze względu na możliwość zalewu przy ww.
- rzeka Drwęca stanowi niedostatecznie wykorzystany i nie zagospodarowany szlak kajakowy. Proponuje się wykonanie na terenie miasta w rejonie projektowanej zieleni parkowej, pomiędzy zespołem sportowym a zespołem staromiejskim budowę urządzeń obsługi turystyki

wodnej. Rzeka i przybrzeżny pas o szerokości 5 m są wykluczone z zainwestowania ze względów ochronnych.

- należy ograniczyć gospodarkę rolną w strefie krawędziowej doliny Drwęcy ze względu na występujące tu procesy erozji zboczowej, zwłaszcza o nachyleniu pow. 12°. Należy tu wprowadzać zalesienie i zadrzewienie.
- bardzo ważnym zadaniem polityki przestrzennej jest ochrona i kształtowanie środowiska kulturowego miasta, zwłaszcza zabytków kultury materialnej.
- nie mniej ważnym zadaniem polityki przestrzennej miasta jest dążenie do ochrony i kształtowania oraz eksponowania walorów piękna krajobrazu przyrodniczego miasta.

2.4.4. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW

Analizując zagadnienia ekorozwoju, turystyki z rekreacją i zagospodarowania przestrzennego można stwierdzić, że w Nowym Mieście Lubawskim w tej sferze zachodzą zjawiska zarówno pozytywne, jak i negatywne.

I. Lista zjawisk pozytywnych /mocnych stron/:

- 1 – zanieczyszczenie powietrza nie przekracza obowiązujących norm,
- 2 – położenie Nowego Miasta Lubawskiego w Ekologicznym Systemie Obszarów Chronionych,
- 3 – korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju turystyki i rekreacji, zwłaszcza warunki wodne, klimat i rzeźba terenu,
- 4 – możliwości dalszego i pełniejszego wykorzystania walorów specjalistycznych jak np.: kajakarstwa, wędkarstwa, plażowania itp.,
- 5 – znaczne walory miasta i okolic dla rozwoju edukacji ekologicznej na poziomie średnim i wyższym,
- 6 – zbliżające się kolejne rocznice ważnych wydarzeń w życiu miasta,
- 7 – korzystne zagospodarowanie przestrzenne, zgodne z warunkami przyrodniczymi i walorami historyczno-architektonicznymi,
- 8 – wolne tereny do dalszej zabudowy i rozwoju urbanizacji.

II. Lista zjawisk negatywnych /słabych stron/:

- 1 – zanieczyszczenie wód powierzchniowych, zwłaszcza rzeki Drwęcy /klasa NON/,
- 2 – nadmierny hałas w centrum /Rynek/ i wzdłuż głównej arterii komunikacyjnej – drogi 15,
- 3 – brak monitoringu środowiska, w tym także pomiaru natężenia hałasu,
- 4 – niepełna gospodarka odpadami,

- 5 – słabe wykorzystanie walorów przyrodniczo-historyczno-architektonicznych przez turystykę i rekreację,
- 6 – mała liczba miejsc noclegowych i zbyt powolny przyrost nowych miejsc,
- 7 – mała rezerwa w zakresie bazy gastronomicznej i potraw regionalnych,
- 8 – mały napływ turystów zarówno krajowych jak i zagranicznych,
- 9 – brak systematycznego badania ruchu turystycznego,
- 10 – mała promocja miasta w regionie, kraju i na forum europejskim.

III. ZADANIA POPRAWY SYTUACJI W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM

3.1. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH

Kierowanie rozwojem miasta to podejmowanie takich działań, które powinny zmierzać do jak najlepszego zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców, przy jednocześnie możliwie najbardziej efektywnym wykorzystaniu wszystkich zasobów i walorów będących w dyspozycji lokalnej władzy i administracji samorządowej. Prognozowanie rozwoju lokalnego Nowego Miasta Lubawskiego jest oparte o **strategię inicjatywną prospołeczną z rozwojem zrównoważonym** /Wysocka, Kosiński 2000, s. 77-80/. Strategia ta zakłada wysoki stopień aktywności władz i społeczeństwa, z przewagą inwestycji i przedsiębiorczości indywidualnej. Koncentruje się na selektywnie wybranych, głównych przedsięwzięciach, wykorzystując wszystkie pozytywne cechy istniejącego zainwestowania i zachodzących procesów. Kładzie się szczególny nacisk na dostosowanie form działania i sposobu mobilizacji środków do wyznaczonych zadań. Wiodące znaczenie ma sfera produkcyjna, a w niej infrastruktura gospodarcza. Celem strategii jest tworzenie szczególnie sprzyjających warunków dla wzrostu przedsiębiorczości i samoorganizacji społeczeństwa.

Strategia prospołeczna łączy dwa komplementarne kierunki działania, tj. zabezpieczenie warunków życia i aktywizację gospodarczą. W tej strategii kładzie się nacisk na stopniową poprawę jakości przestrzeni publicznej, podniesienie sprawności funkcjonowania systemów infrastruktury społecznej i technicznej oraz kreowanie stymulatorów rozwoju, przyspieszających pożądane przeobrażenia. W realizacji strategii wiodącą rolę odgrywa samorząd terytorialny, angażujący do jej realizacji strukturę społeczeństwa obywatelskiego i wykorzystujący efektywnie pomoc zewnętrzną /inwestora strategicznego, urzędów administracji państwa, pomoc strukturalną U.E. itp./.

Strategia rozwoju zrównoważonego przyznaje dużą rolę ochronie środowiska w celu zapewnienia godziwych warunków życia obecnym i przyszłym pokoleniom. Gospodarka jest podporządkowana rozwojowi jakościowemu i procesom adaptacyjnym. Taka strategia rozwoju lokalnego zmierza do racjonalnego użytkowania i wykorzystania stanu posiadania /zwłaszcza w

zakresie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego/ i do minimalizacji konfliktów na linii człowiek – środowisko – gospodarka, zapewniając w ten sposób harmonijny rozwój.

Prognozowanie głównych kierunków rozwoju lokalnego Nowego Miasta Lubawskiego ma dostarczyć odpowiedzi na trzy podstawowe pytania:

- 1. Jakie elementy środowiska miasta należy udoskonalić, aby miasto stało się miejscem, w którym warto żyć, a więc pracować /prowadzić swoje przedsiębiorstwo, zakład, ośrodek, szkołę/, mieszkać i wypoczywać?**
- 2. Jakie publiczne i prywatne inwestycje należy podjąć, aby miasto stało się bardziej atrakcyjnym pod względem możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, infrastrukturalnej i usługowej na jego obszarze?**
- 3. Jakie należy podjąć działania, aby miasto stało się bardziej atrakcyjnym dla przybywających z zewnątrz turystów, inwestorów itp., wpływających na nowy, prorozwojowy charakter miasta?**

3.1.1. ANALIZA SWOT

W metodologii strategicznego planowania rozwoju lokalnego istnieją różne sposoby podejść do tego opracowania. Wśród używanych koncepcji metodologicznych na wyróżnienie zasługują m. in.: model Chandlera, traktujący strategię jako złożone struktury gospodarcze /A.D. Chandler 1962/, model Ansoffa – czyli model zarządzania strategicznego /H.I. Ansoff 1985/, model oparty na analizie konkurencji M. Portera /M.E. Porter 1992/, lub model oparty na procedurze wyboru strategii Ansoffa-McDonnella /Penc-Pietrzak 1997/. Do dorobku tego należą też różne autorskie propozycje procedur, które powstały w szkołach planowania strategicznego, zwłaszcza amerykańskich i brytyjskich. Próby poszukiwania metod uniwersalnych i uproszczonych zaowocowały powstaniem m. in. techniki SPACE /A.J. Rowe, R.O. Mason, K.E. Dickel 1986/ oraz metody „Pięty Achillesa” /A.J. Rowe, R.O. Mason, K.E. Dickel 1989/. W 1971 r. K.R. Andrews stworzył podstawy metodologiczne procedury SWOT i ramy całej analizy strategicznej /wcześniej, w latach 50-tych, nad analizą pola sił pracował K. Lewin/. Dziś metoda SWOT oddaje najlepiej polskie uwarunkowania i jest najczęściej stosowaną metodą w opracowywanych strategiach rozwoju podmiotu gospodarczego lub jednostki samorządowej.

Metoda analizy **SWOT** polega na identyfikacji uwarunkowań rozwojowych oraz prognozowania kierunków rozwoju w oparciu o ocenę atutów, czyli silnych stron /**Strengths**/, i słabości, czyli słabych stron /**Weaknesses**/, oraz możliwości, czyli szans rozwoju /**Opportunities**/ i zagrożeń, czyli barier rozwoju /**Threats**/.

Pierwsza część analizy SWOT dotyczy oceny uwarunkowań rozwoju, czyli wyróżnienia czynników o charakterze zewnętrznym i wewnętrznym oraz wydzielenia w ich ramach słabych i mocnych stron rozwoju. do uwarunkowań zewnętrznych zalicza się:

- 1 – ocenę uwarunkowań makroekonomicznych,
- 2 – ocenę uwarunkowań krajowych,
- 3 – ocenę uwarunkowań regionalnych /wojewódzkich i powiatowych/, wraz z

uwzględnieniem konkurencyjnego otoczenia miasta.

Na uwarunkowania wewnętrzne składa się:

- 1 – ocena sfery społecznej miasta,
- 2 – ocena sfery ekonomicznej i infrastrukturalnej miasta,
- 3 – ocena sfery środowiskowo-przestrzennej miasta.

Pełna lista zidentyfikowanych czynników sfery społecznej dla Nowego Miasta Lubawskiego wynosiła 36, dla sfery ekonomicznej /z infrastrukturą techniczną/ 30 i dla sfery środowiskowo-przestrzennej /z turystyką i rekreacją/ również 30. Pełne listy tych czynników zostały poddane ocenie ok. 50 osobowemu Kolegium ds. Strategii rozwoju, reprezentującego przedstawicieli z różnych środowisk m. Nowego Miasta Lubawskiego, a następnie przetworzeniu informatycznemu w celu określenia słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń występujących w mieście. Wyniki tej oceny zostały przedstawione w podrozdziale dotyczącym uwarunkowań wewnętrznych miasta.

3.1.2. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH

Każda jednostka administracyjna i samorządowa rozwija się w konkretnych uwarunkowaniach zewnętrznych, które mogą sprzyjać jej rozwojowi. Do uwarunkowań zewnętrznych najczęściej zalicza się: uwarunkowania makroekonomiczne, wynikające z powiązania danego miasta z ośrodkami zagranicznymi, a szerzej z krajami, regionami lub miastami/gminami europejskimi, uwarunkowania krajowe, wynikające z odpowiedniej polityki państwa przejawiającej się w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego oraz uwarunkowania regionalne, związane z oddziaływaniem województwa i powiatu na daną mniejszą jednostkę samorządową.

O powiązaniach Nowego Miasta Lubawskiego z zagranicą świadczy kilka faktów:

- 1 – współpraca zagraniczna w zakresie działalności gospodarczej /np. spółek z kapitałem zagranicznym, kooperacja branżowa, eksport wyrobów przemysłowych itp./,
- 2 – możliwości wykorzystania bazy turystyczno-wypoczynkowej miasta przez turystów zagranicznych, względnie przedstawicieli biznesu, sieci transportowej itp.,
- 3 – udział zagranicznych zawodników w różnych imprezach sportowych o charakterze międzynarodowym,
- 4 – udział przedstawicieli wolnych zawodów w imprezach kulturalnych, naukowych itp.,
- 5 – współpraca m. Nowego Miasta Lubawskiego z zagranicznymi miastami partnerskimi.

Ad. 1. Na terenie Nowego Miasta Lubawskiego jest zarejestrowanych kilka firm z udziałem kapitału zagranicznego, m. in. „MM International” /z udziałem kapitału niemieckiego/, fabryka LAMPARKET /z udziałem kapitału niemieckiego/, zakład produkcji motorówek /z udziałem kapitału amerykańskiego/. Zakłady wyżej wymienione specjalizują się w produkcji mebli, parkietu i innej galanterii drzewnej oraz motorówek i żaglówek. Wśród firm produkcyjnych z kapitałem zagranicznym brak jest zakładów związanych z przemysłem rolno-przetwórczym, który posiada tu wyjątkowe możliwości rozwoju. Inwestorzy zagraniczni mogli by też zainteresować się znaczną i

stosunkowo tanią siłą roboczą /głównie kobiet/, a więc lokalizacją zakładów z branży zwłaszcza przemysłu lekkiego, w których Nowe Miasto Lubawskie miało już pewne tradycje.

Ad. 2. Liczba turystów zagranicznych przebywających w Nowym Mieście Lubawskim tranzytem jest trudna do oszacowania. Ze względu na tranzytowość położenia Nowego Miasta Lubawskiego między Kujawami, Pomorzem i Śląskiem a Warmia i Mazurami, należy oceniać, że chociaż na chwilę zatrzymuje się w tym mieście kilkaset turystów zagranicznych /głównie z Niemiec/ w sezonie tj. w miesiącach od czerwca do września. Z danych hotelu OSiR przebywa ich rocznie ok. 340-350. Są to jednak głównie kierowcy TIR-ów, a więc, zatrzymujący się w tym mieście bardziej w celach wypoczynkowych niż turystycznych. Są to głównie goście z Białorusi, Litwy, Ukrainy, Mołdawii, Estonii i Armenii oraz Niemiec.

Ad. 3. W Nowym Mieście Lubawskim organizowane są różne imprezy sportowe, na które zapraszani są również sportowcy zagraniczni. Do organizowanych imprez z udziałem gości zagranicznych należą m. in.:

Ad. 4. Nowe Miasto Lubawskie organizuje także liczne imprezy kulturalne, jak np. „Dni Drwęcy”. Część z tych imprez ma charakter międzynarodowy. Jednak udział przedstawicieli z krajów zagranicznych jest wciąż znikomy. Wynika to przede wszystkim z dużych kosztów imprez o charakterze międzynarodowym.

Ad. 5. Analizowane miasto należy do Światowej Federacji Związku Miast i Miast Bliźniaczych. Współpracuje też z miastem niemieckim Hude. Wciąż jednak ta współpraca ma charakter bardziej kurtuazyjny niż twórczy. Podejmowane są co prawda inicjatywy ze strony polskiej w zakresie współpracy między urzędami gmin miejskich i w zakresie badań hydrogeologicznych, jednak jak dotąd nie wyszły one poza fazę wstępnych rozmów. Wydaje się, że pilną sprawą jest nie tylko intensyfikacja tej współpracy i wymierne korzyści jak również znaczne poszerzenie oferty współpracy z innymi miastami zagranicznymi o podobnych walorach turystyczno-krajobrazowych jak np. z miastami francuskimi, szwedzkimi lub irlandzkimi. Wydaje się, że włączenie się Polski w struktury Unii Europejskiej będzie sprzyjało tym koniecznym i ważnym inicjatywom.

Uwarunkowania krajowe mające istotne znaczenie dla rozwoju miasta wiążą się przede wszystkim z tym co określa polityka i gospodarka dnia codziennego /także prawo i finanse, czyli budżet kraju/, ale także z założeniami długookresowej strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski do 2020 r. /Strategia rozwoju Polski do 2020 r./. W systemie osadniczym kraju Nowe Miasto Lubawskie jest zaliczane do miast małych, o charakterze usługowego zaplecza rolniczego na szczeblu lokalnym. Konwencja rozwoju Polski, której podporządkowane jest omawiane miasto, jedno z 880 miast kraju, wynika z założonych megatrendów rozwoju Polski w XXI wieku, a mianowicie: globalizacji, ekorozwoju, demokracji i integracji.

Makrootoczenie, czyli otoczenie zewnętrzne Nowego Miasta Lubawskiego /w skali kraju/ powinno stwarzać następujące warunki niezbędne dla jego prawidłowego rozwoju:

1 – **ekonomiczne**, w postaci prawidłowego wzmocnienia i stabilizacji finansów publicznych, możliwości transferu budżetu centralnego w ramach polityki regionalnej Państwa, środków strukturalnych UE, spadku inflacji, wzrostu zamożności i siły nabywczej ludności,

2 – **społeczno-demograficzne**, w formie spadku przyrostu naturalnego i wszystkich jego konsekwencji oraz przyrostu populacji w wieku poprodukcyjnym i tym samym wydłużenia życia,

co spowoduje wzrost zapotrzebowania na wypoczynek ale jednocześnie wzrost obciążenia budżetu państwa pomocą socjalną.

3 – **polityczno-prawne** wywołane procesem akcesji do Unii Europejskiej i przyjmowaniem obowiązujących standardów /prowadzących do harmonizacji prawa/, co powinno sprzyjać wzrostowi turystów i inwestorów,

4 – **środowiskowe**, oparte na proekologicznej strategii Państwa i krajów UE, stwarzające możliwość uzyskiwania wsparcia finansowego z zewnątrz na ekorozwój, agroturystykę, produkcję zdrowej żywności /stwarzające szanse polskiemu rolnictwu w obliczu zagrożenia katastrofą intensywnego, przetechnizowanego rolnictwa zachodnioeuropejskiego/,

5 – **kulturowe**, spowodowane zmianami w modelu życia, przywiązaniem większej wagi do aktywnego wypoczynku, również do życia i pracy w czystym, przyjaznym człowiekowi środowisku przyrodniczym, i

6 – **technologiczne**, związane z rozwojem technik telekomunikacyjnych, umożliwiających przebywanie, stałe zamieszkiwanie i wykorzystywanie zawodu wysokiej klasy specjalistom poza dużymi aglomeracjami.

Wizję przyszłości województwa warmińsko-mazurskiego określono na podstawie analizy strategicznej regionu i zweryfikowano społecznie. W strategii rozwoju tego obszaru do 2015 r. /na podstawie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego, opr. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn, lipiec 2000 r., 28 + 11 + 25 s./, na bazie uwarunkowań proekologicznych przewiduje się rozwój województwa w trzech kierunkach: rolnictwo, gospodarka turystyczna i przemysł o technologiach przyjaznych środowisku. Do mocnych stron województwa mających także wpływ /ale również wykorzystanie/ ma omawiane Nowe Miasto Lubawskie należą:

- korzystne warunki przyrodnicze do rozwijania turystyki, agroturystyki oraz tzw. „czystego” przemysłu,
- wolne, niezagospodarowane tereny pod inwestycje,
- zróżnicowany branżowo przemysł,
- warunki dla edukacji ekologicznej,
- równomierne rozmieszczenie sieci miast o funkcjach ponadlokalnych,
- znaczne zasoby siły roboczej,
- bliskość projektowanych tras A1 i Via Baltica,
- bogactwo kulturowe i etniczne, w tym różnorodność narodowa i etniczna.

Z kolei do słabych stron należą:

- położenie peryferyjne w stosunku do krajowych centrów aktywności,
- słaba dostępność komunikacyjna województwa,
- zły stan dróg o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym,
- słaba oferta i jakość usług turystycznych,
- niewystarczający stan infrastruktury turystycznej,

- słabo rozwinięta przedsiębiorczość,
- wysoki poziom bezrobocia,
- nieodpowiedni i nieadekwatny do potrzeb poziom wykształcenia mieszkańców,
- brak wysoko kwalifikowanej kadry,
- bardzo niskie dochody gmin,
- brak Regionalnego Ośrodka Telewizji,
- brak centrów obsługi inwestora i centrów informacji gospodarczej, instytucji promocji eksportu.

W dalszym rozwoju strategicznym województwo warmińsko-mazurskie może rozwinać m. in. następujące szanse, /które bezpośrednio lub pośrednio mogą wpłynąć także na rozwój Nowego Miasta Lubawskiego/:

- ożywienie gospodarcze poprzez wzrost zainwestowania kapitału zewnętrznego,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego,
- wzrost popytu zewnętrznego na ofertę turystyczno-wypoczynkową regionu w ciągu całego roku,
- napływ wysokokwalifikowanej kadry,
- rozwój edukacji ekologicznej poprzez rozwój agroturystyki,
- połączenie projektowanych tras Via Baltica z A1 /drogą nr 16/,
- wykorzystanie współpracy z zagranicznymi ośrodkami partnerskimi dla rozwoju gospodarczego,
- wzrost możliwości eksportowych poprzez upowszechnienie norm jakościowych,
- członkostwo w UE.

W planowanym rozwoju mogą jednak nastąpić następujące zagrożenia:

- brak stabilnej polityki rządu wspierającej sektor MSP,
- brak preferencji prawnych oraz ekonomiczno-finansowych dla turystyki,
- brak zainteresowania firm zewnętrznych tworzeniem miejsc pracy w województwie,
- brak skutecznej promocji walorów województwa.

Jako hasło wizji dla województwa warmińsko-mazurskiego autorzy Strategii rozwoju...przyjęli następujące: „ZASOBNE I GOSPODARNE WARMIA I MAZURY REGIONEM CZYSTEGO POWIETRZA, WÓD I ŻYWNOŚCI O WYSOKIEJ JAKOŚCI”, jako myśl przewodnia i hasło docelowe w realizowanym programie do 2015 r.

Dla rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego z tej Strategii rozwoju... istotnymi przesłankami są gospodarka turystyczna i przemysł o technologiach przyjaznych środowisku. Rozwój turystyki powinien być tu kształtowany przez:

- 1 – wzrost miejsc noclegowych o zróżnicowanym standardzie,

- 2 – poprawę jakości usług turystycznych o wydłużonym sezonie,
- 3 – powstanie markowych produktów turystycznych z odpowiednią promocją w kraju i za granicą,
- 4 – lepsze udostępnienie dla potrzeb turystyki dziedzictwa kulturowego.

Z kolei dalszy rozwój przemysłu może być oparty o:

- 1 – powstanie nowych zakładów przetwórstwa rolniczego, przemysłu drzewnego, meblarskiego lub lekkiego /z pracą głównie dla kobiet/,
- 2 – rozbudowę istniejących, z zastosowaniem technologii przyjaznych środowisku w dziedzinach i branżach ww. wymienionych lub/i wykorzystujących możliwości zakładów istniejących w sąsiedztwie /np. w Kurzętniku, Iławie, Lubawie/.

Główny cel strategiczny dla województwa warmińsko-mazurskiego został sformułowany następująco: „ROZWÓJ WARMII I MAZUR NA RZECZ SPÓJNOŚCI EKONOMICZNEJ, SPOŁECZNEJ I PRZESTRZENNEJ W JEDNOCZĄCEJ SIĘ EUROPIE”. Województwo to jest regionem o niższym od średniego w kraju poziomie rozwoju, o czym świadczą podstawowe wskaźniki ekonomiczne. Dysproporcja wobec najlepszych regionów powiększa się i dlatego niezbędna jest poprawa wojewódzkiej spójności ekonomicznej, przestrzennej i społecznej.

Cele strategiczne województwa warmińsko-mazurskiego zostały sformułowane następująco:

- 1 – wspieranie przedsiębiorczości,
- 2 – edukacja,
- 3 – infrastruktura techniczna,
- 4 – restrukturyzacja obszarów wiejskich,
- 5 – rozwój turystyki,
- 6 – atrakcyjność zamieszkania,
- 7 – środowisko przyrodnicze,
- 8 – dziedzictwo i kultura.

Siedem obszarów rozwoju przyjętych jako priorytetowe odpowiadają też wizji rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego, które powinny być uwzględnione w tej strategii.

Kolejnym przybliżeniem problemów strategicznych w zakresie makroekonomicznych uwarunkowań zewnętrznych jest „Strategia rozwoju powiatu nowomiejskiego, wykonana przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego S.A. w czerwcu 2000 r. Metodą SWOT wyznaczono następujące mocne strony powiatu:

- nieskażone środowisko /lasy, jeziora, klimat, rzeki ? – ostatni komponent środowiska zdaniem autorów tej strategii jest błędny, np. Drwęca prowadzi na znacznej długości powiatu wody pozaklasowe/,
- dobrzy, pracowici ludzie,
- atrakcyjne położenie geograficzne – brama Warmii i Mazur,
- położenie na ważnym szlaku komunikacyjnym,

- rolnictwo: specjalistyczne i wydajne,
- wyszkoleni, pracowici ludzie /? – to już było – przyp. J.F./,
- mała liczba przestępstw – bezpieczny rejon.

Wśród słabych stron powiatu wymieniono:

- słabo rozwinięta infrastruktura,
- niska kategoria drogi nr 52 /obecnie nr 15 – przyp. J.F./,
- brak terenów uzbrojonych w infrastrukturę techniczną,
- wysokie bezrobocie – przeciętny niski dochód społeczeństwa,
- brak miejsc pracy,
- słabość gospodarcza,
- niepełny zakres świadczeń medycznych,
- duża odległość od centrów,
- zbyt mała ilość przetwórstwa rolno-spożywczego w stosunku do ilości posiadanych surowców,
- powiat lubawski = ziemia lubawska od 1975 r. miasto i gmina Lubawa oddzielone.

W Strategii rozwoju powiatu nowomiejskiego zanotowano następujące szanse:

- dobrze, wielokierunkowo wykształceni ludzie,
- rozwój przemysłu, poprawa infrastruktury,
- wykorzystanie, rozbudowa szlaków komunikacyjnych,
- trasa nr 52 – nowoczesna,
- rozwój turystyki i agroturystyki,
- przygotowanie terenów pod budownictwo przemysłowe,
- dostępność do tanich kredytów inwestycyjnych /łatwość/,
- współpraca z partnerami zagranicznymi.

Autorzy tej strategii dostrzegają też przyszłe zagrożenia jak np.:

- migracja ludzi wykształconych ze względu na brak atrakcyjnych miejsc pracy,
- likwidacja transportu towarowo-kolejowego,
- postępująca degradacja dróg,
- małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych tworzeniem nowych stanowisk pracy,
- częste niekorzystne zmiany administracyjne,
- zwiększający się marazm społeczeństwa /brak szans/,
- celowe niszczenie rolnictwa /odgórne/,
- niestabilna polityka rolna,

- niekorzystny wpływ UE w okresie przedakcesyjnym,
- niski poziom socjalny mieszkańców – zagrożenia dla zdrowia,
- bardzo zły system finansowania samorządów,
- słaby rozwój turystyki i agroturystyki,
- brak tanich kredytów inwestycyjnych.

Wśród najważniejszych problemów rozwojowych wpływających na zbyt powolny rozwój powiatu nowomiejskiego omawiana Strategia rozwoju...wymienia:

- słaby rozwój przemysłu,
- słabo rozwiniętą przedsiębiorczość,
- niepełną infrastrukturę techniczną /w tym: zły stan techniczny dróg, ograniczone możliwości przewozu towarów i osób przez PKP /częściowo nieaktualne – przyp. J.F./, zły stan oraz zaniedbania w gospodarce wodnej/,
- brak preferencji dla inwestycji,
- problemy w sferze zatrudnienia /brak atrakcyjnych ofert pracy dla wybitnych specjalistów, ograniczona ilość miejsc pracy, wysokie bezrobocie, szczególnie wśród ludzi młodych/,
- system opieki zdrowotnej nie w pełni dostosowany do potrzeb /w tym: brak opieki długoterminowej, ograniczony zasięg działań edukacyjnych i profilaktycznych, ograniczony dostęp do świadczeń specjalistycznych i diagnostycznych/,
- pogarszająca się rentowność w rolnictwie,
- drastyczny spadek dochodów ludności wiejskiej, szczególnie w dawnych wsiach PGR,
- bariery dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta turystyczna /w tym: zbyt mała ilość szlaków turystycznych pieszych, brak ścieżek rowerowych/.

W obszarze powiatu nowomiejskiego przyjęto następujące cele strategiczne:

1. Dobra infrastruktura techniczna,
2. Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość,
3. Dobrze rozwinięty przemysł,
4. Rentowne rolnictwo,
5. Zlikwidowanie barier dla osób niepełnosprawnych,
6. Turystyka ważnym źródłem dochodów mieszkańców powiatu,
7. Godziwe dochody ludności wiejskiej na terenach ex-PGR,
8. Pełny zakres świadczeń medycznych,
9. Dobrze opracowany system oświaty,
10. Powiat Nowe Miasto Lubawskie wraz z Lubawą.

3.1.3. ANALIZA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH

Ocenę uwarunkowań wewnętrznych miasta Nowego Miasta Lubawskiego oparto o:

1. Miejscowy Plan Ogólny Zagospodarowania Przestrzennego Miasta – Nowe Miasto Lubawskie, Rok 2000, wyk. przez Wojewódzkie Biuro Planowania Przestrzennego w Toruniu, Pracownia Terenowa w Grudziądzu, 48 s.

2. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, 1999, Gospodarstwo Pomocnicze „TORPLAN”, przy Wojewódzkim Biurze Planowania Przestrzennego w Toruniu. Zespół autorski pod kier. mgr. inż. arch. Adama Wincka, przy współpracy z mgr inż. arch. Barbarą Dembińską: tom 1 – Zagadnienia formalne, diagnoza stanu, kierunki zagospodarowania przestrzennego – 113 s.; tom 2 – Ocena wartości kulturowych – mgr Bernadetta Zobolewicz – 96 s.; tom 3 – Dokumentacja formalno-prawna; tom 4 – Prognoza demograficzna – dr Jan Stachowski – 15 s.

3. Plan Strategiczny obszaru lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz gminy: Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik, 1998, opr. przez Środowisko i Rozwój S.C. w Gdańsku pod kierunkiem dr Jacka Sołtysa i mgr. Jacka Lendziona; część 1 – Analiza Obszaru – Społeczna, Demograficzna, Podmiotowa i Strukturalna – M. Dymnicka, M. Piotrkowska, J. Lendzion, W. Tyburski, J. Sołtys – 50 s.; część 2 – Badania Scenariuszowe Uwarunkowań i Możliwości Rozwoju – J. Lendzion, J. Sołtys – 48 s.; część 3 – Studia Koncepcji i Modeli Wybranych Kierunków Rozwoju – J. Lendzion, J. Sołtys, B. Lipińska, - 48 s.; część 4 – Tekst planu – Zespół pod kier. dr. J. Sołtysa – 52 s.

oraz wyniki Ankiety przeprowadzonej wśród członków Kolegium ds. Strategii Rozwoju /Lista w załączeniu/ oraz różnych grup zawodowych, w tym członków Rady Miasta, społeczność przedsiębiorców, oświaty, zdrowia i opieki społecznej itp. /łącznie 70 osób/. Ankieta objęła listę 36 cech diagnostycznych w zakresie środowiska SPOŁECZNEGO, 30 cech w zakresie środowiska GOSPODARCZEGO i 30 cech w zakresie EKOROZWOJU-TURYSTYKI I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO. Biorący udział w ankiecie odpowiedzieli na 96 pytań związanych z tzw. Listą uwarunkowań, 13 pytań związanych z Wizją rozwoju i 53 pytaniami na temat Kluczowych problemów rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego, tj. łącznie na 162 pytania. Ankietę przeprowadzono w miesiącu maju 2004 r.

Zastosowana metoda SWOT wykazała, że w dotychczasowym rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego istnieją słabe i mocne strony. Strony te mogą w dalszym rozwoju strategicznym stwarzać szanse ale i zagrożenia. Dlatego też zgodnie z przyjętą procedurą najwyższych udziałów procentowych zwrócono uwagę najpierw na najistotniejsze słabe i mocne strony, które w trzech wyżej wymienionych sferach ukształtowały się następująco:

1. SPOŁECZEŃSTWO

1. Mocne strony miasta

1. Możliwość kształcenia na poziomie średnim
2. Poziom nauczania w szkołach podst. i śred.
3. Działalność sportowa miasta
4. Poczucie więzi mieszkańców z miastem

2. Słabe strony miasta

1. Wysoka stopa bezrobocia
2. Odpływ młodych i wykształconych osób
3. Stan patologii społecznej /alkoh., narkom.
4. Utrudniona dostęp. do szkoln. wyższego
5. Wyposażenie szkół w obiekty sportowe
6. Wyposażenie szkół w prac. specjalist.
7. Brak dostępu do lekarzy specjalistów
8. Niski poziom opieki medycznej
9. Niedostosowany system kształ. do rynku pr
10. Słaba inform. o lokalnym rynku pracy

2. GOSPODARKA

1. Mocne strony miasta

1. Dostępność stacji paliw
2. Jakość dostarczanej wody
3. Możliwość parkowania sam. w rynku
4. Usługi pocztowo-telekomunikacyjne
5. Bezpieczeństwo energetyczne miasta

2. Słabe strony miasta

1. Brak większego zatrudn. w przemyśle i inw.
2. Mały napływ kapitału zagranicznego
3. Słaby rozwój drobnej i średniej przedsiębior.
4. Słaba współpraca samorządu ze środ. gosp.
5. Niski udział kanalizacji miasta
6. Brak gazyfikacji miasta
7. Brak możliwości segregacji odpadów stał.
8. Słaba inform. o zmianach praw.,fin.,ekon.
9. Nie modernizowana oczyszczalnia ścieków

3. EKOLOGIA, TURYSTYKA I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

1. Mocne strony miasta

1. Atrakcyjne położenie miasta
2. Atrakcyjność środow. kulturowego

2. Słabe strony miasta

1. Mała aktywność w pozysk. funduszy UE
2. Słaba baza noclegowa dla ruchu turyst.

3. Baza sportowo-rekreacyjna miasta	3. Brak wolnych terenów pod inwestycje
4. Atrakcyjność turystyczna miasta	4. Słaba promocja miasta
5. Lokalizacja targowiska miejskiego	5. Słaba baza gastronomiczna dla ruchu tur.
	6. Estetyka miasta
	7. Słaby wizerunek miasta w województwie
	8. Słaba współpraca z miastami partnerskimi
	9. Słabe możliwości wypoczynku w mieście

W ocenie szans i zagrożeń strategicznych w Nowym Mieście Lubawskim respondenci zwrócili uwagę na następujące uwarunkowania:

1. SPOŁECZEŃSTWO

1. Szanse rozwoju miasta

2. Zagrożenia rozwoju miasta

1. Zaangażowanie społeczne w sprawy publ.	1. Utrzymujące się bezrobocie
2. Poprawa opieki medycznej	2. Odływ młodych i wykształconych osób
3. Poprawa bezpieczeństwa w mieście	3. Utrzymująca się niska dochod. gospodarstw
4. Wzrost poziomu edukacji i wyposaż. szkół	4. Rozszerzający się stan patologii społecz.
	5. Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów

2. GOSPODARKA

1. Szanse rozwoju miasta

2. Zagrożenia rozwoju miasta

1. Rozwój przetwórstwa rolniczego	1. Nie rozwiązane problemy komunikacyjne
2. Rozwój przetwórstwa drzewnego/mebl.	2. Stan ulic, dróg i mostów w mieście
3. Zaopatrzenie mieszkań w ciepłą wodę	3. Obciążenie miasta ruchem tranzytowym
4. Rozwój małej i średniej przedsiębior.	4. Brak zwiększonego zatrudnienia w przemyśle
5. Napływ kapitału zagranicznego	5. Utrzymujący się niski poziom kanaliz i in.med
6. Wzrost poziomu usług	6. Słaba współpraca między samorz. a jedn.gosp.

3. EKOLOGIA, TURYSTYKA, ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

1. Położenie miasta w „Zielonych Płuc.Pol.”
 1. Degradacja Drwęcy i innych cieków
 2. Możliwości wykorzyst. walor. Drwęcy
 2. Słaba baza nocleg. i gastronom. dla turystów
 3. Współpraca z miastami zagranicznymi
 3. Brak wolnych uzbroj. terenów pod inwesty.
 4. Utworzenie powiatu z Lubawą
 4. Słaba promocja miasta w kraju i za granicą
 5. Atrakcyjność turystyczno-rekr. miasta
 5. Słaba aktyw. miasta w pozysk. fund. UE
-

Zespół redakcyjny Strategii rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego do 2013 r., po zapoznaniu się z wynikami wyżej przedstawionej Ankiety oraz innymi materiałami w zakresie strategii rozwoju i zagospodarowania przestrzennego, a także w oparciu o wieloletnie własne doświadczenie badawcze i aplikacyjne stwierdza, że do najważniejszych silnych i słabych stron rozwoju miasta oraz szans i zagrożeń w dalszym jego rozwoju należą:

1. Mocne strony m. Nowego Miasta Lubawskiego

1. Dobra dostępność do szkół średnich
 2. Znaczne nadwyżki /względnie taniej/ siły roboczej
 3. Poczucie więzi mieszkańców z miastem
 4. Zróżnicowany potencjał gospodarczy /rolniczy, przemysłowy, usługowy/
 5. Duże zasoby i dobra jakość wody pitnej
 6. Korzystne położenie geograficzne, ekologiczne, komunikacyjne i turystyczne
 7. Atrakcyjny krajobraz i znaczące zabytki architektury i urbanistyki
 8. Baza sportowo-rekreacyjna miasta
 9. Atrakcyjność turystyczna miasta /krajobraz, szlaki turystyczne, zabytki, agroturytyka/
 10. Dostępność wolnych terenów pod inwestycje.
-

2. Słabe strony miasta

1. Wysoka stopa bezrobocia
2. Odływ młodej i wykształconej ludności z miasta
3. Wzrastająca patologia społeczna /alkoholizm, narkomania itp./
4. Niski poziom opieki medycznej /zwłaszcza specjalistycznej/ i społecznej
5. Słaby rozwój małej i średniej przedsiębiorczości
6. Słaby rozwój przetwórstwa rolniczego

7. Mały napływ kapitału zagranicznego
 8. Słabo rozwinięta infrastruktura techniczna /kanalizacja, ciepłownictwo, brak gazyfikacji/
 9. Słabo rozwinięta baza noclegowa, gastronomiczna oraz informacyjna dla turystyki
 10. Słaba promocja miasta.
-

3. Szanse rozwoju miasta /walory, korzyści, czynniki przyspieszające rozwój/

1. Większe zaangażowanie społeczne w sprawy publiczne
 2. Pozyskiwanie inwestorów strategicznych w przemyśle, turystyce i infrastrukturze
 3. Poprawa warunków edukacji i jej dostosowanie do możliwości zatrudnienia
 4. Poprawa opieki medycznej, zwłaszcza specjalistycznej
 5. Wzrost zatrudnienia w przetwórstwie rolniczym, drzewnym i przemyśle lekkim
 6. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości
 7. Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej
 8. Wykorzystanie atrakcyjności turystycznej miasta
 9. Dalsza ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego
 10. Stabilizacja administracyjna /przy współpracy z m. i gm. Lubawą/
-

4. Zagrożenia rozwoju miasta /konflikty, trudności, bariery obniżające atrakcyjność jednostki/

1. Trudności wynikające z długotrwałości bezrobocia
2. Nadmierny odpływ młodej i wykształconej siły roboczej
3. Utrzymująca się niska dochodowość gospodarstw domowych,
4. Rozszerzający się stan patologii społecznych
5. Nie rozwiązane problemy komunikacyjne, zwłaszcza ruchu tranzytowego
6. Brak lub słabe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych
7. Utrzymujący się niski poziom mediów komunalnych, zwłaszcza kanalizacji, brak gazu itp.
8. Dalsza degradacja środowiska przyrodniczego i kulturowego
9. Słaba aktywność władz w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych UE
10. Słaba promocja miasta w kraju i za granicą.

3.2. SFORMUŁOWANIE MISJI, WIZJI ROZWOJU MIASTA

W tym rozdziale analizie zostanie poddane sformułowanie dwóch istotnych dla dla strategii określeń i haseł – „misji rozwoju miasta” i „wizji rozwoju miasta”. Jakkolwiek dość często stosowanie tych pojęć występuje zamiennie, to jednak w rzeczywistości istnieją między nimi istotne różnice.

3.2.1. MISJA MIASTA

Pod pojęciem „**Misji rozwoju miasta**” należy rozumieć **uzasadnienie sensu istnienia miasta jako jednostki samorządowej**.

Poszukiwanie misji miasta to przede wszystkim poszukiwanie podstawowych wartości, na których powinny się opierać sprawy publiczne związane z życiem lokalnej społeczności. Jeszcze bardziej dogłębne sformułowanie misji dotyka określenia kierunków dążeń jej mieszkańców oraz zadań dla przedstawicieli lokalnej władzy samorządowej. Misja miasta wypływa z lokalnego klimatu społecznego, poziomu świadomości mieszkańców, obyczajów, historii i tradycji, powszechnie akceptowanych wartości etycznych i moralnych. Ale misja rozwoju miasta wynika też z oczekiwań wobec lokalnych władz i administracji samorządowej /Domański 1999, s. 104-105/.

Po licznych dyskusjach został sformułowany następujący model misji Nowego Miasta Lubawskiego:

Misją miasta Nowego Miasta Lubawskiego, czyli celem dążeń nowomiejskiej wspólnoty samorządowej jest stworzenie środowiska przyjaznego dla swoich mieszkańców oraz podniesienie poziomu ich życia do przeciętnego standardu europejskiego, przez zapewnienie stałego zrównoważonego rozwoju opartego na solidnej bazie produkcyjnej /przemysłowo-rolniczej/, usługowej i infrastrukturalnej z optymalnym wykorzystaniem walorów środowiska społecznego, przyrodniczego i technicznego.

3.2.2. WIZJA ROZWOJU MIASTA

Wizja rozwoju miasta stanowi projekcję stanu, który powinien być osiągnięty do 2013 r., z uwzględnieniem bieżących i przyszłych potrzeb oraz panujących uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Wizja jest wyrazem dążeń władz i społeczeństwa, wiary we własne siły i możliwości rozwoju. Wskazuje ona na główne cele i zadania strategiczne oraz obszary problemowe, które są istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i wpływają na poziom życia mieszkańców. Wizja powinna uwzględniać aspekty rozwoju perspektywicznego zarówno miasta Nowego Miasta Lubawskiego, sąsiednich gmin /Nowe Miasto Lubawskie, Kurzętnik/, całego powiatu nowomiejskiego jak i województwa warmińsko-mazurskiego. Zatem wizja powinna uwzględniać:

determinanty geograficzne, wyzwania cywilizacyjne, wewnętrzne zróżnicowania strukturalne, dynamikę przeobrażeń oraz oczekiwane efekty.

W określeniu wizji rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego powinny być uwzględnione możliwości, które wynikają z uświadomienia szans i rozeznania potencjalnych zagrożeń, które mogą i powinny być przezwyciężone.

Wizja rozwoju stawia przed władzami miasta i społeczeństwem lokalnym poważne zadania, które wymagać będą intensywnych działań na rzecz sfery społecznej, gospodarczej, ekologicznej i przestrzennej. Podniesienie poziomu dochodów, a w konsekwencji życia mieszkańców wymaga stworzenia warunków na poprawę jakości usług świadczonych przez instytucje publiczne i jednostki prywatne /niepubliczne/ działające w obrębie miasta. Konieczne jest stworzenie warunków do podniesienia aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego. Jednocześnie należy zapewnić warunki szeroko rozumianego bezpieczeństwa publicznego wszystkich mieszkańców.

Ważnym zadaniem dla Rady Miasta i Urzędu Miejskiego jest wykorzystanie ogółu warunków i walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju podstawowych /wiodących/ funkcji miasta, a więc przemysłu, rolnictwa, infrastruktury społecznej i technicznej, komunikacji, turystyki z rekreacją oraz usług.

Wdrażana reforma edukacji społeczeństwa nakłada na Władze lokalne konieczność podjęcia dalszych kroków w kierunku:

- 1 – jak największego udziału ludności z wyższym wykształceniem,
- 2 – upowszechnienia wykształcenia średniego,
- 3 – ustawicznego kształcenia zawodowego wieloprofilowego,
- 4 - promowania i wdrażania różnorodnych form szkoleń zawodowych, doszkalania i przekwalifikowania bezrobotnych oraz realizacji programów podnoszących kwalifikacje.

W tym względzie ważnym czynnikiem musi być stała troska władz i społeczeństwa o modernizację bazy szkolnictwa, doposażenie placówek oświatowych w niezbędne pomoce /sprzęt komputerowy, audiowizualne pracownie specjalistyczne, zwłaszcza językowe itp./.

Wszystkie działania powinny dążyć do zmniejszenia jednego z największych problemów miasta – bezrobocia. Rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości, usług produkcyjnych i dla ludności, rozbudowa i modernizacja istniejących zakładów przemysłowych /w tym budowa co najmniej dwóch nowych z jednym zakładem o zwiększonym zatrudnieniu kobiet/, inwestycje o charakterze turystyczno-rekreacyjnym i kulturalno-rozrywkowym, powinny przyczynić się do zmniejszenia bezrobocia w najbliższych kilku latach z jednej strony i tym samym podniesienia dochodowości mieszkańców z drugiej strony.

W rozwoju strategicznym bardzo ważne jest też podejmowanie kompleksowych działań doradczych i informacyjnych, zarówno w dziedzinie prawa, finansów, ekonomii jak i w sprawach gospodarki wolnorynkowej, zagadnień prywatyzacyjnych, gospodarki nieruchomościami i wolnymi terenami pod przyszłe inwestycje /czego brak w Nowym Mieście Lubawskim daje się odczuć ewidentnie, zarówno w dyskusjach z mieszkańcami jak i w ich opiniach wyrażanych w innej formie/. **Celem planu rozwoju lokalnego jest zbudowanie społeczeństwa informacyjnego, tzn. dobrze poinformowanego i zorientowanego w oczekiwaniach produkcyjnych, rynkowych,**

możliwościach finansowych i dochodowych miasta, ale także sąsiednich jednostek administracyjnych – powiatu i województwa.

Prezentując zwięzłą formułę wizji miasta Nowego Miasta Lubawskiego oparto się w pierw na jej określeniu przez powiat nowomiejski i województwo warmińsko-mazurskie. W strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego z lipca 2000 r. wizję przyszłości określono na podstawie analizy strategicznej regionu i zweryfikowano przez udział partnerów społecznych w jej precyzowaniu. Formuła wizji dla tego województwa jest następująca:

„ZASOBNE I GOSPODARNE WARMIA I MAZURY REGIONEM CZYSTEGO POWIETRZA, WÓD I ŻYWNOŚCI O WYSOKIEJ JAKOŚCI.

Stan ten powinien zostać osiągnięty w województwie do 2015 r. Z kolei wizja powiatu nowomiejskiego z czerwca 2000 r. została określona jako:

W sąsiednim powiecie iławskim w 10-letnim horyzoncie czasowym /do 2011 r./ wizję rozwoju powiatu określono jako: „Osiągnięcie wysokiego poziomu zadowolenia mieszkańców powiatu iławskiego będącego rezultatem wzrostu stopy życiowej, uzyskania warunków do trwałego rozwoju opartego na systemowych rozwiązaniach w ramach zasobnego i gospodarnego regionu Warmii i Mazur”.

Punktem wyjścia do określenia wizji rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego była analiza SWOT, czyli mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń rozwoju miasta oraz różne wcześniejsze prace studialne z dziedziny planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego. Wysokiemu Konwentowi ds. Strategii rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013 zaproponowano następujące wersje Wizji rozwoju miasta, jako lokalnego ośrodka gospodarczo-administracyjnego i usługowego /w nawiasach podano udział procentowy odpowiedzi respondentów:

1. Nowe Miasto Lubawskie, to miasto nowoczesne, sprawnie zarządzane, bezpieczne i przyjazne /16,0%/
2. Nowe Miasto Lubawskie – lokalne centrum kulturalno-oświatowe /20,0%/
3. Nowe Miasto Lubawskie – znaczącym w Polsce miasteczkiem historycznym z rozwiniętym szkolnictwem, kulturą i gospodarką /24,0%/
4. Nowe Miasto Lubawskie ośrodkiem zrównoważonego rozwoju /14,0%/
5. Nowe Miasto Lubawskie, miastem otwartym, przyjaznym i bezpiecznym /32,0%/
6. Nowe Miasto Lubawskie, ośrodkiem edukacji ekologicznej i turystyczno-rekreacyjnej /12,0%/
7. Nowe miasto Lubawskie – miastem społecznej aktywizacji, solidarności i gościnności /16,0%/
8. Nowe Miasto Lubawskie – ośrodek promieniowania dobrego rolnictwa, wydajnego przemysłu i aktywnej turystyki /14,0%/
9. Nowe Miasto Lubawskie – miasto gospodarne, nowoczesne, gościnne /30,0%/
10. Nowe Miasto Lubawskie – miastem czystym ekologicznie, bogatym w tradycje, z szansami na przyszłość /46,0%/

11. Piękna przyroda – bogata tradycja – rzetelna gospodarka i gościnne społeczeństwo – to atuty Nowego Miasta Lubawskiego /26,0%/
12. Nowe Miasto Lubawskie dobrym miejscem do zamieszkania, pracy, wypoczynku oraz inwestowania /50,0%/
13. Zasobne i przyjazne Nowe Miasto Lubawskie – bramą do regionu Warmii i Mazur /14,0%/.

Respondenci uzupełniająco dodawali, że Nowe Miasto Lubawskie jest dobrze rozwinięte gospodarczo z dalszymi możliwościami inwestowania, NML to miasto czyste i ekologiczne, NML z szansami rozwoju turystyki i inwestycji bogatych firm z obcym kapitałem. Zgodnie z wynikiem statystycznym najwięcej głosów uzyskały trzy następujące propozycje:

12. Nowe Miasto Lubawskie dobrym miejscem do zamieszkania, pracy, wypoczynku oraz inwestowania.
10. Nowe Miasto Lubawskie – miastem czystym ekologicznie, bogatym w tradycje, z szansami na przyszłość.
5. Nowe Miasto Lubawskie – miastem otwartym, przyjaznym, bezpiecznym.

Biorąc pod uwagę opinie respondentów z Nowego Miasta Lubawskiego /zwłaszcza Konwentu ds. strategii rozwoju i Zespołu Problemowego ds. strategii/ oraz doświadczenie autorskie Zespołu Redagującego jako ostateczną wersję Wizji rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego zaproponowano w brzmieniu:

„PIĘKNY KRAJOBRAZ – BOGATE ZASOBY KULTUROWE – WYDAJNA WIELOKIERUNKOWA GOSPODARKA I GOŚCINNE SPOŁECZEŃSTWO – TO ATUTY NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO JAKO ATRAKCYJNEGO MIASTA DO ZAMIESZKANIA, PRACY, WYPOCZYNKU I INWESTOWANIA”

lub w skrócie:

Piękny krajobraz, bogata przeszłość, wydajna wielokierunkowa gospodarka i serdeczna gościnność to inwestycyjne atuty Nowego Miasta Lubawskiego.

3.3. SFORMUŁOWANIE KLUCZOWYCH PROBLEMÓW ROZWOJOWYCH

Kluczowe problemy rozwojowe dotyczą takich spraw i problemów, których załatwienie warunkuje możliwości osiągnięcia głównych strategicznych celów rozwoju, zdefiniowanych w treści wizji rozwoju. Problemy te powinny dotyczyć usuwania największych barier rozwojowych oraz koncentrować się na wykorzystaniu potencjalnych atutów i szans rozwoju miasta /w tym: zasobów przyrodniczych, kulturowych, finansowych, czynnika ludzkiego oraz możliwości organizacyjnych/. Sformułowanie kluczowych problemów rozwojowych ma na celu wytypowanie kilku najważniejszych zagadnień, na których powinny koncentrować się strategiczne cele i zadania inwestycyjne władz samorządowych i społeczności lokalnych Nowego Miasta Lubawskiego.

Identyfikacji kluczowych problemów /zagadnień/ rozwojowych dla Nowego Miasta Lubawskiego poddano 3 sfery: I. – Społeczeństwo z infrastrukturą społeczną /18 zagadnień/, II. – Gospodarkę z infrastrukturą techniczną /20 zagadnień/ i III. – Zagospodarowanie przestrzenne z ekologią i turystyką /12 zagadnień/ - w załączniku na końcu opracowania. Zgodnie z opinią członków Konwentu ds. strategii rozwoju, za najbardziej kluczowe problemy rozwojowe Nowego Miasta Lubawskiego uznano według liczby oddanych głosów /czyli wg udziału procentowego/:

I. SPOŁECZEŃSTWO Z INFRASTRUKTURĄ SPOŁECZNĄ:

1. Wysoki poziom bezrobocia 100,0 pkt.
2. Niedostateczna ilość nowych miejsc pracy 72,0 pkt.
3. Zubożenie dużej części społeczeństwa 52 pkt.
4. Wzrost zjawisk patologii społecznej 45 pkt.
5. Potrzeba poprawy warunków mieszkaniowych 40 pkt.
6. Duży odpływ ludności, zwłaszcza młodzieży 40 pkt
7. Mała aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców 32 pkt.

W tej sferze respondenci zwracają uwagę także na następujące problemy /w kolejności ważności/:

- zły stan bezpieczeństwa i porządku publicznego,
- nie wystarczająca liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- brak właściwej informacji gospodarczej, handlowej, prawnej, finansowej itp.,
- słaba baza obiektów kulturalno-oświatowych,
- nie wystarczająca opieka lekarska /brak lekarzy specjalistów: stomatologa, ginekologa, laryngologa, urologa itp./,
- nie wystarczająca baza szkolna dla informatyki i nauczania j. obcych.

II. GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1. Mały napływ inwestorów z zewnątrz 75 pkt.
2. Zły stan techniczny dróg, ulic i mostów 64 pkt.
3. Słaby rozwój przemysłu 52 pkt.
4. Brak terenów uzbrojonych pod inwestycje 50 pkt.
5. Słaba promocja miasta u inwestorów strategicznych 45 pkt.
6. Zbyt wolny rozwój budownictwa mieszkaniowego 35 pkt.
7. Słaby rozwój sieci kanalizacyjnej 30 pkt.
8. Słaby rozwój małej i średniej przedsiębiorczości 30 pkt.

W tej sferze sygnalizuje się inne ważne problemy:

- problem segregacji i utylizacji odpadów stałych,
- brak sieci gazowej,
- niski poziom usług dla ludności,
- nieekologiczne systemy grzewcze,
- zbyt małą ilość miejsc parkingowych.
- brak sklepów młodzieżowych i 1 supermarketu.

III. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE, EKOLOGIA I TURYSTYKA

1. Uboga oferta turystyczno-rekreacyjna 70 pkt.
2. Słabe wyeksponowanie walorów turystyczno-rekreacyjnych miasta 60 pkt.
3. Brak wyeksponowania szlaków turystyki pieszej, rowerowej i samochodowej 60 pkt.
4. Słaba baza i poziom usług turystycznych 52 pkt.
5. Wolne tempo renowacji i restauracji zabytków miasta 42 pkt.
6. Mała dbałość władz o estetykę miasta 40 pkt.
7. Niski poziom wiedzy mieszkańców o kierunkach rozwoju przestrzennego miasta 38 pkt.

W tej sferze zwrócono uwagę także na:

- brak ofensywnej promocji walorów turystycznych miasta,
- niski poziom edukacji ekologicznej,
- potrzebę założenia parku miejskiego.

3.4. SFORMUŁOWANIE CELÓW STRATEGICZNYCH

Sformułowanie Strategii rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego opiera się na określeniu celów strategicznych głównych i pośrednich, następnie opracowaniu konkretnych zadań realizacyjnych /inwestycyjnych/ z podziałem na:

- 1 – Nazwa zadania,
- 2 – Zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego,
- 3 – Cel operacyjny,
- 4 – Działanie,
- 5 – Uzasadnienie wyboru działania,
- 6 – Spodziewane rezultaty,

- 7 – Mierniki osiągnięcia zakładanego celu,
- 8 – Opis działania,
- 9 – Odbiorca końcowy,
- 10 – Finansowanie,
- 11 – Zewnętrzne źródła finansowania,
- 12 – Termin realizacji,
- 13 – Jednostka koordynująca.

System działań /zadań/ podejmowanych przez samorząd miejski składa się na plan zarządzania rozwojem gospodarczym i społecznym miasta, który władze samorządowe mogą traktować jako instrumenty wspierania sfery gospodarczej i społecznej miasta. Programy operacyjne zostały opracowane na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Nowego Miasta Lubawskiego oraz konsultacji społecznej prowadzonej w trzech grupach problemowych: społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

3.4.1. SFORMUŁOWANIE GŁÓWNEGO CELU STRATEGICZNEGO

Sformułowanie głównego celu strategicznego i celów operacyjnych dla Nowego Miasta Lubawskiego wynika ze szczegółowej analizy i oceny Diagnozy stanu miasta za ostatnie lata do 2002 r. włącznie, z misji i wizji rozwoju miasta oraz sformułowania kluczowych problemów rozwojowych. Nawiązuje też do celu głównego Strategii województwa warmińsko-mazurskiego, który został określony jako:

„Rozwój Warmii i Mazur na rzecz spójności ekonomicznej, społecznej i przestrzennej w jednoczącej się Europie”,

w którym spójność ekonomiczna oznacza wzrost gospodarczy na poziomie co najmniej 3% udziału w skali kraju, spójność przestrzenna oznacza włączenie się województwa do głównej sieci transportowej w Polsce oraz transeuropejskiej sieci korytarzy transportowych, natomiast spójność społeczna oznacza tworzenie miejsc pracy zmierzające do zmniejszenia bezrobocia w regionie w stosunku do średniego bezrobocia w kraju oraz poprawę warunków życia ludności, tak pod względem zamożności jak i warunków mieszkaniowych, dostępu do usług zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych, zbliżającą do standardów życia występujących w krajach U.E.

Główny cel strategiczny dla Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013 został określony jako:

„ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ SPOŁECZNY, GOSPODARCZY, INFRASTRUKTURALNY I PRZESTRZENNY NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO – PODSTAWĄ PODNIESIENIA JAKOŚCI ŻYCIA, WARUNKÓW PRACY I WYPOCZYNKU”.

Cel ten powinien, w warunkach realizacyjnych zasad powszechnego ekorozwoju, przyczynić się do przede wszystkim rozwoju społecznego, opartego o maksymalne zabezpieczenie

miejsce pracy, wyższy poziom wykształcenia, właściwą opiekę medyczną i opiekę społeczną, na drodze stabilnego rozwoju ekonomicznego, opartego o drobną i średnią przedsiębiorczość, zwłaszcza w sferze przemysłu przetwórczo-rolnego i drzewnego, z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej, zwłaszcza komunikacyjnej i komunalnej oraz rozwojem prawidłowego zagospodarowania przestrzennego opartego na walorach i zasadach ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

3.4.2. GŁÓWNE PRIORYTETY ROZWOJU STRATEGICZNEGO

W wyniku dyskusji ze społeczeństwem miasta – przedstawicielami różnych środowisk zawodowych, zwłaszcza z Konwentem ds. Strategii rozwoju, przedstawicielami Rady Miasta i Urzędu Miasta oraz w oparciu o liczne analizy Zespołu Programowego ds. Strategii, wsparte opracowaniami z zakresu planowania strategicznego i zagospodarowania przestrzennego, przyjęto dla Nowego Miasta Lubawskiego pięć priorytetowych celów rozwoju z następującymi programami /działaniami/ operacyjnymi:

1. Cel strategiczny: PRZYROST MIEJSC PRACY

1.1. Programy operacyjne:

- 1. Rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości**
- 2. Rozwój przemysłu „czystych technologii” i modernizacja istniejących zakładów**
- 3. Zlokalizowanie zakładu dla pracy kobiet**
- 4. Zwiększenie podaży terenów uzbrojonych pod inwestycje przemysłowe**
- 5. Utworzenia Nowomiejskiej Strefy Aktywności Gospodarczej**

2. Cel strategiczny: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH

2.1. Programy operacyjne:

- 1. Zwiększenie podaży terenów uzbrojonych dla celów budownictwa mieszkaniowego**
- 2. Stała modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych**
- 3. Rozwój budownictwa mieszkaniowego zbiorowego i indywidualnego**

3. Cel strategiczny: ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ ORAZ OCHRONA ŚRODOWISKA

3.1. Programy operacyjne:

- 1. Unowocześnienie bazy edukacyjnej /informatycznej i językowej/**

2. Poprawa warunków zdrowia i opieki społecznej

3. System współpracy samorządu lokalnego m. NML z organizacjami pozarządowymi

4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej

/zwłaszcza sieci wodno-kanalizacyjnej, odprowadzenia wód opadowych, gospodarki odpadami, energetyki ciepłej itp./

5. Budowa sieci gazowniczej

6. Poprawa warunków bezpieczeństwa miasta

4. Cel strategiczny: WZROST ATRAKCYJNOŚCI MIASTA

4.1. Programy operacyjne:

1. Renowacja zabytków i innych obiektów dziedzictwa kulturowego

2. Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne miasta

/baza noclegowa, gastronomiczna, oznakowanie szlaków, informacja turystyczna itp./

3. Rozbudowa obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych

4. Aktywna promocja miasta

5. Cel strategiczny: ZMIANY JAKOŚCIOWE W KOMUNIKACJI

5.1. Programy operacyjne:

1. Uporządkowanie miejskiego ruchu ulicznego

/modernizacja ulic, mostów, placów postoju samochodów itp./

2. Usprawnienie obsługi komunikacji wewnętrznej

/modernizacja dworca PKP i PKS, współpraca przy turystycznym wykorzystaniu PKP itp./

3. Realizacja obwodnicy zewnętrznej – drogi nr 15 i modernizacja pozostałych dróg.

Za priorytetowe cele strategiczne, które mają umożliwić zrealizowanie celu głównego przyjęto prace i mieszkanie. Chodzi o to, aby każdy mieszkaniec miał pracę zgodnie ze swoimi kwalifikacjami, co przynajmniej w części wydaje się możliwe do zrealizowania poprzez nowe miejsca pracy, głównie w przemyśle, budownictwie, komunikacji i usługach. Ponadto także w edukacji /przy rozbudowie nowej bazy komputerowej, językowej, pracowni specjalistycznych/, będą poszukiwani specjaliści o określonych kwalifikacjach. Pozwoli to przynajmniej w części zatrzymać lub pozyskać wykształconą młodzież. Przyrost nowych miejsc pracy może dokonać się przez poszukiwanie inwestorów z zewnątrz, zwłaszcza zainteresowanych inwestycjami w

przemysle spozywczym, drzewnym, lekkim lub mineralnym. Wobec duzego udzialu bezrobotnych kobiet jest potrzeba wybudowania zakladu pracy dla kobiet.

Poprawa warunkow zamieszkania poprzez zwiekszenie terenow uzbrojonych na te cele jest kolejnym waznym celem strategicznym. Trzeba takze stale modernizowac istniejace zasoby, zwlaszcza pod katem wyposazenia w nowoczesne media i gospodarkę cieplną opartą o systemy ekologiczne. Rozwijac nalezy budownictwo mieszkaniowe zbiorowe, w tym komunalne i indywidualne, na zasadzie wspolpracy i sprzyjania wszelkim formom rozwoju mieszkalnictwa /materialowego, kredytowego itp./.

Trzecim celem priorytetowym jest rozwój i modernizacja infrastruktury zarowno spolecznej jak i technicznej. Sprawa szczegolnej wagi jest unowoczesnienie bazy edukacyjnej /pracownie komputerowe, jezykowe, specjalistyczne dla nowych kierunkow ksztalcenia, przekwalifikowan, edukacji zawodowej itp./. Niezwykle waznym problemem jest poprawa opieki medycznej, zarowno rozbudowa bazy, pracowni specjalistycznych jak i sprzyjaniu zatrudnienia nowych specjalistow, zwlaszcza w zakresie stomatologii, neurologii, geriatry, urologii itp. Wydłużanie się sredniej zycia mieszkancow powoduje wzrost opieki spolecznej /emerytury, renty, zasiłki itp./.

Szczegolnie zaniedbaną dziedziną w Nowym Mieście Lubawskim jest gospodarka komunalna, a zwlaszcza siec kanalizacyjna /sieci sanitarne zaspokajaja zaledwie ok. 60% miasta i deszczowe ok. 40%/. Potrzeby w tym zakresie sa bardzo duze i w zakladanym czasie do 2013 r. beda stanowiły zasadnicze obciazenie inwestycyjne miasta. Niezwykle wazną z gospodarczego i ekologicznego p.w. inwestycją jest doprowadzenie sieci gazowniczej, a nastepnie jej rozbudowa. Istotnym zagadnieniem jest poprawa bezpieczenstwa miasta, majaca swoje aspekty i konsekwencje spoleczne i ekonomiczne. W tym zakresie nie wystarczy odwołanie się do rozbudowy jednostki policyjnej, potrzebny jest inny wzorzec spoleczenstwa obywatelskiego, nie tylko uznajacy okreslone zasady moralne, ale przede wszystkim egzekwujacy je od wszystkich obywateli. W tym zakresie mieszcza się tez starania ujmowane w hasle walki z korupcją i innymi wadami w organizacji, administrowaniu i zarzadzaniu miastem.

Bardzo waznym celem strategicznym jest poprawienie atrakcyjności i wizerunku miasta. Walory przyrodnicze, kulturowe sa dla miasta atrakcyjne. Jednak one same nie wystarcza. Zadania z tego zakresu polegać beda przede wszystkim na renowacji czesci zabytkowej miasta i dziedzictwa kulturowego. Ponadto z konieczną aktywizacją turystyczno-rekreacyjną miasta jest niezbędna dalsza rozbudowa bazy noclegowej /hotelarskiej, schroniskowej, campingowej/, gastronomicznej /bary szybkiej obslugi, restauracje itp./ i komunikacyjnej /zwlaszcza wykorzystanie starego szlaku kolejowego Brodnica-Nowe Miasto Lubawskie – Iława w celach edukacyjnych i komercyjnych. Prawidlowe oznakowanie szlakow turystycznych to kolejne zadanie. Potrzeba budowy amfiteatru jest zamierzeniem ambitnym ale tez i realnym w drugim etapie realizacji inwestycji strategicznych, podobnie jak budowa basenu krytego. Szczegolnie wazna jest wszechstronna promocja miasta, m. in. przez utworzenie ośrodka informacji turystycznej np. przy NDK, ale takze ośrodka informacji i promocji miasta w Urzędzie Miasta – informujacego na bieżąco o zmianach ekonomiczno-prawnych, finansowych, rynku pracy, w zagospodarowaniu przestrzennym itp.

Ostatnim celem priorytetowym jest uporządkowanie zagadnień komunikacyjnych i zmiany jakościowe w tym zakresie. Chodzi przede wszystkim o modernizacje istniejacych dróg, mostow oraz ulic /takze z punktu widzenia ich przystosowania dla niepełnosprawnych/. Wzrastajaca liczba samochodow wpływa na potrzebe poszukiwania nowych miejsc postojowych. Szczegolnie pilna

/ale i kosztowna/ inwestycja jest związana z zabezpieczeniem dewastowanej kolei żelaznej. Modernizacji /a być może także przeniesienia w inne miejsce/ wymaga dworzec PKS, powiązany z dworcem kolejowym i postojem taxi. Zadaniem inwestycyjnym przekraczającym ramy jednej jednostki samorządowej jest budowa obwodnicy związana z drogą nr 15. Chociaż generalnie jest to inwestycja co najmniej szczebla powiatowego, to jednak miasto musi o tej inwestycji pamiętać realizując inne inwestycje na przewidywanej trasie lub w pobliżu jej przebiegu.

IV. REALIZACJA ZADAŃ I PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH

Kolejny rozdział jest poświęcony wyróżnieniu projektów i/lub zadań inwestycyjnych z podziałem na dwa zasadnicze okresy /etapy/ realizacyjne: I etap, obejmujący lata 2004-2006 – obligatoryjny i II etap, zawarty w latach 2007-2013 – fakultatywny. Wyżej określone etapy inwestycyjne są dostosowane do aktualnie realizowanych okresów inwestycyjnych obowiązujących w krajach Unii Europejskiej.

4.1. PLAN ROZWOJU LOKALNEGO NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO NA LATA 2004-2013 WG ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

I ETAP – lata 2004-2006

Już w I etapie są podejmowane projekty i zadania inwestycyjne w ramach przyjętych 5 głównych priorytetów strategicznych. Do obligatoryjnej realizacji w tym etapie przyjęto – 4 zadania w ramach I priorytetu: **Przyrost miejsc pracy**; 4 zadania w II priorytecie: **Poprawa warunków mieszkaniowych**; 17 zadań w III priorytecie: **Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej oraz ochrona środowiska**; 12 zadań w IV priorytecie: **Wzrost atrakcyjności miasta**; 4 zadania w V priorytecie: **Zmiany jakościowe w komunikacji**. Łącznie w latach 2004-2006 przyjęto do realizacji 41 zadań inwestycyjnych.

4.1.1. LISTA PROJEKTÓW I ZADAŃ INWESTYCYJNYCH NA LATA 2004- 2006

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO 2004-2013

I ETAP - lata 2004-2006

I. CEL STRATEGICZNY		PRZYROST MIEJSC PRACY				
Dział	Rozdział	L.p.	Nazwa zadania	Lata realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródła finansowania (orientacyjny koszt)
15 Przemysł	1520	1	Budowa zakładu przemysłowego czystych technologii dla około 200-300 zatrudnionych (np. IKEA itp.)	2004-2006	Rada Miasta Burmistrz Inwestor strategiczny	Budżet miasta Fundusz inwestora strategicznego (~50 mln zł)
		2	Rozbudowa i modernizacja istniejących zakładów przemysłowych w kierunku wzrostu działów pracochłonnych	2004-2006	Rada Miasta Burmistrz Inwestor strategiczny	Budżet miasta Fundusz inwestora strategicznego Fundusz własny zakładów (~10 mln zł)
		3	Wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości	2004-2006	Burmistrz Starosta	Budżet miasta Fundusze Strukturalne UE (~ 0,2 mln zł)
		4	Wspieranie dążeń do utworzenia "Strefy Aktywności Gospodarczej" w ramach powiatu	2004-2006	Rada Miasta Burmistrz Starosta	Budżet miasta Fundusz własny Starostwa Powiatowego (~ 0,1 mln zł)
II. CEL STRATEGICZNY		POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH				
700 Gospodarka mieszkaniowa	70095 Gospodarka nieruchomości	1	Budowa domu komunalnego sześciopokojowego	2004-2005	Rada Miasta Burmistrz	Budżet miasta Inne środki pozabudżetowe (~0,5 mln zł)
		2	Modernizacja zabudowy pod kątem osób niepełnosprawnych (podjazdy, barierki itp.)	2004-2006	j.w.	Budżet Miasta PFRON (~1 mln zł)
		3	Rozbudowa substancji mieszkaniowej zbiorowej i indywidualnej	2004-2006	Burmistrz Inwestorzy indywidualni	Budżet Miasta Fundusze własne inwestorów indywidualnych (~2 mln zł)
		4	Zwiększenie podaży terenów uzbrojonych pod budownictwo mieszkaniowe	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet miasta (~0,5 mln zł)

III. CEL STRATEGICZNY		ROZWÓJ i MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ i TECHNICZNEJ ORAZ OCHRONA ŚRODOWISKA				
801 Oświata i wychowanie		1	Doposażenie szkół w pracownie komputerowe i internetowe, językowe	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet miasta Fundusz MENiS (~0,5 mln zł)
		2	Remont i rozbudowa szkoły podstawowej NML (min.: budowa sali gimnastycznej)	2004-2005	j.w.	Budżet miasta Fundusz MENiS (~4 mln zł)
		3	Rozbudowa i modernizacja Gimnazjum	2004-2006	j.w.	Budżet miasta Fundusz MENiS (~1,7 mln zł)
		4	Rozbudowa Przedszkola Miejskiego	2004-2005	Burmistrz	Budżet Miasta (~0,12 mln zł)
851 Ochrona zdrowia		5	Modernizacja i poprawa wyposażenia szpitala powiatowego	2005-2006	Burmistrz Starosta Rada Miasta Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej Rada Powiatu	Budżet miasta Państwowy Fundusz Zdrowia Fundusz Starostwa Powiatowego Fundusz Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej (~3 mln zł)
		6	Rozbudowa opieki specjalistycznej (lekarze, gabinety) w szpitalu powiatowym	2005-2006	Burmistrz Rada Miasta	Fundusz Starostwa Powiatowego Budżet miasta (~2 mln zł)
853 Opieka społeczna	85319 Ośrodki Pomocy Społecznej	7	Wzmocnienie pomocy społecznej (min. zasiłki pomocowe)	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet Miasta (~0,1 mln zł)
		8	Rozwiązywanie problemów patologii społecznych (alkoholizm, narkomania itp.)	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet miasta (~0,1 mln zł)
	Inne	9	System współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pożytku publicznego	2004-2006	Burmistrz Organizacje pozarządowe	Budżet miasta Fundusze organizacji pozarządowych (~0,1 mln zł)
900 Gospodarka komunalna	90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód	10	Rozbudowa sieci wodociągowej - ul. Sosnowa, Kamionki, Kornatki, Słoneczna, Ilawska	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet Miasta Fundusze strukturalne UE (~0,6 mln zł)
		11	Budowa Stacji Uzdatniania Wody	2005-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet miasta Fundusze Strukturalne UE (~3,1 mln zł)

	12	Kanalizacja sanitarna lewobrzeżnej części NML - II etap	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet Miasta WFOŚ Fundusze Strukturalne UE (~7,7 mln zł)
	13	Budowa kanalizacji sanitarnej - ul. Kolejowa, Grunwaldzka, Tysiąclecia, Narutowicza, Kornatki oraz przy ulicach sąsiednich (prwaobrzeżna część NML)	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet Miasta WFOŚ Fundusze Strukturalne UE (~7,5 mln zł)
	14	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w NML	2004-2006	j.w.	Budżet Miasta WFOŚ Fundusze Strukturalne UE (~4,5 mln zł)
	15	Budowa kanalizacji deszczowej - odprowadzenie wód opadowych	2004-2006	j.w.	Budżet Miasta WFOŚ Fundusze Strukturalne UE (~2,5 mln zł)
90095 Pozostała działalność	16	Uporządkowanie gospodarki odpadami (segregacja, realizacja międzygminnego wysypiska śmieci)	2004-2006	j Starosta Burmistrz Wójtowie gmin powiatu nowomiejskiego	Fundusz Starostwa Powiatowego Fundusz WFOŚ Budżet Miasta Budżety gmin (~0,7 mln zł)
	17	Poprawa energetyki ciepłej w kierunku ekologicznych systemów grzewczych (min. modernizacja kotłowni w gimnazjum)	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta Inwestorzy lokalni	Budżet Miasta Fundusze własne inwestorów lokalnych (~1 mln zł)
	18	Budowa sieci gazowej (dokumentacja, prace wstępne)	2005-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet Miasta (~0,3 mln zł)
	19	Poprawa bezpieczeństwa w mieście (monitoring, kamery, itp.)	2004-2006	Rada Miasta Burmistrz Powiatowa Komenda Policji	Budżet Miasta Fundusz MSWiA (~0,2 mln zł)
	20	Budowa schroniska dla zwierząt	2004-2006	Burmistrz Starosta	Fundusz Starostwa Powiatowego Budżet Miasta (~0,2 mln zł)

IV. CEL STRATEGICZNY		WZROST ATRAKCYJNOŚCI MIASTA				
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	92195	1	Renowacja substancji zabytkowej miasta	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta Konservator zabytków	Budżet Miasta Fundusz Ochrony Dóbr Kultury (~0,5 mln zł)
		2	Renowacja obiektów sakralnych w Łąkach Briatiańskich	2006	Burmistrz Konservator zabytków Proboszcz parafii NML	Fundusz Ochrony Dóbr Kultury Budżet kościelny (Diecezja toruńska) Budżet Miasta (~0,3 mln zł)
		3	Modernizacja spichlerza (budynek po PZZ - młyn) na hotel względnie budowa nowego hotelu (ok. 50 miejsc)	2005-2006	Burmistrz Inwestor Konservator zabytków	Fundusz inwestora Budżet Miasta (~1-5 mln zł)
		4	Modernizacja kina „Harmonia”	2004-2006	Burmistrz Wojewódzki Konservator Zabytków (WKZ)	Budżet Miasta (~ 1 mln zł)
926 Kultura fizyczna i sport		5	Budowa krytej pływalni (dokumentacja)	2005-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet Miasta (~0,1 mln zł)
		6	Rozbudowa i modernizacja OSiR	2004-2006	Burmistrz Dyrekcja OSiR	Budżet Miasta Fundusz Toto Lotka (~1 mln zł)
		7	Założenie miasteczka komunikacyjnego (rekreacyjnego) przy Automobilklubie NML	2008-2009	Burmistrz Rada Miasta PZMot	Budżet miasta Polski Związek Motorowy (PZMot) (0,3 mln zł)
630 Turystyka		8	Zagospodarowanie dol. Drwęcy dla celów rekreacyjnych (plaża, przystań dla kajaków)	2005-2006	Rada Miasta Burmistrz	Budżet Miasta Fundusz MENiS (~1 mln zł)
		9	Zabezpieczenie kolei Iława-NML-Brodnica do celów turystyki szkolnej i biznesowej	2004-2006	Rada Miasta Burmistrz	Budżet Miasta (~0,1 mln zł)
		10	Oznakowanie szlaków pieszych, turystyki rowerowej, szlak pielgrzymkowy (NML-Łąki-Lubawa-Lipy)	2005-2006	j.w.	Budżet Miasta (~0,2 mln zł)
		11	Zagospodarowanie rekreacyjne terenów przy ul. Targowej i Kolejowej	2005-2006	j.w.	Budżet Miasta (~0,2 mln zł)
		12	Uregulowanie statusu prawno-własnościowego ośrodka wypoczynkowo-turystycznego w Partęczynach wraz z jego zagospodarowaniem	2004-2006	j.w.	Budżet Miasta (~1 mln zł)

801 Oświata i Wychowanie		13	Prace wstępne nad szkołą edukacji ekologicznej - Zielona Szkoła	2005-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet miasta (~0,2 mln zł)
		14	Aktywne formy promocji miasta (np. plansze przy drogach wjazdowych, programy promocyjne w mediach, itp.)	2004-2006	Burmistrz Rada Miasta	Budżet Miasta Fundusz własny lokalnych zakładów (~0,2 mln zł)
V. CEL STRATEGICZNY		ZMIANY JAKOŚCIOWE W KOMUNIKACJI				
600 Transport i łączność	60016 Drogi gminne	1	Remont i modernizacja nawierzchni asfaltowej, budowa chodników, przejścia podziemne, itp. ul. Korczaka, Krzywej, Narutowicza, Broniewskiego, Wyspiańskiego	2004-2006	Rada Miasta Burmistrz	Budżet miasta Fundusze Strukturalne UE (~12,65 mln zł)
		2	Usprawnienie miejskiego ruchu ulicznego (ulice jednokierunkowe, objazdy, oświetlenie skrzyżowań, itp.)	2004-2006	Rada Miasta Burmistrz	Budżet Miasta (~1,6 mln zł)
		3	Rozwiązanie problemów parkowania w mieście (place postojowe, parkingi)	2005-2006	j.w.	Budżet miasta (~0,2 mln zł)
		4	Prace wstępne związane z usprawnieniem ruchu tranzytowego (obwodnica drogi nr 15)	2006	Rada Miasta Burmistrz Wojewoda W-M.	Fundusz Wojewody W-M. Fundusz Agencji Rozwoju Regionalnego (~0,1 mln zł)

4.1.2. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

Charakterystyka poszczególnych projektów i zadań inwestycyjnych obejmuje 13 zasadniczych zagadnień w zakresie: 1 – nazwa zadania /projektu/, 2 – zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego /p.z.p./, 3 – cel operacyjny, 4 – działanie, 5 – uzasadnienie wyboru działania, 6 – spodziewane rezultaty, 7 – mierniki osiągnięcia zakładanego celu, 8 – opis działania, instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu, 9 – odbiorca końcowy, 10 – finansowanie /w tym szacowane koszty i źródła finansowania/, 11 – zewnętrzne źródła finansowania, 12 – termin realizacji, 13 – jednostka koordynująca.

Etap I. 2004-2006

I. CEL STRATEGICZNY: PRZYROST MIEJSC PRACY

I. 1.1. Nazwa zadania: Budowa nowego zakładu przemysłowego „czystych technologii”.

I. 1.2. Zgodność z p.z.p.: Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego m. Nowe Miasto Lubawskie /R 2000, s. 9/ zakłada realizację w okresie po 2000 r. zakład przemysłowy nieuciążliwy dla środowiska w zespole przy ul. Narutowicza; natomiast w Informacji z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Nowego Miasta Lubawskiego, Olsztyn 2004, pod hasłem „Przemysł” na s. 7 zapisano: „preferowanie zakładów opartych o przetwórstwo surowców lokalnych /produktów rolnych, drewna, ryb, kopalin/” i dalej „preferencje dla zakładów czystych technologii”.

I. 1.3. Cel operacyjny: Przyrost miejsc pracy.

I. 1.4. Działanie: Poszukiwanie inwestora strategicznego i promocja warunków dla tej inwestycji

I. 1.5. Uzasadnienie wyboru działania: Miasto posiada wysoki wskaźnik stopy bezrobocia 30% /tj. 1424 osoby wg NSP 2002/. Realne możliwości stosunkowo szybkiego przyrostu miejsc pracy tkwią jedynie w realizacji nowej inwestycji przemysłowej. Nowoczesny zakład przemysłowy powinien wykorzystywać lokalne surowce. Dlatego sugeruje się aby był to zakład z gałęzi przemysłu rolno-przetwórczego lub przemysłu drzewnego /meblarskiego/, ew. przemysłu mineralnego. Jego technologia powinna zabezpieczyć ochronę środowiska, co jest szczególnie ważne w przypadku lokalizacji w części zachodniej miasta.

I. 1.6. Spodziewane rezultaty: Pozyskanie ok. 200-300 nowych miejsc pracy.

I. 1.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: - liczba nowych miejsc pracy,

- wielkość produkcji w mln zł,
- udział kapitału zagranicznego,
- wielkość i kierunki eksportu.

I. 1.8. Opis działania: W ramach zadania należy:

- wyznaczyć tereny pod przyszłą inwestycję,
- dokonać promocji warunków dla lokalizacji przyszłego zakładu przemysłowego,
- prowadzić konstruktywne rozmowy z potencjalnymi inwestorami,
- dokonać wyboru najlepszego inwestora,

- w ostateczności wystąpić o kredyty inwestycyjne na ten cel,
- dokonanie stosownego przygotowania kadr dla nowego zakładu /przeszkolenia, stworzenie w szkolnictwie zawodowym klasy o profilu kształcenia odpowiadającemu potrzebom nowego zakładu,
- konieczność sięgnięcia po odpowiednie instytucje, które potrafią poruszać się sprawnie w procedurach unijnych.

I. 1.9. Odbiorca końcowy: Beneficjentem będzie Urząd Miasta, odpowiedzialny za rozwój uprzemysłowienia miasta i zmniejszenie bezrobocia. Odbiorcami końcowymi będą mieszkańcy miasta, którzy otrzymają pracę w tym zakładzie. Ostatecznym beneficjentem będzie inwestor strategiczny.

I. 1.10. Finansowanie: Głównym inwestorem i zarazem jednostką finansującą będzie inwestor strategiczny. Przewidywany szacunkowy koszt tej inwestycji może wynosić do 50 mln zł. Wydatki z budżetu miasta wynikające z przygotowania terenu pod inwestycję, promocji oraz kształcenia kadr /przygotowania zawodowego osób pracujących i ew. przekwalifikowania/ mogą wynieść ok. 10% wartości inwestycji.

I. 1.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje możliwość /konieczność/ wykorzystania funduszy strukturalnych UE /m. in. funduszy strukturalnych ASAL I i II/, które są przeznaczone w 25% na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw i w 15% na podniesienie wartości zasobów ludzkich.

I. 1.12. Termin realizacji: W związku z pilną potrzebą zmniejszenia wysokiego bezrobocia miasta termin realizacji powinien być natychmiastowy. W „Planie rozwoju lokalnego...” zakłada się realizację tej inwestycji na lata 2004-2006.

I. 1.13. Jednostka koordynująca: Jednostką koordynującą jest Burmistrz miasta przy merytorycznym wsparciu Rady Miasta i Starostwa Powiatowego.

I. 2.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa i modernizacja istniejących zakładów produkcyjnych /zwłaszcza przemysłowych, budowlanych itp./**

I. 2.2. Zgodność z p.z.p.: W planie zagospodarowania przestrzennego miasta /Studium uwarunkowań i kierunków z.p. z 1999 r., ze zmianami wynikającymi z Ustawy z 27 marca 2003 r. i uchwalonymi przez RM w czerwcu 2004 r. – zaprojektowano strefę potencjalnego rozwoju E, w tym E-2 i E-3 jako tereny zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem działalności produkcyjno-przemysłowej i przemysłowej. Dopuszcza się rozbudowę zakładów przemysłowych zwłaszcza w północno-zachodniej części miasta oraz w jednostce strukturalnej „D” /np. rozbudowa zakładu meblarskiego/ [Miejscowy Plan Ogólny, 2000, s. 24 i 26/.

I. 2.3. Cel operacyjny: Przyrost miejsc pracy.

I. 2.4. Działanie: Rozbudowa i modernizacja zakładów produkcyjnych w kierunku wzrostu zatrudnienia.

I. 2.5. Uzasadnienie wyboru działania: Działanie wynika z potrzeby wzrostu zatrudnienia i tym samym zmniejszenia stopy bezrobocia w NML. Jednocześnie dla części zakładów jest potrzebna modernizacja przestarzałych systemów technologicznych w kierunku technologii sprzyjających środowisku. Dla części zakładów proponuje się zmianę lokalizacji /por. MPO ZPM, 2000, s. 7/.

I. 2.6. Spodziewane rezultaty:

- wzrost liczby zatrudnionych o ok. 50 osób,
- poprawa technologii produkcji na proekologiczną,
- korzystna lokalizacja dla zakładu i miasta.

I. 2.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- liczba wzrostu zatrudnienia,
- mierniki postępu technologicznego i modernizacji zakładów,
- miernik korzystnej lokalizacji i poprawy atrakcyjności miasta.

I. 2.8. Opis działania: Część największych zakładów produkcyjnych ma możliwości dalszego rozwoju w sensie produkcyjnym, przyrostu zatrudnienia jak i zmiany /powiększenia/ lokalizacji przestrzennej. Do Urzędu Miasta /Burmistrza/ należy sprzyjanie wszystkim tym czynnikom, które będą wpływały na możliwość przyrostu zatrudnienia w istniejących zakładach przemysłowych, budowlanych itp. jak np. przez obniżenie podatków lokalnych, możliwość dzierżawy terenu na dłuższy okres, wspomaganie przy przekwalifikowaniu zawodowym itp.

I. 2.9. Odbiorca końcowy: Beneficjentem wsparcia będzie Urząd Miasta, a ściślej mieszkańcy miasta i poszczególne zakłady.

I. 2.10. Finansowanie: Zakładany koszt szacunkowy obejmuje 10 mln zł, z tej kwoty 90% przypada na zakłady, które będą przeprowadzały restrukturyzację i modernizację. Koszty obciążające budżet miasta związane będą z ułatwieniami jakie Urząd Miasta skieruje na potrzeby szkolenia, ulgi dla modernizowanych zakładów, zmiany w planie zagospodarowania przestrzennego itp.

I. 2.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje możliwość wykorzystania programu Phare i innych programów strukturalnych /i regionalnych – np. PRR/ dla restauracji, modernizacji i rozbudowy zakładów produkcyjnych.

I. 2.12. Termin realizacji: Zadanie będzie realizowane od zaraz aż do końca 2006 r.

I. 2.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz przy współpracy z Radą Miasta oraz jednostkami gospodarczymi, zwłaszcza zainteresowanymi restrukturyzacją i modernizacją swoich zakładów i przedsiębiorstw.

I. 3.1. Nazwa zadania: **Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości /MSP/.**

I. 3.2. Zgodność z p.z.p.: Zadanie jest zgodne ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną miasta /por. Synteza MPZP z 28.09.1988 r. w skali 1:25 000; oraz z Informacją z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do Zmiany Studium Uwarunkowań i

Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn 2004, gdzie na s. 7 pod hasłem „Przemysł” zapisano: - „preferowanie zakładów średniej wielkości i małych o niewielkiej uciążliwości dla środowiska”/.

I. 3.3. Cel operacyjny: Przyrost miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości.

I. 3.4. Działanie: Wspieranie drobnej i średniej przedsiębiorczości.

I. 3.5. Uzasadnienie wyboru działania: Pomoc władz miasta w dostosowywaniu się producentów do norm, standardów ISO i TQM przyjętych w UE, pomoc w pozyskaniu środków strukturalnych UE, a zwłaszcza w promowaniu rozwoju i stwarzaniu warunków do tworzenia nowych przedsiębiorstw, które w sposób istotny zaktzywizują miejscowe społeczeństwo, dając pracę nowozatrudnionym.

I.3.6. Spodziewane rezultaty: powstanie kilkunastu małych i średnich przedsiębiorstw związanych z przetwórstwem rolnym, leśnym i drzewnym, z usługami produkcyjnymi, rzemiosłem, budownictwem i infrastrukturą techniczną.

I. 3.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: - liczba nowych przedsiębiorstw,

- liczba nowozatrudnionych,

- udział funduszy strukturalnych.

I. 3.8. Opis działania: W ramach zadania należy przewidywać pomoc władz miasta w aktywizacji i przedsiębiorczości mieszkańców, powstaniu nowych małych i średnich przedsiębiorstw, wsparciu dostępu istniejących MiS przedsiębiorstw do szkoleń, informacji i innowacji technologicznych. Ważnym krokiem jest pozyskiwanie środków UE na wspieranie przedsiębiorczości i tworzenie nowych, a także na stabilnych i długotrwałych regulacjach ulg i zwolnień podatkowych /lub w innej formie/.

I. 3.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz i Urząd Miasta jako odpowiedzialni za wspieranie i rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.

I. 3.10. Finansowanie: Z budżetu miasta planuje się wydatkowanie ok. 0,2 mln zł na różne formy wspierające MSP, a także zabieganie o znacznie większe fundusze strukturalne na ten cel z UE /jak również na dostosowanie MSP do norm, standardów, systemów zarządzania jakością, środowiskiem, bezpieczeństwem i higieną pracy /ISO/, zarządzania przez jakość /TQM/, przyjętych w krajach UE.

I. 3.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Pomoc funduszy strukturalnych UE na rozwój przedsiębiorczości oraz fundusz Agencji Rozwoju Regionalnego.

I. 3.12. Termin realizacji: 2004-2006.

I. 3.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz i Starostwo Powiatowe.

I. 4.1. Nazwa zadania: **Wspieranie dążeń do utworzenia „Nowomiejskiej Strefy Aktywności Gospodarczej” /w skrócie NSAG/.**

I. 4.2. Zgodność z p.z.p.: W Informacji z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn 2004, na s. 8 zapisano: „Działdowska strefa polityki przestrzennej”, która obejmuje m. in. Nidzicę i Nowe Miasto Lubawskie – ponadlokalne ośrodki rozwoju..., wymaga modernizacji, ewentualnie rozbudowy” i dalej na s. 9...”rozwój przedsiębiorczości wymagać będzie rozbudowy i wzmocnienia instytucji wspierających ten rozwój”. W jej ramach zatem postuluje się w „Strategii rozwoju NML...” utworzenie na obszarze powiatu nowomiejskiego „Nowomiejskiej Strefy Aktywności Gospodarczej”, w skrócie NSAG.

I. 4.3. Cel operacyjny: Przyrost miejsc pracy i aktywizacja społeczno-gospodarcza miasta.

I. 4.4. Działanie: Współpraca władz miasta NML ze Starostwem Nowomiejskim w kierunku powołania „Nowomiejskiej Strefy Aktywności Gospodarczej”.

I. 4.5. Uzasadnienie wyboru działania: Przystąpienie Polski do UE jest powiązane z koniecznością wdrożenia wielu standardów przyjętych w światowej gospodarce. Prorynkowa orientacja całej gospodarki nakazuje zabieganie o klienta, co bez produkcji o najwyższej jakości i jej promocji w formie informacji, reklamy podbudowanej rzetelną analizą marketingową, nie ma szans powodzenia. Dlatego w powiecie nowomiejskim trzeba wypromować określone towary i artykuły, które mogą stanowić znak firmowy powiatu nowomiejskiego /a może szerzej Ziemi Lubawskiej/ jak np. produkty żywnościowe, artykuły meblarskie, drzewne, drewnopochodne, przemysłu mineralnego, może wód mineralnych lub pitnych /?/ o ile potwierdzą to odpowiednie badania hydrogeologiczne itp. W tym zakresie mieści się też aktywizacja turystyczno-rekreacyjna obszaru. To wszystko pozwoli na kompleksową aktywizację gospodarczą tego obszaru. Wszystkimi problemami powinna zająć się „Nowomiejska Strefa Aktywności Gospodarczej”.

I. 4.6. Spodziewane rezultaty: Aktywizacja przedsiębiorczości mieszkańców, władz i obszaru powiatu nowomiejskiego, w tym Nowego Miasta Lubawskiego, w konsekwencji wzrost zatrudnienia, gospodarki, rozwój turystyki z rekreacją oraz poprawę poziomu życia mieszkańców.

I. 4.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- wzrost liczby miejscowych przedsiębiorstw, zakładów promujących produkty nowomiejskie,
- wzrost dochodów przedsiębiorstw branży spożywczej, żywnościowej, meblarskiej, drzewnej, mineralnej, przemysłu lekkiego itp.,
- zwiększenie przeciętnego czasu spędzanego przez turystę na terenie powiatu,
- wyraźna poprawa możliwości wypoczynkowych w NML i na terenie powiatu.

I. 4.8. Opis działania: Istotnym elementem działania będzie integracja całego powiatu, miasta i gmin na rzecz powołania „NSAG”. W ramach zadania należy rozpatrzyć zakres merytoryczny nowo powołanej jednostki, najkorzystniejszy z p.w. możliwości lokalnych powiatu. Jednocześnie należy stworzyć warunki dla promowania jednostek współpracujących z NSAG. Można przyjąć następującą sekwencję zadań:

- zebranie wstępnej listy deklaracji członkowskich,
- uchwalenie przez Rady Gmin składki członkowskiej,
- formalna rejestracja NSAG, przyjęcie statutu, wybór zarządu itp.,
- adaptacja biura na siedzibę NSAG – jako baza może posłużyć jednostka w Starostwie zajmująca się kontaktami z jednostkami gospodarczymi lub/i koordynująca współpracę z UE,
- osiągnięcie pełnej gotowości operacyjnej i rozpoczęcie działań.

I. 4.9. Odbiorca końcowy: Beneficjentem bezpośrednim będzie NSAG, a pośrednim Starostwo nowomiejskie, burmistrz NML, wójtowie gmin powiatu nowomiejskiego.

I. 4.10. Finansowanie: W ujęciu perspektywicznym powinna to być jednostka samofinansująca się poprzez akcjonariuszy. W fazie wstępnej są jednak potrzebne finanse na działania promocyjne, inicjatywne i aktywizujące, a więc kluczem do sukcesu jest określenie składek, np. od samorządów w wysokości 10 zł od mieszkańca i np. 1000 zł od firmy /zakładu/ rocznie.

I. 4.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje realna szansa pozyskania funduszy z Agencji Rozwoju Regionalnego /po przedstawieniu odpowiedniego biznesplanu NSAG, a nawet z funduszy strukturalnych UE, przy wykazaniu współpracy także z miastami i gminami /powiatami/ partnerskimi zagranicznymi.

I. 4.12. Termin realizacji: Można założyć, że NSAG powinien rozpocząć działalność nie później niż 1.01.2005 r., a wstępne prace organizacyjne powinny być rozpoczęte od zaraz.

I. 4.13. Jednostka koordynująca: Starosta, Burmistrz NML i Wójtowie poszczególnych gmin powiatu nowomiejskiego.

II. CEL STRATEGICZNY: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH

I. 5.1.1. Nazwa zadania: **Budowa budynku komunalnego sześciopokojowego.**

I. 5.1.2. Zgodność z p.z.p.: W Miejscowym Planie Ogólnym ZP m. NML, R. 2000, w zasadach realizacji planu w zakresie budownictwa mieszkaniowego na s. 7 określa się zabudowę uzupełniającą plombową w budownictwie jednorodzinym i wielorodzinnym. W Studium uwarunkowań i kierunków z.p. z 1999 r. wyznacza się na terenie NML rejon aktywnej urbanizacji /"a"/, a w nim dążenie do intensywnych form wszystkich rodzajów zabudowy miejskiej /s. 71/.

I. 5.1.3. Cel operacyjny: Poprawa warunków mieszkaniowych.

I. 5.1.4. Działanie: Budowa budynku komunalnego dla 6 rodzin.

I. 5.1.5. Uzasadnienie wyboru działania: Działanie wynika z potrzeb komunalnych miasta w zakresie budownictwa wielorodzinnego, dla rodzin wielodzietnych o niskim poziomie egzystencji. Jest to jedyna droga zaspokojenia potrzeb w tym względzie.

I. 5.1.6. Spodziewane rezultaty: Pozyskanie mieszkań dla 6 rodzin.

I. 5.1.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- liczba nowych mieszkań komunalnych,
- zmniejszenie liczby rodzin oczekujących na mieszkanie komunalne.

I. 5.1.8. Opis działania: W ramach realizacji tego zadania będzie zrealizowana inwestycja w postaci budynku sześciopokojowego.

I. 5.1.9. Odbiorca końcowy: Mieszkańcy Nowego Miasta Lubawskiego oraz Burmistrz i Urząd Miasta jako właściciel obiektu komunalnego.

I. 5.1.10. Finansowanie: Z budżetu miasta, które jest głównym inwestorem. Koszt tej inwestycji jest szacowany na 0,5 mln zł.

I. 5.1.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Burmistrz i Rada Miasta rozpatrzy prawno-finansowe możliwości skorzystania z ulg kredytowych na budownictwo wielorodzinne /komunalne/.

I. 5.1.12. Termin realizacji: Zadanie inwestycyjne jest zaplanowane na lata 2004-2006.

I. 5.1.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 6.2.1. Nazwa zadania: **Modernizacja zabudowy mieszkaniowej i usługowej pod kątem osób niepełnosprawnych.**

I. 6.2.2. Zgodność z p.z.p.: Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w rozdz. 1, Przepisy ogólne, w art. 2. stanowi: „W planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się zwłaszcza:...5) wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych...”.

I. 6.2.3. Cel operacyjny: Poprawa warunków mieszkaniowych.

I. 6.2.4. Działanie: Modernizacja istniejącej zabudowy /mieszkaniowej, usługowej, ulic/ pod kątem potrzeb niepełnosprawnych.

I. 6.2.5. Uzasadnienie wyboru działania. W Nowym Mieście Lubawskim, podobnie jak w wielu innych miastach kraju, jest wiele miejsc utrudniających poruszanie się i ich wykorzystanie przez niepełnosprawnych. Są to zarówno dojścia /dojazdy/ do domów, mieszkań jak i wielu obiektów użyteczności publicznej. Ulice są nie przystosowane do poruszania się po nich niepełnosprawnym. Podobnie pojazdy /np. szkolne gimbusy/. Dlatego istnieje pilna potrzeba naprawienia tej wady w strukturze przestrzennej zabudowy i funkcjonowania miasta, pod kątem potrzeb niepełnosprawnych i jednocześnie sprostania wymogom ustawy planowania i zagospodarowania przestrzennego.

I. 6.2.6. Spodziewane rezultaty: Usprawnienie dojść, dojazdów, wejść i poruszania się dla osób niepełnosprawnych oraz funkcjonowania ich w organizmie miasta.

I. 6.2.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- liczba ulic w pełni dostępna dla osób niepełnosprawnych,

- liczba instytucji w pełni dostępnych dla osób niepełnosprawnych,
- komfort egzystencji w mieście przez osoby niepełnosprawne.

I. 6.2.8. Opis działania: W ramach zadania należy rozpatrzyć następujące czynności:

- uwzględnić obiekty, instytucje, a nawet ulice najczęściej odwiedzane przez osoby niepełnosprawne,
- sporządzić listę niezbędnych inwestycji w zakresie usprawnienia poruszania się /funkcjonowania/ przez osoby niepełnosprawne,
- wykonać stosowne zabezpieczenia, bariery, podjazdy itp. urządzenia do wykorzystania przez osoby niepełnosprawne,
- rozważyć inne niezbędne działania usprawniające egzystencje niepełnosprawnym,
- stosować ustawowe wymagania w stosunku do osób niepełnosprawnych we wszystkich inwestycjach za które jest odpowiedzialny Burmistrz lub podległe jemu służby.

I. 6.2.9. Odbiorca końcowy: Osoby niepełnosprawne.

I. 6.2.10. Finansowanie: Duże potrzeby z tego zakresu uzasadniają stosunkowo wysokie koszty tej inwestycji rozłożone na 2,5 roku. Szacunkowy koszt będzie wynosił ok. 1,0 mln zł. Wydaje się, że oprócz budżetu miasta, będzie można pozyskać fundusze z PFRON, instytucji charytatywnych itp.

I. 6.2.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Zasadniczą pomocą finansową powinien służyć Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej i nie wykluczone, że istnieją też określone fundusze na tego typu inwestycje w ramach funduszy strukturalnych UE, ale autorzy Strategii nie mają w tym zakresie rozpoznania.

I. 6.2.12. Termin realizacji: Termin realizacji tego przedsięwzięcia jest stały. Najważniejsze prace przypadają jednak /aby być w zgodzie z ustawą o p. i z. p./ na najbliższe lata tj. 2004-2006.

I. 6.2.13. Jednostka koordynująca: Jednostką tą jest Burmistrz NML przy merytorycznym wsparciu organizacji zajmujących się osobami niepełnosprawnymi.

I. 7.3.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa i modernizacja substancji mieszkaniowej w ramach budownictwa jednorodzinnej i wielorodzinnej.**

I. 7.3.2. Zgodność z p.z.p.: Miejscowy Plan Ogólny ZP m. NML, 2000, s. 4, wyznacza dla dalszej zabudowy jednorodzinnej O. Marianowo II etap, O. Kornatki II etap, O. Ustronie /poza granicami miasta/ i dla zabudowy wielorodzinnej O. Tysiąclecia etap II i O. Wyżyny projektowane na wyższej terasie doliny rzeki Drwęcy, na wschód od Starego Miasta. Zakłada się w budownictwie jednorodzinnym – ok. 500 domków i w budownictwie wielorodzinnym ok. 500 mieszkań /w budownictwie 3-4 kondygnacyjnym/ - s. 6, 9, 21, 23-26. Studium uwarunkowań i kierunków z. p. z 1999 r. wskazuje na przeznaczenie terenów NML w strefie „B” – głównie na cele mieszkaniowe, „C” i „D” – m. in. na funkcję mieszkaniową /wielorodzinną i jednorodzinną/, „E” – zabudowę mieszkaniową jednorodzinną /ekstensywną/ z wyłączeniem dodatkowych funkcji /s. 78-80/,

natomiast w Syntezie MPZP z 1988 r. dla budownictwa jednorodzinnego przeznaczono część północną miasta, południowo-wschodnią i zachodnią w kierunku Kornatki i Nawra, natomiast dla budownictwa wielorodzinnego tereny położone na północ od centrum miasta /O. Tysiąclecia/.

I. 7.3.3. Cel operacyjny: Poprawa warunków mieszkaniowych.

I. 7.3.4. Działanie: Rozbudowa nowych dzielnic/osiedli mieszkaniowych jednorodzinnych i wielorodzinnych.

I. 7.3.5. Uzasadnienie wyboru działania: W opinii mieszkańców i samorządu lokalnego NML ma wciąż za mało mieszkań. Zakładany wzrost liczby ludności na 2005 r. 11 100-11 300 mieszkańców spowoduje wzrost zapotrzebowania na mieszkania. Pomimo poprawy w ostatnich latach niektórych wskaźników jak np. przeciętnej powierzchni mieszkania w 2002 r. do 68,2 m² /wobec 58,6 m² w 1988 r./ oraz zmniejszenia się liczby osób na 1 mieszkanie do 3,18 osób w 2002 r., inne wskaźniki są nadal niekorzystne jak np. udział mieszkań wyposażonych w wodociąg lokalny 20,7%, ustęp splukiwany z odprowadzeniem do sieci 42,7%, z ciepłą wodą ogrzewaną poza mieszkaniem 3,2%, z centralnym ogrzewaniem opartym o piec 25,5%. Ponad 50% mieszkań w NML zostało wybudowanych przed 1970 r., w tym 22,2% przed 1945 r. i są to mieszkania zagrożone najsilniej dekapitalizacją. W 2002 r. odnotowano także brak 346 mieszkań porównując liczbę gospodarstw domowych samodzielnie utrzymujących się rodzin/ z liczbą mieszkań. Zatem istnieje wciąż aktualny problem zapotrzebowania na nowe mieszkania oraz w sposób szczególny poprawa standardu wyposażenia już istniejących, zwłaszcza w sieć wodno-kanalizacyjną i ciepłowniczą. Mieszkania posiadające kompleksowe wyposażenie techniczne /wodociąg, ustęp, łazienkę i c.o./ stanowią w NML 73,4%.

I. 7.3.6. Spodziewane rezultaty: Wybudowanie kilkudziesięciu mieszkań w systemie budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego, głównie w strefie C/D i E /za najkorzystniejszą lokalizację dla zabudowy mieszkaniowej o podwyższonej intensywności SUiK uznaje tereny położone pomiędzy ul. Piastowską a zapleczem zabudowy przy ul. Korczaka – s. 104 oraz osiedle mieszkaniowe między ul. Grunwaldzką i Sadową jako tzw. „Tysiąclecie II” – dla spółdzielczej zabudowy wielorodzinnej 1-3 piętrowej; natomiast modernizację mieszkań istniejących należałoby przeprowadzić przede wszystkim w strefie A i B. Ogólny trend jest przede wszystkim na budownictwo jednorodzinne. Ocenia się, że 50 mieszkań w tym systemie powinno zaspokoić potrzeby NML.

I. 7.3.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- liczba nowych mieszkań jednorodzinnych,
- liczba nowych mieszkań wielorodzinnych,
- liczba mieszkań z poprawą wyposażenia technicznego.

I. 7.3.8. Opis działania: W ramach tego zadania obok realizowanej budowy nowych mieszkań w systemie budownictwa jednorodzinnego i wielorodzinnego, równolegle miasto powinno nadzorować modernizację najsilniej dekapitalizującej się substancji mieszkaniowej oraz zwiększać udział mieszkań z pełnym wyposażeniem technicznym. Sprzyjać temu będzie szeroki program inwestycji komunalnych /por. zadania Celu III/.

I. 7.3.9. Odbiorca końcowy: Mieszkańcy miasta oraz poszczególni inwestorzy. Beneficjentem będzie też Burmistrz NML jako odpowiedzialni za całokształt gospodarki mieszkaniowej na terenie swojego miasta.

I. 7.3.10. Finansowanie: Głównym źródłem finansowania będą fundusze własne inwestorów indywidualnych i spółdzielni mieszkaniowych. Budżet miasta może wspierać prace prowadzące do modernizacji mieszkań komunalnych najsilniej zdekapitalizowanych. Na tą działalność planuje się przeznaczyć w I okresie /2004-2006/ kwotę 2 mln zł.

I. 7.3.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Budżet miasta na cele modernizacji starych mieszkań powinien być uzupełniony innymi środkami pozabudżetowymi np. subwencjami lub dotacjami Wojewody lub Marszałka Województwa warmińsko-mazurskiego.

I. 7.3.12. Termin realizacji: Zadanie będzie realizowane przez cały okres, tj. 2004-2006.

I. 7.3.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML i Prezes Spółdzielni Mieszkaniowej „Postęp” w NML.

I. 7.4.1. Nazwa zadania: **Zwiększenie podaży terenów uzbrojonych pod budownictwo mieszkaniowe.**

I. 7.4.2. Zgodność z p.z.p.: W Miejscowym Planie Ogólnym ZP M. NML z 2000 r., jak również w Studium uwarunkowań i kierunków z.p. m. NML z 1999 r., z późniejszymi zmianami, zagwarantowano tereny pod budownictwo mieszkaniowe, głównie w strefie B – poprzez likwidację substandardowej i zapleczonej zabudowy /s. 78/, w strefie C i D – z zalecanym przeznaczeniem terenów m. in. na funkcje mieszkaniową /wielorodzinną i jednorodzinna/ - s. 78-79; Jest to zadanie ważne, gdyż jak stwierdza się w SUiK NML nie posiada większych terenów o rozpoczętej zabudowie, w pełni przygotowanych do zabudowania, głównie ze względu na brak podstawowego uzbrojenia technicznego. Jednocześnie wskazuje się na...znaczące rezerwy terenowe w obrębie zespołów baz, składów i działalności produkcyjnej przy ul. Jagiellońskiej i Grunwaldzkiej /s. 79/. Na ile jednak są one możliwe do wykorzystania pod budownictwo mieszkaniowe to może rozstrzygnąć dopiero szczegółowe plany inwestycyjne.

I. 7.4.3. Cel operacyjny: Zwiększenie oferty terenów uzbrojonych pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne.

I. 7.4.4. Działanie: Poszukiwanie nowych terenów już uzbrojonych, względnie uzbrojenie nowych terenów pod budynki jednorodzinne /indywidualne/ i wielorodzinne.

I. 7.4.5. Uzasadnienie wyboru działania: Działanie to jest wynikiem potrzeby nowych uzbrojonych terenów, zwłaszcza dla budownictwa jednorodzinnego.

I. 7.4.6. Spodziewane rezultaty: Przyrost terenów uzbrojonych dla budownictwa mieszkaniowego.

I. 7.4.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- wskazanie terenów do zabudowy jednorodzinnej i intensywnej wielorodzinnej,
- uzbrojenie terenów pod budownictwo jednorodzinne.

I. 7.4.8. Opis działania: Realizacja zadania polega na poszukiwaniu nowych terenów pod budownictwo indywidualne i zbiorowe, zgodnie z wytycznymi i wskazaniem planu zagospodarowania przestrzennego. Najkorzystniejszym efektem jest wskazanie terenów już uzbrojonych. Przewiduje się też uzbrojenie nowych terenów pod zwłaszcza budownictwo indywidualne.

I.7.4.9. Odbiorca końcowy: Inwestorzy indywidualni i zbiorowi oraz Burmistrz NML.

I.7.4.10. Finansowanie: Z budżetu miasta na realizację uzbrojenia terenów pod budownictwo indywidualne zakłada się 0,5 mln zł /na cały I okres realizacji/.

I. 7.4.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Nie przewiduje się.

I. 7.4.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 7.4.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

III CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ ORAZ OCHRONA ŚRODOWISKA

I. 8.1.1. Nazwa zadania: **Unowocześnienie szkół poprzez internet, pracownie specjalistyczne /komputerowe, językowe/.**

I. 8.1.2. Zgodność z p.z.p.: Unowocześnienie szkolnictwa wynika z funkcji pełnionej przez miasto Nowe Miasto Lubawskie jako ponadlokalnego ośrodka rozwoju, spełniającego ważną rolę w aktywizacji powiatu. W Informacji z planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn 2004, s. 9, podkreśla się, że NML jako ośrodek koncentracji infrastruktury usługowej o znaczeniu powiatowym w zakresie: edukacji, ochrony zdrowia, kultury, sportu, handlu, obsługi lokalnego biznesu, wymaga modernizacji, ewentualnie rozbudowy. SUIK ZP M NML dodatkowo zwraca uwagę, że do 2005 r. utrzymywać się będzie spadkowa tendencja liczby uczniów szkół podstawowych. W latach następnych prognoza przewiduje bardzo niewielki wzrost tej kategorii mieszkańców. Zatem nie należy planować nowych, powiększających stan obecny, inwestycji dla oświaty stopnia podstawowego. Przewidywać raczej należy inwestycje modernizacyjne bazy posiadanej, uzupełnienia jej o elementy brakujące jak: hale sportowe, pływalnie itp. /s. 66/.

I. 8.1.3. Cel operacyjny: Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej /oświaty/.

I. 8.1.4. Działanie: Unowocześnienie szkół /podstawowych, gimnazjum i średnich/ w kierunku pozyskania rozszerzonego dostępu do internetu, zwiększenia wyposażenia pracowni komputerowych oraz powstania pracowni językowych – zwłaszcza j. angielskiego.

I. 8.1.5. Uzasadnienie wyboru działania: Stan wyposażenia szkół NML w komputery jest skromny. Szkoły mają utrudniony dostęp do internetu, komputerów, jak również nie mają specjalistycznych pracowni nauczania języków obcych /zwłaszcza j. angielskiego/. W dobie postępującej cywilizacji

informatycznej i informacyjnej konieczne są działania przyspieszające rozwój i unowocześnienie szkolnictwa /zarówno podstawowego jak i średniego/ poprzez dostęp do pracowni wyposażonych w odpowiedniej ilości i jakości sprzęt informatyczny /w tym komputery i odpowiednie programy/ i do nauki języków obcych.

I. 8.1.6. Spodziewane rezultaty: Pozyskanie większej liczby komputerów, dotąd na 966 uczniów w SP przy ul. Jagiellońskiej 3 przypada 9 komputerów, zakłada się wzrost ich liczby do co najmniej 30 /i wszystkie z dostępem do internetu, natomiast w Gimnazjum przy ul. Działyńskich 14 na 605 uczniów jest 13 komputerów i tutaj także powinien nastąpić ich przyrost trzykrotny, z równoczesnym dostępem do internetu. W szkole podstawowej i gimnazjum powinny być po co najmniej dwie pracownie języka angielskiego z odpowiednim wyposażeniem.

I. 8.1.7. Mierniki osiągnięcia zamierzonego celu:

- liczba nowych stanowisk do pracy z komputerem i z dostępem do internetu: w SP ok.

30, w Gimnazjum ponad 30.

- liczba nowych stanowisk do nauki j. angielskiego, w SP i Gimnazjum.

I. 8.1.8. Opis działania: W ramach tego zadania należy dokonać przygotowania odpowiednich klaso-pracowni komputerowych oraz klaso-pracowni językowych z zakupem wyposażenia w sprzęt komputerowy i inny audiowizualny do nauki j. angielskiego, a także dokonać zakupu odpowiednich programów do nauczania informatyki i j. angielskiego.

I. 8.1.9. Odbiorca końcowy: Szkoła Podstawowa przy ul. Jagiellońskiej 3 oraz Gimnazjum przy ul. Działyńskich 14.

I. 8.1.10. Finansowanie: Z budżetu miasta NML ok. 0,5 mln zł.

I. 8.1.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje możliwość pozyskania odpowiednich funduszy ze środków pozabudżetowych instytucji prywatnych, inwestorów strategicznych, Funduszu lub dotacji z MENiS.

I. 8.1.12. Termin realizacji: 2004-2006.

I. 8.1.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML, przy merytorycznym wsparciu Rady Miasta i Starostwa Powiatowego.

I. 9.2. 1. Nazwa zadania: **Rozbudowa szkoły podstawowej w NML.**

I. 9.2.2. Zgodność z p.z.p.: jak w zadaniu 8.1.2.

I. 9.2.3. Cel operacyjny: Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej /oświaty/.

I. 9.2.4. Działanie: Rozbudowa i modernizacja szkoły podstawowej przy ul. Jagiellońskiej 3.

I. 9.2.5. Uzasadnienie wyboru działania: W Szkole Podstawowej brak jest nowoczesnej sali gimnastycznej oraz przystosowanego do różnych zajęć boiska sportowego /bieżni lekkoatletycznej, placu apelowego itp./.

I. 9.2.6. Spodziewane rezultaty: Nowoczesna sala gimnastyczna z wyposażeniem w sprzęt sportowy, plac apelowy, bieżnia lekkoatletyczna w SP przy ul. Jagiellońskiej 3.

I. 9.2.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- usprawnienie prowadzenia zajęć z WF, dla wszystkich uczniów,
- usprawnienie zajęć na placu apelowym,
- zaktywizowanie dzieci w kierunku sportów na bieżni lekkoatletycznej.

I. 9.2.8. Opis działania: Realizacja tego zadania będzie obejmowała następujące inwestycje w Szkole Podstawowej w NML przy ul. Jagiellońskiej 3:

- rozbudowę szkoły,
- budowę sali gimnastycznej,
- przystosowanie terenu na plac apelowy,
- wykonanie bieżni lekkoatletycznej,
- odbudowę posadzki sali gimnastycznej.

I. 9.2.9. Odbiorca końcowy: Szkoła Podstawowa w NML.

I. 9.2.10. Finansowanie: Szacunkowa kwota zadania będzie wynosiła ok. 4 mln zł, która powinna być zaplanowana w budżecie miasta w latach 2004-2006.

I. 9.2.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Możliwe jest pozyskanie dodatkowych środków finansowych na ww. inwestycje od lokalnych sponsorów, z funduszy MENiS.

I. 9.2.12. Termin realizacji: Czas realizacji całego zadania jest szacowany na okres 2004-2006.

I. 9.2.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy wsparciu Rady Miasta.

I. 10.3.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa i modernizacja Gimnazjum w NML.**

I. 10.3.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu 8.1.2.

I. 10.3.3. Cel operacyjny: Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej /oświaty/.

I. 10.3.4. Działanie: Rozbudowa i modernizacja Gimnazjum w NML, przy ul. Działyńskich 14.

I. 10.3.5. Uzasadnienie wyboru działania: W Gimnazjum jest pilne zapotrzebowanie na rozbudowę sali gimnastycznej, modernizacja przestarzałej kotłowni, wymiana pokrycia dachowego i okien. Budynek jest w stadium dekapitalizacji, a modernizacja kotłowni jest uwarunkowana potrzebami ekologicznymi.

I. 10.3.6. Spodziewane rezultaty: Pozyskanie nowoczesnej sali gimnastycznej, zmodernizowanej kotłowni oraz wyremontowanie budynku Gimnazjum.

I. 10.3.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- usprawnienie zajęć WF i innych form rekreacji,
- modernizacja kotłowni na proekologiczną,
- remont części budynku szkoły.

I. 10.3.8. Opis działania: Realizacja tego zadania będzie obejmowała następujące inwestycje w Gimnazjum w NML, przy ul. Działyńskich 14:

- rozbudowę sali gimnastycznej,
- modernizację kotłowni,
- wymianę okien w części budynku,
- przełożenie i wymianę pokrycia dachowego budynku Gimnazjum.

I. 10.3.9. Odbiorca końcowy: Gimnazjum w NML.

I. 10.3.10. Finansowanie: Głównym inwestorem i zarazem jednostką finansującą jest Urząd Miasta.

I. 10.3.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Jak w zadaniu 9.2.11.

I. 10.3.12. Termin realizacji: Ze względu na pilną potrzebę prac remontowych zadanie powinno być realizowane od zaraz, a czas realizacji przewiduje się na lata 2004-2006.

I. 10.3.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy z Radą Miasta.

I. 11.4.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa przedszkola miejskiego w NML.**

I. 11.4.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu 8.1.2.

I. 11.4.3. Cel operacyjny: Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej /oświaty/.

I. 11.4.4. Działanie: Rozbudowa zaplecza kuchennego przedszkola miejskiego w NML.

I. 11.4.5. Uzasadnienie wyboru działania: Przedszkole miejskie jest pozbawione zaplecza kuchennego.

I. 11.4.6. Spodziewane rezultaty: Rozbudowane zaplecze kuchenne dostosowane do aktualnych i przyszłych potrzeb przedszkolaków.

I. 11.4.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Głównym miernikiem jest osiągnięcie poprawy miejsca na przygotowanie posiłków dla przedszkolaków.

I. 11.4.8. Opis działania: W ramach tego zadania realizowana będzie jedna inwestycja:

- rozbudowa zaplecza kuchennego przedszkola.

I. 11.4.9. Odbiorca końcowy: Przedszkole miejskie w NML.

I. 11.4.10. Finansowanie: Fundusze z budżetu miasta w wysokości 120 tys. zł.

I. 11.4.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Nie przewiduje się.

I. 11.4.12. Termin realizacji: Lata 2004-2005.

I. 11.4.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 12.5.1. Nazwa zadania: **Modernizacja i poprawa wyposażenia szpitala miejskiego.**

I. 12.5.2. Zgodność z p.z.p.: Miejscowy Plan Ogólny ZP M. NML, 2000 r. zakłada realizację w okresie perspektywicznym nowego szpitala w dwóch wariantach terenowych, na O. Wyżyny lub O. Kornatki, z przeznaczeniem terenu i budynków obecnego szpitala na inne obiekty zdrowia, głównie na Dom Spokojnej Starości /s. 9/. W SUIK z 1999 r. na s. 108, w polityce inwestycyjnej podkreśla się pilną budowę i modernizację szpitala miejskiego. W Informacji Z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego Do Zmiany SUIK ZP M. NML, Olsztyn 2004, na s. 12 zwraca się uwagę na...”wzmocnienie potencjału usługowego subregionalnych i ponadlokalnych /jak np. NML – przypis J.F./ ośrodków rozwoju w zakresie edukacji, ochrony zdrowia, kultury, obsługi biznesu”.

I. 12.5.3. Cel operacyjny: Poprawa ochrony zdrowia mieszkańców NML.

I. 12.5.4. Działanie: Modernizacja istniejącej zabudowy a także poprawa wyposażenia medycznego.

I. 12.5.5. Uzasadnienie wyboru działania: W 2003 r. poprawie uległa sytuacja oddziałów: ginekologicznego, położniczego i noworodkowego – w wyniku przeniesienia ich do pomieszczeń w dobudowanej części szpitala, o dobrych warunkach technicznych i sanitarnych. W starym, niefunkcyjnym i w złym stanie technicznym budynku szpitala znajduje się oddział chirurgiczny i blok operacyjny. Sale operacyjne wymagają kapitalnego remontu.

I. 12.5.6. Spodziewane rezultaty: Remont sal operacyjnych oraz modernizacja oddziału chirurgicznego w warunkach ekonomicznie uzasadnionych /w przeciwnym razie budowa nowego obiektu/.

I. 12.5.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- oddanie do użytku sal operacyjnych po kapitalnym remoncie,
- zmodernizowany oddział chirurgiczny.

I. 12.5.8. Opis działania: Ekspertyza techniczno-ekonomiczna zasadności remontu kapitalnego starego budynku szpitala miejskiego. W przypadku pozytywnej oceny przystąpienie niezwłocznie do realizacji zadania inwestycyjnego. W przypadku negatywnej opinii podjęcie kroków w kierunku prac wstępnych do budowy nowego budynku dla oddziału chirurgicznego i operacyjnego.

I. 12.5.9. Odbiorca końcowy: Szpital Powiatowy.

I. 12.5.10. Finansowanie: Głównym inwestorem zadania jest Starostwo powiatowe NML. Urząd miasta NML powinien wspierać działania budowy lub modernizacji oddziału chirurgicznego poprzez partycypacje w kosztach kwotą ok. 2 mln zł w okresie 2005-2006.

I. 12.5.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Należy poszukiwać dodatkowych źródeł finansowania modernizacji szpitala powiatowego w MZiOS oraz w NFZ.

I. 12.5.12. Termin realizacji: Od zaraz. Urząd Miasta NML powinien włączyć się skutecznie do pomocy merytorycznej i finansowej w latach 2005-2006.

I. 12.5.13. Jednostka koordynująca: Starosta Powiatowy NML przy współpracy Burmistrza NML oraz Wójtów Gmin w powiecie nowomiejskim.

I. 13.6.1. Nazwa zadania: **Rozwój specjalistycznej opieki medycznej.**

I. 13.6.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu 12.5.1.

I. 13.6.3. Cel operacyjny: Poprawa ochrony zdrowia mieszkańców NML.

I. 13.6.4. Działanie: Poszerzenie opieki medycznej w zakresie stomatologii, laryngologii, neurologii, urologii, okulistyki w ramach szpitala powiatowego i w gabinetach prywatnych.

I. 13.6.5. Uzasadnienie wyboru działania: W trakcie dyskusji z mieszkańcami miasta zwrócono uwagę na zbyt małe możliwości opieki lekarskiej w zakresie w.w. specjalności.

I. 13.6.6. Spodziewane rezultaty: Pozyskanie nowych lekarzy specjalistów oraz powołanie dodatkowych poradni specjalistycznych i gabinetów prywatnych.

I. 13.6.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- wzmocnienie zespołu lekarskiego NML o ww. specjalistów,
- powołanie nowych oddziałów, poradni lub gabinetów lekarskich /w zależności od lokalnych możliwości/.

I. 13.6.8. Opis działania: W ramach zadania należy stworzyć interesującą ofertę zatrudnienia nowych i potrzebnych lekarzy specjalistów. Na dogodnych warunkach stworzyć możliwości lokalowe do pracy /współpracy w zespole/ i zamieszkania.

I. 13.6.9. Odbiorca końcowy: Beneficjentem będą mieszkańcy miasta i powiatu. Bezpośrednim odbiorcą Starosta Powiatowy NML oraz Burmistrz NML.

I. 13.6.10. Finansowanie: Na wzmocnienie oferty zatrudnienia poszukiwanych specjalistów w NML głównym źródłem finansowania powinien być budżet Starostwa Powiatowego. Jednak wspomaganie w tym zakresie powinno leżeć też w gestii Burmistrza i Rady Miasta NML. Zakłada się, że pomoc finansowa z budżetu miasta nie powinna przekroczyć 1 mln zł.

I. 13.6.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Poszukiwanie dodatkowych funduszy z budżetu MZiOS oraz NFZ.

I. 13.6.12. Termin realizacji: Od zaraz. Zakładany wkład finansowy z budżetu miasta powinien objąć okres realizacji zadania w latach 2005-2006.

I.13.6.13. Jednostka koordynująca: Starosta Powiatowy NML przy współpracy Burmistrza NML.

I. 14.7.1. Nazwa zadania: **Wzmocnienie form pomocy społecznej.**

I. 14.7.2. Zgodność z p.z.p.: Miejscowy Plan Ogólny ZP M NML z 2000 r. zakładał na s. 5 budowę Domu Spokojnej Starości, ewentualnie inny wariant, z chwilą wybudowania szpitala powiatowego przeznaczenie dotychczasowego jednego z budynków szpitala /s. 9/. Wobec znanych trudności ekonomicznych zdaniem autorów „Strategii rozwoju...” Dom Spokojnej Starości będzie inwestycją realną w II etapie. Natomiast obecnie należy podjąć działania natury wsparcia mieszkańców najbardziej potrzebujących pomocy. Informacja z Planu Zagospodarowania Przestrzennego W. W-M. Do Zmiany SUIK ZP M. NML z 2004 r. w ogóle nie zwraca uwagi na infrastrukturę społeczną, można ten dokument odczytać jako wybitnie ekonomiczno-produkcyjny a nie prospołeczny.

I. 14.7.3. Cel operacyjny: Poprawa życia osobom wymagającym pomocy społecznej.

I. 14.7.4. Działanie: Pomoc edukacyjna /przekwalifikowanie/, w formie zatrudnienia lub ostatecznie finansowa, doraźna, dla najbardziej potrzebujących.

I. 14.7.5. Uzasadnienie wyboru działania: Wobec poszerzającego się ubóstwa społecznego i przedłużającego się pozostawania wielu osób bez pracy taka forma pomocy jest moralnym zobowiązaniem dla władzy.

I. 14.7.6. Spodziewane rezultaty: Nieznaczne zmniejszenie ubóstwa społecznego.

I. 14.7.7. Mierniki zakładanego celu: Jak wyżej.

I. 14.7.8. Opis działania: W ramach zadania należy wzmocnić dotychczasowe formy pomocy społecznej, m. in. o możliwość zatrudnienia interwencyjnego, przekwalifikowania zawodowego lub ostatecznie wsparcia finansowego, dla najuboższych i najbardziej tej pomocy potrzebujących. Zakłada się też pomoc organizacyjną w postaci zakupu komputerów dla pomocy społecznej.

I. 14.7.9. Odbiorca końcowy: Najubożsi mieszkańcy miasta /w tym: rodziny wielodzietne, osoby pozostające bez pracy długi okres czasu, osoby niepełnosprawne itp./.

I. 14.7.10. Finansowanie: Oprócz założonej w budżecie miasta NML pomocy społecznej w kwocie 2,2 mln zł należy przeznaczyć na różne inne formy /aktywnej pomocy/ ok. 0,2-0,3 mln zł rocznie, tj. w okresie 2005-2006 ok. 0,5 mln zł.

I. 14.7.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Zakłada się możliwość wsparcia rzeczowego lub finansowego od indywidualnych sponsorów.

I. 14.7.12. Termin realizacji: Lata 2005-2006.

I. 14.7.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy wsparciu Starostwa Powiatowego NML oraz jednostek pomocy społecznej.

I. 15.8.1. Nazwa zadania: **Rozwiązywanie problemów patologii społecznej.**

I. 15.8.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu 14.7.2.

I. 15.8.3. Cel operacyjny: Walka z przejawami patologii społecznej.

I. 15.8.4. Działanie: Podejmowanie różnych form rozwiązywania problemów patologii społecznej /jak np. alkoholizm, nikotynizm, narkomania, przestępczość itp./.

I. 15.8.5. Uzasadnienie wyboru działania: Wobec narastających problemów uzależnień społeczeństwa od niekorzystnych zjawisk /mających silny związek z ubożeniem społeczeństwa, brakiem pracy itp./, istnieje pilna potrzeba podjęcia systemowej i systematycznej bezwzględnej walki z tymi patologiami społecznymi, także w NML.

I. 15.8.6. Spodziewane rezultaty: Stonowanie zjawiska i w konsekwencji zmniejszenie liczby osób uzależnionych od ww. ujemnych dla zdrowia, społeczeństwa i gospodarki zjawisk.

I. 15.8.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- liczba podjętych konsekwentnie działań, np. skierowanych na leczenie odwykowe,
- liczba ograniczenia zjawisk patologicznych, zwłaszcza ze środowisk alkoholików, narkomanów, osób wchodzących systematycznie w kolizje z prawem,
- liczba przywróconych społeczeństwu osób do otrzymania zatrudnienia lub powrotu do czynnego życia zawodowego i społecznego.

I. 15.8.8. Opis działania: W ramach tego zadania Urząd Miasta powinien podjąć /przy współpracy z policją i innymi zainteresowanymi i odpowiedzialnymi instytucjami i osobami – jak np. pracownikami instytucji pomocy społecznej, szkołami, kościołem i duchowieństwem, instruktorami pracującymi z młodzieżą trudną, organizacjami pozarządowymi, wolontariuszami itp./, szeroką, ale także systemową i systematyczną pracę nad osobami i środowiskami zagrożonymi patologią.

I. 15.8.9. Odbiorca końcowy: Osoby uzależnione, ale także całe społeczeństwo miasta, które najbardziej odczuwa negatywne skutki obecności i konsekwencji działań osób i rodzin patologicznych.

I. 15.8.10. Finansowanie: Budżet miasta powinien przeznaczyć na ten cel ok. 0,1 mln zł rocznie, tj. w realizowanym okresie 2005-2006 0,2 mln zł.

I. 15.8.11. Zewnętrzne środki finansowania: Przy opracowaniu systemowego i systematycznego programu walki z różnymi formami i przejawami patologii społecznej jest możliwość pozyskania dofinansowania z EFS /Europejskiego Funduszu Społecznego/.

I. 15.8.12. Termin realizacji: Zjawiska patologiczne są trudne do zwalczania, a więc ze swego charakteru długotrwałe. Program i zadania podjętego w celu rozwiązywania problemów części społeczeństwa patologicznego muszą być prowadzone stale i konsekwentnie. Dlatego lata realizacji 2005-2006 są zaledwie pierwszym etapem walki z przejawami patologii.

I. 15.8.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy z Powiatową Komendą Policji w NML i innymi odpowiedzialnymi jednostkami i organizacjami.

I. 16.9.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa sieci wodociągowej.**

I. 16.9.2. Zgodność z p.z.p.: Miejscowy Plan Ogólny ZP M. NML z 2000 r. w zakresie infrastruktury technicznej – zaopatrzenia w wodę w podrozdziale 1.7.1.4. s. 22, ustala zasadę: „Największą potrzebą w mieście są realizacje z zakresu infrastruktury technicznej dot. odprowadzenia ścieków sanitarnych, wód deszczowych, zaopatrzenia w wodę i ciepło. Tym sprawom stawia się bezwzględny priorytet”. W SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 108 w dziale 2. Infrastruktura techniczna, wśród zadań planistycznych zwraca uwagę następująca informacja:...”Rozbudowa istniejącego systemu wodociągowego zgodnie z posiadanym przez miasto programem rozbudowy. Budowa magistrali wodociągowej o śred. 400 z przejściem przez rzekę Drwęcę”. W Informacji z Planu Zagospodarowania Przestrzennego W. W-M Do Zmiany SUIK ZP M. NML z 2004 r. na s. 9 jest zwrócenie uwagi, że /w NML – przyp. J.F./ niezbędna jest rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.

I. 16.9.3. Cel operacyjny: Zaopatrzenie miasta w wodę.

I. 16.9.4. Działanie: Rozbudowa i budowa sieci wodociągowej w NML.

I. 16.9.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w pkt. 16.9.2. W NML z wodociągów korzysta ok. 95% mieszkańców.

I. 16.9.6. Spodziewane rezultaty: Wybudowanie sieci wodociągowej w ul. Kamionki, Kornatki, Słoneczna i Iławska.

I. 16.9.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Podstawowym miernikiem jest przyrost długości sieci wodociągowej w mieście na 4 ww. ulicach NML i wzrost udziału wskaźnika zwodociągowania.

I. 16.9.8. Opis działania: Zgodnie z realizowanym programem rozbudowy sieci wodociągowej w NML przyjmuje się do realizacji w I etapie /2004-2006/ następujące inwestycje:

- sieć wodociągowa w ul. Kamionki,
- sieć wodociągowa w ul. Iławskiej,
- sieć wodociągowa w ulicach: Kamionki, Kornatki, Słoneczna.

I. 16.9.9. Odbiorca końcowy: Beneficjentami są mieszkańcy ww. ulic, natomiast odbiorcą końcowym jest Burmistrz NML.

I. 16.9.10. Finansowanie: W I etapie tj. w latach 2004-2006 przewiduje się pokrycie kosztów budowy sieci wodociągowej z budżetu miasta w wysokości 0,5 mln zł.

I. 16.9.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych UE – Phare 2.

I. 16.9.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 16.9.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 17.10.1. Nazwa zadania: **Budowa nowej Stacji Uzdatniania Wody**

I. 17.10.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu 16.9.2.

I. 17.10.3. Cel operacyjny: Zaopatrzenie miasta w wodę.

I. 17.10.4. Działanie: Budowa nowej stacji uzdatniania wody.

I. 17.10.5. Uzasadnienie wyboru działania: Na terenie miasta działają dwie stacje uzdatniania wody, przy ul. Grunwaldzkiej i przy ul. Wodnej. Rozbudowa sieci wodociągowej powoduje, że wzrasta zapotrzebowanie na wodę uzdatnioną i stąd potrzeba kolejnej inwestycji związanej z budową nowej stacji uzdatniania wody.

I. 17.10.6. Spodziewane rezultaty: Wybudowanie nowej stacji uzdatniania wody w NML.

I. 17.10.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- wyznaczenie terenu dla przyszłej lokalizacji tej inwestycji,
- m³ uzyskanej uzdatnionej wody,
- % zaspokojenia potrzeb gospodarstw domowych na uzdatnioną wodę.

I. 17.10.8. Opis działania: Ten rodzaj zadania wymaga wyznaczenia terenu pod nową inwestycję, a następnie jej zrealizowania zgodnie z najnowszymi potrzebami technicznymi i technologicznymi.

I. 17.10.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz Miasta NML.

I. 17.10.10. Finansowanie: Budżet miasta, który realizując tę potrzebną inwestycję planuje przeznaczyć 3,1 mln zł w czasie jej realizacji 2005-2006.

I. 17.10.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych UE z programu Phare 2.

I. 17.10.12. Termin realizacji: Z racji pilnego zadania inwestycyjnego początek jej realizacji należy rozpocząć od zaraz. Czas realizacji to lata 2004-2006.

I. 17.10.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy wsparciu Rady Miasta.

I. 18.11.1: Nazwa zadania: **Kanalizacja sanitarna lewobrzeżnej części miasta II etap.**

I. 18.11.2. Zgodność z p.z.p.: Jest to kontynuacja potrzeb miasta w tym zakresie, zgodna z wcześniejszymi planami zagospodarowania przestrzennego miasta NML. por. ustalenia w zadaniu I. 16.9.2. Zadanie to wynika z potrzeby poprawy ochrony środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza podwyższenia standardu życia mieszkańców.

I. 18.11.3. Cel operacyjny: Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska.

I. 18.11.4. Działanie: Kanalizacja sanitarna lewobrzeżnej części miasta w ramach zaplanowanego II etapu.

I. 18.11.5. Uzasadnienie wyboru działania: Budowa kanalizacji sanitarnej wynika z potrzeb wzrastającej substancji mieszkaniowej, przy jednoczesnej trosce o zachowanie ochrony środowiska. Nowe Miasto Lubawskie ma ponadto stosunkowo niski poziom kanalizacji gospodarstw domowych ok. 60% /wskaźnik ten w miastach województwa warmińsko-mazurskiego wynosi średnio 88%/.

I. 18.11.6. Spodziewane rezultaty: Zakończenie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej lewobrzeżnej części miasta w ramach II etapu.

I. 18.11.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- liczba gospodarstw domowych podłączonych do nowej sieci kanalizacyjnej.

I. 18.11.8. Opis działania: Urząd Miasta opracował program kanalizacji sanitarnej lewobrzeżnej części miasta. Jego zrealizowanie jest konsekwencją znacznego zapotrzebowania w tym zakresie oraz konieczność poprawy warunków ochrony środowiska. Duża część ścieków z terenów osiedlowych oraz zwartej zabudowy miasta jest nadal odprowadzana do zbiorczych, bądź indywidualnych zbiorników bezodpływowych /lokalnych szamb/. Szczelność większości szamb budzi zastrzeżenia i obawy o skażenie terenu.

I. 18.11.9. Odbiorca końcowy: Urząd Miasta NML.

I. 18.11.10. Finansowanie: Całość tego zadania inwestycyjnego jest określona na 7,7 mln zł, w dużej części z budżetu miasta.

I. 18.11.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje realna szansa na uzyskanie dodatkowych funduszy strukturalnych z UE w ramach Kontraktu wojewódzkiego Phare 2, obejmującego modernizację kanalizacji i oczyszczalni ścieków, sprzyjające atrakcyjności terenów w całym województwie /por. Informacja z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Nowego Miasta Lubawskiego, Olsztyn 2004, s. 12/.

I. 18.11.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 18.11.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 19.12.1. Nazwa zadania: **Kanalizacja sanitarna prawobrzeżnej części miasta.**

I. 19.12.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu 16.9.2. i 18.11.2.

I. 19.12.3. Cel operacyjny: Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej i ochrona środowiska.

I. 19.12.4. Działanie: Budowa kanalizacji sanitarnej prawobrzeżnej części miasta.

I. 19.12.5. Uzasadnienie wyboru działania: Pilna potrzeba kanalizacji dla prawobrzeżnej części miasta, głównie dla budownictwa wielorodzinnego, zgodna z opracowanym planem kanalizacji tej części miasta.

I. 19.12.6. Spodziewane rezultaty: Podłączenie do miejskiej kanalizacji ulic: Kolejowej i sąsiednich, Grunwaldzkiej, Tysiąclecia i sąsiednich. Narutowicza, Kornatki i ulic przyległych.

I. 19.12.7. Mierniki zakładanego celu:

- liczba gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej,
- przyrost długości linii sieci kanalizacji sanitarnej.

I. 19.12.8. Opis działania: Zadanie obejmuje realizację następujących inwestycji:

- budowę kanalizacji sanitarnej w ulicy Kolejowej i sąsiednich,
- kanalizację sanitarną w ul. Grunwaldzkiej i Tysiąclecia oraz sąsiednich,
- kanalizację sanitarną w ul. Narutowicza i Kornatki oraz ulicach przyległych.

I. 19.12.9. Odbiorca końcowy. Beneficjentami tego zadania będą mieszkańcy ww. ulic, natomiast odbiorcą końcowym Burmistrz NML.

I. 19.12.10. Finansowanie: Koszt całościowy zadania inwestycyjnego wyniesie 7.5 mln zł, z podziałem na:

- budowę kanalizacji w ul. Kolejowej i sąsiednich – 2,0 mln zł;
- kanalizację ul. Grunwaldzkiej, Tysiąclecia i sąsiednich – 1,5 mln zł;
- kanalizację ul. Narutowicza, Kornatki i przyległych – 4,0 mln zł.

I. 19.12.11. Zewnętrzne źródło finansowania: Jak w zadaniu 18.11.11.

I. 19.12.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 19.12.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 20.13.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa oczyszczalni ścieków**

I. 20.13.2. Zgodność z p.z.p.: W SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 89 zapisano: „Jako zadanie priorytetowe w zakresie ochrony wód uznaje się likwidację wszystkich źródeł zanieczyszczeń nie wyposażonych w urządzenia utylizujące ścieki. Należy w pełni zrealizować kompleksowy program gospodarki ściekowej w oparciu o własne oczyszczalnie ścieków i budowę zbiorczych systemów kanalizacji”. Na s. 67 zapisano: „Istniejąca oczyszczalnia ścieków, wprawdzie zlokalizowana nieoptymalnie, posiada ograniczone, ale wystarczające możliwości rozbudowy. Rozbudowa wraz z modernizacją technologiczną zabezpieczy potrzeby oczyszczania ścieków z całego miasta tym bardziej, że miasto przewiduje oczyszczalnie ścieków zewnętrznych”.

I. 20.13.3. Cel operacyjny: Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska.

I. 20.13.4. Działanie: Rozbudowa oczyszczalni ścieków przy ul. Szkolnej.

I. 20.13.5. Uzasadnienie wyboru działania: W NML w miejscu projektowanej przepompowni P-1 wykonano oczyszczalnię ścieków, która była przewidziana jako rozwiązanie tymczasowe. Trudności związane z realizacją kompleksowego rozwiązania infrastruktury ściekowej sprawiły, że rozwiązanie to na obecnym etapie uznano za trwałe, zakładając skanalizowanie prawobrzeżnej

części miasta. Program kanalizacji miasta realizowany przez władze miasta zmierza do skierowania wszystkich ścieków do obecnej oczyszczalni, a to wymaga jej rozbudowy.

I. 20.13.6. Spodziewane rezultaty: Rozbudowana i zmodernizowana oczyszczalnia ścieków.

I. 20.13.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Podstawowym miernikiem jest uzyskanie poprzez rozbudowę i modernizację oczyszczalni takich parametrów, które wystarczą na przyjęcie dodatkowych ładunków ścieków na najbliższe 10 lat.

I. 20.13.8. Opis działania: W tej inwestycji są dwa działania:

- rozbudowa dotychczasowej oczyszczalni ścieków w kierunku powiększenia podstawowych parametrów,
- istotna modernizacja techniczna i technologiczna.

I. 20.13.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 20.13.10. Finansowanie: Całość inwestycji jest określona na 4,5 mln zł, głównie z budżetu miasta.

I. 20.13.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje możliwość ubiegania o środki unijne na ten cel, zgodnie z wykładnią zawartą w zadaniu 18.11.11. oraz o fundusze z WFOŚ.

I. 20.13.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 20.13.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 21.14.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa kanalizacji deszczowej.**

I. 21.14.2. Zgodność z p.z.p.: W Miejscowym Planie Ogólnym ZP M. NML z 2000 r. na s. 9 zapisano: „W zakresie odprowadzenia wód deszczowych niezbędna jest realizacja kanałów deszczowych na terenach przyszłego zainwestowania miejskiego”, potwierdzone na s. 22 z podkreśleniem, że jest to jedna z największych potrzeb miasta. W SUiK ZP M. NML z 1999 r. zaznaczono, że cała prawobrzeżna część miasta nie posiada kanalizacji sanitarnej i deszczowej. Stara sieć kanalizacji deszczowej w zespole staromiejskim i w starej zabudowie wielorodzinnej przy ul. Tysiąclecia i chrobrego, funkcjonowała jako ogólnospływowa” /s. 67-68/.

I. 21.14.3. Cel operacyjny: Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej i ochrona środowiska.

I. 21.14.4. Działanie: Rozbudowa kanalizacji deszczowej.

I. 21.14.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w 21.14.2.

I. 21.14.6. Spodziewane rezultaty: Rozbudowana sieć kanalizacji deszczowej w najbardziej potrzebnych miejscach miasta.

I. 21.14.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- parametry bieżące sieci kanalizacji deszczowej,

- parametry techniczne i technologiczne modernizacji kanalizacji deszczowej.

I. 21.14.8. Opis działania: W tej ważnej inwestycji należy zwrócić uwagę na miejsca najbardziej zagrożone i lokalizowanie tam kanalizacji deszczowej w pierwszej kolejności /np. zespół staromiejski i zabytkowy/.

I. 21.14.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 21.14.10. Finansowanie: Koszt tego zadania wynosi 2,5 mln zł, rozłożony w czasie 2004-2006 r., w głównej części pokryty z budżetu miasta lub WFOŚ.

I. 21.14.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Istnieje możliwość wykorzystania funduszy unijnych na ten cel, zgodnie z uwagą w zadaniu 18.11.11.

I. 21.14.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 21.14.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 22. 15.1. Nazwa zadania: **Uporządkowanie gospodarki odpadami stałymi /segregacja/**

I. 22.15.2. Zgodność z p.z.p.: SUiK ZP M. NML z 1999 r. na s. 68 zamieszcza taką uwagę: „Odpady komunalne miasta składowane są na wysypisku w Lipowcu. Wysypisko po modernizacji zabezpieczy potrzeby miasta i otaczających gmin co najmniej do roku 2010”.Z kolei na s. 87 zwrócono uwagę na: „Niezbędne jest objęcie wszystkich posesji i instytucji na terenie miasta zorganizowanym systemem gromadzenia i wywozu odpadów oraz zapewnienie wystarczającej ilości odpowiednich pojemników . Pożądana jest również selektywna zbiórka odpadów w celu uzyskania surowców do powtórnego przerobu i obniżenia kosztów wywozu odpadów. Bezwzględnie należy zlikwidować wszystkie „dzikie” wysypiska śmieci”.

I. 22.15.3. Cel operacyjny: Ochrona środowiska

I. 22.15.4. Działanie: Uporządkowanie gospodarki odpadami stałymi przez selektywna zbiórka odpadów i likwidację dzikich wysypisk śmieci.

I. 22.15.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w zadaniu 22.15.2.

I. 22.15.6. Spodziewane rezultaty: Uporządkowana gospodarka odpadami stałymi w mieście.

I. 22.15.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- wzrost liczby pojemników na odpady stałe wg selekcji,
- zmniejszenie kosztów wywozu odpadów dzięki częściowemu zwrotowi nakładów z surowców wtórnych,
- likwidacja wszystkich dzikich wysypisk śmieci.

I. 22.15.8. Opis działania: W pierwszej kolejności należy dokonać zakupu odpowiednich zbiorników na segregację odpadów, w celu ich zainstalowania w miejscach najbardziej narażonych na odpady komunalne. Równolegle należy prowadzić akcje informacyjną i promocyjną dla

społeczeństwa z tego zakresu. W drugiej kolejności zadbać o odpowiedni harmonogram opróżniania tych zbiorników i konsekwentne jego przestrzeganie.

I. 22.15.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 22.15.10. Finansowanie: Koszt uporządkowania gospodarki odpadami /w ww. zakresie/ jest szacowany na ok. 0,2 mln zł z budżetu miasta.

I. 22.15.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Uporządkowanie gospodarki odpadami stałymi jest zabiegiem dość kosztownym i budżet miasta powinien być zasilony funduszem z WFOŚ lub innego źródła, także z funduszy inwestorów lokalnych.

I. 22.15.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 22.15.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy z MPO i Składowiskiem Odpadów w Lipowcu.

I. 23.16.1. Nazwa zadania: **Wprowadzanie ekologicznych systemów grzewczych.**

I. 23.16.2. Zgodność z p.z.p.: SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 86 zwraca uwagę, że...”W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniem niezbędne jest stopniowe eliminowanie tradycyjnych systemów ogrzewania i zastępowanie ich paliwami ekologicznie czystymi /olej opałowy, gaz itp./. Modernizacje te powinny objąć w pierwszej kolejności obiekty użyteczności publicznej, jak również zabudowę mieszkaniową i usługową oraz zakłady rzemieślnicze”.

I. 23.16.3. Cel operacyjny: Ochrona środowiska.

I. 23.16.4. Działanie: Sukcesywna wymiana w instytucjach i gospodarstwach domowych dotychczasowych systemów ogrzewania na czyste ekologicznie.

I. 23.16.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w zadaniu 23.16.2.

I. 23.16.6. Spodziewane rezultaty: Uzyskanie czystego nieba nad miastem, a więc poprawa klimatu i powietrza atmosferycznego miasta.

I. 23.16.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- poprawa parametrów jakości powietrza atmosferycznego,
- poprawa zdrowia mieszkańców.

I. 23.16.8. Opis działania: W ramach realizacji tego zadania należy prowadzić akcję informacyjną i promocyjną, a następnie wpływać na sukcesywną wymianę systemów grzewczych, w pierwszej kolejności w podległych sobie instytucjach.

I. 23.16.9. Odbiorca końcowy: Urząd Miasta oraz wszystkie jednostki, organizacje i gospodarstwa domowe, które zrealizują tą inwestycję.

I. 23.16.10. Finansowanie: Na realizację tego zadania szacuje się przeznaczenie ok. 1 mln zł z budżetu miasta.

I. 23.16.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Na ten cel są zarówno środki z WIOŚ jak i fundusze unijne. W dużej jednak części /nawet do 75 % / muszą je pokryć sami inwestorzy lokalni.

I. 23.16.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006 jako I faza realizacji stopniowej zamiany tradycyjnych na proekologiczne systemów grzewczych. W II fazie należy spodziewać się systematycznego podłączania do sieci gazowej.

I. 23.16.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 24.17.1. Nazwa zadania: **Gazyfikacja NML.**

I. 24.17.2. Zgodność z p.z.p.: SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 64 zakłada: „Projektowane wyposażenie miasta w gaz ziemny, przewodowy z realizacją stacji redukcyjnej gazu w Mszanowie lub na terenie miasta”. I dalej na s. 100 „Preferowanym kierunkiem wykorzystania gazu są cele socjalno-bytowe ze względu na wysoką sprawność urządzeń, komfort i ochronę środowiska. Gaz przewodowy charakteryzujący się szerokimi walorami powinien znaleźć szerokie zastosowanie do celów grzewczych w osiedlach domków jednorodzinnych i w kotłowniach lokalnych opartych na produkcji ciepła z węgla i koksu”. Natomiast na s. 108, zwraca się uwagę na przygotowanie terenu do budowy stacji redukcyjnej gazu dla NML. i na s. 111 „Zgodnie z ustawą o z.p. budowa urządzeń infrastruktury technicznej zlokalizowanej w pasach drogowych nie wymaga opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zatem nie istnieją przeszkody formalno-prawne do budowy sieci gazociągów wysokiego ciśnienia jak również rozbudowy sieci telekomunikacyjnej”. W Informacji Z Planu Zagospodarowania Przestrzennego..., Olsztyn 2004, na s. 12 projektuje się, że do zadań ponadlokalnych wynikających z opracowywanych programów wojewódzkich oraz innych opracowań należą: Budowa gazociągów tranzytowych wysokiego ciśnienia Nowe Miasto Lubawskie – Kurzętnik – Lubawa DN 150 /z kierunku Brodnicy, a szerzej Gustorzyn – Kwidzyn.

I. 24.17.3. Cel operacyjny: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej oraz ochrona środowiska.

I. 24.17.4. Działanie: Przygotowania wstępnie, w tym dokumentacja techniczna.

I. 24.17.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w zadaniu 24.17.2.

I. 24.17.6. Spodziewane rezultaty: Opracowanie dokumentacji i prace wstępne w zakresie przygotowania terenu i realizowania innych inwestycji z myślą o zakładanym przebiegu sieci gazowniczej.

I. 24.17.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Jak w zadaniu 24.17.6.

I. 24.17.8. Opis działania:

- opracowanie dokumentacji,
- wyznaczenie terenów przebiegu magistrali gazowniczej,

- realizacja innych inwestycji na terenie planowanego przebiegu magistrali gazociągu z uwzględnieniem wymagań tej nowej inwestycji.

I. 24.17.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 25.17.10. Finansowanie: Na prace wstępne przeznaczona się 0,1 mln zł. rocznie.

I. 25.17.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Na tym etapie nie przewiduje się.

I. 25.17.12. Termin realizacji: Lata 2005-2006.

I. 25.17.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 26.18.1. Nazwa zadania: **Poprawa bezpieczeństwa w mieście.**

I. 26.18.2. Zgodność z p.z.p.: Bezpieczeństwo publiczne wynika z mocy Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dn. 27 marca 2003 r.

I. 26.18.3. Cel operacyjny: Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.

I. 26.18.4. Działanie: Zastosowanie różnych form i środków w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców NML.

I. 26.18.5. Uzasadnienie wyboru działania: Trudności natury ekonomicznej /zubożenie społeczeństwa, wysoka stopa bezrobocia, skromne formy imprez kulturalno-sportowych itp./ powodują, że powiększa się tzw. margines społeczny /wyrażony przez alkoholików, narkomanów, włóczęgów itp./. Osoby te powodują stałe zagrożenie bezpieczeństwa publicznego. Świadczy o tym stały wzrost liczby przestępstw na terenie NML – w 1998 r. 333, w 2001 r. 447 i w 2003 r 483. Wysoki jest też wskaźnik przestępstw o charakterze kryminalnym – na poziomie 200-300 rocznie. Wykrywalność przestępstw – mimo odnotowywania poprawy w tym zakresie, jest wciąż na poziomie 60-70% /jedynie w 2002 r. była wyższa/. Należy zatem podjąć radykalne środki przeciwdziałania tej sytuacji.

I. 26.18.6. Spodziewane rezultaty: Poprawa bezpieczeństwa publicznego, tj. zmniejszenie się awantur, włamań, kradzieży itp.

I. 26.18.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- zmniejszenie liczby awantur domowych, bójek itp.,
- zmniejszenie się przestępstw o charakterze kryminalnym w liczbach,
- poprawa wskaźnika wykrywalności do co najmniej 80%,
- poprawa ogólnego stanu bezpieczeństwa mieszkańców i gości /turystów/.

I. 26.18.8. Opis działania: Należy przy współpracy Urzędu Miasta z wieloma instytucjami /zwłaszcza Powiatową Komendą Policji, szkołami, kościołem, Sądem Rejonowym itp./ podjąć systematyczne i konsekwentne działania poprawiające stan bezpieczeństwa miasta. Sposobami i formami poprawienia jego stanu to wzrost wykrywalności przestępstw, usuwanie przyczyn,

konsekwentna karalność zwłaszcza za przestępstwa kryminalne, efektywniejsza praca sądu i policji. Urząd Miasta powinien część środków na bezpieczeństwo przeznaczyć na monitorowanie miejsc najbardziej niebezpiecznych /kamery, oświetlenie, częstsze patrole policji itp./.

I. 26.18.9. Odbiorca końcowy: Urząd Miasta NML, Powiatowa Komenda Policji, wszyscy mieszkańcy miasta NML.

I. 26.18.10. Finansowanie: Na bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe miasta z budżetu miasta NML wydaje się rocznie 170-190 tys. zł. Zakłada się, że nakłady finansowe na ten cel należy zwiększyć rocznie o ok. 100 tys. zł, w celu poprawy stanu bezpieczeństwa, a więc na formy i metody: 1/ zmniejszenia przestępczości, 2/ wzrostu wykrywalności i 3/ przyspieszenia procesu karalności.

I. 26.18.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Na tym etapie nie przewiduje się. Byłoby celowe zabieganie o kamery monitorujące najbardziej newralgiczne miejsca w mieście na zasadzie użyczenia, promocji itp. od producentów lub sponsorów.

I. 26.18.12. Termin realizacji: Stała walka z przestępczością, a więc I jej etap to lata 2004-2006.

I. 26.18.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy wsparciu Komendy Powiatowej Policji i Starostwa Powiatowego.

IV CEL STRATEGICZNY: WZROST ATRAKCYJNOŚCI MIASTA

I. 27.19.1. Nazwa zadania: **Renowacja substancji zabytkowej miasta.**

I. 27.19.2. Zgodność z p.z.p.: Miejscowy Plan Ogólny ZP M. NML z 2000 r. w zakresie urbanistyki przyjmuje następujące ustalenia: „Należy przede wszystkim podkreślić konieczność szczególnej ochrony układu zabytkowego i zabudowy „Starego Miasta”, co sprowadza się do uwzględnienia wymogów „wytycznych” Woj. Konserwatora Zabytków w Toruniu, zawartych w określonych strefach konserwatorskich A, B i E /s. 21/. W SUIK ZP M. NML z 1999 r. podkreślono, że strefa A wymaga pełnej ochrony konserwatorskiej historycznej struktury przestrzennej zespołu staromiejskiego dawnego miasteczka. Obejmuje obszar średniowiecznego rozplanowania wraz z kościołem oraz wzgórzem zamkowym z ruinami zamku. Strefa B – wymaga ochrony wykształconego układu przestrzennego poza zespołem staromiejskim. Strefa obejmuje głównie wschodnią część starej zabudowy dawnego miasteczka. Strefa E – wymaga ochrony ekspozycji, obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie właściwego eksponowania zespołów lub obiektów zabytkowych /s. 75-76/. I dalej /na s. 92/ Ochrona historycznej struktury przestrzennej polega na:...”

7. Restauracji i modernizacji technicznej obiektów o wartości kulturowej z maksymalnym zachowaniem struktury budowli, detalu architektonicznego oraz wystroju wnętrz”. 8. Odtworzeniu nieistniejących fragmentów zabudowy, ważnych dla kompozycji urbanistycznej zespołu /w zachodnim kwartale przyrynkowym oraz kwartale ograniczonym ulicami: Okólną, Kazimierza Wielkiego, Wąską, Daszyńskiego/. I na koniec zaleca się...”Sukcesywną renowację i zabezpieczenie obiektów zabytkowych, stanowiących mienie komunalne miasta” /s. 109/.

I. 27.19.3. Cel operacyjny: Ochrona substancji zabytkowej miasta.

I. 27.19.4. Działanie: Renowacja wybranych obiektów zabytkowych architektonicznych i urbanistycznych miasta.

I. 27.19.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w zadaniu 27.19.2.

I. 27.19.6. Spodziewane rezultaty: Odrestaurowanie najbardziej cennych zabytków miasta i jednocześnie wymagających najpilniejszych prac restauracyjnych ze względu na ochronę dziedzictwa kulturowego.

I. 27.19.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- poprawa stanu technicznego zabytków,
- umożliwienie sensownego zagospodarowania substancji zabytkowej zgodnie z zasadami ochrony i konserwacji.

I. 27.19.8. Opis działania: Urząd Miasta wspólnie z WKZ powinien ustalić listę obiektów zabytkowych wymagających konserwacji, restauracji, ustalić także kolejność i zakres wykonania niezbędnych prac oraz prowadzenie nadzoru nad wykonawstwem.

I. 27.19.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML i Wojewódzki Konserwator Zabytków.

I. 27.19.10. Finansowanie: Na renowację substancji zabytkowej m. NML zaplanowano kwotę 0,5 mln zł na lata 2004-2006.

I. 27.19.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Należy dołożyć starań aby pozyskać dodatkowe fundusze z różnych źródeł jak np.: z Funduszu Ochrony Dóbr Kultury, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego /w dziale Kultura i Turystyka/, od osób i instytucji związanych z ruchem turystycznym, prywatnych sponsorów itp.

I. 27.19.12. Termin realizacji: Jest to proces ciągły. I etap obejmuje lata 2004-2006.

I. 27.19.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 28.10.1. Nazwa zadania: **Renowacja obiektów sakralnych w Łąkach Bratiańskich.**

I. 28.10.2. Zgodność z p.z.p.: w SUIK ZP M. NML z 1999 r. do obiektów prawnie chronionych, wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych NML zaliczono m. in. w poz. 10., na s. 91: Ruiny kościoła i klasztoru Reformatorów w Łąkach, mur z XVII-XVIII w. wraz z cmentarzem przykościelnym i najbliższym otoczeniem klasztoru /Nr rej. A/561, wpisane 3.08.1968 r./. Dalej zapisano: „Wartościowymi elementami krajobrazu kulturowego objętymi ochroną są w pierwszym rzędzie: 4. Zespołu architektoniczne, obiekty i tereny o funkcji sakralnej /Kult MB Łąkowskiej – przyp. J.F./, w tym cmentarze.

I. 28.10.3. Cel operacyjny: Ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

I. 28.10.4. Działanie: Renowacja ruin kościoła i klasztoru Reformatorów /zwłaszcza pozostałych murów z XVII-XVIII w. zespołu zabytkowego/ w Łąkach Bratiańskich.

I. 28.10.5. Uzasadnienie wyboru działania: Obiekt zabytkowy w Łąkach Bratiańskich jest przedmiotem szczególnego kultu MB Łąkowskiej. Według wielu historyków uznaje się go za najsłynniejsze miejsce pielgrzymkowe Polski północnej ostatnich wieków, a w XVIII i XIX w. nazywano go „zachodnio-pruską Częstochową” /por. A. Korecki, S. Rejewski, E. Trzeciak, 2000/. Dodatkowym argumentem za koniecznością restauracji tego obiektu zabytkowego jest położenie tego sanktuarium przy Szlaku Sanktuaryjnym ziem północnych Polski – od Sanktuarium Świętej Lipki przez sanktuaria w Gietrzwałdzie, Lipach i Łąkach Bratiańskich aż do Sanktuarium W Rywałdzie Pom. Wreszcie najbardziej zasadniczym jest stan murów zabytkowych, które po prostu są w stanie krytycznym.

I. 28.10.6. Spodziewane rezultaty: Renowacja obiektu zabytkowego, zwłaszcza pozostałych murów i bramy.

I. 28.10.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- odnowienie murów zabytkowych z bramą,
- przywrócenie walorów zabytkowych i ochronnych sanktuarium.

I. 28.10.8. Opis działania: W ramach zadania należy podjąć kontynuację kompleksowej restauracji tego obiektu zabytkowego i istotnego elementu krajobrazu kulturowego Łąk Bratiańskich. Zadaniem najbliższym jest zachowanie pozostałych murów zabytkowych poprzez ich renowację i konserwację.

I. 28.10.9. Odbiorca końcowy: Beneficjentami będą wierni, pielgrzymi oraz turyści, natomiast odbiorcą końcowym Proboszcz Parafii Św. Tomasza w NML i Burmistrz NML.

I. 28.10.10. Finansowanie: Główne środki finansowe będą pochodziły z budżetu miasta w kwocie 0,3 mln zł, rozłożone na dwa lata realizacji renowacji sanktuarium 2005-2006.

I. 28.10.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Na ten obiekt zabytkowy powinny być pozyskane dodatkowe fundusze z Funduszu Ochrony Dóbr Kultury i Budżetu Diecezjalnego.

I. 28.10.12. Termin realizacji. Natychmiastowy. Jednak zależy to od pozyskania odpowiednich środków finansowych i rzeczowych. Dlatego w części finansowanej przez Budżet Miasta zakłada się ten okres na lata 2005-2006.

I. 28.10.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML i Wojewódzki Konserwator Zabytków, przy współpracy z Proboszczem Parafii Św. Tomasza w NML.

I. 29.11.1. Nazwa zadania: **Adaptacja młyna PZZ przy ul. Sienkiewicza na hotel lub budowa nowego hotelu.**

I. 29.11.2. Zgodność z p.z.p.: W Miejscowym Planie Ogólnym ZP M. NML z 2000 r. zakłada się po 2000 r. wybudowanie hotelu miejskiego przy ul. Świerczewskiego na 100 miejsc noclegowych /s. 9/. W SUiK ZP M.NML z 1999 r. na s. 109 zwraca się uwagę na potrzebę adaptacji istniejących, zabytkowych obiektów magazynowych przy ul. Sienkiewicza na powiatowe centrum kultury i obsługi ruchu turystycznego, natomiast nieco dalej postuluje się działania na rzecz powstania w

mieście motelu z programem obsługi ruchu turystycznego. Sugeruje się dla tej funkcji lokalizację w północnej części miasta, przy ul. Mszanowskiej.

I. 29.11.3. Cel operacyjny: Rozwój bazy turystycznej

I. 29.11.4. Działanie: Modernizacja młyna PZZ na potrzeby turystyczne, lub budowa nowego hotelu /motelu/.

I. 29.11.5. Uzasadnienie wyboru działania: W 11 tys. mieście z predyspozycjami miasta turystycznego działa tylko jeden hotel OSiR-u z 64 miejscami noclegowymi, kategorii 4^{**}, a więc niskiej jakości. Dla zaktywizowania funkcji turystycznej miasta, przyciągnięcia większej liczby turystów, wykorzystania walorów edukacji ekologicznej miasta /uczynienia z miasta ośrodka praktyk studenckich, konferencji, spotkań młodzieży, imprez sportowych itp./ potrzebna jest odpowiednia baza noclegowa i gastronomiczna. Zatem miasto potrzebuje co najmniej jednego, wysokiej klasy hotelu na ok. 50-100 miejsc.

I. 29.11.6. Spodziewane rezultaty: Wybudowanie nowego hotelu lub co najmniej modernizacja i adaptacja młyna PZZ na hotel. Wzrost pobytowego ruchu turystycznego.

I. 29.11.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- 50-100 miejsc w wysokiej kategorii /trzy- lub cztero-gwiazdkowej/ wraz z parkingiem oraz częścią gastronomiczno-konferencyjną.

I. 29.11.8. Opis działania: Są dwie drogi uzyskania zbliżonego efektu: tańsza poprzez adaptację i droższa przez wybudowanie nowego hotelu. Tańsza droga być może jest nierealna z racji trudnych warunków adaptacji i konserwatorskich. Druga droga daje większe szanse na nowoczesny obiekt wraz z zapleczem i parkingiem.

I. 29.11.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML lub/i Inwestor strategiczny.

I. 29.11.10. Finansowanie: Koszt realizacji całego zadania będzie uzależniony od przyjętego wariantu:

1 – wariant, adaptacji młyna na cele hotelowe 1-5 mln zł,

2 – wariant, budowa nowego hotelu /motelu/ z zapleczem gastronomicznym i parkingiem ok. 30 mln zł.

I. 29.11.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Wysoki koszt realizacji zadania, zwłaszcza w drugim wariantcie zakłada konieczność finansowania przez inwestora strategicznego. Istnieje możliwość korzystania z funduszy strukturalnych UE na rozwój zagospodarowania turystycznego – Phare 2.

I. 29.11.12. Termin realizacji: W zależności od przyjętego wariantu:

- dla 1 wariantu: lata 2005-2006,

- dla 2 wariantu: lata 2005-2007.

I. 29.11.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML i Inwestor strategiczny.

I. 30.12.1. Nazwa zadania: **Budowa krytej pływalni z zapleczem.**

I. 30.12.2. Zgodność z p.z.p.: SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 58 podaje podstawowe i szczegółowe cele rozwoju miasta: - dostępność atrakcyjnych placówek rekreacyjnych, kulturalnych i sportowych. Natomiast na s. 109 jest sugestia dotycząca rozbudowy bazy turystycznej. W Miejscowym Planie Ogólnym ZP M. NML z 2000 r. na s. 8 stwierdza się, że w zakresie zieleni, sportu i rekreacji zakłada się: „realizację obiektów sportowych, hali sportowej i krytej pływalni w obrębie wyznaczonych dwóch zespołów sportowych”.

I. 30.12.3. Cel operacyjny: Poprawa zdrowia mieszkańców i rozbudowa zaplecza rekreacyjnego.I.

I. 30.12.4. Działanie: Prace wstępne, dotyczące poszukiwania lokalizacji i wykonawców.

I. 30.12.5. Uzasadnienie wyboru działania: Zadanie to wiąże się z potrzebą poprawy warunków zdrowotnych i rekreacyjnych mieszkańców. Jest też pod dużą presją społeczną, która widzi taką potrzebę dla miasta.

I. 30.12.6. Spodziewane rezultaty: Wykonanie prac wstępnych jak w zadaniu 30.12.4.

I. 30.12.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: We wstępnej fazie realizacji tej inwestycji oczekuje się sprecyzowania lokalizacji i ewentualnie inwestora.

I. 30.12.8. Opis działania: Jak wyżej.

I. 30.12.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 30.12.10. Finansowanie: Zakłada się, że koszt całości inwestycji wyniesie 15 mln zł /lata 2005-2008/, natomiast koszt wstępnych prac nie powinien przekroczyć 0,2 mln zł /lata 2005-2006/.

I. 30.12.11. Zewnętrzne źródła finansowania: W realizacji tego zadania jest potrzebny inwestor strategiczny.

I. 30.12.12. Termin realizacji: Termin wstępnych prac nad realizacją tego zadania został określony na lata 2005-2006.

I. 30.12.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 31.13.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa i modernizacja OSiR.**

I. 31.13.2. Zgodność z p.z.p.: Miejscowy Plan Ogólny ZP M. NML z 2000 r. na s. 5 stwierdza, że „istniejący stadion sportowy przewiduje się do adaptacji i rozbudowy”. Pozostałe uzgodnienia wg zadania 30.12.2.

I. 31.13.3. Cel operacyjny: Rozwój sportu w mieście.

I. 31.13.4. Działanie: Wykonanie modernizacji i rozbudowy OSiR.

I. 31.13.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w zadaniu 30.12.2 oraz 31.13.2.

I. 31.13.6. Spodziewane rezultaty: Unowocześnienie obiektów sportowych na terenie OSiR wraz z zapleczem.

I. 31.13.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Głównym miernikiem jest poprawa substancji materialnej OSiR, a zwłaszcza komfortu korzystania z obiektów OSiR jak np. stadionu, hotelu i hali sportowo-rekreacyjnej.

I. 31.13.8. Opis działania: W ramach zadania należy zrealizować następujące inwestycje na terenie OSiR:

- zbudować bieżnię tartanową na stadionie ,
- zbudować gabinet odnowy biologicznej przy hali,
- dokonać wymiany więźby dachowej i pokrycia hotelu,
- dokonać wymiany okien i drzwi wejściowych hotelu,
- przeprowadzić ocieplenie i wykonać elewację hotelu,
- dokonać zakupów inwestycyjnych w zakresie mienia komunalnego.

I. 31.13.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML i OSiR

I. 31.13.10. Finansowanie: Zakłada się, że szacunkowy łączny koszt tego zadania wyniesie 1 mln zł., głównie z budżetu miasta, z rozłożeniem na cały okres realizacji.

I. 31.13.11. Zewnętrzne źródła finansowania: W zakresie realizacji tego zadania jest potrzebne wsparcie finansowe z innych źródeł poza budżetem miasta np. z wojewódzkiego funduszu inwestycji sportowych, Toto-Lotka itp.

I. 31.13.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 31.13.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy OSiR.

I. 32.14.1. Nazwa zadania: **Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne terenu nad rzeką Drwęcą /przystań dla kajaków, plaża miejska/.**

I. 32.14.2. Zgodność z p.z.p.: Miejscowy Plan Ogólny ZP M. NML z 2000 r. w ramach działu turystyka i rekreacja zakłada: „nad rzeką Drwęcą projektuje się przystań kajakową, molo, hangary, pole namiotowe oraz tereny rekreacyjne dla ludności” /s. 6/. W SUiK ZP M. NML z 1999 r. na s. 112 we wnioskach do planu zagospodarowania przestrzennego woj. warmińsko-mazurskiego w pkt. 9 zaznaczono: „Uznanie rzeki Drwęcy za atrakcyjny szlak turystyki kajakowej z systemem stanic i przystani kajakowych”, oraz na s. 85...”Proponuje się wykonanie na terenie miasta w rejonie projektowanej zieleni parkowej, pomiędzy zespołem sportowym i zespołem staromiejskim urządzeń obsługi turystyki wodnej”.

I. 32.14.3. Cel operacyjny: Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnej miasta.

I. 32.14.4. Działanie: Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne terenów nad rzeką Drwęcą i w jej sąsiedztwie w postaci wybudowania przystani kajaków, mola, pól namiotowych oraz plaży miejskiej.

I. 32.14.5. Uzasadnienie wyboru działania: Rzeka Drwęcą jest uznanym szlakiem kajakowym w skali ogólnopolskiej. Istnieje pilna potrzeba w ramach zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego wybudowania przystani dla kajaków wraz z niezbędnym zapleczem /molo, pola namiotowe itp./. Jednocześnie miasto NML nie ma żadnego miejsca do wypoczynku weekendowego w sezonie letnim, stąd koncepcja wybudowania plaży miejskiej.

I. 32.14.6. Spodziewane rezultaty: Pozyskanie terenów rekreacyjno-turystycznych nad Drwęcą oraz na łąkach naddrwęckich plaży miejskiej.

I. 32.14.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- zorganizowanie miejsc postojowych dla ok. 30-50 kajaków,
- zorganizowanie bazy noclegowej dla ok. 30 namiotów na polu namiotowym,
- zorganizowanie plaży dla jednorazowego przebywania kilkuset plażowiczów.

I. 32.14.8. Opis działania: Należy wyznaczyć w warunkach rzeki i doliny Drwęcą najbardziej optymalnej lokalizacji na przystań kajakową oraz plażę miejską, a następnie konsekwentnie zrealizować zadanie.

I. 32.14.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 32.14.10. Finansowanie: Na wstępną fazę prac przeznaczona jest kwota z budżetu miasta 150 tys. zł. Całość zadania z możliwą realizacją w latach 2004-2006 nie powinna przekroczyć 1 mln zł.

I. 32.14.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Jest tutaj konieczne wsparcie tego zadania inwestycyjne przez fundusze wojewódzkie i krajowe w zakresie sportu i rekreacji.

I. 32.14.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 32.14.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 33.15.1. Nazwa zadania: **Oznakowanie szlaków turystyki pieszej, rowerowej, samochodowej na terenie miasta.**

I. 33.15.2. Zgodność z p.z.p.: Miejskowy Plan Ogólny ZP M. NML z 2000 r. na s. 8 podaje zasady realizacji planu: „ – uporządkowanie i zaadoptowanie terenów zielonych wzdłuż rzeki Drwęcą z przeznaczeniem dla celów rekreacji i sportu z ciągami spacerowymi”. SUiK ZP M. NML z 1999 r. na s. 95 stwierdza, że do zasad i kierunków ochrony wyróżnionych terenów i obiektów należy ...2. Utrzymanie i utrwalenie przebiegu historycznych traktów komunikacyjnych: drogi w kierunku Bratiana i Łąka...”.

I. 33.15.3. Cel operacyjny: Utrwalenie historycznych szlaków oraz wzbogacenie oferty turystycznej.

- I. 33.15.4. Działanie: Oznakowanie szlaków turystyki pieszej, rowerowej i samochodowej, wzdłuż szlaku pielgrzymkowego NML – Łąki Bratiańskie – Lubawa – Lipy.
- I. 33.15.5. Uzasadnienie wyboru działania: Zachowanie i utrwalenie historycznego szlaku pielgrzymkowego ziemi lubawskiej.
- I. 33.15.6. Spodziewane rezultaty: Promocja szlaku, religijnych tradycji wiary katolickiej ziemi lubawskiej, rozwój zagospodarowania turystycznego i pokazanie piękna architektury oraz krajobrazu ziemi lubawskiej.
- I. 33.15.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Podstawowym miernikiem jest rozwój ruchu turystycznego i pielgrzymkowego na historycznym szlaku ziemi lubawskiej.
- I. 33.15.8. Opis działania: W ramach zadania należy wyznaczyć szlak /przy współpracy z władzami m. Lubawy/, następnie określić rodzaj i formę jednolitego oznakowania szlaku pielgrzymkowego.
- I. 33.15.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML i Burmistrz Lubawy.
- I. 33.15.10. Finansowanie: Na ten cel z budżetu miasta NML planuje się wydanie 0,2 mln zł w latach 2005-2006.
- I. 33.15.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Nie przewiduje się.
- I. 33.15.12. Termin realizacji: Lata 2005-2006.
- I. 33.15.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML i Burmistrz Lubawy przy współpracy z proboszczami parafii w NML i Lubawie.
- I. 34.16.1. Nazwa zadania: **Porządkowanie spraw własnościowych, inwestycyjnych i organizacyjnych w Ośrodku Wypoczynkowym „Partęczyny”**.
- I. 34.16.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu 30.12.2.
- I. 34.16.3. Cel operacyjny: Rozwój bazy rekreacyjnej dla miasta.
- I. 34.16.4. Działanie: Zespół działań związanych z systematycznym przejęciem części ośrodka wypoczynkowego w Partęczynach przez NML.
- I. 34.16.5. Uzasadnienie wyboru działania: W związku z transformacją systemową i przemianami własnościowymi po 1990 r. zmieniła się sytuacja FWP. Nowe Miasto Lubawskie ma szansę na wykupienie części terenu ośrodka wczasowego dla mieszkańców miasta. Są podejmowane odpowiednie kroki w tym zakresie.
- I. 34.16.6. Spodziewane rezultaty: Przyrost terenów wypoczynkowych dla miasta NML.
- I. 34.16.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Jak wyżej.
- I. 34.16.8. Opis działania: W najbliższym okresie 2004-2006 należy kontynuować prace adaptacyjne, m.in. związane z linią energetyczną.

I. 34.16.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 34.16.10. Finansowanie: Na realizację zadania przeznaczona jest kwota 0,2 mln zł w I etapie tj. w latach 2004-2006, z budżetu miasta.

I. 34.16.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Nie przewiduje się.

I. 34.16.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 34.16.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 35.17.1. Nazwa zadania: **Zagospodarowanie rekreacyjne terenów przy ul. Targowej i Kolejowej.**

I. 35.17.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I. 30.13.2.

I. 35.17.3. Cel operacyjny: Rozwój bazy rekreacyjnej.

I. 35.17.4. Działanie: Zorganizowanie placu zabaw dla dzieci i młodzieży.

I. 35.17.5. Uzasadnienie wyboru działania: W NML są tereny niezagospodarowane, które można wykorzystać na place zabaw, jak np. w rejonie ulic: Targowej i Kolejowej.

I. 35.17.6. Spodziewane rezultaty:

- powiększenie terenów rekreacyjnych miasta,
- udostępnienie dzieciom i młodzieży nowych terenów do zabaw.

I. 35.17.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Jak w zadaniu I. 35.17.6.

I. 35.17.8. Opis działania:

- wyznaczenie zasięgu terenu do rekreacji,
- zorganizowanie i zagospodarowanie odpowiednich form i urządzeń dla zabawy dzieci i młodzieży.

I. 35.17.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 35.17.10. Finansowanie: Całość realizacji tej inwestycji w latach 2004-2006 nie powinna przekroczyć 0,1 mln zł z budżetu miasta.

I. 35.17.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Nie przewiduje się.

I. 35.17.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 35.17.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 36.18.1. Nazwa zadania: **Zabezpieczenie i wykorzystanie kolei Brodnica-NML-Iława oraz utrwalenie przebiegu nieczynnej kolei NML-Zajątkowo Lub. dla celów turystyczno-rekreacyjnych.**

I. 36.18.2. Zgodność z p.z.p.: SUiK ZP M. NML z 1999 r. na s. 95 w ramach Zasad i kierunków ochrony wyróżnionych terenów i obiektów obowiązuje: 2. Utrzymanie i utrwalenie przebiegu historycznych traktów komunikacyjnych..., 4. Utrwalenie przebiegu nieczynnej kolei z Nowego Miasta do Zajączkowa /zbudowanej w 1910 r./ np. w formie ciągu pieszego lub ścieżki rowerowej.

I. 36.18.3. Cel operacyjny: Rozwój terenów turystyczno-rekreacyjnych.

I. 36.18.4. Działanie: Wykorzystanie istniejącej kolei Brodnica-NML-Iława oraz utrwalenie przebiegu nieczynnej kolei NML-Zajączkowo Lub. dla celów turystyczno-rekreacyjnych.

I. 36.18.5. Uzasadnienie działania: Dwie linie historycznych kolei z początku XX w. /w tym jedna czynna druga nieczynna/, należy ze względu na ich historyczność oraz przebieg w niezwykle pięknym krajobrazie przyrodniczym /Pojezierza Brodnickiego i Iławskiego oraz Garbu Lubawskiego/ i antropogenicznym /przejazd przez wsie o różnym kształcie, fizjonomii, położeniu i długości, ciekawej historii, najczęściej z XIV i XV w., jest skarbem urbanistyczno-ruralistycznym, którego nie wolno zniszczyć. Należy je bezwzględnie zachować dla obecnych i przyszłych pokoleń.

I. 36.18.6. Spodziewane rezultaty: Pozyskanie linii czynnej B-NML-I dla letnich przejazdów turystów oraz dzieci i młodzieży, jako dobra szkoła kształcenia ekologicznego. Utrwalenie nieczynnej kolei NML-ZL jako ciągu pieszego i ścieżki rowerowej dla celów turystycznych i edukacji ekologicznej.

I. 36.18.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- wykorzystanie sezonu letniego V-IX dla przejazdów kolejką lokalną B-NML-I turystów oraz młodzieży uczącej się i studentów,
- wykorzystanie całoroczne ciągu pieszego i ścieżki rowerowej dla wszystkich mieszkańców miasta i turystów wzdłuż nieczynnej linii NML-ZL.

I. 36.18.8. Opis działania: Podjęcie w I etapie /natychmiast/ wspólnych kroków przez Urząd Miasta i PKP w kierunku zachowania linii kolejowej wraz z dworcami na trasie B-NML-I przed dewastacją /i rozkradaniem mienia/. Jednocześnie zorganizowanie ciągu pieszego i ścieżki rowerowej wzdłuż nieczynnej linii kolejowej NML-ZL.

I. 36.18.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML i Dyrekcja PKP.

I. 36.18.10. Finansowanie: Na wstępne prace adaptacyjne i zabezpieczające przewiduje się kwotę w I okresie 0,2 mln zł z budżetu miasta.

I. 36.18.11. Zewnętrzne źródła finansowania. Przewiduje się w II etapie.

I. 36.18.12. Termin realizacji: Lata 2004-2006.

I. 36.18.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML z Naczelnikami Stacji B-NML-I.

I. 37.19.1. Nazwa zadania: **Powstanie szkoły ekologicznej – Zielonej Szkoły.**

I. 37.19.2. Zgodność z p.z.p. SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 64 w pkt. 1.3.1. Uwarunkowania ekologiczne i przyrodnicze, stwierdza, że 4. Wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru NML stanowią predyspozycje do rozwoju różnorodnych form edukacji ekologicznej, turystyki i rekreacji.

I. 37.19.3. Cel operacyjny: Rozwój edukacji ekologicznej.

I. 37.19.4. Działanie: Prace wstępne nad powołaniem szkoły ekologicznej – Zielonej Szkoły.

I. 37.19.5. Uzasadnienie wyboru działania: Nowe Miasto Lubawskie i okolice są szkolnym przykładem bogatej tradycji historycznej, pięknego krajobrazu przyrodniczego wyrażonego przez różnorodne formy geomorfologiczne z erozyjną doliną Drwęcy, zachowanego czystego środowiska ekologicznego, wielu form ochrony środowiska – i dlatego należy te niezwykle cenne elementy chronić, kształtować i wykorzystać do edukacji na trzech poziomach kształcenia: podstawowym, średnim i wyższym. Te warunki może spełnić zorganizowanie Zielonej Szkoły /Szkoły Ekologicznej/.

I. 37.19.6. Spodziewane rezultaty: W I etapie chodzi o podjęcie wstępnych prac nad Zieloną Szkołą.

I. 37.19.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Promocja idei wśród społeczeństwa NML. Określenie formy, miejsca i zakresu działania Zielonej Szkoły.

I. 37.19.8. Opis działania. Jak w zadaniu I. 37.19.6 i I. 37.19.7.

I. 37.19.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 37.19.10. Finansowanie: Na prace wstępne w I etapie przewiduje się 0,2 mln zł w okresie 2005-2006.

I. 37.19.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Przewidywane są w II etapie.

I. 37.19.12. Termin realizacji: I etap lata 2005-2006.

I. 37.19.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 38.20.1. Nazwa zadania: **Aktywne formy promocji miasta.**

I. 38.20.2. Zgodność z p.z.p.: SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 112 postuluje...”Traktowanie miasta jako atrakcyjnego obszaru o istotnym potencjale rozwojowym i predyspozycjach do lansowania /promowania – przyp. J.F./ nowych zakładów produkcyjnych, przetwórstwa rolno-spożywczego i turystyki”.

I. 38.20.3. Cel operacyjny: Aktywna promocja miasta.

I. 38.20.4. Działanie: Prowadzenie aktywnych form promocji miasta w zakresie środowiska, architektury, tradycji, aktywnego, twórczego społeczeństwa, dalszego rozwoju gospodarczego i zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego, głównie w celu poszukiwania inwestorów strategicznych, wzrostu ruchu turystycznego i rekreacyjnego oraz edukacji ekologicznej.

I. 38.20.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak wyżej.

I. 38.20.6. Spodziewane rezultaty:

- wzrost inwestycji w przemyśle,
- wzrost inwestycji w rolnictwie, rolnictwie ekologicznym, agroturystyce,
- wzrost zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego,
- wzrost ruchu turystycznego i rekreacyjnego,
- wzrost różnorodnych form edukacji ekologicznej.

I. 38.20.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Jak wyżej.

I. 38.20.8. Opis działania: Należy prowadzić aktywną, stałą i konsekwentną politykę promocji miasta w różnych formach /np. wizualnych/, miejscach /przy drogach, ulicach, w instytucjach itp./ oraz za pomocą różnych środków /w prasie, radio, tv, internecie/.

I. 38.20.9. Odbiorca końcowy: Mieszkańcy miasta, biznesmeni, organizacje pożytku publicznego, uczniowie i studenci, turyści itp.

I. 38.20.10. Finansowanie: W I etapie tj. w latach 2004-2006 koszt promocji miasta jest określony na 0,2 mln zł.

I. 38.20.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Promocja może być wsparta funduszem własnym lokalnych zakładów pracy, inwestorów itp.

I. 38.20.12. Termin realizacji: Zadanie permanentne, a I etap obejmuje lata 2004-2006.

I. 38.20.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy z organizacjami pożytku publicznego.

V CEL STRATEGICZNY: ZMIANY JAKOŚCIOWE W KOMUNIKACJI

I. 39.1.1. Nazwa zadania: **Budowa i modernizacja ulic.**

I. 39.1.2. Zgodność z p.z.p.: Ustalenia MPO ZP M.NML z 2000 r. dotyczące komunikacji w mieście obejmują 11 stron, od 10-20 s. W SUIK ZP M. NML z 1999 r. rozwojowi komunikacji na terenie miasta poświęcone są strony 45-47 wraz z 9 załącznikami kartograficznymi. Zasadniczy rozdział poświęcony kierunkom rozwoju komunikacji w NML zawarty jest na s. 97-98 wraz z 1 planszą syntetyczną. Plan ten obejmuje nowe przebiegi dróg, jak np. drogi nr 15 /tzw. obwodnica/, nowe odcinki dróg i ulic, przebudowę dróg i ulic itp., a propozycje inwestycyjne „Strategii rozwoju...” w zakresie zmian ilościowych i jakościowych w komunikacji NML mieszczą się w całości w tym Studium.

I. 39.1.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w komunikacji.

I. 39.1.4. Działanie: Budowa i modernizacja ulic.

I. 39.1.5. Uzasadnienie wyboru działania: Rozbudowa przestrzenna miasta wymaga budowy i rozbudowy /przebudowy/ nowych odcinków dróg i ulic, zwłaszcza na nowych osiedlach.

I. 39.1.6. Spodziewane rezultaty: W ramach zadania w I etapie 2004-2006 przewiduje się następujące inwestycje:

- budowa i modernizacja ul. Broniewskiego i Wyspiańskiego i ulic przyległych /koszt 3 mln zł/,
- wykonanie nawierzchni asfaltowej i odwodnienia w ul. Gdyńskiej, Pięknej i Polanki /1,4 mln zł/,
- wykonanie nawierzchni asfaltowej i odwodnienia w ul. Lipowej i Sosnowej oraz ulicach przyległych /2,0 mln zł/,
- wykonanie nawierzchni asfaltowej i odwodnienia w ul. Tysiąclecia i Sadowej oraz ulicach przyległych /3,0 mln zł/,
- wykonanie nawierzchni asfaltowej i odwodnienia w ul. Słonecznej /1,0 mln zł/,
- wykonanie nawierzchni asfaltowej i odwodnienia w ul. Podleśnej i Kolejowej /0,5 mln zł/,
- wykonanie nawierzchni asfaltowej i odwodnienia w ulicy Piastowskiej /1,6 mln zł/,
- odbudowa nawierzchni jezdni i chodników w ul. 3 Maja /120 tys. zł/,
- budowa chodnika w ul. Narutowicza /dokumentacja/ /30 tys. zł/.

I. 39.1.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Jak wyżej.

I. 39.1.8. Opis działania: W planie realizacyjnym zadania 39 jest wyszczególnionych 9 inwestycji, z których większość powinna być zrealizowana w I okresie /lata 2004-2006/, pozostałe inwestycje przejdą jako kontynuacja w II etap realizacji na lata 2007-2013.

I. 39.1.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML oraz Przedsiębiorstwo Budownictwa Komunalnego względnie inny inwestor /nadzór budowy dróg, ulic i mostów/.

I. 39.1.10. Finansowanie: Całość zadania inwestycyjnego wynosi 12,65 mln zł. i będzie finansowana głównie z budżetu miasta wspartego funduszami z innych źródeł.

I. 39.1.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Na ten cel jest możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych UE z programu Phare 2, z funduszu ARR oraz funduszu Inwestycyjnego RM i funduszu Wojewody W-M.

I. 39.1.12. Termin realizacji: I etap obejmuje lata 2004-2006.

I. 39.1.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 40.2.1. Nazwa zadania: **Usprawnienie miejskiego ruchu ulicznego.**

I. 40.2.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I. 39.1.2.

I. 40.2.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w komunikacji.

I. 40.2.4. Działanie: Usprawnienie miejskiego ruchu komunikacyjnego poprzez budowę łączników, przejść podziemnych itp.

I. 40.2.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak wyżej.

I. 40.2.6. Spodziewane rezultaty: W ramach tego zadania będą zrealizowane następujące inwestycje:

- budowa łącznika ul. Wojska Polskiego z ul. Jagiellońską /1,3 mln zł/,
- budowa przejścia podziemnego dla pieszych w ul. Narutowicza /0,1 mln zł/.
- wykonanie dwóch ścieżek rowerowych: w ul. Piastowskiej i ul. Sadowej /0,2 mln zł/

I. 40.2.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Głównym miernikiem jest poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego.

I. 40.2.8. Opis działania: Jak w zadaniu I. 40.2.6.

I. 40.2.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 40.2.10. Finansowanie: Koszt ogólny tego zadania z budżetu miasta wynosi 1,6 mln zł w I etapie realizacji, czyli w latach 2004-2006.

I. 40.2.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Jak w zadaniu I. 39.1.11.

I. 40.2.12. Termin realizacji: I etap realizacji został określony na lata 2004-2006.

I. 40.2.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 41.3.1. Nazwa zadania: **Usprawnienie parkowania pojazdów w mieście.**

I. 41.3.2. Zgodność z p.z.p.: MOP ZP M. NML z 2000 r. na s. 13 podaje: „Przy projektowaniu realizacyjnym, poza jezdnią i chodnikami należy uwzględnić niezbędne dodatkowe pasma segregacyjne ruchu na skrzyżowaniach, zatoki autobusowe na ciągach linii PKS oraz ewentualne zatoki i parkingi przyjezdniowe. Na s. 36 „Istniejący dworzec PKS – w perspektywie teren poszerzony o działki sąsiednie i rozwiązany projektem w sposób umożliwiający bezkolizyjne dojście do dworca PKP”. Na s. 38 „B126 K – 0,15 – Teren projektowanych parkingów na śladzie istniejącej drogi”. Na s. 39. „B132 K – 0,20 – Teren parkingów obsługujących usługi gastronomii, handlu, kultury, administracji itp.”. Na s. 39. „B140 K – 0,26 i B140’ K – 0,20 – Tereny istniejących i projektowanych parkingów”. Na s. 43. „C44 KS, K-1,76 – Teren projektowanego zespołu boksów garażowych osiedlowych i parkingu obsługującego usługi”. W SUiK ZP M. NML z 1999 r. na s. 97 w kierunkach rozwoju komunikacji postuluje się: „możliwość wykonania przedłużenia ul. Piastowskiej przez rzekę Drwęcę do ul. Działyńskich. Wykonanie tego połączenia komunikacyjnego o charakterze lokalnym powinno wiązać się z urządzeniem dużego parkingu przy ul. Działyńskich”. I dalej na s. 103...”Parking w tym rejonie , podniósłby atrakcyjność dalszej koncentracji różnych usług w zespole staromiejskim”. Na s. 105...”Program zagospodarowania terenu przy ul. Mszanowskiej powinien uwzględniać budowę parkingu, o charakterze strategicznym w skali Nowego Miasta”. W Miejscowym Planie Ogólnym ZP M. NML z 2000 r. na s. 25 stwierdza

się, że...”Układ komunikacyjny przyjęty w planie rozwiązuje potrzebę możliwie **największej eliminacji ruchu kołowego z obszaru Starego Miasta”**.

I. 41.3.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w komunikacji.

I. 41.3.4. Działanie: Usprawnienie parkowania pojazdów w mieście w skali lokalnej i o charakterze strategicznym.

I. 41.3.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w zadaniu I. 41.3.2.

I. 41.3.6. Spodziewane rezultaty: Pozyskanie parkingu lokalnego przy ul. Działyńskich i strategicznego przy ul. Mszanowskiej.

I. 41.3.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu:

- parking usługowy dla ok. 200-300 pojazdów,
- parking strategiczny dla ok. 500-1000 pojazdów.

I. 41.3.8. Opis działania: W ramach programu zmian jakościowych w komunikacji należy rozważyć zlikwidowanie w Rynku parkingu miejskiego i zorganizowanie co najmniej dwóch większych parkingów z wariantową lokalizacją: 1 – parkingu usługowego na ok. 300 pojazdów przy ul. Działyńskich lub w innym miejscu; 2 – parkingu strategicznego na ok. 1000 pojazdów przy ul. Mszanowskiej lub w innym miejscu.

I. 41.3.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 41.3.10. Finansowanie: Głównym źródłem finansowania będzie budżet miasta. Zakłada się, że w I fazie /2005-2006/ na prace wstępne należy przeznaczyć ok. 0,2 mln zł, z kontynuacją zadania w II fazie.

I. 41.3.11. Zewnętrzne źródła finansowania: Należy wykorzystać w programie poprawy jakości komunikacji w mieście różne źródła dodatkowego wsparcia finansowego jak np. Fundusz Wojewody W-M, Fundusz ARR, Fundusz Phare 2 itp., zwłaszcza w II etapie realizacji.

I. 41.3.12. Termin realizacji: Lata I etapu: 2005-2006, a następnie II etap.

I. 41.3.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

I. 42.4. 1. Nazwa zadania: **Wstępne prace związane z usprawnieniem ruchu tranzytowego i planowaną obwodnicą drogi nr 15.**

I. 42.4.2. Zgodność z p.z.p.: We wnioskach do planu zagospodarowania przestrzennego woj. warmińsko-mazurskiego na s. 112 SUIK ZP M. NML z 1999 r. jest zapis, „4. Wspieranie dążeń miasta do pilnej budowy obwodnicy NML i wsi Bratiana oraz Kurzętnika w ciągu drogi krajowej Nr 52 /obecnie nr 15 – przyp. J.F./”. Projekt Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego z 2001 r. na s. 36 podaje: „na ciągu drogi krajowej nr 15 niezbędna jest realizacja obejść następujących miejscowości: Nowe Miasto Lubawskie, Lubawa, Samplawa, Lipowo. Natomiast „Strategia rozwoju woj. W-M z 2000 r. podaje na s. 34 i s. 4, że

zostaną zmodernizowane drogi m. in. nr 52 – NML-Lubawa-Ostróda, w celu osiągnięcia parametrów klasy „GP” /niestety, bez zasadnego wprowadzenia jej do klasy dróg ekspresowych – przyp. J.F./ z harmonogramem działań 2000-2006 /w naszej opinii – sądząc po dotychczasowym tempie budowy dróg i autostrad w kraju – absolutnie nierealnym – przyp. J.F./.

I. 42.4.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w komunikacji.

I. 42.4.4. Działanie: Podjęcie wstępnych prac w zakresie nie dopuszczenia lokalizacji innych inwestycji na trasie przewidywanej obwodnicy.

I. 42.4.5. Uzasadnienie wyboru działania: Jak w zadaniu I. 42.4.2 i I. 42.4.4.

I. 42.4.6. Spodziewane rezultaty: Przygotowanie wstępne terenu pod inwestycje obwodnicy związanej z drogą nr 15.

I. 42.4.7. Mierniki osiągnięcia zakładanego celu: Teren wstępnie przygotowany pod przyszłą inwestycję obwodnicy.

I. 42.4.8. Opis działania: Należy poinformować wszystkie podległe służby o zakazie lokalizacji inwestycji w miejscu planowanej obwodnicy i tego przestrzegać.

I. 42.4.9. Odbiorca końcowy: Burmistrz NML.

I. 42.4.10. Finansowanie: Na tym etapie nie przewiduje się nakładów finansowych. Jedynie pewne kwoty na aktualizację szczegółowego planu z.p. obwodnicy.

I. 42.4.11. Zewnętrzne źródła finansowania. Nie przewiduje się.

I. 42.4.12. Termin realizacji: Na bieżąco, stale i konsekwentnie.

I. 42.4.13. Jednostka koordynująca: Burmistrz NML.

II ETAP – lata 2007-2013

W II etapie podejmowane są projekty i zadania inwestycyjne w ramach przyjętych 5 głównych priorytetów strategicznych. Do obligatoryjnej realizacji w tym etapie przyjęto 5 zadań w ramach I priorytetu: **Przyrost miejsc pracy**; 3 zadania w II priorytecie: **Poprawa warunków mieszkaniowych**; 10 zadań w III priorytecie: **Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej i technicznej oraz ochrona środowiska**; 9 zadań w IV priorytecie: **Wzrost atrakcyjności miasta**; 5 zadań w V priorytecie: **Zmiany jakościowe w komunikacji**. Łącznie w latach 2007-2013 przyjęto do realizacji 32 zadania inwestycyjne.

4.1.3. LISTA PROJEKTÓW I ZADAŃ INWESTYCYJNYCH NA LATA 2007-2013

PLAN ROZWOJU LOKALNEGO NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO 2004-2013

II ETAP - lata 2007-2013

I. CEL STRATEGICZNY		PRZYROST MIEJSC PRACY				
Dział	Rozdział	L.p.	Nazwa zadania	Lata realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Źródła finansowania
15 Przemysł		1	Budowa zakładu przemysłu czystych technologii (przetwórstwo rolne, przemysł lekki, mineralny) na ok. 300 miejsc zatrud.	2009-2013	Rada Miasta Burmistrz Inwestor strategiczny	Budżet miasta Fundusz inwestora strategicznego (~50 mln zł)
		2	Budowa zakładu przemysłu lekkiego (dla zatrudnienia kobiet - ok. 200 osób)	2007-2008	j.w.	Budżet miasta Fundusz inwestora strategicznego (~30 mln zł)
		3	Rozbudowa i modernizacja istniejących zakładów produkcyjnych	2007-2013	Burmistrz Zakłady pracy	Fundusz własny zakładów Fundusze Strukturalne UE (~10 mln zł)
		4	Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	2007-2013	Burmistrz Rada Miasta	ARR Fundusze UE (~ 5 mln zł)
		5	Rozwój „Nowomiejskiej Strefy Aktywizacji Gospodarczej” w ramach powiatu (np. Inkubator przedsiębiorczości, Izba Gospodarcza itp.)	2007-2013	Rada Miasta Burmistrz Starosta	Budżet miasta Fundusz Starostwa Powiatowego (~0,5 mln zł)
II. CEL STRATEGICZNY		POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH				
700 Gospodarka mieszkaniowa		1	Budowa domu komunalnego dla 12-15 rodzin	2007-2010	Rada Miasta Burmistrz	Budżet miasta Inne środki pozabudżetowe (~1 mln zł)
		2	Budowa i rozbudowa tańszego budownictwa mieszkaniowego (wielorodzinnego)	2007-2013	Burmistrz Inwestorzy poszczególnych zadań	Fundusz inwestorów Budżet Miasta (~ 20 mln zł)

		3	Rozbudowa budownictwa jednorodzinnego	2007-2013	Burmistrz Inwestorzy indywidualni	Fundusze inwestorów indywidualnych (~23 mln zł)
III. CEL STRATEGICZNY		ROZWÓJ i MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ i TECHNICZNEJ ORAZ OCHRONA ŚRODOWISKA				
801 Oświata i kultura		1	Utworzenie szkoły pomaturalnej	2007-208	Burmistrz Starosta Rada Miasta	Budżet miasta Fundusz MENiS Inne środki pozabudżetowe Fundusze Strukturalne UE (~5 mln zł)
		2	Modernizacja NDK	2009-2010	Burmistrz Rada Miasta	Budżet miasta Ministerstwo Kultury i Sztuki (~ 1 mln zł)
851 Ochrona zdrowia		3	Dalsza modernizacja i rozbudowa szpitala powiatowego, przychodni lekarskich oraz opieki specjalistycznej	2007-2009	Rada Miasta Burmistrz Starosta Powiatowy Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej	Budżet miasta Fundusz własny Starostwa Powiatowego MZIOS (~15 mln zł)
853 Opieka społeczna		4	Budowa Domu Spokojnej Starości	2007-2010	Burmistrz Starosta Rada Miasta	Budżet miasta Fundusz MZIOS Fundusz Starostwa Powiatowego (~5 mln zł)
		5	Rozwój i modernizacja MOPS (utworzenie ośrodka pomocy dla osób uzależnionych)	2009-2011	Burmistrz Rada Miasta Wojewoda W-M.	Budżet miasta Fundusz Starostwa Powiatowego Fundusz MZIOS (~ 3 mln zł)
		6	Rozwój systemu współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi pożytku publicznego i wolontariatu	2007-2013	Burmistrz Rada Miasta Organizacja pożytku publicznego i wolontariatu	samofinansowanie
900 Gospodarka komunalna	90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód	7	Dalsza budowa i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej	2007-2013	Rada Miasta Burmistrz WFOŚ	Fundusze Strukturalne UE WFOŚ Budżet miasta Agencja RR (~30 mln zł)
	Pozostała	8	Segregacja i utylizacja odpadów (w ramach powiatu) - budowa zakładu utylizacji	2010-2013	Burmistrz Rada Miasta	Budżet miasta Fundusze

	działalność				Starosta	strukturalne UE Fundusz własny Starostwa Powiatowego (~10 mln zł)
		9	Poprawa w zakresie energetyki ciepłej w kierunku ekologicznych systemów grzewczych	2007-2013	Rada Miasta Burmistrz Inwestorzy lokalni	Budżet miasta Fundusze własne inwestorów lokalnych Fundusze Strukturalne UE (~5 mln zł)
		10	Budowa sieci gazowej (wraz z powiatem)	2007-2013	Burmistrz Rada Miasta Starosta	Fundusze Strukturalne UE Budżet Miasta Fundusz Starostwa Powiatowego (~10 mln zł)
IV. CEL STRATEGICZNY		WZROST ATRAKCYJNOŚCI MIASTA				
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego		1	Dalsza renowacja obiektów zabytkowych miasta	2007-2013	Rada Miasta Burmistrz Konservator zabytków	Budżet miasta Fundusz Ochrony Dóbr Kultury (~10 mln zł)
		2	Budowa amfiteatru	2007-2010	Burmistrz Rada Miasta Wojewoda W-M.	Budżet Miasta Fundusz Wojewody W-M. (~ 5 mln zł)
630 Turystyka		3	Poprawa turystycznej bazy żywieniowej i noclegowej dla ruchu turystycznego	2007-2013	Rada Miasta Burmistrz	Inwestorzy lokalni (~5 mln zł)
		4	Budowa niezbędnej infrastruktury i bazy turystyczno-rekreacyjnej w ośrodku wypoczynkowym w Partęczynach	2007-2009	Burmistrz Rada Miasta Wójt gminy Kurzętnik Rada Gminy Kurzętnik	Budżet miasta Inne środki pozabudżetowe (~ 5mln zł)
		5	Wykorzystanie szlaku kolejowego Iława-NML-Brodnica dla celów turystyczno-rekreacyjnych oraz modernizacja dworca PKP	2007-2009	Burmistrz Rada Miasta Starosta	Budżet miasta Fundusz Starostwa Powiatowego (~ 10 mln zł)

		6	Rozbudowa funkcji edukacji ekologicznej w mieście (wraz z Kurzętnikiem i Bratianem)	2007-2008	Rada Miasta Burmistrz Starosta	Budżet miasta Fundusze strukturalne UE Fundusze Gmin: Kurzętnik, NML, WFOŚ (~ 5 mln zł)
900 Gospodarka komunalna	Pozostała działalność	7	Urządzenie plantów miejskich	2010-2012	Rada Miasta Burmistrz	Budżet miasta (~1 mln zł)
926 Kultura fizyczna i sport		8	Budowa krytej pływalni	2007-2009	Burmistrz Rada Miasta	Budżet Miasta Fundusz inwestora strategicznego Fundusz MENiS (~15 mln zł)
		9	Promocja miasta	2007-2013	Burmistrz Rada Miasta	Budżet miasta (~2 mln zł)
V. CEL STRATEGICZNY		ZMIANY JAKOŚCIOWE W KOMUNIKACJI				
600 Transport i łączność	Transport	1	Usprawnienie miejskiego ruchu komunikacyjnego	2007-2013	Rada Miasta Burmistrz	Budżet miasta Fundusze strukturalne UE (~10 mln zł)
		2	Nowa lokalizacja i budowa dworca PKS	2010-2013	Burmistrz Rada Miasta Wojewoda W-M.	Fundusz ARR Fundusz Inwestycyjny Infrastruktury Technicznej woj. W-M. Fundusze Strukturalne UE (~10 mln zł)
		3	Remont i modernizacja ulic, chodników, mostów, budowa łączników, wykonanie nawierzchni asfaltowych, itp.	2007-2013	Rada Miasta Burmistrz Wojewoda W-M.	Budżet miasta Fundusze strukturalne UE Fundusz Wojewody W-M. (~10 mln zł)
		4	Budowa obwodnicy dla drogi nr 15	2009-2013	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Burmistrz Rada Miasta	Fundusz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Fundusze Strukturalne UE Budżet miasta (~0,2 mln zł)

	Łączność	5	Utworzenie ogólnomiejskiej sieci informatycznej	2007-2013	Burmistrz Rada Miasta TP S.A.	Budżet miasta Fundusz TP S.A. Fundusze strukturalne UE (~ 5 mln zł)
--	----------	---	---	-----------	-------------------------------------	--

4.1.4. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH

I. CEL STRATEGICZNY: PRZYROST MIEJSC PRACY

II.43.1.1. Nazwa zadania: **Budowa nowego zakładu przemysłowego /rolno-przetwórczego, przemysłu drzewnego lub meblarskiego, mineralnego itp./ na ok. 300 zatrudnionych.**

II.43.1.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I etapu 1.2.

II.43.1.3. Cel operacyjny: Rozwój przemysłu czystych technologii i przyrost miejsc pracy.

II.43.1.4. Spodziewane rezultaty: Wzrost produkcji przemysłowej oraz zatrudnienia dla ok. 300 osób.

II.43.1.5. Finansowanie: Koszt inwestycji określono na 50 mln zł. Fundusz inwestora strategicznego.

II.43.1.6. Termin realizacji: Lata 2009-2013.

II.43.1.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.44.2.1. Nazwa zadania: **Budowa nowego zakładu przemysłu lekkiego, dla zatrudnienia ok. 200 kobiet.**

II.44.2.2. Zgodność z p.z.p. Jak wyżej. Ponadto z dokumentów Strategii rozwoju województwa W-M i powiatu nowomiejskiego z 2000 r. wynika wysoki odsetek bezrobotnych kobiet na terenie m. NML.

II.44.2.3. Cel operacyjny: Zmniejszenie bezrobocia wśród kobiet.

II.44.2.4. Spodziewane rezultaty: Uzyskanie pracy dla ok. 200 kobiet.

II.44.2.5. Finansowanie: Koszt tej inwestycji oszacowano na kwotę 30 mln zł, głównie z funduszu inwestora strategicznego lub/i funduszy strukturalnych UE ASAL I i II, które można przeznaczyć na rozwój średnich przedsiębiorstw.

II.44.2.6. Termin realizacji: Lata 2007-2008.

II.44.2.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.45.3.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa i modernizacja /restrukturyzacja/ istniejących zakładów produkcyjnych /przemysłowych, budowlanych, rzemieślniczych itp/.**

II.45.3.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.2.2.

II.45.3.3. Cel operacyjny: Modernizacja zakładów produkcyjnych i dalszy wzrost zatrudnienia.

II. 45.3.4. Spodziewane rezultaty: Uzyskanie unowocześnienia technicznego i technologicznego zakładów przemysłowych, budowlanych i usługowych oraz pozyskanie dalszych ok. 200 miejsc pracy.

II. 45.3.5. Finansowanie: Ze źródeł własnych zakładów pracy oraz funduszy strukturalnych, FRR oraz z innych źródeł jest potrzeba pozyskania ok. 10 mln zł.

II.45.3.6. Termin realizacji: Lata 2007-20013.

II.45.3.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy z dyrekcjami poszczególnych modernizowanych /restrukturyzowanych/ zakładów.

II. 46.4.1. Nazwa zadania: **Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości /MSP/.**

II. 46.4.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.3.2.

II. 46.4.3. Cel strategiczny: Przyrost miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości.

II.46.4.4. Spodziewane rezultaty: Rozwój przedsiębiorczości w mieście oraz w konsekwencji przyrost nowych miejsc pracy /ok. 200/.

II.46.4.5. Finansowanie: Planuje się wydanie ok. 5 mln zł na MSP (min.: z funduszy strukturalnych UE, ARR)

II.46.4.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.46.4.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.47.5.1. Nazwa zadania: **Wspieranie dalszego rozwoju „Nowomiejskiej Strefy Aktywizacji Gospodarczej - NSAG”.**

II.47.5.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.4.2.

II.47.5.3. Cel operacyjny: Przyrost miejsc pracy i aktywizacja społeczno-gospodarcza miasta.

II.47.5.4. Spodziewane rezultaty: Aktywizacja społeczności lokalnej, w tym organizacji pożytku publicznego, wzrost przedsiębiorczości w mieście, wzrost i ranga miasta i powiatu w województwie i kraju oraz poprawa poziomu życia mieszkańców.

II.47.5.5. Finansowanie: NSAG powinna być jednostką samofinansującą się /jako: inkubator przedsiębiorczości, Izba Gospodarcza itp./, a jednocześnie wspierającą aktywnie pozostałe sfery aktywności produkcyjnej i usługowej miasta oraz powiatu (0,5 mln zł).

II.47.5.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.47.5.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Starosta powiatu NML, przy aktywnej pomocy Burmistrza NML.

II. CEL STRATEGICZNY: POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH

II. 48.6.1. Nazwa zadania: **Budowa domu komunalnego dla 12-15 rodzin.**

II.48.6.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.5.1.2.

II.48.6.3. Cel operacyjny: Poprawa warunków mieszkaniowych.

II.48.6.4. Spodziewane rezultaty: Uzupełnienie komunalnego budownictwa mieszkaniowego w postaci domu dla 12-15 rodzin.

II.48.6.5. Finansowanie: Zakładana kwota na tą inwestycję wynosi 1 mln zł, głównie z budżetu miasta, wspartego odpowiednimi tanimi kredytami na budownictwo komunalne. Przewiduje się też podjęcie starań o inne środki pozabudżetowe.

II.48.6.6. Termin realizacji: Lata 2007-2009.

II. 48.6.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.49.7.1. Nazwa zadania: **Budowa, rozbudowa i modernizacja tańszego budownictwa mieszkaniowego /głównie wielorodzinnego/ i usługowego, zwłaszcza w strefie B, D i C.**

II.49.7.2. Zgodność z p.z.p.: Realizacja zadania jest zgodna z SUIK ZP M. NML z 1999 r. s. 78-79, które przewiduje dalszy rozwój funkcji mieszkaniowej i usługowej w strefie B, C i D, osiedla „Tysiąclecia II”, „Wyżyny” itp.

II.49.7.3. Cel operacyjny: Poprawa warunków mieszkaniowych w budownictwie wielorodzinnym.

II.49.7.4. Spodziewane rezultaty: Zaspokojenie dalszych potrzeb mieszkaniowych w tanim budownictwie wielorodzinnym, modernizacja wyposażenia oraz warunków zamieszkania w istniejącym budownictwie wielorodzinnym.

II.49.7.5. Finansowanie: Z budżetu miasta i innych środków pozabudżetowych przewiduje się nakłady na ten cel ok. 20 mln zł.

II.49.7.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.49.7.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML, inwestorzy poszczególnych zadań, przy wsparciu organizacji pożytku publicznego.

II.50.8.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa budownictwa jednorodzinne, zwłaszcza w strefie E i D.**

II.50.8.2. Zgodność z p.z.p.: SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 80 postuluje zabudowę mieszkaniową jednorodziną /ekstensywną/ z wyłączeniem dodatkowych funkcji. W tej strefie postuluje się dwa typy zabudowy: mieszkalnictwo jednorodzinne tradycyjne oraz mieszkalnictwo jednorodzinne o charakterze willowym i rekreacyjnym /np. Marianowo II/.

II.50.8.3. Cel operacyjny: Poprawa warunków mieszkaniowych dla inwestorów indywidualnych.

II.50.8.4. Spodziewane rezultaty: Przyrost w NML budownictwa jednorodzinne, głównie w projektowanej strefie E.

II.50.8.5. Finansowanie: Ze źródeł indywidualnych inwestorów planuje się kwotę ok. 20 mln zł. Natomiast z budżetu miasta na uzbrojenie terenu pod budownictwo mieszkaniowe szacuje się kwotę ok. 3 mln zł. /łączny nakład na zadanie inwestycyjne 23 mln zł/.

II.50.8.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.50.8.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML oraz poszczególni inwestorzy indywidualni.

III. CEL STRATEGICZNY: ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ ORAZ OCHRONA ŚRODOWISKA

II.51.9.1. Nazwa zadania: **Utworzenie szkoły pomaturalnej.**

II.51.9.2. Zgodność z p.z.p.: SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 109 postuluje utworzenie szkoły pomaturalnej w NML.

II.51.9.3. Cel operacyjny: Rozwój szkolnictwa pomaturalnego.

II.51.9.4. Spodziewane rezultaty: Utrzymanie części utalentowanej młodzieży w mieście i kształcenie w kierunkach zgodnych z potrzebami miasta /np. ekologicznym, przetwórstwa rolno-spożywczego, przemysłem i rzemiosłem: meblarskim, drzewnym, lekkim, rzemiosłem regionalnym i lokalnym, przewodnictwem turystyczno-ekologicznym itp./.

II.51.9.5. Finansowanie: Z budżetu miasta oraz od sponsorów indywidualnych, a także z MENiS oraz z funduszy strukturalnych i regionalnych UE przewiduje się kwotę ok. 5 mln zł.

II.51.9.6. Termin realizacji: Lata 2007-2008.

II.51.9.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy ze Starostą powiatu NML.

II. 52.10.1. Nazwa zadania: **Modernizacja NDK.**

- II.52.10.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I. 27.19.2., w którym m.in. ustala się potrzebę renowacji i zabezpieczenia obiektów mienia komunalnego miasta.
- II.52.10.3. Cel operacyjny: Modernizacja obiektów kulturalnych.
- II.52.10.4. Spodziewane rezultaty: Uzyskanie przez miasto zmodernizowanego obiektu Nowomiejskiego Domu Kultury.
- II.52.10.5. Finansowanie: Z budżetu miasta zakłada się pokrycie kosztów modernizacji w kwocie 0,5 mln zł, pozostałe 0,5 mln zł z budżetu MKiS /łączny koszt zadania inwestycyjnego wynosi 1 mln zł/.
- II.52.10.6. Termin realizacji: Lata 2007-2008.
- II.52.10.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.
- II.53.11.1. Nazwa zadania: **Rozbudowa szpitala powiatowego.**
- II.53.11.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.12.5.2.
- II.53.11.3. Cel operacyjny: Poprawa ochrony zdrowia mieszkańców.
- II.53.11.4. Spodziewane rezultaty: Zgodnie z p.z.p., w którym podkreśla się potrzebę budowy i modernizacji szpitala miejskiego /powiatowego – przyp. J.F./, powinien nastąpić korzystny wzrost nowoczesnych obiektów z podziałem na najbardziej potrzebujące oddziały medyczne, przyrost sal i łóżek szpitalnych, wyposażenia gabinetów i sal itp.
- II.53.11.5. Finansowanie: Na ten cel z różnych źródeł przeznacza się kwotę ok. 15 mln zł /w tym z budżetu miasta ok. 5 mln zł/. Wśród źródeł finansowania należy uwzględnić dofinansowanie z MZiOS, z funduszu własnego Starostwa Powiatowego, z innych środków pozabudżetowych.
- II.53.11.6. Termin realizacji: Lata 2007-2009.
- II.53.11.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Starosta powiatu NML oraz Burmistrz NML.
- II.54.12.1. Nazwa zadania: **Budowa Domu Spokojnej Starości.**
- II.54.12.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.14.7.2.
- II.54.12.3. Cel operacyjny: Poprawa życia ludności starszej.
- II.54.12.4. Spodziewane rezultaty: Wybudowanie nowego /lub zaadoptowanie starego obiektu/ Domu Spokojnej Starości dla ok. 30 osób najbardziej potrzebujących /chorych, niepełnych, bez pomocy ze strony rodziny itp/.
- II.54.12.5. Finansowanie: Na to zadanie przeznacza się kwotę ok. 5 mln zł z różnych środków państwowych, samorządowych i społecznych, w tym z budżetu powiatu, miasta, z MZiOS z innych źródeł pozabudżetowych /m.in. wsparcie organizacji pożytku publicznego/.

II.54.12.6. Termin realizacji: 2007-2010.

II.54.12.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Starosta powiatu NML oraz Burmistrz NML.

II.55.13.1. Nazwa zadania: **Rozwój i modernizacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej /utworzenie ośrodka pomocy dla osób uzależnionych/.**

II.55.13.2. Zgodność z p.z.p.: Zasada obowiązku tworzenia różnorodnych form pomocy społecznej wynika z mocy wielu ustaw, w tym z Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r.

II.55.13.3. Cel operacyjny: Wzmocnienie form pomocy społecznej.

II.55.13.4. Spodziewane rezultaty: Rozszerzenie i unowocześnienie dotychczasowych form i metod pracy MOPS. Jednocześnie utworzenie przy MOPS ośrodka pomocy dla osób uzależnionych.

II.55.13.5. Finansowanie: Na to zadanie inwestycyjne przeznaczona jest kwota ok. 3 mln zł, z budżetu powiatu i miasta NML.

II.55.13.6. Termin realizacji: 2009-2011.

II.55.13.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Starosta powiatu NML oraz Burmistrz NML.

II.56.14.1. Nazwa zadania: **Rozwój systemu współpracy samorządu lokalnego NML z organizacjami pozarządowymi pożytku publicznego i wolontariatu.**

II.56.14.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.16.9.2.

II.56.14.3. Cel operacyjny: Kształtowanie demokratycznego ładu społecznego w środowisku lokalnym.

II.56.14.4. Spodziewane rezultaty:

- monitorowanie Strategii rozwoju NML,
- łagodzenie skutków bezrobocia,
- podejmowanie zadań z sektora społecznego i publicznego,
- pomoc merytoryczna i finansowa w kontaktach krajowych i zagranicznych,
- współpraca w zakresie informacji gospodarczych,
- współpraca w zakresie promocji miasta.

II.56.14.5. Finansowanie. Samofinansowanie.

II.56.14.6. Termin realizacji: 2007-2013.

II.56.14.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML oraz Organizacja Pożytku Publicznego i Wolontariatu.

II.57.15.1. Nazwa zadania: **Dalsza budowa i rozbudowa oraz modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.**

II.57.15.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.16.9.2.

II.57.15.3. Cel operacyjny: Zaopatrzenie miasta w wodę i kanalizację.

II.57.15.4. Spodziewane rezultaty: Dalszy rozwój sieci wodociągowej i kanalizacji ściekowej oraz wód opadowych, zwłaszcza w nowych osiedlach mieszkaniowych.

II.57.15.5. Finansowanie: Na to priorytetowe zadanie inwestycyjne należy przeznaczyć co najmniej 30 mln zł., w tym z budżetu miasta ok. 5 mln zł, a pozostałą kwotę z funduszu strukturalnego UE, WFOŚ, z funduszu ARR.

II.57.15.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.57.15.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.58.16.1. Nazwa zadania: **Budowa zakładu utylizacji odpadów – dalsze prace nad selektywną zbiórką odpadów.**

II.58.16.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu: I.22.15.2.

II.58.16.3. Cel operacyjny: Ochrona środowiska.

II.58.16.4. Spodziewane rezultaty: Wybudowanie zakładu utylizacji odpadów oraz uzyskanie surowców wtórnych.

II.58.16.5. Finansowanie: Przede wszystkim fundusze strukturalne UE na ochronę środowiska, wzmocnione funduszami z budżetu miasta, powiatu, WFOŚ. Łączny koszt tej inwestycji jest szacowany na 10 mln zł.

II.58.16.6. Termin realizacji: 2010-2013.

II.58.16.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML i Starosta powiatu NML.

II.59.17.1. Nazwa zadania: **Dalsze modernizacja ciepłownictwa w kierunku ekologicznych systemów grzewczych.**

II.59.17.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.23.16.2.

II.59.17.3. Cel operacyjny: Ochrona środowiska.

II.59.17.4. Spodziewane rezultaty: Poprawa klimatu i powietrza atmosferycznego w mieście.

II.59.17.5. Finansowanie: Z budżetu miasta na ten ważny cel przeznacza się 5 mln zł /głównie na modernizację w budownictwie komunalnym/, natomiast są niezbędne dalsze fundusze własne inwestorów indywidualnych na modernizację systemów ciepłowniczych.

II.59.17.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.59.17.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML i poszczególni inwestorzy indywidualni.

II.60.18.1. Nazwa zadania: **Gazyfikacja NML.**

II.60.18.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.24.17.2.

II.60.18.3. Cel operacyjny: Ochrona środowiska i obniżenie kosztów energetycznych w poszczególnych gospodarstwach domowych.

II.60.18.4. Spodziewane rezultaty: Jak wyżej.

II.60.18.5. Finansowanie: Koszt tego zadania inwestycyjnego szacuje się na ponad 10 mln zł. Głównym inwestorem powinien być budżet miasta i powiatu wsparty znaczącą pomocą finansową z funduszy strukturalnych UE na inwestycje związane z infrastrukturą techniczną i ochroną środowiska.

II.60.18.6. Termin realizacji: Doprowadzenie gazu z rejonu Brodnicy oraz budowa linii magistralnych i odgałęzień w mieście, a następnie do poszczególnych gospodarstw domowych obejmie okres 2007-2013.

II.60.18.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML i Starosta powiatu NML.

IV. CEL STRATEGICZNY: WZROST ATRAKCYJNOŚCI MIASTA

II.61.19.1. Nazwa zadania: **Dalsza renowacja obiektów zabytkowych miasta.**

II.61.19.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.27.19.2.

II.61.19.3. Cel operacyjny: Ochrona substancji zabytkowej miasta.

II.61.19.4. Spodziewane rezultaty: Odrestaurowanie dalszych obiektów zabytkowych i uporządkowanie walorów urbanistycznych miasta.

II.61.19.5. Finansowanie: Koszt realizacja tego zadania jest szacowany na 10 mln zł, głównie z budżetu miasta oraz z różnych źródeł pozabudżetowych, także z funduszy unijnych przeznaczanych na ten cel.

II.61.19.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.61.19.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML i Wojewódzki Konserwator Zabytków.

II.62.20.1. Nazwa zadania: **Budowa amfiteatru.**

II.62.20.2. Zgodność z p.z.p.: Zgodnie z MPO ZP M. NML z 2000 r. na s. 31.

II.62.20.3. Cel operacyjny: Rozwój obiektów kulturalnych miasta.

II.62.20.4. Spodziewane rezultaty: Wybudowany obiekt służący różnym celom kulturalnym, rozrywkowym itp. dla mieszkańców miasta i powiatu.

II.62.20.5. Finansowanie: Z budżetu miasta i powiatu planuje się wydatkowanie na ten cel kwoty ok. 5 mln zł.

II.62.20.6. Termin realizacji: Lata 2007-2010.

II.62.20.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy Starosty powiatu NML.

II.63.21.1. Nazwa zadania: **Wzrost i modernizacja bazy gastronomicznej i noclegowej dla ruchu turystycznego.**

II.63.21.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.29.11.2.

II.63.21.3. Cel operacyjny: Rozwój bazy turystycznej w mieście.

II.63.21.4. Spodziewane rezultaty: Przyrost miejsc gastronomicznych /zwłaszcza taniej gastronomii/ oraz noclegowych /tańszych/ dla przeciętnego turysty oraz poprawa jakości oferowanych usług w tym zakresie.

II.63.21.5. Finansowanie: Z budżetu miasta przeznaczona się na ten cel 1 mln zł, natomiast kwota ok. 4 mln zł powinna pochodzić od inwestorów indywidualnych /łącznie na zadanie 5 mln zł/.

II.63.21.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.63.21.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.64.22.1. Nazwa zadania: **Modernizacja Ośrodka Wczasowego „Partęczyny”.**

II.64.22.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.30.12.2.

II.64.22.3. Cel operacyjny: Rozwój bazy rekreacyjnej dla miasta.

II.64.22.4. Spodziewane rezultaty: Przyrost terenów i miejsc wypoczynkowych dla mieszkańców miasta w OW „Partęczyny”.

II.64.22.5. Finansowanie: Z budżetu miasta przeznaczona się na ten cel 5 mln zł.

II.64.22.6. Termin realizacji: 2007-2008.

II.64.22.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML, Wójt Gm. Kurzętnik.

II.65.23.1. **Zbudowanie krytej pływalni.**

II.65.23.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.30.12.2.

II.65.23.3. Cel operacyjny: Rozbudowa zaplecza sportowo-rekreacyjnego i poprawa zdrowia mieszkańców.

II.65.23.4. Spodziewane rezultaty: Zbudowanie krytej pływalni.

II.65.23.5. Finansowanie: Zakładana szacunkowa kwota tej inwestycji wynosi 15 mln zł, na którą składa się budżet miasta, Fundusz MENiS, fundusz inwestora strategicznego oraz inne środki pozabudżetowe.

II.65.23.6. Termin realizacji: Lata 2007-2009.

II.65.23.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML oraz inwestor strategiczny.

II.66.24.1. Nazwa zadania: **Urządzenie plantów miejskich.**

II.66.24.2. Zgodność z p.z.p.: SUIK ZP M. NML z 1999 r. na s. 103 i 104 stwierdza, że do realizacji planowanie przestrzenne powinno przyjąć 10 obszarów, w tym: „Tereny proponowanej zieleni publicznej – urządzonej, stanowiącej rodzaj plantów miejskich, wraz z istniejącą zabudową, położone pomiędzy:

a/ rzeką Drwęcą i Groblicą oraz ul. Piastowską z ciągiem pieszym na osi ulicy Wodnej, stanowiącym oś obszaru, na którym należy komponować przestrzeń parkową;

b/ rzeką Drwęcą, ul. Jagiellońską i kompleksem sportowym K.S. „Drwęcą”, proponuje się na przestrzeń parkową z urządzeniami rekreacji i turystyki.

II.66.24.3. Cel operacyjny: Przystosowanie terenu dla potrzeb rekreacji.

II.66.24.4. Spodziewane rezultaty: Przygotowanie terenu o charakterze plantów miejskich.

II.66.24.5. Finansowanie: Na ten cel przeznaczona się 3 mln zł, głównie z budżetu miasta.

II.66.24.6. Termin realizacji: Lata 2009-2013.

II.66.24.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.67.25.1. Nazwa zadania: **Wykorzystanie linii kolei Brodnica-NML-Iława dla celów turystyczno-rekreacyjnych oraz edukacji ekologicznej.**

II.67.25.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.36.18.2.

II.67.25.3. Cel operacyjny: Rozwój funkcji turystycznej-rekreacyjnej i edukacji ekologicznej miasta.

II.67.25.4. Spodziewane rezultaty:

- modernizacja dworców na trasie B-NML-I,
- przygotowanie szlaku dla turystyki, rekreacji, edukacji /informacja: geograficzna, historyczna, ekologiczna, miejsca postojów, strój regionalny itp.,
- uruchomienie linii turystyczno-rekreacyjno-ekologicznej – „Zielona Linia” /”Zielona Strzała”, „Nowomiejski Express”/.

II.67.25.5. Finansowanie: Koszt modernizacji linii kolejowej B-NML-I, łącznie z modernizacją dworców szacuje się na ok. 10 mln zł, głównie z funduszy strukturalnych i regionalnych

/aktywizacji turystyczno-rekreacyjnej/ UE. Być może znajdą się inwestorzy strategiczni, którzy postawią na edukacyjną promocję pięknego regionu Pojezierza Brodnicko-Nowomiejsko-Łławskiego. Z czasem może ona przynieść korzyści ekonomiczne, czyli mieć charakter komercyjny.

II.67.25.6. Termin realizacji: Lata 2007-2009. Zadanie jest kontynuacją z I etapu.

II.67.25.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML i Starosta powiatu NML przy aktywnej współpracy Burmistrza Brodnicy i Burmistrza Łławy oraz Dyrekcji PKP.

II.68.26.1. Nazwa zadania: **Zorganizowanie szkoły ekologicznej - Zielonej Szkoły.**

II.68.26.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.37.19.2.

II.68.26.3. Cel operacyjny: Rozwój funkcji edukacji ekologicznej miasta.

II.68.26.4. Spodziewane rezultaty:

- wykorzystanie istniejącego budownictwa komunalnego pod szkołę,
- zorganizowanie Zielonej Szkoły,
- stworzenie Liceum o profilu turystyczno-ekologicznym /Nowomiejskie Liceum Tur-Eko/.

II.68.26.5. Finansowanie: Realizację tego zadanie ocenia się na ok. 5 mln zł, głównie z budżetu powiatu, miasta NML oraz gm. Kurzętnik i gm. NML. Do wykorzystania jest też fundusz WFOŚ oraz fundusze strukturalne UE w zakresie kreowania edukacji ekologicznej.

II.68.26.6. Termin realizacji: Lata 2007-2010.

II.68.26.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML przy współpracy ze Starostą powiatu NML, Wójtem gm. Kurzętnik i Wójtem gm. NML.

II.69.27.1. Nazwa zadania: **Promocja miasta.**

II.69.27.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.38.20.2.

II.69.27.3. Cel operacyjny: Aktywna promocja miasta.

II.69.27.4. Spodziewane rezultaty:

- stworzenie jeszcze bardziej atrakcyjnego wizerunku miasta,
- przyciągnięcie inwestorów strategicznych, turystów, uczniów i studentów oraz absolwentów,
- wzrost inwestycji produkcyjnych,
- wzrost inwestycji usługowych,
- wzrost zagospodarowania i ruchu turystyczno-rekreacyjnego,
- wzrost różnorodnych form edukacji ekologicznej.

II.69.27.5. Finansowanie: Szacunkowy koszt tego zadania wynosi 2 mln zł.

II.69.27.6. Termin realizacji: Realizacja promocji miasta jest permanentna. Zatem obejmuje cały II etap, a więc lata 2007-2013.

II.69.27.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

V. CEL STRATEGICZNY: ZMIANY JAKOŚCIOWE W KOMUNIKACJI

II.70.28.1. Nazwa zadania: **Budowa i modernizacja ulic.**

II.70.28.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.39.1.2.

II.70.28.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w komunikacji.

II.70.28.4. Spodziewane rezultaty: II etap realizacji zadań inwestycyjnych - nie zrealizowanych w I etapie z zadania nr I.39.1.6. oraz dalsze wg harmonogramu inwestycyjnego.

II.70.28.5. Finansowanie: Całość zadania inwestycyjnego z I etapu wynosi 12,65 mln zł /w tym na II etap zostanie ok. 7 mln zł/. Koszt realizacji dalszych zadań inwestycyjnych szacuje się na ok. 10 mln zł (czyli łącznie ~23 mln zł w I i II etapie). Główny fundusz inwestycyjny będzie pochodził ze środków strukturalnych UE wsparty funduszami z innych źródeł.

II.70.28.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.70.28.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.71.29.1. Nazwa zadania: **Usprawnienie miejskiego ruchu ulicznego.**

II.71.29.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.39.1.2.

II.71.29.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w ruchu ulicznym.

II.71.29.4. Spodziewane rezultaty: Dalsze usprawnienie ruchu ulicznego przez budowę parkingów, łączników i skrótów ulicznych /chodnikowych/, ścieżek rowerowych, sygnalizacji świetlnej itp.

II.71.29.5. Finansowanie: Przewiduje się na realizację tego zadania inwestycyjnego kwotę 10 mln zł., głównie z funduszy centralnych, w tym Funduszu Agencji Rozwoju Regionalnego oraz z budżetu miasta.

II.71.29.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.71.29.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.72.30.1. Nazwa zadania: **Nowa lokalizacja Dworca PKS.**

II.72.30.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.42.4.2.

II.72.30.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w komunikacji.

II.72.30.4. Spodziewane rezultaty: W związku z budową obwodnicy drogi nr 15 należy podjąć prace terenowo-własnościowe związane z nową lokalizacją Dworca PKS, generalnie bliżej tej obwodnicy i przesuniętego centrum miasta. W związku z likwidacją ruchu pasażerskiego na kolei wzrośnie ruch tranzytowy, a zatem także PKS. Istnieje potrzeba przeniesienia uciążliwego „lokatora” – Dworca PKS z dzielnicy mieszkaniowo-usługowej, przy ul. Grunwaldzkiej.

II.72.30.5. Finansowanie: Szacunkowy koszt Dworca PKS jest określony na kwotę 10 mln zł, głównie z funduszu inwestycyjnego infrastruktury technicznej – wojewódzkiego i centralnego. Możliwe jest wykorzystanie Funduszu Krajowej Agencji Budowy Dróg i Mostów i funduszy infrastrukturalnych UE.

II.72.30.6. Termin realizacji: Lata 2010-2013.

II.72.30.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML wspólnie z dyrekcją PKS i KABDiM.

II.73.31.1. Nazwa zadania: **Przygotowanie terenu pod budowę obwodnicy dla drogi nr 15.**

II.73.31.2. Zgodność z p.z.p.: Jak w zadaniu I.42.4.2.

II.73.31.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w komunikacji.

II.73.31.4. Spodziewane rezultaty: Dalsze działania na rzecz przygotowania terenu pod obwodnicę drogi nr 15 /działania prawne, infrastrukturalne, lokalizacyjne itp./.

II.73.31.5. Finansowanie: Z budżetu miasta na ten cel przewiduje się kwotę ok. 0,2 mln zł.

II.73.31.6. Termin realizacji: Lata 2007-2010.

II.73.31.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML.

II.74.32.1. Nazwa zadania: **Utworzenie ogólnomiejskiej sieci informatycznej.**

II.74.32.2. Zgodność z p.z.p.: Na zadania inwestycyjne z zakresu telekomunikacji zwraca uwagę MPO ZP M. NML z 2000 r. s. 9, oraz strategii rozwoju województwa W-M i powiatu NML.

II.74.32.3. Cel operacyjny: Zmiany jakościowe w telekomunikacji.

II.74.32.4. Spodziewane rezultaty: Objęcie siecią informatyczną całego miasta.

II.74.32.5. Finansowanie: Na inwestycje w zakresie sieci informatycznej zakłada się orientacyjny koszt 5 mln zł z budżetu miasta, Funduszu TP S.A., funduszy strukturalnych UE oraz innych pozabudżetowych źródeł.

II.74.32.6. Termin realizacji: Lata 2007-2013.

II.74.32.7. Jednostka odpowiedzialna i koordynująca: Burmistrz NML wspólnie z TP S.A. lub innym inwestorem zewnętrznym.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

W przedstawionym „Planie rozwoju lokalnego m. NML na lata 2004-2013” szacunkowe koszty realizacji w I etapie tj. w latach 2004-2006 wynoszą ok. 116 mln zł, natomiast w II etapie obejmującym lata 2007-2013 ok. 317 mln zł. Wkład z budżetu miasta w realizację poszczególnych zadań wymagających interwencji miasta wynosi ok. 10-25% szacunkowych kosztów, tj. ok. 50-100 mln zł w zakładanym okresie strategicznym 2004-2013, czyli ok. 5-10 mln zł rocznie. Jest to zgodne z dotychczasowym planem inwestycyjnym, w którym w ostatnich latach realizowano inwestycje za kwotę od 3,1-8,6 mln zł rocznie. Przyjęcie takiego założenia wydaje się realnym, biorąc pod uwagę duże oczekiwania społeczeństwa i jednocześnie istotne potrzeby w zakresie uruchomienia nowych miejsc pracy jak i wykorzystania w pełni oraz rozwinięcia walorów i zasobów przyrodniczych, społecznych i ekonomicznych miasta.

Istotnym źródłem finansowania rozwoju lokalnego muszą być fundusze centralne państwa oraz fundusze strukturalne UE. Poszukiwanie nowych źródeł dla sfinansowania niezbędnych inwestycji i modernizacji miasta musi być nie tylko ważnym ogniwem zarządzania miasta ale także stałym procesem działań organizacyjnych władz miasta na czele z Burmistrzem i Radą Miasta.

Wśród możliwości finansowania działalności gospodarczej wyróżnia się najczęściej wykorzystywane źródła finansowania:

- 1 – fundusze strukturalne UE, zwłaszcza Phare 2, Asa I i II, ISPA itp.,
- 2 – fundusze regionalne, np. FARR,
- 3 – fundusze branżowe,
- 4 – fundusze celowe,
- 5 – stypendia i fundacje,
- 6 – inne rodzaje i źródła finansowania /tanie pożyczki, kredyty nisko oprocentowane itp./.

Celowości starań o poszczególne rodzaje finansów mogą służyć informacje o źródłach finansowania różnych programów i inwestycji. Struktura wydatków z funduszy Phare w Polsce w latach 1995-2000 wskazuje, że największy udział w tym okresie miały takie dziedziny jak: infrastruktura – 50%, edukacja – 23%, ochrona środowiska – 15% /The Phare Programme Annual Report 1995-2000, Brussels 1995-2000/. Według tych samych źródeł w Polsce z funduszy Phare w

latach 1991-2000 wydano kwotę blisko 2.000 mln ECU, co oznacza, że na te sektory /oraz na rolnictwo/ wydano rocznie ok. 200 mln ECU.

Na różne cele i programy osiągalne są fundusze ISPA /zwłaszcza na inwestycje związane z transportem i ochroną środowiska/, ASAL I i II /inwestycje strukturalne/. W krajach Unii Europejskiej z tzw. funduszy strukturalnych przeznaczają się 25% środków na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw /MSP/, 12% na ochronę środowiska, 12% na agroturystykę oraz 15% na podniesienie wartości zasobów ludzkich /czyli m. in. na edukację/.

W pozyskiwaniu środków finansowych na różne cele /zwłaszcza środków unijnych/, pojawiają się określone bariery. W literaturze z tego zakresu wymienia się 4 główne bariery:

- 1 – konieczność wygospodarowania własnych środków współfinansowania projektów /od 25 do 75%/,
- 2 – ograniczone możliwości absorpcyjne gospodarki na poziomie miasta/gminy,
- 3 – konieczność sięgnięcia po odpowiednie instytucje, które potrafią poruszać się sprawnie w procedurach unijnych,
- 4 – odpowiednie przygotowanie wniosków, a potem ich monitorowanie, zgodnie z potrzebami prawno-finansowymi UE.

W realizacji programów i poszczególnych zadań strategicznych duże znaczenie mają różne fundusze branżowe, związane z finansowaniem przez Agencję Rozwoju Regionalnego /ARR/, Fundusze Ochrony Środowiska /WFOŚ/, Fundusze Ochrony Dóbr kultury /FODK/ i inne.

Ważniejsze zadania strategiczne mogą wykorzystywać też tańsze linie kredytowe, oferowane przez niektóre banki, jak np. Bank Inwestycyjny, Bank Ochrony Środowiska, Bank Gospodarki Żywnościowej itp. W 1998 r. została uruchomiona nowa linia kredytowa przeznaczona na rozwój małych przedsiębiorstw ze środków UE z dopłatami Krajowego Urzędu Pracy.

VI. WDRAŻANIE PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Wdrażanie „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2015” jest zadaniem będącym kontynuacją opracowania i realizacji przyjętych założeń, priorytetów strategicznych, programów i konkretnych zadań. Długotrwały proces wdrażania rozwoju strategicznego wymaga zrealizowania następujących etapów i zadań:

- 1 – określenie podstawowych narzędzi wdrażania strategii rozwoju,
- 2 – uwzględnienie form i metod współpracy między głównymi realizatorami przedsięwzięć i działań strategicznych,
- 3 – stałego monitorowania realizacji strategii rozwoju,
- 4 – wprowadzania niezbędnych korekt i uzupełnień do zadań strategii rozwoju.

6.1. PODSTAWOWE NARZĘDZIA WDRAŻANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Zapis działań i zadań w „Planie rozwoju lokalnego...” jest ich wstępnym zarysem wymagającym szczegółowego opracowania przez struktury zarządzania odpowiedzialne za ich ostateczne sformułowanie i realizację. Instytucją wdrażającą strategię rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego będzie Burmistrz i Urząd Miasta. W realizacji zadań będą kierować się uchwalonym przez Radę Miasta „Planem rozwoju lokalnego m. Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013” i wynikającymi z niej konkretnymi programami i zadaniami branżowymi. Podejmowane działania operacyjne będą koncentrowały się na ich związku ze „Strategią rozwoju powiatu nowomiejskiego”, założeniami „Strategii rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego” oraz Narodową Strategią Rozwoju. Wynikające z „Planu rozwoju lokalnego...” programy i zadania stanowić będą trzon realizacji wizji rozwoju, a zarazem staną się głównym polem aplikacji niezbędnych dla uzyskania finansowego wsparcia ze środków krajowych i zagranicznych.

Branżowe zadania skoordynowane przez poszczególne wydziały Urzędu Miasta powinny być zgodne z celami statutowymi instytucji podległych władzom miasta i organizacji społeczno-gospodarczych. Odpowiedzialność za ich przygotowanie i wdrożenie spoczywać będzie na właściwych merytorycznie komórkach Urzędu Miasta oraz instytucjach podległych Miastu. Istniejące i przygotowane w przyszłości programy branżowe będą stanowić kompatybilny element szeroko rozumianej realizacji „Planu rozwoju lokalnego...”. Treść owych programów powinna być każdorazowo weryfikowana i zatwierdzana przez władze miasta.

Realizacja „Planu rozwoju lokalnego...” jest związana z systemem mechanizmów, instrumentów i środków, które muszą zostać uruchomione /bądź wykorzystane/, aby zapisy zadań przewidziane w długofalowych programach strategicznych i operacyjnych zostały wykonane. Bez opracowania odpowiedniego instrumentarium, sprowadzającego się do odpowiedzi na dwa zasadnicze pytania:

- 1 – jaki będzie sposób zarządzania strategią?
- 2 – jakie środki finansowe i z jakich źródeł złożą się na realizację poszczególnych zadań?

„Plan rozwoju lokalnego...” /w skrócie PRL/ może stać się tylko koncertem życzeń. Zatem podstawowe narzędzia wdrażania strategii związane są z:

- 1 – zarządzaniem strategią /PRL/,**
- 2 – finansowaniem strategii /PRL/.**

Zarządzanie strategią /czyli jej wdrażanie/ jest powiązane ściśle z rodzajami i typami instytucji zaangażowanych w poszczególne stadia jej realizacji /instytucje animujące, finansujące, doradcze, konsultingowe, koordynujące, monitorujące, kontrolujące, publiczne, niepubliczne itp./. Takimi instytucjami poza Burmistrzem i Urzędem Miasta są: ministerstwa, urzędy centralne, wojewódzkie i marszałkowskie /w zadaniach wymagających zaangażowania dwóch lub więcej województw/, fundusze, fundacje, agencje, stowarzyszenia, towarzystwa, ośrodki i instytucje doradcze itp.

Zasady zarządzania strategią powinny opierać się na ścisłej współpracy między:

- różnymi szczeblami władzy administracyjnej i samorządowej /centralnej, regionalnej, powiatowej i lokalnej/,
- różnymi wydziałami danej jednostki administracyjnej lub samorządowej
- sektorem publicznym i prywatnym,
- działami gospodarki narodowej,
- społecznościami regionalnymi i lokalnymi /miasta z powiatem i poszczególnymi gminami/.
- organizacjami pożytku publicznego.

Realizacja poszczególnych przedsięwzięć i zadań strategicznych miasta Nowego Miasta Lubawskiego odbywać będzie się za pomocą różnych instytucji i osób jak np.:

- 1 – instytucji animujących rozwój regionalny i lokalny /np. inkubatory przedsiębiorczości, ośrodki wsparcia biznesu, powiatowe forum gospodarcze itp./,

- 2 – instytucji koordynujących inicjatywy i czynniki rozwoju /np. Agencje Rozwoju Regionalnego i Lokalnego, agencje i instytucje promocji miasta, poszczególnych gmin i powiatu itp./,
- 3 – instytucji konsultingowych i doradczych /w zakresie prawa, finansów, bankowości, informacji gospodarczej, w tym np. informacji rynkowej itp./,
- 4 – instytucji finansowych /np. banków, fundacji, funduszy, agencji itp./,
- 5 – instytucji /lub osób/ monitorujących realizację programów i zadań strategicznych,
- 6 – instytucji /osób/ koordynujących realizację poszczególnych przedsięwzięć i zadań.

Z punktu widzenia struktur formalno-prawnych w zarządzaniu strategicznym biorą udział:

- instytucje publiczne szczebla centralnego, regionalnego /wojewódzkiego, powiatowego/ i lokalnego /miejskiego, gminnego/, zdolne do absorpcji funduszy strukturalnych,
- instytucje i osoby prywatne.
- organizacje pożytku publicznego.

Pod względem prawnym, obok służb administracji publicznej i samorządowej w realizacji strategii rozwoju biorą udział różne spółki, agencje, fundacje i fundusze, przedsiębiorstwa państwowe lub spółdzielcze, organizacje pożytku publicznego, stowarzyszenia, towarzystwa itp.

Do podstawowych narzędzi wykonawczych w realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” w rękach Burmistrza i Urzędu Miasta Nowego Miasta Lubawskiego należą:

- 1 – Dokument – Plan rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013 – Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego, Nowe Miasto Lubawskie - Toruń;**
- 2 – Dokument – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowego Miasta Lubawskiego, Toruń 1999;**
- 3 – Dokument – Strategia rozwoju powiatu nowomiejskiego do 2011 r., Bachotek 2000;**
- 4 – Dokument – Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do 2015 r., Olsztyn 2002;**
- 5 – Dokumenty, analizy i inne studia branżowe w zakresie m. in. ochrony środowiska miasta, powiatu i województwa, rozwiązań docelowych układów komunikacyjnych miasta, powiatu, województwa itp.;**
- 6 – Budżet miasta Nowego Miasta Lubawskiego;**
- 7 – Budżet innych jednostek podległych miastu.**

Finansowanie strategii odbywać się będzie przez określonych partnerów dokonujących montażu finansowego, dokładnych źródeł pochodzenia środków finansowych, wielkości nakładów, potrzebnych na zrealizowanie projektu/zadania i instytucji zarządzającej finansami.

Obok banków, funduszy, agencji i fundacji, które dysponują środkami pomocowymi lub zagranicznymi ze źródeł publicznych i prywatnych, instytucją umożliwiającą skorzystanie ze środków są lokalne fundusze poręczeń kredytowych /fundusze gwarancji inwestycyjnych/. Celem ich działania jest ułatwienie dostępu podmiotów gospodarczych do zewnętrznych źródeł

finansowania, podstawowym instrumentem zaś – poręczenia kredytowe wystawione przez fundusz na rzecz banku kredytowego. Fundusze takie mają charakter lokalny – o niewielkim zakresie działania, nakierowanym na małe i średnie podmioty gospodarcze.

Zasada współfinansowania, istotna przy realizacji wielu programów i zadań, jeśli dodatkowo wykorzystuje finanse Unii Europejskiej oznacza konieczność:

- każdorazowego dokonywania montażu finansowego, bowiem środki zewnętrzne tylko uzupełniają /a nie zastępują/ środki własne,
- istnienia kanałów transferu środków, tj. uzgodnionych z UE instytucji, dysponujących funduszami,
- samoorganizacji wokół inicjatyw i zarządzania środkami na tym szczeblu, na jakim będą wykorzystane,
- monitoringu, koordynacji i kontroli w wydatkowaniu środków /jak np. zasadność, celowość, elastyczność, wysokość/.

Jak wcześniej zwrócono uwagę, zachowanie zasady montażu finansowego nastrocza pewne trudności wynikające z:

- 1 – konieczności posiadania własnych środków, aby ubiegać się o współfinansowanie /najczęściej 25-75%, która powoduje, że miasto nie może uczestniczyć jednocześnie w finansowaniu wielu przedsięwzięć;
- 2 – braku klarownych informacji i stałych źródeł finansowania zadań z zakresu rozwoju miasta /poza programem inwestycyjnym/.

Dla osób i instytucji wdrażających „Plan rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego” /Burmistrz, Rada Miasta, Urząd Miasta/, pozyskanie dodatkowych źródeł wzmacnia pozycję „środki własne”, które mogą być zatem zasilone funduszami z prywatnych środków inwestorów, samorządów innych podmiotów lokalnych, z pożyczek /z banku, fundacji itp./ lub z pozyskania /subwencji/ z innych instytucji.

Dotarcie do źródeł finansowania, pozyskanie środków z zewnątrz i spójny montaż finansowy ze środkami własnymi – obok właściwego modelu zarządzania strategią – są niezbywalnym warunkiem zrealizowania „Planu rozwoju lokalnego...” z sukcesem.

Koordynacja współpracy między instytucjami /osobami/ wchodzącymi do realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” jest istotnym i znaczącym zadaniem Burmistrza, Rady Miasta i Urzędu Miasta Nowego Miasta Lubawskiego. Koordynacją muszą być objęte przede wszystkim wydziały Urzędu Miasta, czuwające nad realizacją poszczególnych segmentów działowych i branżowych strategii. W fazie koordynacji wdrażania strategii rozwoju powinny zostać uwzględnione następujące etapy:

- 1 – określenie uwarunkowań organizacyjnych do realizacji strategicznych zadań operacyjnych,
- 2 – identyfikacja przeszkód w realizacji strategicznych zadań operacyjnych oraz sposobów ich usuwania /przezwycięzania/,
- 3 – określenie mierników i systemów kontroli realizacji strategicznych zadań operacyjnych.

Koordinacja współpracy różnych instytucji wdrażających strategię rozwoju polega na sprecyzowaniu zakresu odpowiedzialności merytorycznej rozłożonej w odpowiednim czasie. W grę wchodzi zakres odpowiedzialności osobistej /Burmistrza, Przewodniczącego Rady Miasta/ oraz zbiorowej /tj. Rady Miasta/. Burmistrz ma bezpośredni nadzór nad wdrażaniem poszczególnych projektów i zadań oraz nad koordynacją współpracy z wszystkimi instytucjami i osobami, realizującymi te projekty i zadania. Do Burmistrza, jako głównego koordynatora „Planu rozwoju lokalnego...”, należy obowiązek sprawnego przewyższania przeszkód występujących w różnych fazach/etapach realizacji strategii /lub jej poszczególnych zadań/.

Rada Miasta powinna zdecydować, czy realizację zadań /ich koordynację i monitorowanie/ wynikających z „Planu rozwoju lokalnego...” przejmą dotychczas istniejące struktury organizacyjne Urzędu Miasta, czy też należy utworzyć w tym celu nową jakość – czyli nową strukturę organizacyjną. **Wydaje się ,że ze względu na wysoki stopień złożoności i trudności przewidywanego rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego, należałoby powołać odpowiedni zespół z koordynatorem całości realizowanych zadań strategicznych, posiadający silną pozycję kompetencyjną. Biuro ds. strategii rozwoju m. Nowego Miasta Lubawskiego /ds. realizacji planu rozwoju lokalnego/ pełniłoby rolę nie tylko instytucji wdrażania strategii ale także stałych kontaktów z istniejącymi i potencjalnymi inwestorami /przedsiębiorcami/. Do zadań tego Biura należałoby dostarczenie inwestorom/przedsiębiorcom niezbędnych informacji i przyspieszenie trybu załatwiania spraw związanych z realizacją poszczególnych projektów i zadań strategicznych.**

VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

W trakcie realizacji wdrażania „Planu rozwoju lokalnego...” pojawia się potrzeba porównywania zgodności i stopnia realizacji poszczególnych zadań z treściami zawartymi w programie strategicznym. Jest to zadanie, które określa się stałym monitoringiem strategii. Skutkiem dokonywanej oceny monitoringowej powinna być aktualizacja zapisów strategii i w przypadkach uzasadnionych wprowadzanie niezbędnych korekt.

7.1. SYSTEM MONITOROWANIA PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

Podstawowym zadaniem monitoringu jest dostarczanie bieżących informacji o tym, czy strategiczne cele i zadania są osiągnięte i w jakim stopniu. System monitorowania i kontroli realizacji strategii rozwoju powinien być wielopoziomowy, tzn. musi dostarczać szczegółowych informacji o stopniu zaawansowania realizacji poszczególnych zadań i przedsięwzięć operacyjnych, a także uogólnionych i zbiektywizowanych informacji o przebiegu całego procesu wdrażania strategii. Informacje te powinny być następnie wykorzystane do weryfikacji i aktualizacji strategicznych planów rozwoju.

Proces prowadzonego monitoringu planowania rozwoju lokalnego posiada siedem zasadniczych etapów postępowania:

- 1 – zbieranie danych i informacji,
- 2 – analiza danych i informacji,
- 3 – przygotowanie raportów,
- 4 – ocena wyników porównania z założeniami „Planu rozwoju lokalnego...”,
- 5 – analiza odchyleń,
- 6 – planowanie korekty,
- 7 – wdrażanie korekty.

Propozycja powołania w Urzędzie Miasta Nowego Miasta Lubawskiego Biura ds. Strategii Rozwoju powinna umożliwić nie tylko stały monitoring strategii ale także skutecznie weryfikować poszczególne etapy realizacji strategii, zgodnie z potrzebami i zmieniającą się sytuacją społeczno-ekonomiczną i przestrzenną miasta pod wpływem dziś trudno przewidywalnych czynników w skali kraju i regionu warmińsko-mazurskiego.

Wśród siedmiu wymienionych wyżej etapów postępowania monitoringowego wszystkie są istotne i ważne chociaż ich charakter jest różny w poszczególnych etapach. Na początku działania monitorujące są bardziej informacyjno-statystyczny, ale w dalszych etapach muszą mieć charakter profesjonalnego projektowania. Pierwszym zadaniem zespołu monitorującego jest zbieranie danych statystycznych i informacji od poszczególnych jednostek organizacyjnych, włączonych w proces realizacji strategii rozwoju. Drugim krokiem postępowania jest uporządkowanie, przetwarzanie i analiza danych empirycznych oraz ich archiwizacja. Trzecim etapem jest zestawienie otrzymanych danych i informacji /w postaci niezbędnych wskaźników, współczynników i zmiennych diagnostycznych/ w czytelne raporty zawierające ich interpretację, przygotowane dla poszczególnych odbiorców, w tym zwłaszcza dla głównego koordynatora planu rozwoju lokalnego /czyli strategii rozwoju/ oraz dla Burmistrza.

Dalsze postępowanie monitoringu polega na opracowaniu analizy porównawczej osiągniętych rezultatów z założeniami „Planu rozwoju lokalnego...” i prezentacja wyników na forum Rady Miasta, współrealizatorów strategii /czyli przedsiębiorców, stowarzyszeń i organizacji/ oraz mieszkańców miasta, dla których strategia jest realizowana i przy ich aktywnym udziale była tworzona, zgodnie z zasadami partnerstwa. W piątym toku postępowania powinna nastąpić analiza przyczyn zaistniałych odchyleń między założeniami a realizacją strategii. Następnym krokiem jest opracowanie programu niezbędnych korekt i modyfikacji kolejnych zadań i przedsięwzięć, zaakceptowanego przez Radę Miasta. W ostatnim siódmym etapie monitoringu prowadzone są działania korygujące, eliminujące lub marginalizujące odchylenia w dotychczasowym realizowaniu poszczególnych zadań i przedsięwzięć „Planu rozwoju lokalnego...”.

W procesie monitorowania potrzebna jest ścisła współpraca Biura ds. Strategii Rozwoju z bezpośrednimi wykonawcami /realizatorami/ zadań strategicznych oraz Burmistrzem Miasta.

7.2. PROCES WDRAŻANIA NIEZBĘDNYCH KOREKT I ZMIAN

Proces wdrażania niezbędnych korekt i zmian do realizowanej „Planu rozwoju lokalnego...” jest stałym zadaniem Biura ds. Strategii Rozwoju. Niezgodności i odchylenia od programu „Planu rozwoju lokalnego...” muszą być korygowane na bieżąco. Wynikają one z różnych przyczyn lokalnych, ale także zewnętrznych /regionalnych lub krajowych/. Do najczęściej obserwowanych należą przyczyny: finansowe, organizacyjne, prawno-ekonomiczne itp. Często dotyczą zakresu podejmowanych zadań jak i czasokresu ich realizacji.

W przypadku występujących trudności przy realizacji niektórych zadań /lub ich części/, zachodzi konieczność ujęcia niezbędnych korekt i zmian w formie odpowiedniego „Aneksu” do

„Planu rozwoju lokalnego...”. Aneks taki powinien być przedstawiony, przedyskutowany i uzyskać akceptację szerokiego forum społeczności lokalnych, zwłaszcza Rady Miasta.

Mechanizm kontroli /i rewizji/ realizacji strategii jest procesem stałym. Jednak podsumowanie w szerszej skali dotyczy tzw. okresów planowania w Unii Europejskiej, a zatem będzie rozłożony na dwa okresy /etapy/: 1-okres obejmuje analizę po 2-3 pierwszych latach realizacji strategii tj. obejmie okres 2004-2006, 2-okres dalsze lata realizacji 2007-20013 z podziałem na okresy 1-2 roczne. W praktyce obok stałego monitorowania strategii występują okresy /etapy/ podsumowywania uzyskanych wyników z prowadzonych analiz między założeniami „Planu rozwoju lokalnego...” a wynikami jej realizacji. Dlatego przed przystąpieniem do procesu wdrażania zespół monitorujący powinien określić okresy podsumowania i przeprowadzenia niezbędnych korekt /zmian/ w postaci Aneksu do „Planu rozwoju lokalnego...” Okresy te powinny zbiegać się z zakończeniem realizacji szczególnie ważnych zadań społeczno-ekonomicznych dla m. Nowego Miasta Lubawskiego.

W trakcie realizacji strategii rozwoju mogą pojawić się też sytuacje korzystnie wpływające na przyspieszenie procesu realizacyjnego strategii, takie jak np.: lepsze rozwiązania organizacyjne, techniczne lub technologiczne /bądź prawno-finansowe/. Wówczas korekta planu rozwoju lokalnego będzie wymagała skrócenia realizacji danych inwestycji lub wręcz obniżenia zakładanych kosztów. Dlatego monitorowanie ma tak głęboki sens i istotne znaczenie w procesie realizacyjnym „Planu rozwoju lokalnego...”.

7.3. SZANSE I ZAGROŻENIA W REALIZACJI PLANU ROZWOJU LOKALNEGO

7.3.1. UWAGI WSTĘPNE

Realizacja „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2015” powinna przebiegać zgodnie z przyjętymi normami i zasadami obowiązującymi przy wykonywaniu każdego zadania, które akceptuje Rada Miasta a nadzoruje Burmistrz miasta. W przypadku planu rozwoju lokalnego zachodzi jeszcze dodatkowa okoliczność, że jest to dokument współtworzony przy pomocy dużej części społeczności lokalnej i jako taki uwzględnia różne racje tego społeczeństwa. Jednocześnie dokument ten obok racji społeczności lokalnych musiał uwzględniać założenia szerszego planu rozwoju społeczno-gospodarczego, zwłaszcza gmin sąsiadujących z Nowym Miastem Lubawskim, powiatu nowomiejskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego. Nie obojętne dla autorów „Planu rozwoju lokalnego...” były założenia wynikające ze strategii rozwoju Polski do 2020 r.

Autorzy „Planu rozwoju lokalnego...” współpracując ściśle z powołanym przez Radę Miasta Konwentem ds. Strategii rozwoju /ok. 70 osób/, wykorzystali wszystkie możliwe materiały i źródła będące w dyspozycji zainteresowanych, rozszerzone o badania ankietowe oraz dyskusje środowiskowe prowadzone wśród grup zawodowych i społecznych miasta. Z tego powodu

dokument „Plan rozwoju lokalnego...” można uznać za kompleksowo ujmujący i konstruktywnie przedstawiający najlepszy z możliwych wariantów perspektywicznego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego miasta Nowego Miasta Lubawskiego.

7.3.2. ANALIZA SZANS REALIZACYJNYCH

Przedstawione wyżej uwagi dotyczące uwarunkowań opracowania omawianego „Planu rozwoju lokalnego...” nie wyczerpują oceny możliwości realizacyjnych. Nawet najlepiej skonstruowane dzieło w toku realizacji może podlegać różnym weryfikacjom, które niosą postęp cywilizacyjny oraz zmiany polityczne, prawne i ekonomiczne w kraju, regionie i mieście. W toku realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” mogą wystąpić korzystne zjawiska, istotnie wzmacniające szanse realizacji strategii. Mogą jednak wystąpić także problemy utrudniające prawidłową realizację strategii jak np. finansowe, personalne, organizacyjne itp. W kolejnych dwóch podrozdziałach podjęto próbę przedstawienia zarówno możliwych szans jak i zagrożeń w realizacji „Planu rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego w latach 2004-2013”.

Pozytywne uwarunkowania realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” można określić w kilku następujących warstwach i sferach problemowych:

I – Szanse Uwarunkowań Zewnętrznych

II – Sfery Szans i Wolorów Uwarunkowań Wewnętrznych :

- 1 – sfera organizacji i zarządzania,**
- 2 – sfera uwarunkowań przyrodniczych,**
- 3 – sfera uwarunkowań społecznych,**
- 4 – sfera uwarunkowań gospodarczych,**
- 5 – sfera uwarunkowań przestrzennych.**

Ad. I. Do szans korzystnie wpływających na warunki zewnętrzne realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” może należeć racjonalna polityka państwa w popieraniu wszelkich inicjatyw regionalnych i lokalnych, wyrażona odpowiednim systemem prawno-ekonomicznym. Dotąd, jak powszechnie wiadomo, brak jest racjonalnej polityki regionalnej, a tam gdzie ona występuje jest raczej wynikiem inicjatywy władz lokalnych i regionalnych niż ukierunkowanej i wszechstronnej polityki państwa w tym zakresie. Działania samorządów lokalnych i regionalnych z czasem zapewne wymuszą odpowiednią reakcję państwa. Ten fakt spowoduje też bardziej precyzyjne i korzystne dla lokalnej aktywności i przedsiębiorczości reguły i normy prawne i finansowe, które dziś kuleją. Można też spodziewać się dalszego rozwoju różnorodnych bodźców rynkowych i prywatyzacyjnych, które w rękach zarówno władz administracyjnych, samorządowych jak i średnich i drobnych przedsiębiorców, skutecznie wspomogą różnorodne i konieczne zadania oraz przedsięwzięcia wynikające z „Planu rozwoju lokalnego...”. Duże znaczenie w szansach realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” będzie miał pozytywny stosunek władz regionalnych województwa

warmińsko-mazurskiego oraz władz starostwa powiatu nowomiejskiego. Ponieważ „Plan rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego w latach 2004-2013” był skonstruowany w oparciu o główne założenia programów rozwoju w/w jednostek administracyjnych, należy spodziewać przychylnego stosunku do realizacji rozwoju jednego z bardziej dynamicznie rozwijających się miast o znaczeniu ponadlokalnym i jednocześnie turystyczno-rekreacyjnej bramy zachodniej Warmii i Mazur.

Ad. II. Walory i szanse wewnętrzne wynikają z uwarunkowań jakie stworzone już zostały i tkwią w samym Nowym Mieście Lubawskim i najbliższym otoczeniu.

1. Miasto Nowe Miasto Lubawskie jest zarządzana przez zespół dobrze wykształconych i z dużym doświadczeniem członków Rady Miasta oraz pracowników Urzędu Miasta. Jak wykazała wyżej przedstawiona analiza /Rozdz. 2.1.5-2.1.6./ zarówno struktura Komisji Rady Miasta jak i poszczególne referaty Urzędu Miasta są dostosowane do potrzeb i możliwości jakie wymagane są dla 11-tysięcznego miasta z perspektywami na dalszy rozwój społeczny, ekonomiczny i przestrzenny. Wśród 8 referatów merytorycznych, obserwuje się przeciążenie problemowe, a jednocześnie niedociążenie kadrowe w referacie: **Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Mienia Komunalnego**. Dotychczasowa działalność Burmistrza m. Nowego Miasta Lubawskiego jak i całego Urzędu Miasta, oceniana głównie przez pryzmat podejmowanych licznych inicjatyw oraz realizowanych zadań na terenie Nowego Miasta Lubawskiego, rokuje nadzieje na dobre pokierowanie realizacją strategii dalszego rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego w ramach planu rozwoju lokalnego.

Szanse w dalszym rozwoju miasta tkwią niewątpliwie w jeszcze bardziej aktywnym wykorzystaniu przez miasto współpracy z zagranicznymi miastami partnerskimi: Hude i Fiume-Veneto oraz w silniejszej niż dotąd promocji miasta, zwłaszcza w aspekcie wykorzystania walorów turystyczno-wypoczynkowych. Niezbędne jest też stworzenie silnego lobby na rzecz Nowego Miasta Lubawskiego wśród byłych mieszkańców miasta, a dziś zajmujących znaczące stanowiska i pozycje w krajowej lub międzynarodowej administracji, gospodarce i nauce.

2. Jak wykazała Diagnoza stanu...w zakresie uwarunkowań przyrodniczych /szczególnie rozdz. 2.1.3., 2.2.2.3., 2.4.1., 2.4.2./ - Nowe Miasto Lubawskie i okolice mają wyjątkowe predyspozycje dla dalszego zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego. Wyjątkowość uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych polega na korzystnym położeniu geograficzno-ekonomicznym, dobrej dostępności komunikacyjnej, wyjątkowym układzie warunków wodno-klimatycznych oraz różnorodnej i pięknej szaty roślinnej a także zróżnicowanej konfiguracji terenu. Te atuty przyrodnicze miasta są bardzo dobrą podstawą do rozwinięcia w Nowym Mieście Lubawskim funkcji turystycznej i rekreacyjnej, sportów wodnych na rzece Drwęcy, przemysłu nieuciążliwego dla środowiska, produkcji zdrowej i przetworzonej żywności oraz wszelkiego rodzaju usług. Są one niewątpliwie także szansą w realizacji przyjętych kierunków rozwoju strategicznego Nowego Miasta Lubawskiego, które są kompatybilne z wyjątkowymi warunkami przyrodniczymi.

3. Ludność Nowego Miasta Lubawskiego mimo swego zróżnicowania strukturalnego, stanowi społeczność zwartą, szanującą swoje miasto i aktywnie działającą na rzecz jego dalszego rozwoju. Według badań ankietowych z 1997 r. ponad 55,0% dorosłych mieszkańców jest zadowolona z mieszkania w Nowym, Mieście Lubawskim, a tylko kilkanaście procent z tego zamieszkania jest niezadowolona. Aż ok. 80% nie chciałoby wyprowadzić się z Nowego Miasta

Lubawskiego, chociaż wśród pokolenia młodzieży ten wskaźnik jest znacznie niższy. Dane te wskazują na wyjątkowo silne więzi mieszkańców z miastem i mogą stanowić też szansę wspierania władz samorządowych i administracyjnych oraz inwestorów we wszelkich inicjatywach związanych z realizacją „Planu rozwoju lokalnego...”. W sprawach społecznych pozostaje wciąż wysoki procent stopy bezrobocia ponad 20% oraz znaczna tendencja wśród młodego pokolenia do opuszczania miasta. Tym dwóm szczególnie ważnym problemom stara się zaradzić „Plan rozwoju lokalnego”.

4. Sfera uwarunkowań ekonomicznych, a zwłaszcza fakt, że Nowe Miasto Lubawskie od lat jest dość dynamicznie rozwijającym się ośrodkiem gospodarczym, może świadczyć o szansie na dalszy prawidłowy rozwój pod warunkiem, że będzie on kształtowany przez optymalne wykorzystanie wszystkich sił i środków jakie tkwią we wszystkich podmiotach gospodarczych. Taką szansą na prawidłowy rozwój Nowego Miasta Lubawskiego daje zarówno wiodąca sfera handlowo-usługowa /60% ogólnej liczby podmiotów/ jak i przetwórstwa przemysłowego, rolnictwa oraz budownictwa. Wśród czynników lokalizacyjnych przemysłu, /który skupia najwięcej bo blisko 40% ogółu zatrudnionych/ dalszymi walorami jego przyszłego rozwoju w mieście i sąsiedztwie /w powiecie/ są duże zasoby wodne /zwłaszcza dla przemysłu spożywczego/, surowcowe /dla przemysłu drzewnego, meblarskiego, budowlanego/, znaczne zasoby stosunkowo taniej siły roboczej oraz korzystne położenie transportowe.

Innym atutem rozwoju gospodarczego Nowego Miasta Lubawskiego jest dominacja w przemyśle jednostek małych i średnich, gdyż tego typu zakłady mają dużo większe możliwości szybkiego reagowania na zmieniające się potrzeby rynku jak i potrzeby swobodniejszej lokalizacji przestrzennej oraz mniej degradują środowisko miejskie. Ważne znaczenie ma też w miarę równomierna lokalizacja placówek handlowo-usługowych w obrębie miasta.

Sferę gospodarczą istotnie wspiera infrastruktura społeczna i techniczna, coraz lepiej dostosowujące się do potrzeb miasta. Szanse i nadzieje na prawidłowe wykorzystanie i dalszy rozwój można pokładać w dziś sprawnie działającym systemie sieci wodociągowej i w mniejszym stopniu w sieci kanalizacyjnej oraz ciepłowniczej. Atutem położenia jest dobra dostępność komunikacyjna /w tym telekomunikacji/, w czterech zasadniczych kierunkach, z niekorzystnym jednak przebiegiem tranzytu przez miasto.

5. Układ funkcjonalno-przestrzenny Nowego Miasta Lubawskiego jest także ważnym atutem w dalszym rozwoju miasta. Jest on czytelny i w pełni respektuje podział przestrzenny miasta na 7 zróżnicowanych stref: A – przestrzeni pełnej ochrony konserwatorskiej – Stare Miasto, B – strefę ochrony wykształconego układu przestrzennego poza zespołem staromiejskim, C i D – strefę zabudowaną i o rozpoczętym procesie zabudowy mieszkaniowej, E – strefę potencjalnego rozwoju, F – strefę terenów ekologicznych i G – strefę rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zagospodarowanie przestrzenne miasta Nowego Miasta Lubawskiego jest zgodne z walorami przyrodniczymi i potrzebami funkcjonalno-przestrzennymi. Prowadzona od lat racjonalna polityka przestrzenna, nie naruszająca generalnie zasad ekorozwoju, stwarza możliwości dalszego wykorzystania terenów już uzbrojonych pod przyszłe inwestycje.

W planie rozwoju lokalnego przedstawia się dalsze potrzeby w tym zakresie pod inwestycje przemysłowe, budownictwa mieszkaniowego i usługowego oraz komunikacyjnego.

7.3.3. LISTA WALORÓW I SZANS REALIZACJI „PLANU ROZWOJU LOKALNEGO”

- 1. Dobra współpraca władz samorządowych z przedsiębiorcami i instytucjami rozwoju oraz organizacjami pożytku publicznego miasta.**
- 2. Liczne inicjatywy społeczno-gospodarcze Burmistrza i Urzędu Miasta wsparte przez Radę Miasta.**
- 3. Korzystne położenie geograficzno-ekonomiczne miasta.**
- 4. Walory krajobrazowe i klimatyczne miasta.**
- 5. Wysokie walory środowiska przyrodniczego dla gospodarki.**
- 6. Atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna miasta.**
- 7. Silne więzi mieszkańców z miastem i ziemią lubawską.**
- 8. Duże rezerwy wykształconej i stosunkowo taniej siły roboczej.**
- 9. Możliwości wielofunkcyjnego rozwoju miasta /przemysł, transport, handel i usługi, turystyka, rekreacja, sport, edukacja, ochrona zdrowia/.**
- 10. Korzystne warunki dla lokalizacji przemysłu spożywczego, drzewnego, meblarskiego i budowlanego.**
- 11. Przewaga małych i średnich przedsiębiorstw jako szybciej reagujących na zmieniające się potrzeby rynku i o swobodniejszej lokalizacji.**
- 12. Znaczenie miasta jako ponadlokalnego ośrodka usługowego.**
- 13. Rezerwy w niektórych mediach komunalnych /np. w oczyszczalni, energetyce, telefonii/.**
- 14. Możliwości rozwoju sportów wodnych i rekreacji na wolnym powietrzu.**
- 15. Zgodność zagospodarowania przestrzennego z walorami środowiska.**
- 16. Rezerwy terenów uzbrojonych.**

7.3.4. ANALIZA ZAGROZEŃ REALIZACYJNYCH

Obiektywna ocena realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” powinna uwzględniać także analizę zagrożeń, barier lub progów jakie mogą wystąpić w toku realizacji poszczególnych zadań i przedsięwzięć strategicznych. Zagrożenia lub co najmniej utrudnienia w realizacji strategii rozwoju mogą mieć różny charakter i wynikać z uwarunkowań i przyczyn zarówno zewnętrznych /w dużej mierze niezależnych od wykonawców i koordynatorów „Planu rozwoju lokalnego...”/ jak i wewnętrznych /występujących pod wpływem różnych sytuacji w samym mieście Nowym Mieście Lubawskim/.

Przyczyny zewnętrzne zagrożeń realizacyjnych /I/ będą podobnie jak i szanse realizacyjne wynikać głównie ze sfery polityki państwa odnoszącej się do:

1. Wadliwej polityki państwa w zakresie gospodarki,
2. Niejasnych lub mało precyzyjnych zasad i reguł polskiego prawa,
3. Wadliwego działania rynku,
4. Trudności w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowych.

Z kolei przyczyny wewnętrzne zagrożeń realizacyjnych /II/ tkwić mogą w:

- 1 – sferze organizacji i zarządzania,
- 2 – sferze uwarunkowań ekologicznych,
- 3 – sferze uwarunkowań społecznych,
- 4 – sferze uwarunkowań gospodarczych,
- 5 – sferze uwarunkowań przestrzennych.

Ad. I.

1. Wadliwa polityka państwa w tym zakresie może wynikać ze stopnia przekazania władzy poszczególnym jednostkom samorządowym. W praktyce jest to nakładanie dużej ilości obowiązków realizacyjnych bez pokrycia w odpowiednich środkach finansowych, organizacyjnych, kadrowych itp. Z drugiej strony polityka państwa bywa nie do końca jasna i precyzyjna /np. w zakresie służby zdrowia, podobnie w sprawie prawnego statusu bezrobotnego itp./. Z pewnością w części działania państwa są podyktowane nieprzewidywalnymi reakcjami koniunktury światowej /np. popyt na niektóre towary, układ cen itp./. W dużej jednak mierze powodzenia realizacyjne działań strategicznych na wszystkich szczeblach władzy zależą od stabilności, przejrzystości reguł i zasad jakimi posługuje się państwo.
2. Prawo polskie jest wciąż mało dostosowane do reguł i wymagań gospodarki rynkowej oraz procesów prywatyzacji lub reprivatyzacji. Są problemy, których regulacja prawna przeciąga się lub jest wciąż niejasna oraz budzi określone trudności w realizacji spoczywającej na władzy i urzędach /np. w zakresie bezrobocia, służby zdrowia, ubezpieczeń społecznych, opieki społecznej itp./. Przeprowadzane reformy w zakresie szkolnictwa i ochrony zdrowia, pod

względem prawnym i finansowym są mało precyzyjne, i podlegają istotnym korektom z chwilą dojścia do władzy innej opcji politycznej. W przyszłości te fakty, przedłużającego się nieładu prawniczego, mogą poważnie zaciążyć na pozytywnych efektach wdrażania „Planu rozwoju lokalnego...”.

3. Wprowadzanie w Polsce od 1989 r. zasad gospodarki rynkowej przyniosło obok wyraźnych zmian pozytywnych także efekty niekorzystne. Zostały one zauważone najszybciej w rolnictwie i gospodarce żywnościowej. Obniżenie rodzimej produkcji, a jednocześnie wysoki import żywności z zagranicy, spowodował wadliwy układ cen między produktami pochodzenia rolniczego, przemysłowego oraz za świadczone usługi. Ta sytuacja trwa do dziś, przynosząc wymierne straty nie tylko w rolnictwie, ale przede wszystkim w większości gospodarstw domowych /także w mieście/, narażając je na długotrwałe ubóstwo. Trudności występują też w rozwoju przetwórstwa produktów rolnych. Ze względu na wysoki import żywności, ta sfera od kilku lat jest mało opłacalna. Jest to szczególnie niekorzystne dla obszarów, które /jak np. Nowe Miasto Lubawskie i okolice/ mają znaczne nadwyżki produkcji rolniczej, która mogłaby być przetworzona i uszlachetniona. Z przyczyn wadliwie działających zasad gospodarki rynkowej nie ma możliwości w obecnej sytuacji zaplanowania bardziej intensywnego wykorzystania lokalnych warunków dla stworzenia nowej jakości produkowanej żywności, ani też przy tej okazji nowych miejsc pracy.
4. Jednym z największych utrudnień w realizacji strategii mogą być sprawy finansowe. Pozyskiwanie środków finansowych na różne zadania strategiczne, pochodzących z różnych źródeł centralnych lub zagranicznych będzie wymagało nie tylko specjalistycznej wiedzy prawniczej i bankowej, ale też wielokierunkowych zabiegów. Do dziś kryteria przyznawania tych funduszy, fundacji, stypendiów i dotacji nie są w pełni jasne i oczywiste. Przedłużający się stan w tym względzie może być najpoważniejszą barierą prawidłowego rozwoju strategicznego poszczególnych miast i regionów. Dlatego w skali całego kraju należy czynić wszystko aby zasady i reguły pozyskiwania funduszy strategicznych były proste, jasne i czytelne, a procedury przyznawania nie ciągnęły się w nieskończoność. Jest to w interesie wszystkich zainteresowanych stron, gdyż zyskują one na obiegu pieniądza, którego dobre zainwestowanie przynosić będzie wymierne korzyści. Szczególnie ważnym faktem jest wykorzystanie wszystkich możliwości jakie dają fundusze strukturalne UE.

Ad. II. Zagrożenia, bariery oraz utrudnienia o charakterze wewnętrznym mogą w konsekwencji stanowić istotny wpływ na ilość i jakość realizowanych zadań strategicznych. Aby ustrzec się tych negatywnych konsekwencji trzeba dobrze rozpoznać przyczyny pochodzące najczęściej z obszaru miasta i tutaj też mogące być zlikwidowane lub co najmniej stonowane.

1. W sferze organizacji i zarządzania takim utrudnieniem może być słaba współpraca Urzędu Miasta z jednostkami realizującymi program strategicznego rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego /przede wszystkim ze środowiskami gospodarczymi, inwestorami, ale także z organizacjami pożytku publicznego itp./. Innym momentem może być słabe lub tylko częściowe wykorzystanie możliwości jakie daje związek partnerski Nowego Miasta Lubawskiego z miastami w kraju i z zagranicy. Tym oczywistym faktom należy nie tylko bacznie się przyglądać, ale także stwarzać warunki aby do takich kolizji nigdy nie dochodziło.
2. Utrudnienia i bariery w sferze uwarunkowań ekologicznych obejmują w rozwoju strategicznym przede wszystkim przyczyny wynikające z degradacji, ochrony i kształtowania środowiska. Dla

inwestorów strategicznych realizujących zadania gospodarcze, elementem opóźniającym pewne decyzje inwestycyjne może być pogarszająca się jakość środowiska przyrodniczego /zwłaszcza wodnego – rzeki Drwęcy i Groblicy/ lub co najmniej przedłużające się w realizacji inwestycje związane z asenizacją środowiska /trudności z segregacją i utylizacją odpadów, słabe tempo likwidacji indywidualnych kotłowni itp./. Te przyczyny mogą wpływać istotnie na przedłużanie się kategorii III czystości rzeki Drwęcy, a w konsekwencji postawić pod znakiem zapytania sensowność rekreacyjno-turystycznego zagospodarowania wybrzeża rzeki Drwęcy, lub co najmniej wpłynąć na opóźnienie jego realizacji.

Wydział Urzędu Miasta monitorujący „Plan rozwoju lokalnego...” powinien bacznie przyglądać się i odpowiednio reagować na wszelkie przejawy opóźnień w sferze asenizacji środowiska. Opóźnienia inwestycyjne w środowisku mogą mieć znaczące konsekwencje w innych inwestycjach gospodarczych, infrastrukturalnych, turystycznych, rekreacyjnych itp.

3. Aktywność i przedsiębiorczość społeczności lokalnych należy do jednej z największych sił motorycznych realizowanego „Planu rozwoju lokalnego...”. Trudności związane z wprowadzaniem regułami i zasadami gospodarki wolnorynkowej i jej prywatyzacją oraz z nieudolnym wdrażaniem reform w zakresie służby zdrowia, ubezpieczeń społecznych i oświaty powodują, że społeczeństwo straciło wiele ze swoich walorów aktywności zwłaszcza na przełomie lat 80. i 90. Przedłużające się w Nowym Mieście Lubawskim znaczne bezrobocie dodatkowo wpływa demobilizująco na aktywność i przedsiębiorczość jego mieszkańców. Znaczną barierą realizacji strategii rozwoju może być brak perspektyw dla młodzieży, który może wywołać odpływ najbardziej aktywnej i wykształconej jej części do innych miast i regionów kraju. Wyraźny spadek dochodów obserwowany w większości rodzin to kolejna przyczyna społecznego niezadowolenia. Te wszystkie czynniki powodują, że w przeprowadzonych ankietach i sondażach wśród mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego odczuwa się duże zniechęcenie społeczeństwa, a w postawach obywatelskich roszczenia przeplatają się z inercją czy wręcz apatią. Zanim nie nastąpią istotne pozytywne objawy racjonalnej polityki państwa w wielu sferach i ich korzystny wpływ nie obejmie dużej części społeczeństwa, trudno będzie liczyć na silniejsze zaangażowanie się mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego we współrealizację strategii. Będzie to widoczne zwłaszcza w pierwszej fazie realizacji strategii. Pewnym optymistycznym akcentem jest możliwość uaktywnienia się współpracy organizacji pozarządowych, zwłaszcza pożytku publicznego.
4. Utrudnienia i bariery realizacyjne w sferze gospodarki i infrastruktury mogą wystąpić pod wpływem zbyt wolnego lub opóźnionego działania bodźców prawno-ekonomicznych i finansowych aktywizujących drobnych i średnich przedsiębiorców. Obok tego zjawiska znaczącym zagrożeniem w realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” mogą być trudności ze znalezieniem tzw. inwestora lub inwestorów strategicznych /w tym przypadku związanych z rozwojem przemysłu czystych technologii, lub uporządkowaniem systemu komunikacyjnego wewnątrz Nowego Miasta Lubawskiego/. Bariery dla inwestycji gospodarczych lub turystyczno-rekreacyjnych w Nowym Mieście Lubawskim mogą stanowić nie zrealizowane lub opóźnione inwestycje w sferze bazy hotelarsko-gastronomicznej, asenizacji środowiska lub infrastruktury technicznej /w sieci wodno-kanalizacyjnej, ciepłowniczej, gazowniczej i energetycznej/.

5. Uwarunkowania przestrzenne Nowego Miasta Lubawskiego generalnie są korzystne, zwłaszcza w aspekcie dość wyjątkowego rozdziału funkcji mieszkaniowej od produkcyjnej i uciążliwej komunikacji kolejowej. W dłuższej sekwencji czasowej i wobec wzrastających potrzeb terenowych /w obecnych granicach administracyjnych/ mogą zaistnieć pewne utrudnienia wynikające z braku przygotowanych terenów pod nowe inwestycje zarówno przemysłowe jak i budowlane. Istotne utrudnienia przestrzenne, zwłaszcza dla mieszkańców mogą wynikać z faktu opóźnionego oddawania do użytku tzw. obwodnicy zewnętrznej dla drogi krajowej nr 15. Może to wywoływać przejściowy paraliż komunikacyjny, zwłaszcza pod wpływem nasilającego się ruchu komunikacji zarówno pasażerskiej jak i transportu ciężarowego.

7.3.5. LISTA MOŻLIWYCH BARIER I ZAGROZEŃ REALIZACJI „PLANU ROZWOJU LOKALNEGO...”

- 1. Słaba współpraca Urzędu Miasta z inwestorami lub przedsiębiorcami strategicznymi.**
- 2. Mało owocna współpraca z miastami partnerskimi krajowymi i zagranicznymi.**
- 3. Postępująca degradacja środowiska przyrodniczego.**
- 4. Opóźniona realizacja inwestycji w sferze asenizacji środowiska.**
- 5. Zbyt mała aktywność i przedsiębiorczość społeczności lokalnych.**
- 6. Przedłużające się duże bezrobocie strukturalne.**
- 7. Niedostosowanie kierunków wykształcenia do potrzeb gospodarczych i usługowych miasta.**
- 8. Brak perspektyw dla młodzieży i jej nadmierny odpływ.**
- 9. Utrzymujące się w sposób permanentny zubożenie społeczne.**
- 10. Brak inwestora lub inwestorów strategicznych, zwłaszcza w przemyśle.**
- 11. Trudności w pozyskiwaniu własnych środków finansowych.**
- 12. Mały napływ kapitału zagranicznego.**
- 13. Opóźnienia w realizacji inwestycji infrastruktury technicznej.**
- 14. Opóźnienia w realizacji rozwiązań systemu komunikacyjnego w mieście i na zewnątrz układu.**
- 15. Słaba baza hotelowo-gastronomiczna.**
- 16. Słaba promocja miasta.**

7.3.6. OCENA ZDOLNOŚCI MIASTA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO DO WYKORZYSTANIA SZANS I PRZECIWDZIAŁANIA ZAGROŻENIOM W REALIZACJI „PLANU ROZWOJU LOKALNEGO...”

Ocena zdolności przystosowawczych miasta Nowego Miasta Lubawskiego do zrealizowania długookresowego programu rozwoju nie jest łatwa ani jednoznaczna. W poprzednich podrozdziałach wskazano na szereg uwarunkowań stwarzających realne szanse ale i możliwe zagrożenia w realizacji „Planu rozwoju lokalnego...”. Komentując możliwe zagrożenia i bariery starano się jednocześnie zwrócić uwagę na formy i sposoby ich pokonywania lub co najmniej pomniejszenia ich negatywnych konsekwencji.

Jakie predyspozycje do pełnego wykorzystania walorów i szans ma miasto Nowe Miasto Lubawskie? Jakież z kolei warunki ma miasto do tonowania zagrożeń? Autorzy tego „Planu rozwoju lokalnego...” pragną zwrócić uwagę na niektóre najbardziej istotne aspekty umożliwiające powodzenie jej realizacji. Zakładamy, że niejako z góry trzeba dokonać eliminacji tych czynników, które zależą od uwarunkowań zewnętrznych, a na które miasto praktycznie nie ma żadnego wpływu lub wpływ ten jest w wysokim stopniu ograniczony /np. polityka fiskalna państwa, unormowania prawne, utworzenie obszarów lub stref uprzywilejowania ekonomicznego itp./.

Pozostają zatem bardzo ważne uwarunkowania wewnętrzne, będące w zasięgu oddziaływania miasta, przy ścisłej współpracy z sąsiadującymi gminami /miastami/, powiatem nowomiejskim oraz województwem warmińsko-mazurskim. Do tych, które stosunkowo można najłatwiej realizować i zrealizować będą należały zadania i przedsięwzięcia związane z walorami i predyspozycjami środowiska przyrodniczego miasta dla rozwoju różnorodnych form turystyki i rekreacji oraz z ochroną i kształtowaniem krajobrazu. W tym zakresie Burmistrz oraz władze miasta oraz instytucje realizujące strategie rozwoju mają istotne wsparcie społeczne. Można rzec, że w tym względzie jest od lat duże ciśnienie społeczne i przyzwolenie na konieczne /już znacznie spóźnione/ inwestycje. Budowa i rozbudowa zakładów przemysłowych czystych technologii, dających znaczne zatrudnienie, budowa bazy hotelowej i gastronomicznej miasta, zagospodarowanie rekreacyjne rzeki Drwęcy, to priorytety, z realizacją których miasto może mieć tylko formalne problemy a nie merytoryczne, gdyż nikt nie kwestionuje ich - ani wagi ani też rangi dla przyszłego rozwoju miasta.

Drugim bardzo ważnym priorytetem jest uporządkowanie komunikacyjne miasta, zwłaszcza w aspekcie likwidacji dotychczas kolizyjnych skrzyżowań, budowy dworca autobusowego oraz zorganizowanie takiego ruchu komunikacji drogowej, który ułatwiając ruch tranzytowy nie wyłączyłby go całkowicie z potrzeby korzystania z różnorodnych usług jakie oferuje miasto dla tego rodzaju transportu. Na tak postawiony problem jest także duże przyzwolenie społeczne i wsparcie realizacyjne przez różne jednostki gospodarcze i usługowe miasta.

Największe potrzeby i zdecydowany priorytet realizacyjny /w stosunkowo krótkim czasie/ mają wszystkie zadania, które w efekcie dadzą nowe miejsca pracy. Wysoki wskaźnik bezrobocia uzasadnia inwestycje, związane głównie z przemysłem pracochłonnym. W tym zakresie każde rozwiązania, które nie będą tylko degradowały walorów turystyczno-rekreacyjnych miasta są do przyjęcia i akceptacja społeczna jest tu priorytetowa. Względy natury społecznej będą przesądzały o

poniesieniu nawet znacznych kosztów na te cele. Dotychczas brak jest jednak dobrych przykładów w skali kraju i poszczególnych regionów na szybkie i skuteczne zwalczanie bezrobocia. Dlatego też zdając sobie sprawę z trudności realizacyjnych, a jednocześnie wyjątkowych potrzeb społecznych, trzeba pokonać wszystkie możliwe bariery natury organizacyjnej, prawnej, finansowej i społecznej dla stonowania bezrobocia do poziomu ok. 10% w ciągu kilku najbliższych lat. Jedyne skuteczną drogą ku rozwiązaniu problemu bezrobocia jest większa inwestycja związana z przemysłem pracochłonnym, wspomagana przez dalszy rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości o charakterze zarówno produkcyjnym jak i usługowym. Z dotychczasowych zabiegów Burmistrza i władz miasta wynika, że ten kierunek działań jest uznany za priorytetowy, i w dalszej konsekwencji powinien doprowadzić do ulokowania w Nowym Mieście Lubawskim ważnej inwestycji strategicznej, na co najmniej 200-300 zatrudnionych.

Najtrudniej miastu będzie realizować programy i zadania wymagające dużych nakładów finansowych i to w stosunkowo krótkim czasie. Niezbędna w tym przypadku może się okazać pomoc programów zagranicznych, ale także centralnych. Inną trudnością może być pozyskanie inwestora strategicznego. W tym względzie jak wydaje się Nowe Miasto Lubawskie ma szczególne atuty realizacyjne: niezwykle korzystne walory położenia, walory związane np. z przetwórstwem leśnym i rolniczym, stosunkowo tanią siłą roboczą, wolnymi i uzbrojonymi terenami pod inwestycje itp.

Pewnym atutem w realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” jest dotychczasowa dobra współpraca z sąsiadami, zwłaszcza z gminami otaczającymi miasto, dla których Nowe Miasto Lubawskie jest nie tylko ważnym rynkiem zaopatrzenia ale także zbytu artykułów i płodów rolnych, a także miejscem edukacji ich młodego pokolenia i korzystania z jej walorów kulturalno-sportowych. Powiat nowomiejski powinien bardziej niż dotąd przyczyniać się do ukierunkowanego rozwoju swojego jedyne, najpiękniejszego i najbardziej zasobnego miasta. Podobnie nie do podważenia jest rola i znaczenie Nowego Miasta Lubawskiego w systemie osadniczym województwa warmińsko-mazurskiego. Położenie Nowego Miasta Lubawskiego w systemie miast województwa można określić jako przygraniczne i peryferyjne w skali całego województwa lub samej stolicy Olsztyna. Można też jednak spojrzeć bardziej perspektywicznie – jako na miasto, które jest południowo-zachodnią bramą wjazdową do pięknej krainy pojeziernej Warmii i Mazur, i jako taka powinna być wizytówką zachęcającą do odwiedzania i dłuższego pobytu, pobytu związanego z wypoczynkiem i zwiedzaniem przyrody i architektury tej Krainy – historycznej ziemi lubawskiej. Jak każda brama tak i miasto Nowe Miasto Lubawskie powinno przyciągać swoją dekoracyjnością architektury, malowniczością krajobrazów i szerokimi horyzontami dalszego rozwoju. Dla mieszkańców Pomorza i Wielkopolski, Śląska i Mazowsza – nie ma innej drogi dotarcia do Warmii i Mazur jak poprzez ziemię lubawską. Dlatego miasto Nowe Miasto Lubawskie ma ten niezbywalny atut bramy Warmii i Mazur. Atut położenia geograficzno-ekonomicznego i walorów ekologicznych /łącznie z edukacją ekologiczną i rolnictwem proekologicznym/ stanowi również jedną z najważniejszych szans dla miasta Nowego Miasta Lubawskiego w procesie pełnej realizacji „Planu rozwoju lokalnego...”.

O rozwoju każdej wsi i miasta zawsze przesądza jednak człowiek, a więc mieszkańcy danego siedliska. Nie inaczej będzie też w przypadku rozwoju strategicznego Nowego Miasta Lubawskiego. To mieszkańcy na czele z burmistrzem i władzami miasta będą realizować i kształtować warunki jak najlepszego rozwoju swojego miasta. Aktywność i przedsiębiorczość

społeczności lokalnych jest jedną z najważniejszych sił motorycznych realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” i jednocześnie gwarantem aby miasto Nowe Miasto Lubawskie stało się promieniującym ponadlokalnym ośrodkiem przemysłu „czystych technologii”, zdrowej żywności, turystyki i rekreacji oraz edukacji i ekologii – Warmii i Mazur” – jak przyjęto w wizji miasta.

Trudności związane z transformacją systemową i przechodzeniem z gospodarki centralnie planowanej do gospodarki wolnorynkowej, problemy z wdrażaniem kolejnych reform: administracyjnej, służby zdrowia, oświaty i ubezpieczeń społecznych, nie zawsze jasna i konsekwentna polityka państwa w odniesieniu do wielu zagadnień społecznych i gospodarczych, wpłynęła na obniżenie poziomu życia wielu rodzin i gospodarstw domowych. Również w Nowym Mieście Lubawskim obserwuje się dość powszechne niezadowolenie społeczne, inercję i apatię mieszkańców. Zahamowanie aktywności tutejszej ludności wiąże się dodatkowo z utrzymywaniem się przez długi czas wysokiego wskaźnika bezrobocia, spadkiem dochodów, przedłużającym się okresem bez wyraźnego postępu w poziomie życia mieszkańców. Nie są to korzystne zjawiska z punktu widzenia realizacji strategii. Dlatego należy wszelkimi możliwymi drogami pobudzać i wspierać lokalną aktywność i przedsiębiorczość. Pewną nadzieją na jej wzrost może być kumulacyjne działanie pozytywnych efektów realizowanych reform, skuteczniejsza polityka regionalna państwa /dająca obok uprawnień formalno-prawnych samorządom także nowe narzędzia ich realizacji/ oraz wejście Polski do Unii Europejskiej, na równych prawach z krajami o zbliżonym statusie społeczno-ekonomicznym. Każdy nawet najmniejszy ale konsekwentny sygnał poprawy statusu życia będzie potrzebną iskrą, która pobudzi społeczność Nowego Miasta Lubawskiego do coraz większej aktywności i przedsiębiorczości na rzecz miasta.

Należy przewidywać, że tkwiące od lat dobre pokłady mądrości, gospodarności i umiejętności mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego w stosunkowo krótkim czasie ożyją i będą najlepszym gwarantem realizacji strategii rozwoju miasta.

7.3.7. SPOSOBY INICJOWANIA WSPÓŁPRACY POMIĘDZY SEKTOREM PUBLICZNYM, PRYWATNYM I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

W systemie realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” ważnym zadaniem jest podejmowanie różnorodnych form współpracy na rzecz wielokierunkowego i jak najbardziej efektywnego realizowania i zrealizowania poszczególnych zadań inwestycyjnych o których mówi plan. W rozdziale IV, gdzie zaprezentowano nie tylko zadania, ale także możliwości ich realizacji, dla wielu tych zadań podkreśla się potrzebę szerokiej współpracy między jednostkami samorządu lokalnego a jednostkami, które będą bezpośrednimi wykonawcami inwestycji. Czas tej współpracy zaczyna się z chwilą rozpoczęcia realizacji strategii rozwoju i obejmuje różne formy. Współpraca między sektorem publicznym i prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi zaczęła się już w fazie tworzenia samego planu rozwoju lokalnego. Kolegium ds. Strategii Rozwoju m. Nowego Miasta Lubawskiego zbierało się na posiedzeniach plenarnym i eksperckim, aby służyć radą, dyskusją i ukierunkowaniem zadań strategicznych na najbardziej priorytetowe, a więc najważniejsze z punktu widzenia społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Dalsza współpraca będzie polegała na aktywnym włączeniu się do realizacji poszczególnych zadań w różnych fazach i w różnej formie. Jeśli mówi się o różnych fazach współpracy to chodzi o to, że już w fazie wstępnej np. poszukiwania sponsorów, inwestorów strategicznych, wymianie informacji, bardzo potrzebne są różne formy tej współpracy między Władzą samorządową, Władzą administracyjną, sektorem publicznym, sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Celem tej współpracy jest:

- dobrze zorganizowana aktywność obywatelska,
- angażowanie w życie społeczne miasta,
- pomoc i zachęta do współpracy pomiędzy różnymi jednostkami, organizacjami itp.,
- współpraca z administracją publiczną i samorządową oraz biznesem itp.

Jak uczy doświadczenie z wielu miast jest wiele form współpracy, które mogą dać najlepsze efekty przy aktywnej i konsekwentnej postawie ww. jednostek, organizacji, stowarzyszeń. Przykładem mogą służyć realizacja powołanej Ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. organizacji pożytku publicznego i wolontariatu, która w zależności od aktywności i społecznikowskiego nastawienia organizacji i poszczególnych jej członków, może dać bardzo pozytywne efekty także przy realizacji tej strategii.

Jakie zatem można przyjąć formy najefektywniejszej współpracy pomiędzy władzami, sektorem publicznym, sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi? Wśród najbardziej pożądanых form współpracy należy wymienić:

- 1 – wymiana informacji,
- 2 – powierzanie konkretnych zadań,
- 3 – konsultowanie aktów prawnych, ekonomicznych, marketingowych itp.,
- 4 – pomoc w nawiązaniu kontaktów ze światem biznesu,
- 5 – pomoc w poszukiwaniu inwestorów strategicznych,
- 6 – pomoc w nawiązaniu kontaktów zagranicznych,
- 7 – pomoc w poszukiwaniu środków i innych źródeł,
- 8 – pomoc w dofinansowaniu zadań,
- 9 – udostępnianie lokali i budynków,
- 10 – pomoc w kontaktach z młodzieżą,
- 11 – uczciwa konkurencja,
- 12 – walka z korupcją,
- 13 – pomoc w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- 14 – łagodzenie skutków bezrobocia,
- 15 – współpraca w zakresie promocji miasta.

W „Planie rozwoju lokalnego m. Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013”, w rozdziale IV zwrócono uwagę na potrzebę takiej współpracy przy realizacji konkretnych zadań inwestycyjnych. Należy zwrócić uwagę, że do najpilniejszych obszarów tej współpracy należą:

- 1 – problemy społeczne,
- 2 – problemy edukacyjne i zdrowotne,
- 3 – problemy lokalizacji nowych inwestycji, np. przemysłowych, budowlanych i komunikacyjnych,
- 4 – ładu i porządku publicznego,
- 5 – problemy finansowe i prawne.

Warto też nadmienić, że przy realizacji „Planu rozwoju lokalnego...” potrzebna jest też współpraca merytoryczna, lokalizacyjna i prawno-finansowa w układzie regionalnym. W tym Planie... zwrócono uwagę, że szereg inwestycji wymaga współpracy z wójtami ościennych gmin, ze starostwem powiatu nowomiejskiego, z wojewodą i marszałkiem województwa i urzędu marszałkowskiego warmińsko-mazurskiego.

7.3.8. PUBLIC RELATIONS PLANU ROZWOJU LOKALNEGO NML

Realizacja „Planu rozwoju lokalnego m. Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013” wymaga swoistej promocji, zarówno w fazie wstępnej, czyli dotarcia z założeniami strategii rozwoju do jak najszerszych kręgów społeczeństwa w celu uzyskania jego akceptacji na jej realizację, jak również do bezpośrednich wykonawców poszczególnych zadań inwestycyjnych /inwestorów, realizatorów, fundatorów, sponsorów itp./. Wydaje się, że na obecnym etapie tworzenia „Planu rozwoju lokalnego” wykorzystano znaczną część opinii, postaw, poglądów szerokich kręgów społeczeństwa nowomiejskiego i jego stosunku do opracowywanego planu. Podstawą były ankiety naukowe /socjologiczna i geograficzna/ wykonane w Nowym Mieście w latach 1997 i 1998 r. W trakcie opracowania i realizacji jest ankietą, która będzie obejmowała ok. 10% mieszkańców miasta. W trakcie realizacji koncepcji „Planu rozwoju lokalnego” od marca do czerwca 2004 r. odbyto trzy konsultacje ze społeczeństwem miasta Nowego Miasta Lubawskiego, na których byli zaproszeni przedstawiciele różnych środowisk. Wymiana poglądów umożliwiła przyjęcie najważniejszych elementów dalszego rozwoju strategicznego miasta do 2013 r., a więc głównego celu strategicznego i celów operacyjnych, misji i wizji rozwoju miasta, słabych i mocnych stron dotychczasowego rozwoju miasta oraz szans i zagrożeń w rozwoju strategicznym miasta. Powyższe elementy diagnozy stanu umożliwiły po licznych konsultacjach przyjęcie 5 priorytetów strategicznych, z rozpisaniem na kilkadziesiąt szczegółowych zadań inwestycyjnych.

Drugi etap public relations zaczyna się z chwilą opracowania „Planu rozwoju lokalnego...”. Chodzi o przeprowadzenie planowej i świadomej akcji propagandowej i reklamowej w sprawie głównych założeń strategii rozwoju, a więc pożytków jakie powinna przynieść realizacja planu rozwoju lokalnego, dla społeczeństwa, gospodarki i atrakcyjności miasta. Na tym etapie ważna jest kolejność czasowa działań, skala i zakres merytoryczny oraz forma i możliwości techniczno-

finansowe, prawne oraz lokalizacyjne zadań. W tej fazie bardzo pomocne mogą być środki masowego przekazu, prasa lokalna, radio, strona internetowa UM, informacje z Urzędu Miasta itp.

Trzecia faza to wdrażanie „Planu rozwoju lokalnego” poprzez aktywne formy promocji, w celu dotarcia do osób najbardziej zainteresowanych realizacją poszczególnych zadań inwestycyjnych, a więc inwestorów strategicznych wewnętrznych i zewnętrznych, do źródeł kapitału finansowego krajowego i zagranicznego, do programów najbardziej efektywnych itd. W wielu przypadkach trzeba będzie skorzystać z pomocy zawodowych ekspertów, tzw. public relations counsels. Jednak w większości tematów i zadań „Planu rozwoju lokalnego” do ich realizacji wystarczy życzliwa współpraca władzy samorządowej z sektorem publicznym, sektorem prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi.

VIII. PODSUMOWANIE

„Plan rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013” oraz „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowego Miasta Lubawskiego”, stanowią dwa podstawowe dokumenty określające zasady, możliwości i kierunki dalszego racjonalnego i zrównoważonego rozwoju miasta. Dokument drugi jest nowym, samodzielnym aktem planistycznym wytyczającym kierunki rozwoju przestrzennego i stanowiącym podstawę uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Z kolei „Plan rozwoju lokalnego...” jest planem wieloletniego rozwoju określonym w perspektywie kilkunastu lat i obejmującym wizję rozwoju miasta, opis kluczowych problemów warunkujących rozwój miasta oraz strategiczne programy społeczno-gospodarcze, które w fazie wdrażania powinny przyjmować postać realizowanych konkretnych inwestycji, przedsięwzięć i zadań. Strategia rozwoju jest więc procesem twórczym, który określa dla miasta Nowego Miasta Lubawskiego obszary problemowe lokalnej wspólnoty samorządowej oraz mobilizuje lokalne władze do efektywnego wykorzystania wszystkich miejscowych uwarunkowań, walorów i potencjałów, dla dobra całego społeczeństwa Nowego Miasta Lubawskiego.

Można wymienić kilka powodów, dla których zostało podjęte opracowanie „Plan rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013”. Wśród nich na szczególną uwagę zasługują następujące:

- 1 – potrzeba identyfikacji najważniejszych problemów miasta oraz określenia wspólnej wizji jego rozwoju w perspektywie najbliższych 10 lat;
- 2 – potrzeba uzyskania porozumienia społecznego co do konieczności rozwiązania kluczowych problemów miasta;
- 3 – potrzeba usprawnienia zarządzania miastem w celu podniesienia jakości i efektywności gospodarczej świadczenia usług publicznych;
- 4 – potrzeba zbudowania rzeczywistej płaszczyzny porozumienia i współpracy różnych środowisk lokalnych, przy zogniskowaniu rozwoju miasta na kilku najistotniejszych programach, skonkretyzowanych w formie kilkudziesięciu przedsięwzięć i zadań;
- 5 – potrzeba niezbędnego dokumentu w staraniach o fundusze Unii Europejskiej.

Opracowane wcześniej „Studium uwarunkowań i kierunków...”, /w którym obecne i przyszłościowe struktury i powiązania funkcjonalno-przestrzenne oraz zarysowane tam główne cele rozwoju miasta zostały uwzględnione przy konstruowaniu niniejszego „Planu rozwoju lokalnego...”, umożliwiło nadanie strategii rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego ostatecznego charakteru kompleksowego planu wieloletniego, obejmującego zagadnienia rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ekologiczno-przestrzennego.

„Plan rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013” został opracowany w oparciu o metodę SWOT, polegającą na analizie i ocenie mocnych i słabych stron oraz możliwości i zagrożeń w procesie planowania dalszego rozwoju miasta. Punktem wyjścia dla określenia misji, wizji i kluczowych problemów rozwoju była wszechstronna, wielokierunkowa diagnoza stanu /tzw. diagnoza prospektywna/, uwzględniająca aktualne dane statystyczne z lat 1998-2003 r., dostępne opracowania kartograficzne /w tym mapy geologiczne, geomorfologiczne, hydrograficzne, klimatyczne, glebowe, demograficzne i gospodarcze/, bogatą literaturę problemową i regionalną oraz liczne materiały źródłowe.

Diagnoza stanu, która w „Planie rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego” zwana jest „Aktualną sytuacją społeczno-gospodarczą Nowego Miasta Lubawskiego” /Rozdział II./, przedstawia zasadniczo 4 sfery problemowe:

- 1 – Informacje wstępne, o historii miasta, położeniu administracyjnym i geograficzno-ekonomicznym, mieszkańcach, zarządzaniu i budżecie miasta;
- 2 – Sferę Społeczną, z uwzględnieniem struktur demograficzno-społecznych, walorów miejsca zamieszkania i infrastruktury społecznej;
- 3 – Sferę Gospodarczą, w tym aktywność gospodarczą miasta, przemysł, gospodarkę rolną i leśną, handel, usługi i rzemiosło oraz infrastrukturę techniczną;
- 4 – Sferę Przestrzenną, z ekorozwojem, turystyką i zagospodarowanie przestrzenne, z oceną stanu środowiska, zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego oraz układu funkcjonalno-przestrzennego miasta.

Każdy z czterech obszarów problemowych zakończony jest listą podkreślającą w punktach zjawiska pozytywne /mocne strony/ i negatywne /słabe strony/ w dotychczasowym rozwoju miasta, które w istotny sposób ułatwiły formułowanie głównych celów strategicznego rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego.

Część opracowania poświęcona planowi rozwoju lokalnego miasta Nowego Miasta Lubawskiego obejmuje rozdział III-VIII, w którym zawarto następujące problemy: 1 – analizę SWOT, 2 – analizę uwarunkowań zewnętrznych, 3 – analizę uwarunkowań wewnętrznych, 4 – sformułowanie misji miasta, 5 – sformułowanie wizji rozwoju miasta, 6 – prezentację kluczowych problemów rozwoju miasta, 7 – sformułowanie głównego celu strategicznego, 8 – sformułowanie priorytetów rozwoju strategicznego, 9 – konkretyzacja przedsięwzięć i zadań strategicznych na lata 2004-2013. Ponadto opisano sposoby finansowania, system wdrażania, sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej /public relations/ planu rozwoju lokalnego.

Analizy uwarunkowań makroekonomicznych, czyli międzynarodowych, krajowych i regionalnych dokonano na podstawie dostępnej literatury oraz stanu wiedzy w tym zakresie zespołu opracowującego strategię. Analizy uwarunkowań wewnętrznych /lokalnych/ dokonano w oparciu o metodę SWOT, czyli poprzez identyfikację ok. 150 czynników rozwoju sfery społecznej, ekonomicznej i środowiskowo-przestrzennej m. Nowego Miasta Lubawskiego. Lista tych czynników została oceniona przez Kolegium ds. Strategii Rozwoju /ok. 70 osób/ oraz przedyskutowana w gronie różnych środowisk zawodowych i społecznych. W tej dyskusji, dokonano wyróżnienia mocnych i słabych stron miasta oraz możliwości /szans/ i zagrożeń w dalszym rozwoju miasta. Wyróżniono też kluczowe problemy rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego. Kluczowe problemy rozwoju miasta i główne cele strategiczne stały się też podstawą do ich sformułowania w postaci ankiety i przekazania jej poprzez Urząd Miasta mieszkańcom miasta. Odpowiedzi na ankietę udzieliło ok. 70 osób.

Autorzy opracowania „Planu rozwoju lokalnego...” przy formułowaniu głównych problemów rozwojowych miasta oraz głównych celów strategicznych uwzględnili także wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców Iławy w latach 1997 i 1998.

Jednak punktem wyjścia do sformułowania misji, wizji oraz głównych celów i problemów rozwoju strategicznego były opracowane strategie rozwoju, powiatu nowomiejskiego oraz województwa warmińsko-mazurskiego i dla kraju, różne studia i programy branżowe /np. Program ochrony środowiska powiatu nowomiejskiego, 2003, Raport o stanie sanitarnym Nowego Miasta Lubawskiego za 2003 r. oraz „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m. Nowego Miasta Lubawskiego z 1999 r. W ograniczonym zakresie wykorzystano „Plan Strategiczny obszaru lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz gminy Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik”, z 1998 r.

Przy współpracy z Konwentem ds. Strategii Rozwoju, Zespołem Programowym ds. Strategii oraz w wyniku dyskusji i ankietyzacji wśród mieszkańców m. Nowego Miasta Lubawskiego sformułowano Misję miasta Nowego Miasta Lubawskiego jako sens istnienia miasta czyli jednostki samorządowej:

MISJĄ MIASTA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO, CZYLI CELEM DAŻEŃ NOWOMIEJSKIEJ WSPÓLNOTY SAMORZĄDOWEJ JEST STWORZENIE ŚRODOWISKA PRZYJAZNEGO DLA SWOICH MIESZKAŃCÓW ORAZ PODNIESIENIE POZIOMU ICH ŻYCIA DO PRZECIĘTNEGO STANDARDU EUROPEJSKIEGO PRZEZ ZAPEWNIENIE STAŁEGO ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU, OPARTEGO NA SOLIDNEJ BAZIE PRODUKCYJNEJ /PRZEMYSŁOWO-ROLNICZEJ/, USŁUGOWEJ I INFRASTRUKTURALNEJ, Z OPTYMALNYM WYKORZYSTANIEM WALORÓW ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO, PRZYRODNICZEGO I TECHNICZNEGO.

Z kolei wizję – jako zwięzłe określenie pożądanego stanu miasta w perspektywie do 2013 r. sformułowano następująco:

„PIĘKNY KRAJOBRAZ – BOGATE ZASOBY KULTUROWE – WYDAJNA WIELOKIERUNKOWA GOSPODARKA I GOŚCINNE SPOŁECZEŃSTWO – TO ATUTY

NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO JAKO ATRAKCYJNEGO MIASTA DO ZAMIESZKANIA, PRACY, WYPOCZYNKU I INWESTOWANIA”.

Biorąc pod uwagę wyniki badań ankietowych, opinie i dyskusje przeprowadzone w gronie różnych środowisk Nowego Miasta Lubawskiego, a zwłaszcza członków Konwentu ds. Strategii Rozwoju, za najważniejsze problemy rozwojowe miasta uznano następujące:

- 1. Wysokie bezrobocie i niewystarczająca liczba nowych miejsc pracy oraz alternatywnych źródeł dochodu,**
- 2. Zubożenie znacznej części społeczeństwa, przy niewystarczającej pomocy z opieki społecznej,**
- 3. Słaby rozwój przemysłu, przy niedostatecznym rozwoju drobnej i średniej przedsiębiorczości,**
- 4. Mały napływ inwestorów z zewnątrz,**
- 5. Nieuporządkowany system komunikacji wewnętrznej,**
- 6. Brak zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego doliny rzeki Drwęcy,**
- 7. Niski poziom świadczonych usług turystycznych /hotelarskich, gastronomicznych itp./,**
- 8. Słaby rozwój infrastruktury społecznej /edukacji, ochrony zdrowia, kultury itp./,**
- 9. Słaby rozwój infrastruktury technicznej /gospodarka komunalna itp./,**
- 10. Słaba promocja miasta w kraju i zagranicą.**

Na podstawie diagnozy stanu, misji i wizji rozwoju miasta, kluczowych problemów rozwoju zaproponowano 5 priorytetowych celów strategicznych rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego na lata 2004-2013, w tym 42 zadania strategiczne do 2006 r. i 32 zadania na latach 2007-2013. Przewidywana łączna kwota wydatków na 74 zadania inwestycyjne, modernizację istniejących obiektów oraz inne zadania, pochłonie według szacunkowych danych ok. 430 mln zł /w tym 50-100 mln zł z budżetu miasta w zależności od skali realizacji zadań strategicznych/.

W skróconej wersji Strategia rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego do 2013 r. przedstawia się następująco:

Cele strategiczne /I-V/, programy operacyjne /21/ i główne zadania i przedsięwzięcia realizacyjne/1-74/.

I. Cel strategiczny - PRZYROST MIEJSC PRACY

- 1. Programy operacyjne:**
 - 1. Rozwój drobnej i średniej przedsiębiorczości**
 - 2. Rozwój przemysłu „czystych technologii” i modernizacja istniejących zakładów**
 - 3. Zlokalizowanie zakładu dla pracy kobiet**
 - 4. Zwiększenie podaży terenów uzbrojonych**

pod inwestycje przemysłowe
5. Utworzenie „Strefy Aktywności
Gospodarczej

II. Cel strategiczny – POPRAWA WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH

- 2. Programy operacyjne:**
- 1. Zwiększenie podaży terenów uzbrojonych dla budownictwa mieszkaniowego**
 - 2. Stała modernizacja istniejących zasobów mieszkaniowych**
 - 3. Rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego i wielorodzinnego**

III. Cel strategiczny – ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I TECHNICZNEJ ORAZ OCHRONY ŚRODOWISKA

- 3. Programy operacyjne:**
- 1. Unowocześnienie bazy edukacyjnej**
 - 2. Poprawa warunków zdrowia i opieki społecznej**
 - 3. System współpracy samorządu lokalnego z organizacjami pożytku publicznego**
 - 4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej**
 - 5. Budowa sieci gazowniczej**
 - 6. Poprawa warunków bezpieczeństwa publicznego**

IV. Cel strategiczny – WZROST ATRAKCYJNOŚCI MIASTA

- 4. Programy operacyjne:**
- 1. Renowacja dziedzictwa kulturowego**
 - 2. Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne miasta**
 - 3. Rozbudowa obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych**
 - 4. Aktywna promocja miasta**

V. Cel strategiczny – ZMIANY JAKOŚCIOWE W KOMUNIKACJI

- 1. Programy operacyjne:**
- 1. Uporządkowanie miejskiego ruchu ulicznego**
 - 2. Usprawnienie komunikacji wewnętrznej**
 - 3. Realizacja obwodnicy drogi nr 15.**

Długotrwały proces wdrażania strategii rozwoju wymaga zrealizowania następujących zadań:

- 1 – określenie podstawowych narzędzi wdrażania strategii rozwoju,
- 2 – uwzględnienie form i metod współpracy między głównymi wykonawcami zadań i przedsięwzięć strategicznych,
- 3 – stałego monitorowania realizacji strategii rozwoju,
- 4 – etapowego wprowadzania niezbędnych korekt i uzupełnień /aneksu/ do planu rozwoju lokalnego.

Instytucją odpowiedzialną za realizację, monitorowanie i wprowadzanie niezbędnych korekt w strategii rozwoju jest Burmistrz wraz z Urzędem Miasta. Podstawowe narzędzia wdrażania strategii są związane z zarządzaniem i finansowaniem strategii. Zasady zarządzania strategią opierają się na ścisłej współpracy Urzędu Miasta z innymi szczeblami władzy administracyjnej i samorządowej /centralnej, regionalnej i lokalnej/, sektorem publicznym i prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi.

Finansowanie strategii rozwoju odbywa się przez określonych partnerów dokonujących montażu finansowego, dokładnych źródeł pochodzenia środków finansowych, wielkości nakładów potrzebnych na zrealizowanie zadań i instytucji zarządzającej finansami. Obok banków, funduszy, agencji i fundacji, które dysponują środkami pomocowymi lub zagranicznymi ze źródeł publicznych i prywatnych, instytucją umożliwiającą skorzystanie ze środków finansowych są lokalne fundusze poręczeń kredytowych /fundusze gwarancji inwestycyjnych. Dla wielu przedsięwzięć i zadań można pozyskać też finanse Unii Europejskiej. **Dotarcie do źródeł finansowania, pozyskanie środków z zewnątrz i spójny montaż finansowy ze środkami własnymi – obok właściwego modelu zarządzania – są niezbywalnymi warunkami zrealizowania „Planu rozwoju lokalnego...” z sukcesem.**

Ze względu na długotrwałość realizacji strategii, wielość zadań, wysoki stopień ich złożoności oraz trudną przewidywalność niektórych zjawisk i procesów rozwoju strategicznego m. Nowego Miasta Lubawskiego, należy powołać odpowiedni zespół z koordynatorem całości realizowanych przedsięwzięć strategicznych, w tym także finansowych. **Z tych względów powołanie Biura ds. strategii rozwoju m. Nowego Miasta Lubawskiego wydaje się w pełni uzasadnione.** Jednostka ta pełniłaby rolę instytucji wdrażania strategii. Jednocześnie mając szerokie kompetencje realizacyjne odpowiadałaby za stałe kontakty z istniejącymi i potencjalnymi inwestorami /przedsiębiorstwami/. Wprowadzałaby także niezbędne korekty i aneksy do strategii rozwoju.

W celu stałego porównywania zgodności i stopnia realizacji poszczególnych zadań z programami zawartymi w Planie rozwoju lokalnego rozwoju niezbędny jest stały monitoring strategii. System monitorowania i kontroli realizacji strategii powinien być wielopoziomowy, tzn. musi dostarczać szczegółowych informacji o stopniu zaawansowania realizacji poszczególnych zadań i przedsięwzięć operacyjnych, a także uogólnionych i zobiektywizowanych informacji o przebiegu całego procesu wdrażania strategii. Informacje te powinny być następnie wykorzystane do weryfikacji i aktualizacji strategicznych planów rozwoju.

Ocena szans realizacyjnych strategii rozwoju m. Nowego Miasta Lubawskiego wynika ze szczegółowej analizy trudno przewidywalnych uwarunkowań zewnętrznych /np. polityki regionalnej państwa/ oraz uwarunkowań wewnętrznych, skoncentrowanych w sferze warunków przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

Wśród walorów i szans realizacyjnych strategii rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego najwyżej ocenia się:

- 1. Doświadczenie w zarządzaniu miastem Burmistrza i Rady Miasta,**
- 2. Wyjątkowe predyspozycje środowiska przyrodniczego dla rozwoju turystyki, rekreacji i sportów wodnych,**
- 3. Silne więzi mieszkańców z miastem,**
- 4. Duże rezerwy wykształconej młodzieży,**
- 5. Korzystne warunki dla lokalizacji przemysłu „czystych technologii”,**
- 6. Rezerwy w niektórych mediach komunalnych,**
- 7. Powiększanie rezerwy terenów uzbrojonych.**

Ocena zagrożeń i barier w realizacji strategii rozwoju m. Nowego Miasta Lubawskiego wynika także z uwarunkowań zewnętrznych /wadliwej polityki regionalnej państwa, niejasnych i mało precyzyjnych zasad i reguł polskiego prawa oraz gospodarki wolnorynkowej, trudności w pozyskiwaniu funduszy inwestycyjnych dużej skali itp./ oraz uwarunkowań wewnętrznych, tkwiących w sferze ekologii, społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Lista najważniejszych możliwych barier i zagrożeń w realizacji strategii rozwoju miasta Nowego Miasta Lubawskiego obejmuje:

- 1. Słabszą niż dotąd współpracę Urzędu Miasta z inwestorami lub jednostkami strategicznymi,**
- 2. Postępującą degradację środowiska przyrodniczego,**
- 3. Zbyt małą aktywność i przedsiębiorczość społeczności lokalnych,**
- 4. Przedłużające się znaczne bezrobocie strukturalne i zubożenie społeczne,**
- 5. Brak perspektyw dla młodzieży i jej nadmierny odpływ z miasta,**
- 6. Trudności w pozyskiwaniu środków finansowych – krajowych i zagranicznych,**
- 7. Brak inwestora/ów strategicznego/y.**

Oceniając zdolności miasta Nowego Miasta Lubawskiego do wykorzystania szans i przeciwdziałania możliwym zagrożeniom w związku z realizacją „Planu rozwoju lokalnego...” zwrócono uwagę na następujące fakty:

- 1. Bardzo trudno jest ocenić uwarunkowania zewnętrzne, które mogą wpływać na charakter, tempo i sposób realizacji strategii rozwoju miasta, wyrażone przez politykę fiskalną**

państwa, unormowania prawne, utworzenie obszarów lub stref uprzywilejowania ekonomicznego itp.

- 2. Priorytetowym celem najbliższych i konsekwentnych działań strategicznych jest zmniejszenie bezrobocia o kilka procent, poprzez inwestycje strategiczne związane z przemysłem „czystych technologii”, rozwojem drobnej i średniej przedsiębiorczości, wykorzystaniem walorów turystyczno-rekreacyjnych miasta,**

- 3. Wszelkimi dostępnymi środkami należy wspierać inicjatywność, aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców oraz krajową i zagraniczną promocję miasta, aby za kilkanaście lat miasto Nowe Miasto Lubawskie, będące bramą do pięknego regionu Warmii i Mazur samo promieniowało silnie rozwiniętą turystyką, rekreacją, przemysłem „czystych technologii” wraz z wysokim poziomem edukacji i zdrowym środowiskiem – jak to zapisano w wizji rozwoju strategicznego miasta Nowego Miasta Lubawskiego.**

BIBLIOGRAFIA

- Zarząd Miejski NML, Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, 1999 (4 tomy), opr. pod kier. mgr inż. arch. Adam Wincek.
- Starostwo Powiatowe NML, Strategia rozwoju powiatu nowomiejskiego, Bachotek 2000.
- W-M Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie, Województwo warmińsko-mazurskie – Plan zagospodarowania przestrzennego, Olsztyn, 2001.
- Urząd Marszałkowski w Olsztynie, Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego, Olsztyn, 2000.
- W-M Biuro Planowania Przestrzennego w Olsztynie, Informacja z Planu zagospodarowania przestrzennego województwa warmińsko-mazurskiego do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowe Miasto Lubawskie, Olsztyn, 2004.
- Zarząd Miejski NML oraz zarządy gmin Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie, Plan strategiczny obszaru lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz gmin Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik, opr. przez Środowisko i rozwój s.c., Gdańsk, 1998.
- Zespół autorów pod red. Z. Witkowskiego, Nowe Miasto. Z dziejów miasta i powiatu, Pojezierze, Olsztyn, 1963.
- Zespół autorski pod red. M. Wojciechowskiego, Nowe Miasto Lubawskie. Zarys dziejów, Laskowice Pom., 1992.
- Praca zbiorowa pod red. ks. S. Kardasza, Diecezja toruńska, tom 13, Dekanat nowomiejski, Toruń 1998.
- Zarząd Powiatu w Nowym Mieście Lubawskim, Program Ochrony Środowiska Powiatu Nowomiejskiego, pod red. K. Puwalskiego, Nowe Miasto Lub., 2003 r.
- Państwowa Inspekcja Sanitarna, Raport o stanie sanitarnym Nowego Miasta Lubawskiego za 2003 r., NML 2003 r.
- Falkowska A., Stan i perspektywy rozwoju funkcji turystycznej na obszarze miasta i gminy Nowe Miasto Lubawskie, IG UMK, Toruń, 1999.
- Flaszyńska M., Przemiany społeczno-ekonomiczne i przestrzenne gminy Kurzętnik w latach 1989-1997, IG UMK Toruń, 1999.
- Kopciński W., Postrzeżenie samorządu lokalnego w opinii mieszkańców Nowego Miasta Lubawskiego, IG UMK Toruń, 1999.
- Kondracki J., Geografia regionalna Polski, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, 1998, s. 68-92.
- Dane z Mapy Geologicznej Polski, 1:50 000, ark. Iława, Wyd. Geologiczne /red. Makowska A./.
- Dane na podstawie Mapy Geomorfologicznej Polski, 1:50 000, ark. Iława.

Dane Stacji Terenowej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Iławie.

Dane na podstawie Mapy Hydrograficznej Polski, 1:50 000, ark. Iława.

Dane z Mapy Administracyjnej Polski oraz Atlasu Samochodowego Polski, Wyd. PPWK, Warszawa, 2002.

Obliczenia własne na podstawie danych z Roczników Statystycznych Woj. Olsztyńskiego, WUS, Olsztyn.

Dane na podstawie US w Toruniu i Olsztynie z lat 1993-2000.

Dane dotyczące rolnictwa na podstawie Spis Powszechny GUS Warszawa.

Marszelewski W., Charakterystyka hydrograficzna jezior Pojezierza Mazurskiego, AUNC, Geografia XXV, UMK Toruń, 1993, oraz Mapa Hydrogeologiczna Polski, 1:200 000, Wyd. Geologiczne, 1996.

Kleczkowski A.S., /red./, Mapy Głównego Zarządu Wojska Polskiego, MON Warszawa, 2000.

Lijewski T., Mikułowski B., Wyrzykowski J., Geografia turystyki Polski, PWE, Warszawa, 2002, s. 159, ryc. 29.

Mileska M. J., Regiony turystyczne Polski. Stan obecny i potencjalne warunki rozwoju, Prace Geogr., Warszawa, nr 43, 1963, s. 38.

Romer E., Regiony klimatyczne Polski, WTN, Wrocław, 1949, s. 27.

Krzymowska-Kostrowicka A., Geoekologia turystyki i wypoczynku, Wyd. Naukowe, PWN, Warszawa, 374 s.

Andrejuk A., Turystyka aktywna, rekreacyjna i specjalistyczna, Wyd. Kengraf, Warszawa, 1998.

Rejestr zabytków woj. warmińsko-mazurskiego, UW Olsztyn, 2002.

Warszyńska J., Waloryzacja miejscowości z p.w. atrakcyjności turystycznej, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geogr., z. 27, 1970, s. 103-112.

Liszewski S., Przestrzeń turystyczna, Turyzm, nr 5, z. 2, 1995, s. 87-103, Funkcja turystyczna Bieszczadów Polskich, 1993.

Czerwińska D., Kredyt preferencyjny jako instrument polityki strukturalnej w Polsce, Roczniki AR, Poznań, CCCVIII, 2000, s. 385.

Wysocka E., Koziński J., Strategia rozwoju województw i gmin /teoria i praktyka/, ZCO, Warszawa, 1998, s. 109.

Strategia rozwoju Polski do roku 2020, Komitet Prognoz „Polska 2000 plus” przy Prezydium PAN, Warszawa, 2000 /t. I-III/.

Wykorzystano opracowania kartograficzne udostępnione z Mapiarni Instytutu Geografii UMK oraz jego poszczególnych zakładów i pracowni.

SPIS TABEL

TABELA 1. STRUKTURA Z WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETU M. NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO ZA 1999-2003 R. W TYS. ZŁ.....	28
TABELA 2. DOCHODY WŁASNE WG ŹRÓDEŁ POWSTANIA W TYS. ZŁ	29
TABELA 3. WYDATKI BUDŻETOWE WG DZIAŁÓW GOSPODARKI W LATACH 1999-2003, W TYS. ZŁ.....	30
TABELA 4. REALIZACJA INWESTYCJI W M. NOWE MIASTO LUBAWSKIE W LATACH 1999-2003 W TYS. ZŁ.	30
TABELA 5. STATYSTYCZNE MIERNIKI ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO - RANKING ATRAKCYJNOŚCI DLA 20 WYBRANYCH GMIN	33
TABELA 6. RANKING GMIN WEDŁUG POZIOMU ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO (45 CECH)...	34
TABELA 7. ZMIANY LICZBY LUDNOŚCI, STRUKTURY PŁCI I GĘSTOŚCI ZALUDNIENIA W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1988-2002.....	37
TABELA 8. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1988-2002...	39
TABELA 9. LUDNOŚĆ WEDŁUG STANU CYWILNEGO (W WIEKU POWYŻEJ 15 LAT).....	40
TABELA 10. RUCH MIGRACYJNY LUDNOŚCI W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1988-2002	41
TABELA 11. LUDNOŚĆ WEDŁUG OKRESU ZAMIESZKANIA - STAN W 2002 R.....	42
TABELA 12. LUDNOŚĆ PRZYBYŁA DO NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO W LATACH 1989-2002	42
TABELA 13. LUDNOŚĆ WG GRUP WIEKU EKONOMICZNEGO W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1988-2002	44
TABELA 14. PRZEMIANY STRUKTURY WIEKU LUDNOŚCI W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1998 I 2002.....	45
TABELA 15. RELACJA MIĘDZY LICZEBNOŚCIĄ ROCZNIKÓW WCHODZĄCYCH I WYCHODZĄCYCH Z WIEKU PRODUKCYJNEGO	46
TABELA 16. LICZEBNOŚĆ ROCZNIKÓW SZKOLNYCH	46
TABELA 17. PRZEMIANY STRUKTURY PŁCI MIESZKAŃCÓW NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO W LATACH 1998 - 2002.....	48
TABELA 18. LUDNOŚĆ NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO WG WIEKU I PŁCI.....	50
TABELA 19. LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I PŁCI - 2002 R.	51
TABELA 20. LUDNOŚĆ W WIEKU 20 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA I GRUP WIEKU W LATACH 1988 I 2002	52
TABELA 21. LUDNOŚĆ NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO WG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA (2002 R.).....	54
TABELA 22. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ W LATACH 1988 I 2002	55
TABELA 23. PRACUJĄCY W GOSPODARCE NARODOWEJ W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W 1988 ROKU ORAZ W LATACH 2000-2002	55
TABELA 24. OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG KATEGORII NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU.....	55
TABELA 25. WYBRANE PARAMETRY OCENY BEZROBOCIA W LATACH 1993-2004	56
TABELA 26. BEZROBOTNI WG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W LATACH 1993-2004	57
TABELA 27. BEZROBOTNI W NOWYM MIEŚCIE LUB. W LATACH 1992-2002.....	58
TABELA 28. BEZROBOTNI WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY.....	58
TABELA 29. OSOBY PRACUJĄCE I BEZROBOTNE WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA	59
TABELA 30. ZASOBY MIESZKANIOWE ZAMIESZKANE OGÓLEM W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1998-2002	60

TABELA 31. WYBRANE PARAMETRY OCENY WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1988 I 2002	61
TABELA 32. WYBRANE PARAMETRY OCENY WARUNKÓW MIESZKANIOWYCH (W %) - 2002 R.	61
TABELA 33. SZKOLNICTWO W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM	64
TABELA 34. PERSONEL MEDYCZNY W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1990-2000	66
TABELA 35. BAZA MATERIALNA SŁUŻBY ZDROWIA W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1990-2002	66
TABELA 36. DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI MIEJSKIEJ I KINA W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1995-2002	68
TABELA 37. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W LATACH 1995-2003 W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM	72
TABELA 38. WYKAZ STANU PRZEDSIĘBIORCÓW W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1993-2003	73
TABELA 39. STRUKTURA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ WEDŁUG SEKTORÓW I WYBRANYCH FORM PRAWNO-ORGANIZACYJNYCH (W %).....	74
TABELA 40. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WG WYBRANYCH SEKCJI PKD W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM	74
TABELA 41. STRUKTURA UŻYTKOWANIA ZIEMI W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM (WG GRANIC ADMINISTRACYJNYCH)	78
TABELA 42. BILANS TERENU NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO WEDŁUG SPOSOBU UŻYTKOWANIA ..	79
TABELA 43. KLASY BONITACYJNE GLEB W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM	80
TABELA 44. SIEĆ WODNO-KANALIZACYJNA ORAZ ZUŻYCIE WODY W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W LATACH 1990-2003	83
TABELA 45. ODBIORCY I ZUŻYCIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W LATACH 1990-2002.....	87
TABELA 46. LICZBA ABONENTÓW TELEFONICZNYCH TP S.A. W LATACH 1995-2002.....	90
TABELA 47. OCENA ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ M. NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO, M. LUBAWY, IŁAWY, PKPI I BPK	101
TABELA 48. MIEJSCA NOCLEGOWE W OBIEKTACH TURYSTYCZNYCH ITP. W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM WG STANU NA 2003 R.....	104
TABELA 49. KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW WG RODZAJÓW OBIEKTÓW W M-CACH VII I VIII 1998 R. W M. I GM. NOWE MIASTO LUBAWSKIE	108
TABELA 50. KORZYSTAJĄCY Z OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH W M. I GM. NML W VII I VIII 1998 R. ...	109
TABELA 51. KORZYSTAJĄCY Z NOCLEGÓW W HOTELU OSiR W NOWYM MIEŚCIE LUBAWSKIM W OKRESIE OD WRZEŚNIA 1997 R. DO SIERPNI 1998 R.....	109

ZAŁĄCZNIKI

1. LISTA CZŁONKÓW KONWENTU DS. PLANU ROZWOJU LOKALNEGO MIASTA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO

Grupa gospodarcza

1. MM INTENATINAL ; ul. Jagiellońska 26A ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
2. „Lamparkiet” Fabryka Parkietów ; ul. Grunwaldzka 61; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
3. „Jawor” Zakład Drzewny ; ul. Grunwaldzka 87 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
4. „Piekarz” Kopkowski ; ul. Rynek 19 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
5. Z.P.U. Branży Drzewnej Haś Aleksander ; ul. Makuszyńskiego 3 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
6. Ubojnia drobiu „Urban” ; ul. Narutowicza 27 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
7. „Wistpol” ; ul. Makuszyńskiego 11 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
8. „EKO-PASZ” ul. Mickiewicza ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
9. „YACHT SERVICE” ul. Makuszyńskiego 1 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
10. „F.H.U. PASPOL” ; ul. Lidzbarska 9 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
11. Z.P.U. Stolarski Sonnefeld ; ul. Grunwaldzka 77c ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
12. „OIKO” Fabryka Mebli ; ul. Wyspiańskiego 53 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
13. Zakład Przetwórstwa Zbożowego , ul. Żwirki i Wigury 1B, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
14. „MAJA” ; ul. Narutowicza 27 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
15. „Biedronka” ; ul. Grunwaldzka 19 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
16. Dyrektor CPN „Orlen” Roman Prusakowski ; ul. Grunwaldzka 33 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
17. „Humdrex” Zakład Produkcji Okien ; Mszanowo ; 13-300 Nowe miasto Lubawskie
18. „Expom” ul. Jagiellońska 42 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
19. „Enigma” Arkadiusz Trzciniński ; ul. Rynek 4 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
20. Henryk Morenc ; ul. Sadowa 14c ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie

Grupa środowiskowo – przestrzenna

1. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej ; ul. Szkolna 5b ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
2. Staż Miejska ; ul. Kościelna 8 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
3. Komenda Powiatowa Policji ; ul. Grunwaldzka 6 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
4. Marek Tuchalski ; M.Z.K. ul. Działyńskich 8 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
5. Starostwo Powiatowe Wydział Ochrony Środowiska , ul. Rynek 1 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
6. Wydział Geodezji Starostwo Powiatowe ; ul. Grunwaldzka 3 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie

7. Powiatowy Inspektor Sanitarny ; ul. Grunwaldzka 3 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
8. Marek Piotrowski , Telekomunikacja Polska ; ul. Działyńskich 1 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
9. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin w Olsztynie Oddział terenowy Nowe Miasto Lubawskie; ul. Jagiellońska 24d 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
10. Zakład Energetyczny Toruń S.A. Posterunek Energetyczny Nowe Miasto Lubawskie ; ul. Kościelna ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
11. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa ; ul. 1000-lecia 1 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
12. Marian Kasprowicz ; MZK ul. Działyńskich 8 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
13. Lech Chyliński ; MZK ul. Działyńskich 8 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
14. Leśnictwo Tylice ; Czaplński Jan ; Kaczek 29 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
15. Polski Związek Wędkarski Okręg Toruń Koło Miejskie ; ul. Okólna 41 ; 13-300 nowe Miasto Lubawskie.

Grupa społeczna

1. Automobilklub Nowomiejski – Jerzy Zakrzewski
2. Przedszkole Miejskie
3. Biblioteka Publiczna
4. Dyrektor Nowomiejskiego Domu Kultury
5. Ośrodek Sportu i Rekreacji
6. Sąd Rejonowy
7. Parafia Rzymsko –Katolicka
8. Spółdzielnia Mieszkaniowa
9. Spółdzielnia Pracy Handlowo – Produkcyjna „Samopomoc Chłopska”
10. Związek Harcerstwa Polskiego
11. Rudnicki Walenty
12. Kazimierz Wróblewski
13. Piotr Kardela
14. Waldemar Bartnicki
15. Edward Wałdowski
16. Grażyna Stachewicz
17. Renata Szwarz
18. Stanisława Żurawska
19. Szkoła Językowa „Angol”
20. „Logos” Katarzyna Wieczorek
21. Szkoła Podstawowa w Nowym Mieście Lubawskim ; ul. Jagiellońska 3 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
21. Gimnazjum w Nowym Mieście Lubawskim ; ul. Działyńskich 14 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
22. Zespół Szkół Rolniczych ul. Grunwaldzka 9 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
23. Liceum Ogólnokształcące ; ul 3 Maja 25 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
24. Zespół Szkół Zawodowych ; ul. 3 Maja 24 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie

25. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Szpital ; ul. Mickiewicza 10 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
26. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Eskulap” ; ul. Grunwaldzka 3 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
27. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ; ul. Rynek 17 ; 13-300 Nowe Miasto Lubawskie
28. Kupniewski Henryk
29. Zieliński Stefan
30. Dąbrowska Bożena
31. Boczek Romuald
32. Kopiczyński Jan
33. Kopiczyński Mirosław
34. Prusakowski Leon
35. Krzemieniewski Ryszard
36. Kemski Marcin
37. Prusakowski Roman
38. Korecki Andrzej
39. Kopiczyński Jerzy
40. Wysokińska Krystyna
41. Roszkowska Łucja
42. Mączkowski Henryk
43. Wójt Gminy Nowe Miasto Lubawskie, Mszanowo ; ul. Podleśna 1, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie

2. WZORY ANKIET

Analiza uwarunkowań rozwojowych Nowego Miasta Lubawskiego /2004/ ¹						
Lp	LISTA UWARUNKOWAŃ	SWOT				
		Mocna strona/Atut/Szansa		Słaba strona /Bariera/ Zagrożenie		Brak problemu
1	2	3		4		5
I	CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA SPOŁECZNEGO		Lp		Lp	
1	Przyrost liczby ludności					
2	Odplyw ludności					
3	Napływ ludności					
4	Sytuacja ekonomiczna gospodarstw domowych					
5	Podaż nowych mieszkań					
6	Popyt na mieszkania					
7	Ocena dotychczasowego stanu zabudowy mieszkaniowej					
8	Dostępność do szkolnictwa wyższego					
9	Możliwości kształcenia na poziomie średnim					
10	Niedostosowanie systemu kształcenia do potrzeb na rynku pracy					
11	Poziom nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach					
12	Poziom nauczania w szkołach średnich					
13	Wyposażenie szkół w obiekty sportowe					
14	Wyposażenie szkół w pracownie komputerowe					
15	Wyposażenie szkół w pracownie języków obcych oraz pracownie specjalistyczne (np.: chemiczne, biologiczne)					
16	Dojazd dzieci i młodzieży do szkół					
17	Odplyw młodych, wykształconych osób z miasta					
18	Popyt na siłę roboczą/ Ocena wielkości bezrobocia					
19	Informacja o lokalnym rynku pracy/ Liczba ofert pracy (na lokalnym rynku)					
20	Możliwości przekwalifikowania zawodowego					
21	Przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców w zakresie gospodarczym					
22	Poziom opieki społecznej					
23	Poziom opieki medycznej					
24	Dostępność do lekarzy specjalistów					
25	Wyposażenie szpitala w aparaturę medyczną					
26	Stan bezpieczeństwa w mieście					
27	Stan bezpieczeństwa na drogach i ulicach					
28	Zaangażowanie społeczeństwa w sprawy publiczne (kultura, organizacje społeczne itp.)					
29	Poczucie więzi mieszkańców z miastem (tożsamość)					
30	Stan patologii społecznej (alkoholizm, narkomania itp.)					
31	Współpraca samorządu miasta z organizacjami społecznymi					
32	Potrzeba budowy kompleksu kulturalno-wypoczynkowego (amfiteatr itp.)					
33	Potrzeba wzmocnienia instytucjonalnego kultury					
34	Ocena istniejących mediów lokalnych (prasa, itp.)					
35	Ocena działalności sportowej miasta					
36	²					
37						
38						
39						
40						

¹ - oceń warunki oraz dokonaj wyboru (w Lp.) po 5 najważniejszych uwarunkowań dotyczących mocnych (szans) i słabych (zagrożeń) stron

² - inne uwarunkowania (jakie?)

Analiza uwarunkowań rozwojowych Nowego Miasta Lubawskiego /2004/ ¹						
Lp	LISTA UWARUNKOWAŃ	SWOT				
		Mocna strona/Atut/Szansa		Słaba strona /Bariera/ Zagrożenia		Brak problemu
1	2	3		4		5
II	ANALIZA UWARUNKOWAŃ GOSPODARCZYCH		Lp		Lp	
1	Potrzeba większego zatrudnienia i inwestycji w zakresie:					
a	przemysłu					
b	usług					
c	rzemiosła					
d	turystyki i rekreacji					
e	transportu					
f	budownictwa					
g	gospodarki żywnościowej					
2	Stan dotychczasowego rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości					
3	Możliwości rozwoju przetwórstwa rolniczego					
4	Możliwości rozwoju przetwórstwa leśnego/drzewnego					
5	Inne rodzaje przetwórstwa (mineralny,					
6	Skala dotychczasowego zainwestowania kapitału zagranicznego					
7	Ocena zaopatrzenia ludności w :					
a	wodę (w tym ciepłą)					
b	kanalizację					
c	energię elektryczną					
d	energetykę ciepłą					
8	Ocena poziomu usług:					
a	zaopatrzenia (handlu)					
b	bankowych					
c	transportowych					
9	Ocena współpracy między samorządem, a środowiskiem gospodarczym					
10	Ocena dostępności informacji o zmianach gospodarczych, prawnych, finansowych (dla osób prowadzących działalność gospodarczą)					
11	Stan ulic, dróg i mostów w mieście					
12	Problemy komunikacyjne (brak obwodnicy miasta, nadmierne natężenie ruchu, itp.)					
13	Obciążenie miasta ruchem tranzytowym					
14	Zapotrzebowanie na usługi przewozowe					
15	Dostępność miejsc parkingowych					
16	Ocena problemu parkowania samochodów w centrum miasta (rynek)					
17	Dostępność stacji paliw					
18	Lokalizacja dworca PKS					
19	Ocena możliwości odprowadzania ścieków komunalnych					
20	Ocena możliwości składowania odpadów komunalnych					
21	Potrzeba rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków					
22	Ocena możliwości dostarczania ciepła do mieszkań					
23	Potrzeba gazyfikacji miasta					
24	Jakość dostarczanej wody					
25	Potrzeba zakładu utylizacji odpadów stałych					
26	Możliwości segregacji odpadów stałych					
27	Ocena usług pocztowo-telekomunikacyjnych					
28	Bezpieczeństwo energetyczne miasta					
29	Institucja zajmująca się obsługą inwestorów (izba gospodarcza itp.)					
30	²					
31						
32						
33						
34						
35						
36						

¹ - oceń warunki oraz dokonaj wyboru (w Lp.) po 5 najważniejszych uwarunkowań dotyczących mocnych (szans) i słabych (zagrożeń) stron

² - inne uwarunkowania (jakie?)

Analiza uwarunkowań rozwojowych Nowego Miasta Lubawskiego /2004/ ¹						
Lp	LISTA UWARUNKOWAŃ	SWOT				
		Mocna strona/Atut/ Szansa		Słaba strona /Bariera/ Zagrożenie		Brak problemu
1	2	3		4		5
III	ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJU EKOLOGICZNO-TURYSTYCZNEGO I ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO		Lp		Lp	Lp
1	Ocena atrakcyjności położenia miasta					
2	Ocena walorów środowiska przyrodniczego dla gospodarki					
3	Ocena degradacji środowiska przyrodniczego:					
a	gleb					
b	wód					
c	powietrza					
4	Położenie w obrębie "Zielonych Płuc Polski"					
5	Ocena atrakcyjności środowiska kulturowego (zabytki, folklor, itp.)					
6	Atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna miasta					
7	Możliwości wypoczynku dla mieszkańców miasta					
8	Ocena bazy sportowo-rekreacyjnej					
9	Ocena bazy noclegowej dla ruchu turystycznego					
10	Ocena bazy gastronomicznej dla ruchu turystycznego i mieszkańców miasta					
11	Współpraca miasta z sąsiednimi gminami w zakresie turystyki i rekreacji					
12	Możliwości wykorzystania Drwęcy dla rekreacji wodnej (np. kajakerstwo, wędkarstwo, wypoczynek, itp.)					
13	Potrzeba powiększenia obszaru miasta					
14	Estetyka miasta					
15	Dostępność wolnych terenów pod inwestycje w mieście					
16	Atrakcyjność miasta pod kątem zamieszkania					
17	Ocena wielkości terenów zielonych w mieście					
18	Aktywność miasta w pozyskiwaniu funduszy strukturalnych Unii Europejskiej					
19	Potrzeba powstania nowego planu zagospodarowania przestrzennego					
20	Lokalizacja targowiska miejskiego					
21	Ocena promocji miasta					
22	Promocja miasta za granicą					
23	Wizerunek miasta w województwie, kraju					
24	Wykorzystanie tradycji i historii miasta pod kątem promocji, turystyki					
25	Powiązania miasta z innymi jednostkami administracyjnymi powiatu i województwa					
26	Współpraca samorządu miasta z samorządem powiatowym i wojewódzkim					
27	Współpraca z miastami partnerskimi w kraju					
28	Współpraca z miastami zagranicznymi					
29	Sąsiedztwo Lubawy					
30	Potrzeba utworzenia powiatu z Lubawą					
31	²					
32						
33						
34						
35						
36						
37						

¹ - oceń warunki oraz dokonaj wyboru (w Lp.) po 5 najważniejszych uwarunkowań dotyczących mocnych (szans) i słabych (zagrożeń) stron

² - inne uwarunkowania (jakie?)

WIZJA NOWEGO MIASTA LUBAWSKIEGO

WIZJA – zwięzła formuła określająca wizję jej pożądanego stanu w perspektywie następnych kilkunastu lat

1. Nowe Miasto Lubawskie to miasto nowoczesne, sprawnie zarządzane, bezpieczne i przyjazne.
2. Nowe Miasto Lubawskie – lokalne centrum kulturalno-oświatowe.
3. Nowe Miasto Lubawskie - znaczącym w Polsce miasteczkiem historycznym z rozwiniętym szkolnictwem, kulturą i gospodarką.
4. Nowe Miasto Lubawskie ośrodkiem zrównoważonego rozwoju.
5. Nowe Miasto Lubawskie miastem otwartym, przyjaznym, otwartym.
6. Nowe Miasto Lubawskie ośrodkiem edukacji ekologicznej i turystyczno-rekreacyjnej.
7. Nowe Miasto Lubawskie – miastem społecznej aktywizacji, solidarności i gościnności.
8. Nowe Miasto Lubawskie – ośrodek promieniowania dobrego rolnictwa, wydajnego przemysłu i aktywnej turystyki.
9. Nowe Miasto Lubawskie – miasto gospodarne, nowoczesne, gościnne.
10. Nowe Miasto Lubawskie – miastem czystym ekologicznie, bogatym w tradycje, z szansami na przyszłość.
11. Piękna przyroda – bogata tradycja – rzetelna gospodarka i gościnne społeczeństwo – to atuty Nowego Miasta Lubawskiego.
12. Nowe Miasto Lubawskie dobrym miejscem do zamieszkania, pracy, wypoczynku oraz inwestowania.
13. Zasobne i przyjazne Nowe Miasto Lubawskie – bramą do regionu Warmii i Mazur.
14. (własne)

.....
.....
.....

Kluczowe problemy rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego /2004/¹						
Identyfikacja problemów (zagadnień) rozwojowych						
I SPOŁECZEŃSTWO	Lp	II GOSPODARKA I INFRASTRUKTURA		Lp	III ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I ROZWÓJ EKOLOGICZNO-TURYSTYCZNY	Lp
Wysoki poziom bezrobocia		Słaby rozwój przemysłu			Niski poziom edukacji ekologicznej	
Niedostateczna ilość nowych miejsc pracy		Brak terenów przygotowanych pod inwestycje		Brak utylizacji odpadów stałych	Renowacja i restauracja substancji zabytkowej miasta	
Mała aktywność i przedsiębiorczość mieszkańców		Mała ilość podmiotów gospodarczych		Brak sklepów (jakich?)	Niski poziom wiedzy o kierunkach rozwoju przestrzennego miasta	
Zubożenie dużej części społeczeństwa		Zły stan sieci kanalizacyjnej		²	Mała dbałość o estetykę miasta	
Niewystarczająca liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych		Słaby rozwój małej i średniej przedsiębiorczości			Słabe wyeksponowanie walorów krajobrazowo-turystycznych	
Niewystarczająca opieka stomatologiczna i lekarska		Mały napływ inwestorów z zewnątrz			Słaba baza turystyczno-wypoczynkowa	
Brak nauczycieli j. angielskiego, informatyki itp.		Sieć wodno-kanalizacyjna nie pokrywa potrzeb mieszkańców			Uboga oferta turystyczno-rekreacyjna	
Słaby rozwój oświaty ponadpodstawowej		Zbyt mała ilość miejsc parkingowych			Słabe wyeksponowanie szlaków turystyki pieszej, rowerowej i samochodowej	
Niewystarczająca baza opieki zdrowotnej		Słaby poziom usług finansowych (bankowych)			Potrzeba założenia parku miejskiego	
Duży odpływ ludności		Niski poziom usług dla ludności			Silnie zdegradowane środowisko	
Słaba baza obiektów kulturalno-oświatowych		Niski poziom infrastruktury komunalnej (technicznej)			Ofensywna promocja walorów turystycznych miasta	
Wzrost zjawisk patologii społecznej		Brak sieci gazowej			Niski poziom usług turystycznych	
Mało efektywny system opieki społecznej		Słaba promocja miasta dla inwestorów strategicznych			²	
Zły stan bezpieczeństwa i porządku publicznego		Zły stan techniczny ulic, dróg oraz chodników				
Brak właściwej informacji ekonomicznej, handlowej, prawnej planistycznej		Nieekologiczne systemy grzewcze				
Niewystarczająca baza szkolna do nauczania informatyki i języków obcych		Problem segregacji odpadów stałych				
Potrzeba poprawy warunków mieszkaniowych		Zbyt wolny rozwój budownictwa mieszkaniowego				
Brak lekarzy specjalistów (jakich?)		Przestarzała sieć energetyczna				
²						

¹ - podaj 5 kolejnych kluczowych problemów rozwoju Nowego Miasta Lubawskiego (uszereguj wg hierarchii od 1 do 5)

² - inne

